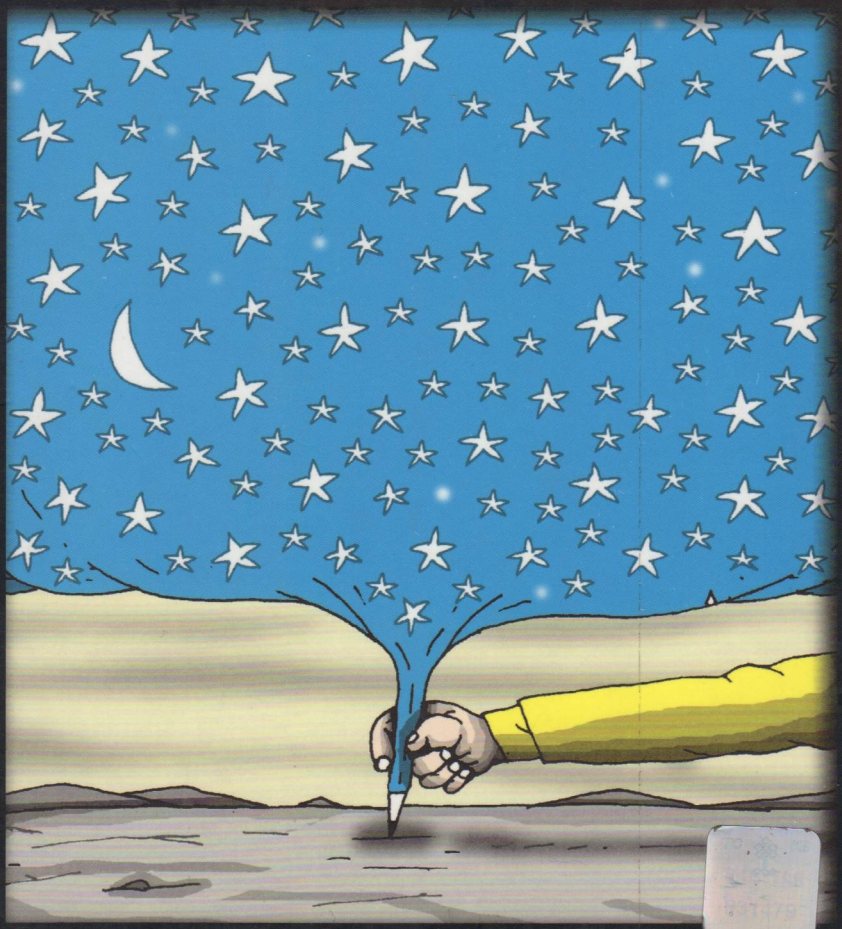
STANISLAW

LEM

YILDIZ GÜNCESİ

iletişim

STANISLAW LEM 1921 yılında Polonya'nın Lwow kentinde doğdu. Tıp öğrenimini İkinci Dünya Savaşı'nda ülkesi Alman işgaline uğrayınca yarıda bıraktı. Savaş yıllarını otomobil tamirciliği ve kaynakçılık yaparak geçirdi. 1946'da Kraków'a yerleşti ve tıp eğitimini tamamlayarak doktor oldu. Aynı yıllarda şiir yazmaya ve bilimsel yöntem üzerine kuramsal araştırmalara başladı. Lem, 1951 yılında, daha sonra kendisini dünya çapında üne kavuşturan bilim-kurgu türünde yazmaya başladı. Yazarın başyapıtı sayılan *Solaris*, ünlü Rus yönetmen Andrey Tarkovski tarafından sinemaya da aktarıldı. *Aden* (1995), *Gelecekbilim Kongresi* (1997), *Solaris* (1997), *Soruşturma* (1998), *Küvette Bulunan Günce* (1998), *Yenilmez* (1998), *Yıldızlardan Dönüş* (1998), *Kör Talih* (1999), *Dönüşüm Hastanesi* (2000), *İnsanın Bir Dakikası* (2000) *Dünyada Barış* (2000) ve *Ölümlü Makineler* (2001) İletişim Yayınları tarafından yayımlandı. Yayınevi, Lehçe yazan ve kitapları birçok dile çevrilen Stanislaw Lem'in "Bütün Eserleri"ni yayımlayacaktır.

Dzienniki Gwiazdowe / The Star Diaries
© 1957 Stanislaw Lem

İletişim Yayınları 747 • Çağdaş Dünya Edebiyatı 162
Stanislaw Lem Bütün Eserleri ?
ISBN 975-470-924-6
© 2001 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2001, İstanbul (1000 adet)

EDİTÖR Elçin Gen
DİZİ KAPAK TASARIMI Ümit Kıvanç
KAPAK Suat Aysu???
KAPAK RESMİ Erdal Alay
KAPAK FİLMİ Diacan Grafik
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Yasemin K.
MONTAJ Şahin Eyilmez
BASKI ve CİLT Sena Ofset

İletişim Yayınları
Klodfarer Cad. İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34400 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Fax: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

STANISLAW LEM

Yıldız Güncesi

Dzienniki Gwiazdowe
(The Star Diaries)

İNGİLİZCE'DEN ÇEVİREN ***Sevil Cerit***

iletişim

İÇİNDEKİLER

Giriş ***7***

Genişletilmiş Baskıya Giriş ***11***

Yedinci Yolculuk ***15***

Sekizinci Yolculuk ***35***

On Birinci Yolculuk ***55***

On İkinci Yolculuk ***93***

On Üçüncü Yolculuk ***103***

On Dördüncü Yolculuk ***123***

Yirminci Yolculuk ***149***

Yirmi Birinci Yolculuk ***193***

Yirmi İkinci Yolculuk ***253***

Yirmi Üçüncü Yolculuk ***265***

Yirmi Beşinci Yolculuk ***271***

Yirmi Sekizinci Yolculuk ***291***

Harvest Baskısına (1992) Giriş ***313***

Giriş

Ijon Tichy'nin yolculuklarının bu baskısı -tam ve kesin şekli değildir- daha öncekilere kıyasla bir gelişmeyi yansıtmaktadır. Bu kitaba şimdiye kadar bilinmeyen iki yolculuk, Sekizinci ve Yirmi Sekizinci yolculuklar, eklenmiştir[1] Bu sonuncu yolculuk, Tichy ile ailesinin özgeçmişiyle ilgili yeni bilgiler vermektedir; bunlar sadece tarih değil, tıp bilimi açısından da ilgi çekicidir, çünkü benim de uzun zamandır kuşkulandığım bir fenomene, akrabalık derecesinin hıza olan bağımlılığına işaret etmektedir.[2]

Sekizinci Yolculuk'a gelince, bir Ticholojist psikanaliz ekibi -elinizdeki kitap baskıya gitmeden hemen önce- Ijon Tichy'nin rüyasında gördüğü bütün olayları doğrulamıştır.[3] İlgilenen okur, Dr. Hopfstosser'in eserinde bu konuda karşılaştırmalı bir bibliyografi bulacaktır. Burada, başka tanınmış kişilerin -örneğin Sir Isaac Newton ve Borgiaların- rüyalarının Tichy'nin rü-

1 E. M. Sianko, *Wysciolka lewej szuflady biurka I. Tichego - manuskryptem jego nie publikowanych prac*; Cilt XVI, Tichiana Serisi, s. 1193.

2 O. J. Burberrys, *Aile Yolculuklarında Hızın bir Fonksiyonu Olarak Akrabalık*; Cilt XVII, Tichiana Serisi, s. 232. Ayrıca bkz. R. Z. Hemp, *Akrabalar ve İzafiyet* (Xerox: Brasilia) ss. 482-512.

3 Dr. S. Hopfstosser, *Das epistemologisch Unbestreitbare in einem Traume von Ijon Tichy*; özel baskı, Tichiana serisi, Cilt VI, s. 67.

yaları, Tichy'nin rüyalarının da onlarınkiler üzerindeki etkisi açıklanmaktadır.

Diğer taraftan elinizdeki baskıda Yirmi Altıncı Yolculuk, uydurma olduğu kesin bir şekilde gösterildiği için, yer almamaktadır. Enstitümüzde elektronik metin analizi yapan bir ekip bunu ispatlamıştır.[4] Bu arada "Yirmi Altıncı Yolculuk" adlı hikâyenin sahte olduğunu her zaman düşündüğümü de burada belirteyim, bunun nedeni metinde rastlanan birçok hatadır: Ooflar (metinde verildiği gibi Ooplar değil), Guzzardlar, Meoptikanlar ve Lovthların türleri (*Phlegmus Invariabilis Hopfstosseri*) hakkında söylenenler bunlardan birkaçıdır.

Son zamanlarda, Tichy'nin metinlerinin gerçek yazarı konusunda şüphe uyandıracak bazı sözler edildi. Basında ise, Tichy'nin bir gölge yazar kullandığı veya ortada Tichy diye biri olmadığı ve kitapların "Lem" adında bir cihaz tarafından yazıldığı yolunda iddialar var. Hatta, bu iddialar arasında en aşırıya varan bir tanesi, bu "Lem"in insan olduğunu ileri sürüyor. Şimdi, uzay yolculuğunun tarihi hakkında biraz bilgisi olan bir kimse, LEM'in, LUNAR EXCURSİON MODULE'ün (Ay Yolculuğu Modülü) kısaltılmış şekli olduğunu bilir; bu, "Apollo Projesi" (Ay'a ilk iniş projesi) dahilinde ABD'nin inşa ettiği bir keşif gemisidir. Ijon Tichy'nin ne bir yazar, ne de bir gezgin olarak savunulmaya ihtiyacı vardır. Yine de bu aptalca söylentilere kesin bir son vermek için bu fırsattan yararlanmak istiyorum. O halde açıkça belirteyim ki, LEM'in gerçekten de küçük bir beyni (elektronik) vardı; bununla birlikte bu cihaz seyirle ilgili çok kısıtlı işler yapıyordu ve tek bir tutarlı cümle yazması mümkün değildi. Başka bir LEM'in varlığı konusunda elimizde hiçbir bilgi bulunmuyor. Ne büyük çaplı elektronik makine kataloglarında (bak. Nortronics, New York, 1976-1979), ne de Büyük Cosmica Ansiklopedisi'nde (Londra, 1989) böyle bir şeyden söz ediliyor. O halde, elimizdeki işin ciddiyetiyle hiç bağdaşmayan bu söylentinin, Ticholojistleri çalışmalarından alıkoymasına bir son verme-

4 E. M. Sianko, A. Hayseed ve W. U. Kalamarajbysowa, *I. Tichy'nin Eserlerinde Linguistik Beta-spektranın Frekans Analizi*; Cilt. XVIII, Tichiana Serisi.

nin vakti geldi, zira bu bilim adamları Ijon Tichy'nin OPERA OMNIA'sını derlemek için daha çok emek -ve uzun yıllar- harcamak zorundalar.

PROFESÖR A. S. TARANTOGA
Karşılaştırmalı Astrozooloji Bölümü, Fomalhaut Üniversitesi,
Ijon Tichy'nin Toplu Eserlerinin Editör Komitesi ve
üç aylık *Tichiana* dergisinin Editör Kurulu ile birlikte
Ticholoji Enstitüsü Bilim Konseyi adına

Genişletilmiş Baskıya Giriş

Ijon Tichy'nin metinlerinin bu yeni baskısını okurlarımıza sevinçle ve büyük bir heyecanla sunuyoruz; çünkü bu kitapta, şimdiye kadar bilinmeyen yolculukların (On Sekizinci, Yirminci ve Yirmi Birinci Yolculuk) ve yazarın kendi elinden çıkmış paha biçilmez çizimlerin yer almasının yanı sıra, bugüne dek Ticholoji uzmanlarının uykusuz geceler geçirmesine neden olan bazı esrarlı noktalar da açıklığa kavuşuyor.

Çizimlere gelince, yazar uzunca bir süre bunları vermek istememiş; kendi gözlemlerinden ya da koleksiyonundan devşirdiği yıldız ve gezegen modellerini yalnızca zevk için çizdiğini, üstelik bunları hep alelacele çiziktirdiği için sanatsal ya da bilimsel bir değer taşımadıklarını iddia etmiştir. Yine de, karalama bile olsalar -kaldı ki bütün uzmanlar bu fikirde değildir- çoğunlukla zor ve karanlık olan bu metinlerin okunması sırasında görsel açıdan yarar sağladıkları inkâr edilemez. Ekibimizin bu yeni baskıyı sunmaktan duyduğu memnuniyetin ilk nedeni budur.

İkinci olarak, yeni yolculukların metinleri, insanoğlunun kendisine ve Dünya'ya dair sorduğu o köklü sorulara kesin yanıtlar arayan kimselere hatırı sayılır bir tatmin sağlamaktadır: Evreni gerçekte kim inşa etmiştir ve niçin başka türlü değil de

böyle yapmıştır, ayrıca doğal evrimin ve genel tarihin, zekânın ortaya çıkışının, hayatın ve en az bunlar kadar önemli başka şeylerin sorumlusu kimdir? Ve ünlü yazarımızın, bu yaratıcı işte bizzat, belirleyici olmasa da büyük bir rol oynadığını öğrenmek gerçekten de hoş bir sürpriz değil mi? Bay Tichy'nin, el yazmalarının durduğu çekmeceyi herkesten sakınmasındaki alçak gönüllüğü çok iyi anlıyoruz, sonunda onu ikna etmiş olanların büyük bir sevinç duymuş olmasını da. Yıldız yolculuklarının numaralanmasındaki boşlukların nedeni de bu kitapta açığa çıkıyor. Okur bu baskıyı inceledikten sonra, sadece Bay Tichy'nin neden bir Birinci Yolculuk'u olmadığını değil, neden asla olmayacağını da görecektir ve bir parça kafa yormakla yirmi birinci yolculuğun aynı zamanda on dokuzuncusu olduğunu anlayacaktır. Doğrusu, bunu hemen görmek mümkün değildir, zira yazar söz konusu el yazmasındaki son otuz-kırk satırı silmiştir. Peki neden? Yine sınırsız alçak gönüllüğünden. Dudaklarımı mühürleyen gizlilik yeminini bozamam; yine de perdeyi biraz olsun aralamama izin verilmiştir. Bay Tichy, tarih öncesini ve tarihi iyileştirme teşebbüslerinin sonunun ne olacağını görerek, Zaman Enstitüsü Müdürü olmanın verdiği yetkiyle, bir şey yapmış ve bu şeyin sonucunda Zaman Araçları ve Yolculuğu Teorisi hiçbir zaman ortaya konamamıştır. Onun emriyle bu teorinin ortaya konamaması sonucunda, tarihi düzeltmeyi hedefleyen Uzakzaman Programı, Zaman Enstitüsü, ve -ne yazık ki- enstitünün müdürü olan Bay Tichy de ortadan kalkmıştır. Bu kaybın neden olduğu acıyı kısmen de olsa hafifleten iki husus var: İlki, artık (hiç olmazsa) geçmişten kaynaklanacak hoş olmayan sürprizlerden korkmamıza gerek kalmaması; diğeri de trajik biçimde aramızdan ayrılan kişinin, yeniden canlanmamakla birlikte, şaşırtıcı bir biçimde hâlâ yaşıyor olması. Kabul etmek gerekir ki, bu durum kafa karıştırıcıdır; tatmin edici bir açıklama için okur uygun yerleri, yani Yirminci ve Yirmi Birinci Yolculukları incelemelidir.

Sözlerime son verirken, derneğimizde özel bir gelecekbilim bölümü açıldığını duyurmak isterim. Bu bölüm, çağımızın ru-

huna uygun bir şekilde -kendi kendini gerçekleştiren öngörü adı verilen yöntemi kullanarak- Bay Tichy'nin ne bugüne dek yazdığı, ne de yazmak niyetinde olduğu yıldız günlüklerini ortaya koyacaktır.

PROF. A. S. TARANTOGA
Betimlemeli, Karşılaştırmalı ve Öngörmeli Ticholoji,
Tichografi ve Tichonomik Enstitüleri Derneği adına

YEDİNCİ YOLCULUK

Bir pazartesi günüydü, nisanın ikisi. Betelgeuse yakınlarında yol alırken, bir bezelyeden daha büyük olmayan bir göktaşı dış kaplamayı deldi, motor regülatörünü ve dümenin bir kısmını parçaladı, bunun sonucunda roket manevra yeteneğini yitirdi. Uzay giysimi giydim, dışarı çıktım ve mekanizmayı onarmaya çalıştım, ama yedek dümeni -onu yanımda getirme akıllılığını göstermiştim- birisinin yardımı olmaksızın takmanın mümkün olmadığını gördüm. İmalatçılar roketi o kadar salakça tasarlamışlardı ki, bir kişinin ingiliz anahtarıyla cıvatanın kafasını sabit tutması, diğerinin de somunu sıkıştırması gerekiyordu. İlk başta bunun farkına varmadım ve ayağımla ingiliz anahtarını tutmaya çalışarak, iki elimi de diğer ucunda somunu sıkıştırmak için kullanarak saatler harcadım. Fakat bir sonuç alamadım, üstelik öğle yemeğini de kaçırdım. En sonunda neredeyse başaracaktım ki, ingiliz anahtarı ayağımın altından fırladı ve uzaya uçup gitti. Böylece bir şey elde edememekle kalmayıp, değerli bir aletten oldum. Çaresiz bir şekilde, ingiliz anahtarının yıldızlı gökyüzüne karşı git gide küçülerek uçup gidişini izledim.

Bir süre sonra ingiliz anahtarı uzun bir elips çizerek geri geldi; artık roketin bir uydusu olmuştu, ama hiçbir zaman onu ya-

kalayabileceğim kadar yaklaşmadı. İçeri girdim ve sade bir akşam yemeği yemek üzere oturdum, bir taraftan da kendimi bu aptalca durumdan en iyi nasıl kurtaracağımı düşünüyordum. Bu arada gemi dosdoğru uçmaya devam ediyor, hızı durmadan artıyordu, zira o lanet göktaşı motor regülatörümü de parçalamıştı. Gerçi yolumun üzerinde hiç göksel cisim yoktu, ama bu paldır küldür gidiş sonsuza kadar süremezdi. Bir süre öfkeme hâkim oldum, sonra bulaşıkları yıkamaya başladığımda, bu arada aşırı ısınan atom reaktörümün en leziz sığır filetomu malı-vetmiş olduğunu fark ettim (onu pazar günü için buzdolabımda saklıyordum) ve bir an için her zamanki sakinliğimi kaybettim, ağza alınmadık küfürler edip birkaç tabak kırdım. Bu beni biraz yatıştırdı, ama sorunu halletmedi. Ayrıca, geminin dışına attığım sığır filetosu, boşlukta uzaklaşacak yerde, roketi bırakmak istemiyor gibiydi; roketin çevresinde ikinci bir yapay uydu halinde dönüyor ve her on bir dakika dört saniyede küçük bir güneş tutulması meydana getiriyordu. Sinirlerimi yatıştırmak için akşama kadar onun yörüngesini ve uçan ingiliz anahtarının meydana getirdiği yörünge sapmasını hesapladım. Gelecek altı milyon yıl boyunca geminin çevresinde dairesel bir yol çizen sığır filetosu ingiliz anahtarının önünde olacaktı, daha sonra arkadan gelip onu yakalayacak ve yeniden geçecekti. Sonunda bu hesaplamalarla yorgun düşerek yatağa gittim. Gece yarısı birisinin omzumu sarstığını hissettim. Gözlerimi açtığımda yatağın üzerine eğilmiş bir adam gördüm; yüzü tuhaf bir şekilde tanıdıktı, ama kim olabileceği hakkında en ufak bir fikrim yoktu.

"Ayağa kalk," dedi adam, "ve kargaburunu al, dışarı çıkıp dümen cıvatalarını sıkıştıracağız..."

"Bir kere, tavrınız biraz kaba, üstelik daha birbirimizi tanımıyoruz bile," dedim. "İkinci olarak, sizin burada olmadığınızı kesinlikle biliyorum. Ben bu roketin içinde tek başımayım, iki yıldır da, Dünya'dan Koç takım yıldızına yolculuk ederken, tek başımaydım. Bu yüzden siz sadece bir rüyasınız, başka bir şey değil."

Buna rağmen adam beni sarsmaya ve hemen onunla gidip aletleri alınam gerektiğini söylemeye devam etti.

"Bu aptalca bir şey," dedim, sinirlenmeye başlayarak, çünkü rüyadaki bu tartışma beni uyandırabilirdi ve tecrübelerime dayanarak tekrar uykuya dalmanın ne kadar zor olduğunu biliyordum. "Bana bakın, ben hiçbir yere gitmiyorum, bunun bir yararı olmaz. Rüyada sıkıştırılan bir cıvata gün ışığında durumu değiştiremez. Lütfen artık beni rahatsız etmeyi bırakın ve buharlaşarak ya da başka bir şekilde ortadan kaybolun, yoksa uyanabilirim."

"Ama sen *uyanıksın*, yemin ederim!" diye haykırdı inatçı hayal. "Beni tanımadın mı? Buraya bak!"

Ve bunu söylerken, sol yanağında yer alan çilek büyüklüğündeki iki siğili gösterdi. Elimde olmaksızın kendi yüzümü tuttum, çünkü evet, benim de iki siğilim vardı, tamı tamına aynı biçimde ve aynı yerde. Ansızın bu hayalin niçin bana tanıdığım birisini hatırlattığını anladım: Tıpatıp bana benziyordu.

"Tanrı aşkına, beni rahat bırak!" diye haykırdım, gözlerimi kapayarak, uyanmamaya çalışıyordum. "Eğer sen bensen, iyi o halde, aramızda resmiyete gerek yok, ama bu sadece senin var olmadığını ispat eder!"

Bunları dedikten sonra öbür yanıma döndüm ve yatak örtülerini başıma çektim. Adamın "çok saçma" gibisinden birşeyler söylediğini duyabiliyordum; en sonunda ben yanıt vermeyince bağırdı: "Buna pişman olacaksın, taşkafa! Bunun bir rüya olmadığını anlayacaksın, ama çok geç olacak!"

Bense yerimden kımıldamadım. Sabahleyin gözlerimi açınca hemen geceleyin başıma gelen o tuhaf olayı hatırladım. Yatakta oturarak, insan zihninin ne kadar tuhaf oyunlar oynayabildiğini düşündüm: Zira burada, gemide, tek bir hemcinsim bile yokken ve çok acil bir durumla karşılaşmışken, o fantezi denebilecek rüyada kendimi, duruma çare olmak için -adeta- ikiye ayırmıştım.

Kahvaltıdan sonra roketin geceleyin daha da hızlanmış olduğunu keşfettim ve geminin kütüphanesini gözden geçirerek, bu beladan kurtulmama yardımcı olacak bilimsel kitapları inceledim. Ama tek bir şey bile bulamadım. Ben de yıldız haritamı masanın üzerine yaydım, yakındaki Betelgeuse'nin ışığında -bu

ışık yörüngedeki sığır filetosu yüzünden sık sık kararıyordu-yakınlarda yardımıma gelebilecek herhangi bir kozmik uygarlık var mı diye bulunduğum yeri inceledim. Ne yazık ki burası tam bir yıldız çölüydü, bütün gemiler çok tehlikeli bir bölge olduğu için buradan uzak duruyordu, çünkü burada çekimsel girdaplar vardı, korkunç oldukları kadar esrarlıydılar; tam yüz kırk yedi tane girdap vardı, bunların varlık nedenini açıklayan altı astrofizik teorisi vardı, her biri farklı bir şey söylüyordu.

Uzaygemiciliği almanağında bu girdaplar konusunda uyarılar vardı, zira bir girdabın içinden -özellikle de yüksek bir hızla- geçmenin kesitirilemeyecek bazı izafî etkileri olabilirdi.

Ama yapabileceğim pek bir şey yoktu. Hesaplarıma göre ilk girdabın kenarına saat on bir sularında değecektim, bu yüzden öğle yemeğini aceleyle hazırladım, tehlikeyi boş mideyle karşılamak istemiyordum. Son tabağı kurulamayı henüz bitirmiştim ki, roket her yöne doğru sallanıp sarsılmaya başladı, sonunda sıkıca bağlanmamış bütün nesneler hızla uçup duvardan duvara çarpmaya başladı. Zorlukla koltuğa tırmandım ve kendimi bağladıktan sonra, gemi git gide artan bir şiddetle sallanırken, kabinin diğer tarafında soluk, leylak rengi bir çeşit duman oluştuğunu fark ettim; dumanın ortasında, lavabo ile ocağın arasında, önlük takmış ve tavaya çırpılmış yumurta döken bulanık bir insan şekli vardı. Şekil bana ilgiyle, ama şaşkınlık göstermeden baktı; sonra titreyerek parıldadı ve ortadan kayboldu. Gözlerimi ovuşturdum. Tek başıma olduğum besbelliydi, bu yüzden görüntüyü anlık bir hayal olarak yorumladım.

Koltukta oturmaya devam ederken -daha doğrusu onunla birlikte sıçrarken- ansızın, baş döndürücü bir aydınlanmayla, anladım ki bu hiç de halüsinasyon değildi. Genel İzafiyet Teorisi'nin kalın bir cildi koltuğumun yanından hızla geçti ve onu tutmaya çalıştım, sonunda dördüncü geçişinde onu yakaladım. O koşullar altında ağır cildin sayfalarını çevirmek kolay değildi - korkunç güçler gemiyi bir oraya bir buraya savuruyor, gemi sarhoş gibi yalpalıyordu; ama sonunda doğru bölümü buldum. "Zaman döngüsü"nün meydana gelmesinden, ya-

ni çok güçlü çekimsel alanların olduğu yerde zamanın akış yönünün bükülmesinden bahsediyordu; bu fenomen bazı durumlarda zamanın tamamen tersine dönmesine ve "şimdiki zamanın ikilenmesine" yol açıyordu. O an içine girdiğim girdap çok güçlü değildi. Eğer geminin başını, az da olsa, Samanyolu Kutbu'na doğru çevirebilirsem, Pinckenbachii çekim girdabıyla kesişeceğini biliyordum; orada ikilenme, hatta üçlenme bir defadan fazla gözlenmişti.

Gerçi kontroller çalışmıyordu, ama makine odasına gidip aygıtlarla o kadar uzun süre uğraştım ki, roketin Samanyolu Kutbu'na doğru hafifçe dönmesini sağlayabildim. Bunu yapmak saatler aldı. Elde ettiğim sonuçlar beklentilerimin çok ötesindeydi. Gemi gece yarısında girdabın ortasına düştü, kirişleri sarsılıp inildedi, öyle ki dayanamayacağından korkmaya başladım; ama o çetin sınavdan sapasağlam bir halde çıktı ve bir kez daha kozmik sessizliğin cansız kollarıyla sarıldı; bunun üzerine makine odasından çıktığımda, kendimi yatakta derin bir uykuya dalmış halde gördüm. Bunun geçen gecenin, yani pazartesi gecesinin Ijon'u olduğunu hemen anladım. Bu eşsiz denebilecek olayın felsefî yanı üzerinde düşünmeden, koştum ve uyuyan kişinin omzunu sarstım, ayağa kalkması için ona bağırdım, zira bu pazartesi varlığının benim salımda ne kadar süre varlığını koruyacağı hakkında bir fikrim yoktu, bu yüzden hemen birlikte dışarı çıkmamız ve dümeni elimizden geldiğince çabuk bir şekilde onarmamız şarttı.

Ne var ki, uyuyan kişi sadece tek gözünü açtı ve bana sadece kaba olmakla kalmayıp, aynı zamanda var olmadığımı da söyledi, rüyasının bir parçasıydım, o kadar. Onu boş yere sarstım, sabrım tükendiğinde onu yataktan zorla çıkarmaya bile kalkıştım. Adam yerinden kımıldamadı, inatla bunun sadece bir rüya olduğunu tekrarlıyordu; küfretmeye başladım, ama o mantıklı bir şekilde rüyalarda sıkıştırılan cıvataların gün ışığında dümenleri yerinde tutamayacağını söyledi. Ona yeminle hata ettiğini söyledim, kâh yalvardım, kâh küfrettim, ama bir yararı olmadı - siğiller bile onu ikna etmedi. Adam bana sırtını dönerek horlamaya başladı.

Düşüncelerimi toplamak ve durumu kavramak için koltuğa oturdum. Bu durumu iki defa yaşamıştım: Önce uyuyan kişi olarak pazartesi günü, sonra da onu uyandırmaya çalışan -ve başaramayan- kişi olarak salı günü. Pazartesi Ijon'u ikilenmenin gerçekliğine inanmamıştı, ama salı Ijon'u bunun gerçek olduğunu biliyordu. İşte bu mükemmel bir zaman döngüsüydü. O halde dümeni onarmak için ne yapmak gerekiyordu? Pazartesi Ijon'u uyumaya devam ettiğinden -o gece sabaha kadar derin bir uyku çektiğimi hatırladım- onu kaldırmak için daha fazla uğraşmanın yararsız olduğunu gördüm. Harita başka büyük çekimsel girdaplara gireceğimizi gösteriyordu, o halde birkaç gün içinde şimdiki zamanın ikileneceğini bekleyebilirdim. Kendime bir mektup yazıp onu yastığa iğnelemeye karar verdim, böylece pazartesi Ijon'u, uyandığı vakit, gördüğünün bir rüya olmadığını anlayacaktı.

Ne var ki, tam kalem ve kâğıtla masaya oturmuştum ki, makinelerde bir şey tıngırdamaya başladı; hemen oraya koştum ve şafak sökene kadar, ısınmış atom reaktörünün üzerine su döktüm, bu arada pazartesi Ijon'u derin bir uykudaydı, arada sırada dudaklarını yalıyordu ki bu da beni fena halde öfkelendiriyordu. Karnım aç ve gözlerim kızarmış bir halde -çünkü hiç uyumamıştım- kahvaltı hazırlamaya koyuldum ve tam tabakları silerken roket bir sonraki çekimsel girdaba düştü. Koltuğa bağlanmış pazartesi Ijon'unun, şaşkınlıktan dili tutulmuş bir halde bana baktığını gördüm, o sırada ben, salı Ijon'u, omlet yapıyordum. Sonra bir yalpa yüzünden dengemi kaybettim, her şey kararda ve yere düştüm. Kendime geldiğim zaman yerde, kırılmış porselen parçaları arasındaydım; yüzümün yanında, tepemde duran bir adamın ayakkabıları vardı.

"Ayağa kalk," dedi adam, beni kaldırarak. "İyi misin?"

"Sanırım," dedim, ellerimi yerden kaldırmamıştım, zira başım hâlâ dönüyordu. "Sen haftanın hangi günündensin?"

"Çarşamba," dedi adam. "Gel hadi, fırsatımız varken şu dümeni onaralım!"

"Peki ama pazartesi Ijon'u nerede?" diye sordum.

"Gitti. Bunun anlamı, sanırım, o sensin."

"Nasıl olur?"

"Ee, pazartesi gecesi pazartesi Ijon'u olan kişi salı sabahı salı Ijon'u oldu, vesaire."

"Anlamıyorum."

"Zararı yok - yakında anlarsın. Acele et, vakit kaybediyoruz!"

"Dur bir dakika," dedim, yerde kalarak. "Bugün salı. Şimdi eğer sen çarşamba Ijon'u isen ve eğer çarşamba günü dümen hâlâ onarılmamış ise, bu demektir ki, bir şey bizim onu onarmamıza engel olacak, zira aksi halde sen, çarşamba günü, benden şimdi, salı günü, onu onarmak için yardım istemezdin. O halde dışarı çıkma riskine atılmazsak, bizim için daha hayırlı olmaz mı?"

"Saçma!" diye bağırdı adam. "Bak, ben çarşamba Ijon'uyum, sen salı Ijon'usun, rokete gelince, ee, sanırım onun varlığı parçalı, yani bazı yerleri salı, bazı yerleri çarşamba ve belki orada burada bir parça perşembe bile var. Zaman o girdaplardan geçerken tam anlamıyla karman çorman oldu, ama bunun derdi niçin bize düşsün, birlikte olduğumuz vakit iki kişiyiz ve dümeni onarmak için bir şansımız var!"

"Hayır, yanlışın var!" dedim. "Eğer çarşamba günü -ki sen oradasın, bütün salı gününü yaşamışsın, böylece şimdi salı günü senin arkanda kalmış- eğer çarşamba günü -tekrar ediyorum- dümen onarılmamışsa, o halde salı günü onarılmadığı sonucunu çıkarabiliriz, zira şimdi salı ve eğer hemen gidip dümeni onarırsak, bu hemen senin dünün olacak ve şimdi tamir edilecek bir şey olmayacak. Sonuç olarak..."

"Sonuç olarak sen katır gibi inatçısın!" diye homurdandı adam. "Buna pişman olacaksın! Tek tesellim senin de, tıpkı benim gibi, kendi kalın kafalılığın yüzünden deliye döneceğin - kendin çarşambaya geldiğin vakit!!"

"Ah, bekle," diye haykırdım, "demek istiyorsun ki, çarşamba günü ben sen olacağım ve salı Ijon'unu ikna etmeye çalışacağım, tıpkı senin şimdi yaptığın gibi, sadece her şey tersine dönecek, başka bir deyişle sen ben olacaksın, ben de sen, öyle mi? Ama şüphesiz! Zaman döngüsü bu demek! Bekle, geliyorum, evet, şimdi anlaşıldı..."

Ne var ki, yerden kalkamadan, yeni bir girdaba daldık ve korkunç hız bizi tavana yapıştırdı. Salıdan çarşambaya giden o gece boyunca, o feci sarsılma bir saniye olsun dinmedi. Sonra, ortalık biraz yatışır gibi olunca, Genel İzafiyet Teorisi kitabı uçarak kabinin bir köşesinden diğerine geldi ve öyle bir şiddetle alnıma çarptı ki, bayıldım. Gözlerimi açtığımda, kırık tabaklar ve aralarında yayılmış yatan bir adam gördüm. Hemen ayağa fırladım ve onu kaldırırken bağırdım:

"Ayağa kalk! İyi misin?"

"Sanırım," dedi adam, gözlerini kırpıştırarak. "Sen haftanın hangi günündensin?"

"Çarşamba," dedim. "Gel hadi, fırsatımız varken, o dümeni onaralım."

"Peki, ama pazartesi Ijon'u nerede?" diye sordu, oturarak. Bir gözü morarmıştı.

"Gitti," dedim, "Bunun anlamı, o sensin."

"Nasıl olur?"

"Ee, pazartesi gecesi pazartesi Ijon'u olan kişi salı sabahı salı Ijon'u oldu, vesaire."

"Anlamıyorum."

"Zararı yok - yakında anlarsın. Acele et, vakit kaybediyoruz!"

Bunu söylerken, bir taraftan da aletleri arıyordum.

"Dur bir dakika," dedi adam, ağır ağır konuşarak. Yerinden bir milim bile kımıldamamıştı. "Bugün salı. Şimdi eğer sen çarşamba Ijon'u isen ve eğer çarşamba günü dümen hâlâ onarılmamış ise, bu demektir ki, bir şey bizim onu onarmamıza engel olacak, zira aksi halde sen, çarşamba günü, benden salı günü, yani şimdi, onu onarmak için yardım istemezdin. O halde dışarı çıkma riskine atılmazsak, bizim için daha hayırlı olmaz mı?"

"Saçma!" diye haykırdım, öfkelenerek. "Bak, ben çarşamba Ijon'uyum, sen salı Ijon'usun..."

Böylece rolleri değiştirerek tartıştık, adam beni gerçekten de öfkeden delirtti, çünkü ısrarla dümeni onarmakta bana yardımcı olmayı reddetti ve ona kalın kafalı ve katır gibi inatçı demem işe yaramadı. Sonunda onu ikna etmeyi başardığında, bir sonraki çekimsel girdaba daldık. Soğuk terler döküyor-

dum, çünkü bu gidişle bu zaman döngüsü içinde dönüp duracağımızı, kendimizi sonsuza kadar tekrarlayacağımızı düşündüm, ama neyse ki bu olmadı. Hız, ayağa kalkabileceğim kadar düştüğünde, bir kere daha kabinde tek başımaydım. Göründüğü kadarıyla, salı gününde mevzilenmiş varlık, o ana kadar lavabonun yakınında yer almış, ancak geri dönüşü olmayan geçmişin bir parçası haline gelerek yok olmuştu. Haritanın yanına koştum, niyetim roketi gönderebileceğim başka bir girdap bulmaktı, böylece zamanın yeniden çarpılmasını temin edecek ve bu şekilde bir yardımcı bulacaktım.

Gerçekten de bir girdap vardı, üstelik oldukça umut vericiydi; makineleri büyük güçlükle çalıştırarak roketi tam onun merkezine gönderdim. Aslında haritaya göre bu girdabın şekli çok değişikti - yan yana iki odağı vardı. Ama artık bu anormallikle uğraşamayacak kadar umutsuz bir durumdaydım.

Makine odasında saatlerce uğraştıktan sonra ellerim kirlenmişti, ben de onları yıkamaya gittim, girdaba girmemize daha çok vakit vardı. Banyo kilitliydi. İçeriden gargara yapan birinin sesi geliyordu.

"Kim var orada?!" diye bağırdım, şaşırarak.

"Ben," dedi bir ses.

"Ben de kim?!"

"Ijon Tichy."

"Hangi günden?"

"Cuma. Ne istiyorsun?"

"Ellerimi yıkamak istiyorum..." dedim, mekanik bir şekilde, derin düşünceler içindeydim: O akşam çarşambaydı ve adam cuma gününden geliyordu, o halde geminin içine düşeceği çekim girdabı zamanı cumadan çarşamaya kadar bükecekti, ama daha sonra girdabın içinde neler olacağını kestiremiyordum. Perşembenin nerede olduğu özellikle merak uyandıran bir soruydu. Bu arada cuma Ijon'u hâlâ banyoya girmeme izin vermemişti, ısrarla kapıyı vurduğum halde, işi yavaştan alıyordu.

"Gargara yapmayı bırak!" diye kükredim, sabrım taşarak. "Her saniye değerli - hemen dışarıya çık, dümeni onarmamız gerek!"

"Bunu yapmak için bana ihtiyacın yok," dedi adam, soğukkanlı bir şekilde, kapının arkasından. "Perşembe Ijon'unun oralarda bir yerlerde olması gerek, onunla git..."

"Perşembe Ijon'u mu? Bu mümkün değil..."

"Mümkün olup olmadığını benim bilmem gerek, şu anda cuma olduğumu ve bu şekilde senin çarşambanı ve onun perşembesini yaşadığımı düşünürsen..."

Başımın döndüğünü hissederek kapıdan hızla ayrıldım, çünkü evet, kabinin içinden bazı sesler geliyordu: Bir adam vardı, yatağın altından alet çantasını çıkarıyordu.

"Sen perşembe Ijon'u musun?" diye bağırdım, hızla odaya girerek.

"Doğru," dedi adam. "Gel, bana yardım et..."

"Bu sefer dümeni onarabilecek miyiz?" diye sordum, ağır çantayı birlikte çekerken.

"Bilmiyorum, perşembe günü onarılmamıştı, cuma Ijon'una sor..."

Bu benim aklıma gelmemişti! Hemen banyo kapısına koştum.

"Hey oradaki, cuma Ijon'u! Dümen onarıldı mı?"

"Cuma günü onarılmadı," diye yanıtladı adam.

"Niçin?"

"İşte bunun için," dedi adam kapıyı açarak; kafasına bir havlu sarılmıştı, bir bıçağın yassı yanını alnına bastırıyor ve bu şekilde yumurta büyüklüğünde bir şişi indirmeye çalışıyordu. Bu arada perşembe Ijon'u aletlerle yaklaşıp yanımda durdu, sakin bir şekilde alnı şişmiş Ijon'u dikkatle inceledi, o ise serbest eliyle rafın üzerine maden suyu sifonunu geri koyuyordu. Demek ki adamın gargarası sandığım şey onun gurultusuydu.

"Buna yol açan neydi?" diye sordum, yakınlık göstererek.

"Ne değil, kim," diye yanıtladı adam. "Pazar Ijon'u."

"Pazar Ijon'u mu? Ama niçin... bu imkânsız!" diye haykırdım.

"Anlatması uzun sürer..."

"Önemi yok! Çabuk, dışarıya çıkalım, ucu ucuna yetişebiliriz!" dedi perşembe Ijon'u, ben olan Ijon'a dönerek.

"Ama artık roket her an girdaba düşebilir," dedim. "Şok bizi uzaya fırlatabilir, bu da sonumuz demek olur..."

"Kafanı kullan, budala," diye çıkıştı perşembe Ijon'u. Eğer cuma Ijon'u sağ ise, bize bir şey olmaz. Bugün sadece perşembe."

"Çarşamba," diye itiraz ettim.

"Fark etmez, her iki durumda da cuma günü ben sağ olacağım, sen de öyle."

"Evet, ama gerçekte iki biz yokuz, sadece öyleymiş gibi görünüyor," diye fikir yürüttüm, "aslında bir tek Ijon var, sadece haftanın çeşitli günlerinden..."

"Tamam, tamam, şimdi dış kapağı aç..."

Ne var ki, ikimiz için sadece tek bir uzay giysisi vardı. Bu yüzden roketten aynı anda ayrılamıyorduk, böylece dümeni onarma planımız tamamen suya düşmüştü.

"Kahretsin!" diye bağırdım, öfkeyle alet çantasını yere fırlatarak. "Yapmam gereken şey, uzay giysisini en baştan giymek ve onu üzerimden çıkarmamaktı. Bunu düşünemedim - ama senin, perşembe Ijon'u olarak, senin hatırlaman gerekirdi!"

"Uzay giysim vardı, ama cuma Ijon'u onu benden aldı," dedi adam.

"Ne zaman? Niçin?"

"Anlatmaya değmez," dedi adam omuzlarını silkerek ve geri dönüp kabine girdi. Cuma Ijon'u orada değildi; banyoya baktım, orası da boştu.

"Cuma Ijon'u nerede?" dedim, odaya geri dönerek. Perşembe Ijon'u dikkatli bir şekilde bir yumurtayı bir bıçakla çatlattı ve içindekini cızırdayan yağa döktü.

"Cumartesinin yakınlarında bir yerde olmalı," dedi adam, ilgisizce, yumurtayı hızla karıştırarak.

"Özür dilerim, ama sen çarşamba günü zaten yedin," diye itiraz ettim, "ikinci defa bir çarşamba yemeği yiyebileceğini kim söyledi?"

"Bu yiyecekler senin olduğu kadar benim de sayılır," dedi adam sakin bir şekilde, yumurtanın kızarmış kenarını kaldırarak. "Ben senim, sen de bensin, bu yüzden fark etmez..."

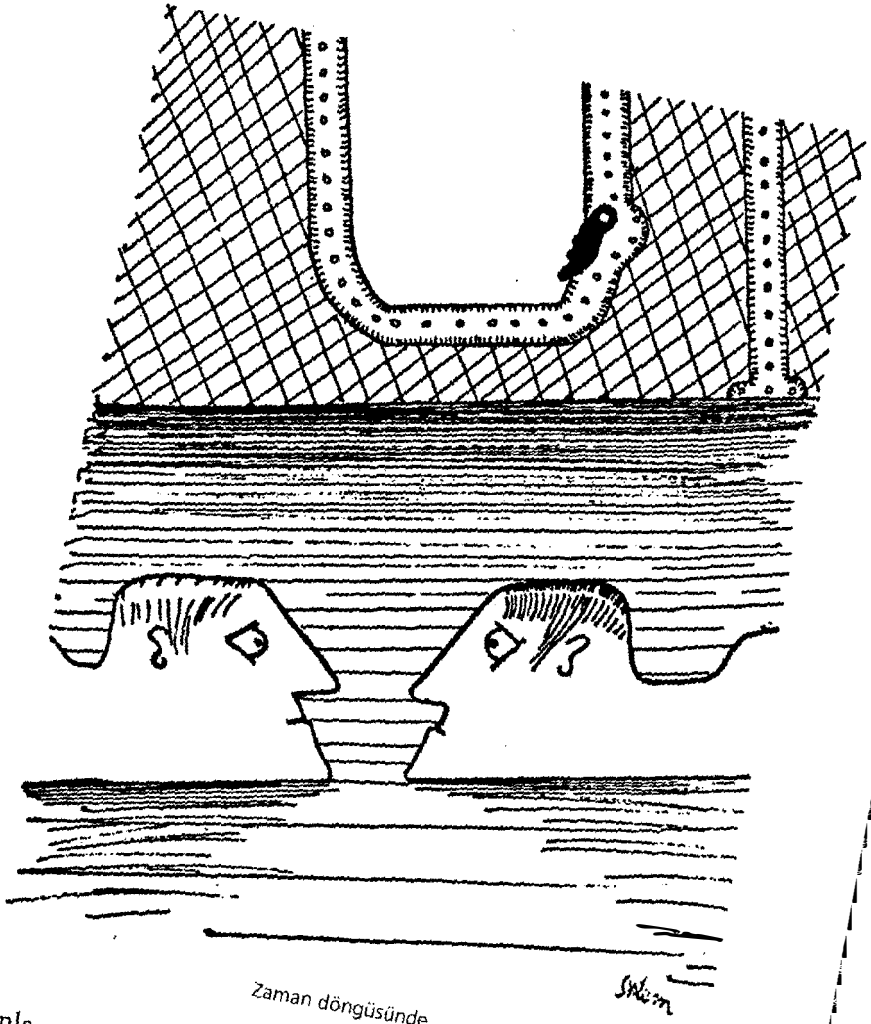
"Safsata diye buna denir! Dur, o tereyağ çok fazla! Kaçık mısın? Bu kadar çok insana yetecek kadar yiyeceğim yok benim!"

Tava adamın elinden kaydı ve ben gidip bir duvara çarptım:

Yeni bir girdaba düşmüştük. Gemi bir kez daha ateşli bir nöbete girmiş gibi sarsıldı, ama benim tek düşüncem, uzay giysisinin asılı durduğu koridora gidip onu üstüme geçirmekti. Böylece (diye düşündüm) çarşamba perşembe olunca, ben perşembe Ijon'u olarak uzay giysisini giyiyor olacaktım ve eğer onu sırtımdan bir saniye bile çıkartmazsam (bunu yapmamaya sonuna kadar kararlıydım) o zaman hiç şüphe yok ki, onu cuma günü de giyiyor olacaktım. Böylece perşembe Ijon'u ile cuma Ijon'u uzay giysisi giymiş olacaktı ve aynı şimdide biraraya geldiğimizde, sonunda o baş belası dümeni onarmak mümkün olacaktı. Çekimin git gide artan baskısı başımı döndürdü ve gözlerimi açtığımda, perşembe Ijon'unun sağında yattığını fark ettim, oysa birkaç dakika önce onun solundaydım. Uzay giysisi için plan yapmak benim açımdan kolay olmuştu, ama onu uygulamaya koymak daha zordu, zira artan çekim yüzünden kımıldamak mümkün değildi. Çekim bir parça zayıfladığında, yerde, koridora açılan kapı yönünde, yavaş yavaş sürünmeye başladım. Bu arada perşembe Ijon'unun da karnının üzerinde sürünerek koridora gitmek üzere kapıya yöneldiğini fark ettim. En sonunda, bir saat kadar sonra, girdap en yüksek şiddetine ulaştığı sırada, ikimiz de yere yapışmış bir şekilde, eşikte karşılaştık. O vakit tokmağa ulaşmak için niye kendimi sıkıntıya sokayım, diye düşündüm. Bu işi perşembe Ijon'u yapabilirdi. Fakat aynı zamanda hatırlamaya başladığım bazı şeylere göre, o anda perşembe Ijon'u o değil, bendim.

"Sen haftanın hangi günündesin?" diye sordum, emin olmak için. Çenem yere yapışmış bir halde gözlerinin içine baktım. Adam ağzını güçlükle açtı.

"Per-şem-be-yim," diye inledi. İşte bu tuhaftı. Her şeye rağmen hâlâ çarşamba Ijon'u olmam mümkün müydü? Yakın geçmişle ilgili bütün hatırladıklarımı gözden geçirince, bunun söz konusu olmadığına karar verdim. O halde adam cuma Ijon'u olmalıydı. Zira eğer daha önce benim bir gün önceki durumum idiyse, şimdi bir gün sonraki halim olmalıydı. Adamın kapıyı açmasını bekledim, ama görünüşe göre o da benden aynı şeyi bekliyordu. Artık çekim epeyce azalmıştı, bu ne-

Zaman döngüsünde.

denle ayağa kalkıp koridora koştum. Tam uzay giysisini yakaladığım sırada, adam bana çelme taktı ve giysiyi elimden çekti, ben de yüzü koyun yere düştüm.

"Seni gidi köpek!" diye haykırdım. "Kendi benliğine oyun oynamak ha - bu gerçekten de alçakça bir şey!"

Adam bana aldırmadı ve sakin bir şekilde uzay giysisinin

içine girdi. Utanmazlığı rahatsız ediciydi. Ansızın ne olduğu anlaşılmayan bir güç onu giysiden dışarı fırlattı - sonradan anlaşıldığına göre, birisi daha önceden giysinin içine girmişti. Bir an bocaladım, artık kim kimdir bilmez olmuştum.

"Sen, çarşamba!" diye bağırdı giysinin içindeki. "Perşembeyi geri tut, bana yardım et!"

Zira perşembe Ijon'u gerçekten de giysiyi adamın üzerinden çekip çıkarmaya çalışıyordu.

"Bırak! Ne yapmaya çalışıyorsun? Anlamıyor musun, onu giymesi gereken kişi benim, sen değil?!" diye bağırdı öteki.

"Nedenmiş, peki?"

"Aptal, ben cumartesiye senden daha yakınım da ondan ve cumartesi günü giysisi olan iki kişi olacak!"

"Ama bu saçma," dedim, onların tartışmasına katılarak, "en iyi durumda sen cumartesi günü giysinin içinde tek başına olacaksın, tam bir budala gibi ve hiçbir şey yapamayacaksın. Bırak giysiyi ben alayım: Eğer onu şimdi giyersem, o zaman sen onu, Cuma Ijon'u olarak, cuma günü giyiyor olacaksın ve ben de cumartesi günü, cumartesi Ijon'u olarak giyeceğim ve böylece gördüğün gibi iki kişi olacağız, iki de giysi olacak... Hadi, perşembe, bana yardım et!!"

"Bekle," diye itiraz etti Cuma Ijon'u, zorla uzay giysisini sırtından çekip çıkardığım vakit. "Öncelikle burada 'perşembe' diyeceğin biri yok, çünkü gece yarısı geçti ve artık perşembe Ijon'u sensin; ikinci olarak da, uzay giysisinin içinde benim kalmam daha iyi olacak. Uzay giysisinin sana bir yararı olmayacak."

"Niçin olmasın? Eğer bugün onu giyersem, yarın da giymiş olacağım."

"Daha sonra anlayacaksın... ne de olsa ben perşembe günü sendim ve benim perşembem geçti, dolayısıyla bunu bilmem gerek..."

"Konuştuğun yeter. Onu hemen, şu anda bırak!" diye hırladım. Ama adam giysiyi elimden kapıp kaçmaya başladı, ben de onu kovaladım, önce makine odasında, sonra kabinde. Artık nedense iki kişi kalmıştık. Ansızın perşembe Ijon'unun, kapıda

aletlerle durduğumuz sırada bana, cuma Ijon'unun uzay giysisini elinden kaptığını niçin söylediğini anladım: Zira bu arada ben perşembe Ijon'u olmuştum ve artık cuma Ijon'u onu gerçekten alıyordu. Ama bu kadar çabuk pes etmeye niyetim yoktu. Hele bekle, dedim kendi kendime, hesabını göreceğim; koridora koştum, oradan makine odasına, orada daha önce -kovalama sırasında- yerde ağır bir boru olduğunu fark etmiştim, atom reaktörünü körüklemeye yarıyordu; onu yerden aldım ve -böylece silahlanmış olarak- kabine koştum. Öteki Ijon çoktan uzay giysisinin içine girmişti, başlık dışında her şeyi takmıştı.

"Giysiden çık!" diye bağırdım, borumu tehdit edercesine tutarak.

"Olmaz."

"Çık, dedim!!"

Sonra acaba ona vursam mı, vurmasam mı diye tereddüt ettim. Biraz şaşırtıcı bir durumdu, çünkü ne adamın gözü morarmıştı, ne de banyoda bulduğum diğer Cuma Ijon'u gibi kafasında bir şişlik vardı, ama birdenbire böyle olması gerektiğini kavradım. O cuma Ijon'u artık cumartesi Ijon'u olmuştu ve belki pazar günü civarında bir yerlerdeydi, diğer taraftan uzay giysisinin içindeki bu cuma Ijon'u yakın zaman önce perşembe Ijon'uydu, gece yarısı ben kendim aynı perşembe Ijon'una dönüşmüştüm. Böylece ben, zaman döngüsünün eğrisi boyunca, dayak yemeden önceki cuma Ijon'unun dayak yedikten sonraki cuma Ijon'una dönüşeceği o yere doğru ilerliyordum. Yine de adam o vakit bunu yapan kişinin pazar Ijon'u olduğunu söylemişti ve henüz ondan bir iz yoktu. Derken ansızın aklıma bir fikir geldi.

"O giysiden çık," diye homurdandım.

"Uzak dur, perşembe," diye bağırdı.

"Ben perşembe değilim, ben PAZAR IJON'UYUM!" diye haykırdım ve vurmak için yaklaştım. Adam bana tekme atmaya çalıştı, ama uzay giysisinin botları çok ağırdı ve daha o bacağını kaldıramadan, kafasına boruyu indirdim. Şüphesiz çok hızlı değil, zira olup biten her şey hakkında artık yeterince bilgi sahibi olmuştum ve sonunda perşembe Ijon'undan cuma

Ijon'una dönüştüğüm vakit, sopayı kafasına yiyecek kişinin kendim olacağımı biliyordum, kafatasımı kırmaya meraklı değildim. Cuma Ijon'u inleyerek yere düştü, kafasını tutuyordu, bense uzay giysisini gaddarca onun üzerinden çekip aldım. Adam sallantılı adımlarla "Pamuk nerede ... maden suyu nerede," diye söylenerek banyoya giderken, ben hemen uğruna mücadele ettiğimiz giysiyi giymeye başladım, ama sonra yatağın altından çıkan bir insan ayağı fark ettim. Yatağın altında bir adam yatıyordu; çiğneme sesini gizlemeye çalışarak, yağmurlu bir yıldız günü için bavulda saklamış olduğum sütlü çikolatanın son parçasını aceleyle yutuyordu. Piç kurusu o kadar acele ediyordu ki, çikolatayla birlikte yaldızlı kâğıdı da yemişti, kalan parçalar dudaklarında parlıyordu.

"O çikolatayı bırak," diye haykırdım, adamın ayağına yapışarak. "Hem sen de kimsin? Perşembe Ijon'u mu?..." diye ekledim daha alçak bir sesle, zira aniden şüpheye kapılmıştım, çünkü artık cuma Ijon'u olabileceğim ve çok geçmeden, daha önce o kişiye yaptığım şeye maruz kalacağım aklıma gelmişti.

"Pazar Ijon'u," diye mırıldandı adam, ağzı dolu bir şekilde. Elim ayağım kesildi. Adam ya yalan söylüyordu -o zaman endişe etmeye gerek yoktu- ya da gerçeği söylüyordu - ki öyleyse, kafama bir şey yiyeceğime hiç şüphe yoktu, çünkü cuma Ijon'una vuran kişi pazar Ijon'uydu, bunu bana cuma Ijon'u olay meydana gelmeden önce söylemişti ve daha sonra ben, pazar Ijon'u rolüne girerek, ona boruyla vurmuştum. Ama diğer taraftan, dedim kendi kendime, adam yalan söylüyor olsa bile ve pazar Ijon'u olmasa da, hâlâ benden sonra olması mümkündü, eğer benden sonra ise, benim yaptığım her şeyi hatırlıyordu, bu yüzden cuma Ijon'una yalan söylediğimi biliyordu ve beni de aynı şekilde kandırabilirdi, çünkü benim için o anda aklıma gelmiş olan bir manevra, onun için -şu anda- bir hatıraydı - kolaylıkla yararlanacağı bir hatıra. Ben ne yapacağımı bilmezken, adam çikolatanın geri kalan kısmını yedi ve yatağın altından sürünerek dışarı çıktı.

"Eğer sen pazar Ijon'u isen, uzay giysin nerede?!" diye bağırdım, aklıma yeni bir fikir gelmişti.

"Şimdi onu alacağım," dedi adam sakin bir şekilde, sonra elindeki boruyu fark ettim... Daha sonra gördüğüm şey parlak bir şimşekti, birkaç düzine supernovanın aynı anda patlaması gibiydi; sonra bayıldım. Kendime geldiğimde, banyonun zemininde oturuyordum; birisi kapıya vuruyordu. Çürüklerim ve şişiklerimle ilgilenmeye başladım, ama adam durmadan vuruyordu; kapıdaki kişinin çarşamba Ijon'u olduğu ortaya çıktı. Bir müddet sonra adama yarılmış kafamı gösterdim, o ise perşembe Ijon'uyla aletleri almak için gitti, daha sonra bir sürü koşuşturma oldu ve uzay giysisi çekip çıkartıldı, bir şekilde sağ kalmayı başardım ve cumartesi sabahı sürünerek yatağın altına girdim, amacım bavulun içinde hiç çikolata kalmış mı diye bakmaktı. Gömleklerin altında bulduğum son parçayı yerken birisi ayağını çekmeye başladı; artık kim kimdir bilmiyordum, ama adamın kafasına bir tane indirdim, üzerindeki uzay giysisini çıkardım ve tam onu giyecektim ki, roket bir sonraki girdaba düştü.

Kendime geldiğimde, kabin insanla doluydu. Ortalık tıkış tıkıştı. Onların hepsinin ben olduğum ortaya çıktı, çeşitli günlerden, haftalardan, aylardan, hatta biri -adamın dediğine göre- gelecek yıldandı. Çürükleri ve morarmış gözleri olan birçok kişi vardı ve beş tanesi uzay giysisi giymişti. Ne var ki, adamlar hemen kapıdan dışarıya çıkıp hasarı onaracakları yerde, kavgaya, münakaşaya, ağız dalaşına ve fikir tartışmasına başladılar. Sorun kimin kime ne vakit vurduğuydu. Durum artık sabah ve akşam Ijon'larının ortaya çıkmasıyla daha karışık bir hal almıştı; işler böyle devam ederse, çok geçmeden dakikalara ve saniyelere de bölüneceğimden korkmaya başladım, üstelik oradaki Ijon'ların çoğu çılgın gibi yalan söylüyordu, bu yüzden perşembe, cuma ve çarşamba Ijon'larının -bunların hepsi de sırasıyla bendim- meydana getirdiği bir üçgen içinde geçen bütün bu olaylarda ben kime vurdum ve kim bana vurdu bugün bile hâlâ tam olarak anlamış değilim. İzlenimim şu ki, cuma Ijon'una pazar Ijon'unuyum diye yalan söylemiş olduğum için, takvime göre yemem gerekenden bir darbe fazla yemiştim. Ama bu hoş olmayan anılar üzerinde daha fazla

durmak istemiyorum; bütün bir hafta boyunca kendi kafasına vurmaktan başka bir iş yapmayan bir kimsenin gurur duymak için bir nedeni yoktur.

Bu arada münakaşalar devam ediyordu. Böylesi bir avarelik, değerli vaktin bu şekilde harcanması beni umutsuzluğa düşürüyordu; bu arada roket körlemesine ilerliyor, arada sırada başka bir çekimsel girdaba düşüyordu. Sonunda uzay giysili olanlar olmayanlarla dövüşmeye başladı. Bu kaosa biraz düzen vermeye çalıştım ve en sonunda, insanüstü gayretlerle, toplantıya benzer bir şey örgütlemeyi başardım; gelecek yıldan olan kişi -herkesten yaşlı olduğu için- alkışlarla başkan seçildi.

Daha sonra bir seçim komitesi, bir aday seçme komitesi ve yapılacak işler için bir komite seçtik ve gelecek aydan olan dört kişiye düzeni koruma görevini verdik. Ama bu arada bir negatif girdaptan geçtik, bu da sayımızı yarıya düşürdü, bu yüzden ilk oylamada yeterli sayıya ulaşamadık ve dümen onarımı için adaylara oy vermeden önce yönetmeliği değiştirmek zorunda kaldık. Harita başka girdapların yaklaştığını gösteriyordu ve bunlar o ana kadar yaptığımız her şeyi geçersizleştirdi: İlk başta seçilmiş adaylar ortadan kayboldu, sonra salı Ijon'u cuma Ijon'uyla birlikte ortaya çıktı, sonuncusunun başına bir havlu sarılmıştı ve utanç verici bir manzara yarattılar. Çok güçlü bir pozitif girdaptan geçtikten sonra, kabine ve koridora güçlükle sığabildik, kapıyı açmak da söz konusu değildi - artık yer kalmamıştı. Ama işin en kötü yanı şuydu: Bu zaman sapmalarının dalga genişliği artmaya başlamıştı, daha şimdiden birkaç tane kır saçlı Ijon ortaya çıkmıştı, hatta orada burada saçları kısa kesilmiş çocuklar bile gördüm, şüphesiz bunlar bendim - daha doğrusu, huzur dolu çocukluk günlerimin Ijonları'ydılar.

Hâlâ pazar Ijon'u muydum, yoksa pazartesi Ijon'u mu olmuştum, gerçekten hatırlamıyorum. Zaten fark etmezdi. Çocuklar kalabalıkta ezildikleri için ağlıyor ve annelerini istiyorlardı; başkan -gelecek yılın Tichy'si- ardı ardına küfürler yağdırıyordu, çünkü yanlışlıkla, çikolata aramak için boş yere yatağın altına girmiş olan çarşamba Ijon'unun parmağına basmış,

adam da onun bacağını ısırmıştı. Bu işin sonunun kötü olduğunu görüyordum, özellikle orada burada gri sakallılar ortaya çıkmaya başladıktan sonra. 142. ve 143. girdaplar arasında bir yoklama kâğıdı dolaştırdım, ama daha sonra çok kişinin yalan söylediği ortaya çıktı. Doğum tarihleri konusunda sahtekârlık yapmışlardı, nedenini Tanrı bilir. Belki içinde bulundukları ortam kafalarını karıştırmıştı. Gürültü ve karmaşa o kadar fazlaydı ki, insanın, avazı çıktığı kadar bağırmadıkça sesini duyurması mümkün değildi. Ama daha sonra geçmiş yılın Ijon'larından birinin aklına mükemmel görünen bir fikir geldi: Aramızdaki en yaşlı kişi hayat hikâyesini anlatacaktı, bu şekilde dümeni kimin onarması gerektiğini öğrenecektik. Ne de olsa en yaşlı Ijon'un geçmişinde, çeşitli aylar, günler ve yıllardan olan diğer herkesin hayatının yer alması gerekiyordu. Böylece bu iş için ak saçlı bir yaşlı beyefendiye başvurduk, adam hafifçe titreyerek bir köşede boş boş duruyordu. Kendisine sorulduğu vakit, uzun uzun çocuklarını ve torunlarını anlattı, sonra uzay yolculuklarına geçti, doksan küsur yıl sürmüş hayatı boyunca sayısız yolculuklara çıkmıştı. Yaşlı adam, o sıradaki yolculuk hakkında -bizi tek ilgilendireni oydu- damar sertliği ve aşırı heyecan yüzünden, hiçbir şey hatırlamıyordu; ama bunu itiraf etmeyecek kadar gururluydu ve çaktırmadan, inatla, lafı yüksek mevkilerdeki tanıdıklarına, madalyalarına ve torunlarına getiriyordu; sonunda hepimiz birden bağırıp adamı susturduk ve ona dilini tutmasını emrettik. Daha sonraki iki girdap sayımızı iyice azalttı. Üçüncüden sonra, oda ferahlamakla kalmamış, uzay giysili kişilerin hepsi de ortadan kaybolmuştu. Tek bir boş giysi kalmıştı; oylama sonucu onun koridora asılmasına karar verdik ve tartışmalarımıza döndük. Sonra, o değerli giysiyi elde etmek için başka bir kavga çıktı, sonra yeni bir girdap geldi ve ansızın gemi boşaldı. Ben yerde, tuhaf bir şekilde boşalmış kabinin içinde, kırık mobilyalar, kumaş parçaları ve yırtılmış kitaplar arasında, gözü şişmiş bir halde oturuyordum. Zemin oy pusulalarıyla kaplanmıştı. Haritaya göre artık çekimsel girdap bölgesinden çıkmıştım. Artık ikilenmeye güvenemezdim ve bu yüzden hasarı onarmam

mümkün olmayacaktı, üzüntüden elim ayağım tutuldu. Bir saat sonra koridora baktım ve büyük bir hayretle uzay giysisinin yerinde olmadığını keşfettim. Ama sonra hayal meyal hatırladım -evet- o son girdaptan az önce iki küçük çocuk gizlice koridora çıkmıştı. İkisinin birden tek bir uzay giysisine girebilmeleri mümkün müydü? Aklıma gelen ani bir düşünceyle kontrol panosuna koştum. Dümen çalışıyordu! Öyleyse o küçük yumurcaklar, biz büyükler kendimizi sonu gelmez anlaşmazlıklara kaptırmışken, gerçekten de onu onarmışlardı. Birisinin kollarını giysinin yenlerine, diğerinin bacaklarına koymuş olduğunu gözümde canlandırdım; bu şekilde ingiliz anahtarlarıyla somunu ve cıvatayı, dümenin iki yanında çalışarak, aynı zamanda sıkıştırabilirlerdi. Boş giysiyi dış kapağın arkasındaki basınç odasında buldum. Onu, kutsal bir emanet gibi, roketin içine taşıdım; kalbim, bir zamanlar olmuş olduğum bu cesur çocuklar için sınırsız minnetle doluydu! En olağanüstü serüvenlerimden biri, işte böyle sonuçlanmıştı. Henüz iki çocukken göstermiş olduğum cesaret ve beceriklilik sayesinde hedefime sağ salim varmıştım.

Sonraları, bu olup bitenleri benim uydurduğum söylendi ve daha kötü kalpliler işi alkole karşı zaafım olduğunu ima etmeye kadar vardırdılar: Dünya'da bu zaafımı dikkatli bir şekilde saklıyormuşum, ama o uzun ve yalnız uzay yolculuklarında hiçbir sınırlama olmaksızın kendimi kaptırıyormuşum. Bu konuda başka hangi dedikoduların dolaştığını Tanrı bilir. Ama işte insanlar böyledir; burada anlattıklarım gibi tamamen gerçek olan bir şeye değil, en olmadık yalana seve seve kanarlar.

SEKİZİNCİ YOLCULUK

En sonunda olmuştu. Birleşmiş Gezegenler'in (BG) Dünya delegesiydim - daha doğrusu buna adaydım, gerçi bu da tam olarak doğru değil, zira Genel Kurul'un karara bağlayacağı şey benim değil, bütün insanlığın adaylığıydı.

Hayatımda hiç o kadar sinirli olmamıştım. Dilim şişmiş, ağzım kurumuştu ve yıldız otobüsünden inip yere serilmiş kırmızı halının üzerinde yürürken halı mı, yoksa dizlerim mi titriyordu, bilmiyordum. Hiç şüphesiz konuşmalar yapılacaktı; heyecandan tek bir söz edecek halde değildim, bu yüzden kromdan bir tezgâhı ve madenî para atmak için küçük delikleri olan iri ve parlak bir makine görür görmez, hemen bir para attım ve termos bardağımı musluğun altına koydum. Bu hareketim, insanlık diplomasisi tarihinde galaktik düzeydeki ilk gezegenlerarası olaydı, çünkü gazoz makinesi sandığım şeyin, Rhohch delegasyonunun resmî kıyafetli başkan yardımcısı olduğunu anladım. Rastlantıya bakın ki, Rhohch'lar toplantıda bizim adaylığımızı desteklemeyi teklif eden taraftı, ama o sırada benim bundan haberim yoktu ve o yüksek makamdaki şahıs botlarımın üzerine tükürdüğünde bunu kötüye yordum, oysa bu onun selamlama bezlerinin hoş kokulu salgısından başka bir şey değilmiş. Bütün bunları, sevimli bir BG görevlisinin bana

verdiği bilgi-çeviri tabletini yuttuktan sonra anladım. Tableti yutar yutmaz çevremdeki uyumsuz sesler gayet tutarlı sözlere, pelüş halının ucunda duran dikdörtgen şeklindeki alimünyum *bowling* kukaları bir şeref muhafızına dönüştü ve beni selamlayan Rhohch -o ana kadar çok iri bir çubuk krakere benziyordu- halinde hiçbir tuhaflık olmayan eski bir tanıdık gibi göründü. Ne var ki, sinirlerim yatışmamıştı. Küçük bir tekerlekli araç yanımıza yanaştı, özellikle benim gibi iki ayaklı yaratıklar için yapılmıştı; bana eşlik eden Rhohch içeriye güçlükle sığabildi ve hem sağıma, hem soluma oturarak şöyle dedi:

"Saygıdeğer Dünyalı, size bildirmek zorundayım ki protokolde küçük bir karışıklık oldu. Delegasyonumuzun başkanı -Dünya uzmanı olduğu için adaylığınızı desteklemeye en uygun kişi- ne yazık ki, dün gece başkente çağrıldı ve ben onun yerini almak durumundayım. Kurallar hakkında bilginiz var mı?"

"Hayır, ben... pek fırsat bulamadım," diye mırıldandım, koltuğa rahat bir şekilde yerleşmeye çalışıyordum ama pek başarılı olduğum söylenemezdi, zira araç yapılırken insan vücudunun ihtiyaçları tam olarak gözetilmemişti. Oturulacak yer daha çok derin bir çukura benziyordu, yaklaşık altmış santim derinliğindeydi ve araba sarsıldığında dizlerim alnıma değiyordu.

"Aldırmayın, hallederiz..." dedi Rhohch, dikdörtgen şekiller verilmiş ve madenî parıltılar saçan dalgalı cüppesi -az önce gazoz makinesi sandığım şey- hafifçe hışırdarken, boğazını temizleyip konuşmasını sürdürdü:

"Şüphesiz halkınızın tarihi hakkında bilgi sahibiyim, zira bilgi sahibi olmak görevlerimden biridir. Gerçekten de ne kadar müthiş bir şey, bu insanlık! Delegasyonumuz, bütün hak ve ayrıcalıklarla birlikte topluluğun resmî üyesi olmanızı teklif edecek (seksen üç nolu gündem maddesi) ... kimlik kâğıtlarınızı kaybetmiş olamazsınız, değil mi?!" Bunu o kadar ani bir şekilde sordu ki, ayağa fırladım ve başımı sertçe hayır anlamında salladım. Sözünü ettiği tirşe rulosunu, terden ıslanmış sağ elimde, sımsıkı tutuyordum.

"Güzel," dedi Rhohch. "O halde, evet, sizin büyük başarıla-

rınızı anlatan bir konuşma yapacağım, Yıldız Federasyonu'nda hak ettiğiniz yeri alınanızı bu başarılar sağlayacak... Yani, anlıyorsunuz, bu bir çeşit geleneksel formalite, kimsenin karşı çıkacağını düşünmüyorsunuz ... öyle değil mi?"

"Ben, şey, hayır, sanmam," diye mırıldandım.

"Şüphesiz çıkmaz! Öyle şey olur mu?! O halde sadece bir formalite, yine de bazı bilgilere ihtiyacım var. Olgular, anlarsınız, ayrıntılar. Sanırım, atom enerjisini kullanmayı biliyorsunuz, değil mi?"

"Oh evet! Evet!" diye hemen onu temin ettim.

"Harika. Ama durun, ah, işte burada, başkan bana notlarını bıraktı, ama el yazısı, hmm, pekâlâ ... ne kadar zamandır bu enerjiyi kullanıyorsunuz?"

"6 Ağustos 1945'ten beri!"

"Mükemmel. Neydi bu? İlk güç santrali mi?"

"Hayır," diye yanıtladım, yüzümün kızardığını hissederek, "...ilk atom bombası. Hiroşima'yı yok etti."

"Hiroşima mı? Bir göktaşı mı?"

"Göktaşı değil ... bir şehir."

"Bir şehir mi?" dedi Rhohch, kaygılı bir şekilde. "O halde, hmm, bunu nasıl söylemeli..." Bir dakika kadar düşündü. "Hayır, en iyisi bundan hiç söz etmemek," diye karar verdi. "Pekâlâ, güzel, ama elimde övülecek bir şey olması gerek. Hadi, iyi düşünün, neredeyse oraya varacağız."

"Eee... uzay yolculuğu," diye başladım.

"Bu zaten malum, uzay yolculuğu olmasaydı şimdi burada olamazdınız," diye açıkladı Rhohch, sanırım, biraz öfkeli bir şekilde. "Millî gelirinizin büyük kısmını nereye harcıyorsunuz? Hatırlamaya çalışın, herhangi bir büyük mühendislik başarısı, kozmik çapta bir mimarlık eseri, çekimsel güneş fırlatıcıları filan var mı?" diye hafızamı canlandırmaya çalıştı Rhohch.

"Evet ... yani, çalışmalar sürüyor," dedim. "Hükümet kaynakları oldukça sınırlıdır, çoğu savunmaya gidiyor..."

"Neyin savunulması? Kıtaların mı? Göktaşlarına, depremlere karşı mı?"

"Hayır, o çeşit savunma değil ... silahlanma, ordular..."

"Bu nedir, bir çeşit oyun mu?"

"Oyun değil ... iç çatışmalar," diye mırıldandım.

"Bu hiç de övgüye layık bir şey değil!" dedi Rhohch, açıkça görünen bir tiksinmeyle. "Buraya dosdoğru mağaradan çıkıp gelmediniz ya! Bilgeleriniz uzun zaman önce, gezegensel işbirliğinin ganimet ve egemenlik için mücadele etmekten çok daha kazançlı olduğunu anlamış olmalı!"

"Anladılar, anladılar, ama bazı nedenler var ... bazı tarihî nedenler."

"Bu şekilde bir yere varamayacağız!" dedi Rhohch. "Hem zaten burada olma nedenim, sanki mahkeme önüne çıkmışsınız gibi sizi savunmak değil, sizi tavsiye etmek, alkışlamak, övmek, meziyetlerinizi ve iyi yanlarınızı sıralamak. Anlıyor musunuz?"

"Anlıyorum."

Dilim sanki donmuş gibi tutulmuştu, gömleğimin kolalı yakası beni boğuyordu, ön tarafı terden sırılsıklam olmuştu, elimdeki kimlik rulosu madalyaların birine takıldı ve en üstteki sayfa yırtıldı. Rhohch canı sıkkın, küçümseyici, aynı zamanda ilgisiz bir tavır içindeydi, sanki başka şeyler düşünüyor gibiydi; ansızın beklenmedik bir sakinlik ve yumuşaklıkla (usta diplomat!) şöyle dedi:

"Bunların yerine sizin kültürünüzden söz edeceğim. Olağanüstü başarılarından. Bir kültürünüz var, öyle değil mi?" diye hemen ekledi.

"Var şüphesiz! Harika bir kültür!" diye onu temin ettim.

"Bu iyi. Ya sanat?"

"Oh evet! Müzik, şiir, mimarî..."

"Demek ki mimarî varmış!" dedi Rhohch, yüksek sesle. "Harika. Bunu not almalıyım. Ya patlayıcılar?"

"Ne demek istiyorsunuz, patlayıcılar mı?"

"Yaratıcı patlamalar, kontrollü biçimde yapılanlar, iklimi düzenlemek için, kıtaların ve ırmakların yerini değiştirmek için - sizde var mı?"

"Şimdiye kadar sadece bombalar..." dedim, sonra tereddüt içinde fısıldadım:

"Ama çok değişik çeşitleri vardır, napalm, fosforlu olanlar, hatta zehirli gaz..."

"Aklımdaki bu değildi," dedi Rhohch soğuk bir tavırla. "Entelektüel hayata dönelim. İnandığınız şeyler nedir?"

Sonunda anladım ki, güya bizi tavsiye edecek olan bu Rhohch, Dünya konusunda uzman değildi. Böylesi cahil bir yaratığın Galaksi'nin tüm temsilcilerinin karşısına çıkıp az sonra kaderimizi tayin edecek olması - bu düşünce nefesimi kesti. Ne berbat şans, diye düşündüm, Dünya uzmanı olan başkanı tam da çağıracakları tutmuştu!

"Bizler evrensel kardeşliğe inanırız, barışın ve uzlaşmanın nefrete ve savaşa galip geleceğine inanırız, insanın her şeyin ölçüsü olması gerektiğini düşünürüz..."

Rhohch dizime ağır bir pençe dayadı.

"Niçin insan?" diye sordu. "Neyse, boşverin. Yine de, bu saydıklarınız hep negatif: Savaşın olmaması, nefretin olmaması - bunların hepsi bulanık, hiç pozitif idealleriniz yok mu?"

Boğucu bir sıcak vardı.

"İlerlemeye, daha iyi yarınlara ve bilimin gücüne inanırız."

"En sonunda işe yarayan bir şey!" diye haykırdı Rhohch. "Bilim, evet, iyi ... bunu kullanabilirim. En çok hangi bilim dalı için para harcıyorsunuz?"

"Fizik," diye yanıtladım. "Atom enerjisi araştırmaları için."

"Bakın... yapılması gereken şey şu. Siz hiç ağzınızı açmayın. Konuşma işini bana bırakın. Bunu ben halledeceğim. Her şeyi bana bırakın ve cesaretinizi kaybetmeyin!" dedi Rhohch, araç bir binanın önünde durunca.

Başım dönüyor, her şey gözümün önünde dalgalanıyordu; kristal koridorlardan geçtik, görünmez bir tür bariyer ezgili bir iç çekişle hemen açıldı, sonra aşağı indim, yukarı çıktım, sonra tekrar aşağı indim; Rhohch çok iri, suskun ve madenî kıvrımlara sarılmış bir halde yanımda ayaktaydı; ansızın her şey durdu, önümdeki cam balon pırtlayıp patladı. Genel Kurul salonunun dibinde, ayakta duruyordum. Bir huniyi andıran amfitiyatro, bembeyaz ve parlak sıralarla dönerek yukarı doğru gidiyordu; uzakta delegasyonların minik silüetleri, zümrüt,

altın ve parlak kırmızı damlacıklar halinde sarmal fildişi katlara sıralanmıştı, tuhaf bir şekilde ışıldayan bu kalabalığa bakmak güçtü. İlk başta gözleri madalyalardan, el ve bacakları yapay uzantılarından ayırt edemedim; sadece kalabalığın hızla hareket ettiğini, kar beyazı masaların üzerinden antrasit kiremitleri andıran parlak siyah belge destelerine uzandığını görebildim. Genel Sekreter on beş-yirmi metre kadar uzağımda, tam karşımda, elektronik makine duvarlarıyla çevrilmiş bir halde, yüksek bir kürsüde, bir mikrofon ormanı ortasında oturuyordu. Havada kelimeler, aynı anda binlerce ayrı dilde yapılan konuşma parçaları dalgalanıyordu ve bu yıldız lehçeleri, en pes notalardan kuşların cıvıltısını andıran tiz seslere kadar çeşitlilik gösteriyordu. Her an zeminin ayaklarımın altında açılacağını hissederek, smokinime çeki düzen verdim. Bir zil sesi duyuldu, hiç durmadan çalıyordu, Genel Sekreter som altından bir levha üzerine tokmak vuran bir makineyi harekete geçirmişti; titreşim yüzünden kulaklarım zonkladı. Heybetli Rhohch bana yerimi gösterirken, gizli hoparlörlerden Genel Sekreter'in sesi gürledi. Ait olduğum gezegenin adını taşıyan dikdörtgen tabelanın yanına oturmadan önce, benim soyumdan gelen hiç olmazsa tek bir ruh, insana benzeyen tek bir yaratık bulma umuduyla, kat kat yükselen dairesel oturma yerlerini taradım gözlerimle - ama boşunaydı. Uzak ya da yakın yıldızların kaderini elinde tutan iri şekiller, dökümlü, yumru gibi, yılansı kıvrımlar, peltemsi şeyler, dolgun gövdeler, masalara dayanmış saplar, bol baharatlı etli börek renginde veya lokma tatlısı gibi parlak suratlar, budaklar, yumuşak tabanlar, çeneler, sahte ayaklar, hepsi ağır çekim bir film gibi gözlerimin önünden geçti; görüntülerinde korkunç bir taraf yoktu, Dünya'da sık sık işittiğim tahminlerin aksine, hiçbir tiksinti duymadım - sanki karşımda duran yaratıklar birer uzay canavarı değildi de, soyut eserler yapan bir heykeltıraşın ya da hayal gücü zengin bir aşçının elinden çıkmışlardı.

"Madde seksen iki," diye tısladı Rhohch kulağıma ve yerine oturdu. Ben de aynı şeyi yaptım. Masanın üzerinde duran kulaklığı alarak, konuşulanları dinledim.

"Sayın kurul tarafından kabul edilen anlaşma uyarınca, bu anlaşmada belirtilen şartlara tam uygunluk göstererek, Altair Uluslar Topluluğu tarafından Fomalhaut Sexpartite Birliği'ne teslim edilen cihazlar, BG'nin özel alt komisyonunun raporunda teyit edildiği gibi, taraflarca kabul edilen teknolojik ölçütlerden önemsiz denemeyecek bazı sapmalar göstermiştir. Altair Uluslar Topluluğu'nun doğru olarak işaret ettiği gibi, imal ettikleri radyasyon elekleri ile gezegen regülatörlerinin gerçekten üreme yeteneğine sahip oldukları, böylece sayın taraflar arasında imzalanan kontratta şart olarak ileriye sürülmüş olan makine yavruların yaratılmasının garanti edildiği doğrudur; bununla birlikte bu potansiyellik, federasyonumuzun bütün üyelerinin uyması gereken mühendislik ahlâk yasası uyarınca, tek başına tomurcuklanma şeklinde olmalıydı, yukarıda adı geçen mekanizmaların karşı cinsten programlarla donatılması şeklinde olmamalıydı; fakat -ne yazık ki- meydana gelen şey budur. Bu programlanmış zıt kutupluluk Fomalhaut'un ana enerji birimlerinde şehvet düşkünü gerilimler yaratılmasına neden olmuştur ve bu, sadece toplum ahlâkını rencide eden sahnelere değil, aynı zamanda davacı taraf açısından ciddi maddî kayıplara da yol açmıştır. Teslim edilen cihazlar, yapmak için tasarlandıkları işle ilgilenmek yerine, çalışma sürelerinin büyük kısmını eş seçimine ayırmışlar; zevklerini tatmin etmek için çiftleşme amacıyla sürekli fişlerle oradan oraya koşturmaları, Panundrian tüzüğünün çiğnenmesine ve nihayet mekanikografik kalabalığa yol açmıştır; sanık taraf bu iki üzücü olayla suçlanmaktadır. Bu yüzden Altair'e olan borç tarafımızdan hükümsüz sayılmıştır."

Kulaklığı çıkardım, başım çatlayacak gibi ağrıyordu. Toplum ahlâkını rencide eden o cihazların da, Altair'in de, Fomalhaut'un ve hepsinin de cehenneme kadar yolu vardı! BG'den bıkmıştım, üstelik daha üye bile olmamıştım. Kendimi hasta hissediyordum. Ah, neden Profesör Tarantoga'yı dinlemiştim ki? Beni, başkalarının günahı yüzünden utanmak zorunda bırakan bu korkunç şerefin bana ne yararı olacaktı? Bunun yerine -

Görülmez bir akım geçti içimden, çünkü çok büyük bir pa-

nonun üzerinde 83 numarası yanmıştı ve şiddetli bir şekilde dürtüldüm. Bunu benim Rhohch yapmıştı, pençelerinin -ya da belki duyargalarının- üzerine kalkarak, beni de ardından çekti. Tavanın altında yüzen güneş lambaları, gök mavisi renginde yakıcı bir aydınlığı üzerimize çevirdi. İçimden geçip parlıyormuş gibi görünen ışık huzmeleriyle sarılmış bir halde, tamamen nemlenmiş kimlik kâğıdı rulosunu uyuşmuş parmaklarımla sımsıkı tutarak, yanı başımda gürleyen Rhohch'un bütün salonu dolduran kalın sesini duydum; adam bir laf ebesiydi ve güçlük çekmeden konuşuyordu, yine de söylediği şeylerin ancak bir kısmını işittim - tıpkı bir fırtına sırasında küpeşteden eğilmeye cesaret eden birinin üzerine sıçrayan deniz köpükleri gibi.

"... bu şahane Ünnye (gezegenimin adını bile doğru dürüst söyleyemiyordu!) ... bu asil insanlık ... ve buradaki seçkin temsilcisi ... zarif, sevimli memeliler ... büyük bir ustalıkla dağlarının eteklerinde elde edilen atom enerjisi ... genç ve neşeli bir kültür, duygu yüklü ... jergunderiye duyulan büyük bir inanç, ambifribbisten de yoksun değil ... (herhalde bizi bir başkasıyla karıştırıyordu) ... yıldızlararası dayanışmaya bağlı ... bu yüksek kuruma kabul edilme umuduyla ... toplumsal gelişmelerinin ilk aşamasını tamamlayarak ... galaksinin bir ucunda tecrit edilmiş ve her şeyden uzak bir yaşam sürmelerine rağmen ... cesur ve bağımsız ... hiç şüphesiz hak eden ..."

"Şu ana kadar, her şeye rağmen iyi gidiyor," diye düşündüm. "Bizi övüyor, fena da değil ... ama bir dakika, bu da ne?"

"Çiftleştikleri doğru! Bükülmez sert bacakları ... ama anlayışlı olmak gerek ... bu Yüce Kurul'da istisnaların da temsil edilme hakkı var ... anormal olmak utanç duyulacak bir şey değil ... onları şekillendiren güç şartlar ... su kökenli olmak, üstelik tuzlu su olsa bile, bir engel meydana getirmemeli ... yardımlarımızla kendilerini bu çir- ... bu talihsiz görüntüden kurtarabilirler, Yüce Kurul'un geleneksel alicenaplığıyla bu durumu dikkate almayacağını umuyorum ... böylece Rhohch delegasyonu ve Betelgeuse Yıldız Birliği adına Unya gezegeninden gelen insanlığın Birleşmiş Gezegenler'e üye olarak kabul edilmesini

ve buradaki dürüst Unyalı'nın bu örgütün tüm haklara sahip bir delegesi olmasını teklif ediyorum. Hepsi bu kadar."

Büyük bir gürültü koptu, arada tuhaf fısıldaşmalar duyuluyordu, ama alkış olmadı (olması da mümkün değildi, zira elleri yoktu); bu patırtı bir gong sesiyle hemen kesildi ve Genel Sekreter'in sesi duyuldu:

"Tartışmaya açılan bu teklif hakkında, yani Ünya gezegeninden İnsanlık'ın tanınması konusunda, saygıdeğer delegelerden söz almak isteyen var mı?"

Işıklar saçan Rhohch, görünüşe göre kendisinden çok memnundu, beni koltuğuma sürükledi. Yardımları için birkaç anlamsız teşekkür sözü mırıldanarak oturdum, o sırada salonun farklı yerlerinde aynı anda soluk renkli iki yeşil ışık yandı.

"Söz Thuban temsilcisinde!" dedi Genel Sekreter. Bir şey, konuşmak için ayağa kalktı.

"Yüce Konsey!" dedi, uzaktan gelmesine rağmen kulak tırmalayan ses; kesilen metal levhaların çıkardığı sesi andırıyordu, ama kulaklarım bu sese hemen alıştı. "Az önce polpitor Voretex'in ağzından, burada bulunanların şimdiye kadar bilmediği uzak bir gezegenin ırkı için sıcak bir tavsiye duyduk. Bugünkü oturumda sulpitor Extrevor'un beklenmedik yokluğu, bizi Rhohch'larca BG'ye katılması bu kadar çok arzu edilen bu ırkın tarihi, adetleri ve tabiatı hakkında daha çok bilgi sahibi olmaktan alıkoymuştur, bu konuda duyduğum derin hayal kırıklığını ifade etmek isterim. Kozmik teratoloji alanında uzman değilim, yine de, mütevazı yeteneklerimin elverdiği ölçüde, az önce duyma zevkine eriştiğimiz sözlere bir *katkıda* bulunmak istiyorum. İlk önce, lafı gelmişken, insanlığa ait bu gezegenin adının, bir önceki konuşmacı olan değerli meslektaşımın -cahillik yüzünden değil, hiç şüphesiz, sadece konuşma anındaki heyecandan- söylediği gibi Unya, Ünnye veya Ünya olmadığını belirteyim. Şüphesiz önemsiz bir ayrıntı bu. Bununla birlikte kullandığım diğer terim olan 'insanlık', Dünya ırkının -yeri gelmişken söyliyeyim, kimsenin bilmediği bu küçük gezegenin adı budur- lisanından alınmıştır, ama *bizim* bilim adamlarımız Dünya yaratıklarını başka şekilde adlandır-

maktadır. BG'ye üyeliğini tartıştığımız bu türün tam adını ve özelliklerini vermeye kalkarsam, bu yüce kurulu boş yere yormayacağımı umarım; bu amaçla, uzmanların mükemmel bir eserinden, Grammpluss ile Gzeems'in Galaktik Teratoloji'sinden alıntılar yapacağım.

Thuban temsilcisi masasının üzerindeki çok büyük bir kitabı ayraçlı yerinden açıp okumaya başladı:

"Kabul edilmiş sınıflandırma ve adlandırma sistemlerine göre, galaksimizde yer alan bütün anormal varlıklar *Aberrantia* (Sapmalar, Garabetler) filumu altında toplanmıştır; bunlar *Debilitales* (Aptallar) ve *Antisapentiales* (Çatlaklar) adı altında ikiye ayrılırlar. Bu ikincisinin, *Canaliacaea* (Caniler) ve *Necroludentia* (Cesetsevenler) adlı alt dalları vardır. Cesetsevenler arasında *Patricidiaceae* (Baba Katilleri), *Matriphagideae* (Anne Yeyiciler) ve *Lasciviaceae* (Tiksinçler, ya da Pispopolar) yer almaktadır. Tiksinçler, çok yozlaşmış varlıklardır ve *Cretininae* (Mengeneciler, bak. *Cadaverium Mordans* veya Ceset Isıran) ile *Horrosrissimae*'ye (İnildeyen Ağızlar) -bunun en tanınmış örneği *Idiontus Erectus Gzeemsi*'dir (Çıkıkgöğüslü Dikomuzlu Budala)- ayrılırlar. İnildeyen Ağızlar'ın birkaçı kendi sözde kültürlerini yaratmakla tanınmışlardır; bunların arasında kendisine *Genius Pulcherrimus Mundamus* (Dünyanın En Güzel Irkı) adını veren *Anophilus Belligerens* (Anüsseven Saldırgan) ile tamamen çıplak bir vücudu olan ve Grammpluss'un galaksimizin en karanlık köşesinde gözlemlediği çok tuhaf bir örnek bulunmaktadır: *Monstroteratum Furiosum* (Kokuşmuş Pelte) diye anılan bu yaratık kendisine *Homo Sapiens* adını vermiştir."

Salonda bir yaygara koptu. Genel Sekreter tokınaklı makinesini çalıştırdı.

"Cesaret!" diye tısladı Rhohch. Güneş lambalarının parlaklığı yüzünden onu göremiyordum, belki de ter gözlerime dolmuştu. İçimde bir umut ışığı belirdi, çünkü birisi söz istiyordu. Bu kişi kendisini topluluğa Aquarius delegasyonunun bir üyesi olarak takdim ederek kendisinin de bir astrozoolojist olduğunu söyledi ve Thubanlı'ya itiraz etmeye başladı -ne yazık ki sadece- Profesör Hagranops'un öğrencisi olma sıfatıyla, öne

sürülen sınıflandırmanın eksik olduğunu düşünüyordu. Zira kendisi, hocasının izinden giderek, *Degeneratores* diye ayrı bir sınıf olduğunu ileriye sürüyordu, bu sınıfa Ağzıbozuklar, Oburlar, Ölüyiyenler ve Ceset Yalayıcılar giriyordu; ayrıca "Monstroteratus" teriminin insan için kullanılmasının da yanlış olduğunu düşünüyordu -bunun yerine Aquarius Ekolü'nün terminolojisi tercih edilerek daha uygun olan *Artefactum Abhorrens* (Böcekgözlü Sahtekâr) adı verilmeliydi. Birkaç karşılıklı sözden sonra, Thubanlı tekrar konuşmaya başladı:

"Saygıdeğer Rhohchia temsilcisi, bizlere, bu Akıllı Adam denilen şeyin, daha doğrusu, Cesetsevenler'in tipik bir örneği olan bu Böcekgözlü Pelte'nin adaylığını kabul ettirmeye çalışırken, tavsiyesinde, herhalde yakışıksız olduğu düşüncesiyle, 'albümin' kelimesinden söz etmedi. Gerçekten de bu kelime akla öyle şeyler getiriyor ki, görgü kuralları bu konuda daha fazla konuşmamı engelliyor. Şurası kesin ki, BÖYLESİ bir canlı madde sahibi olmak bile bir yaratığı tek başına aşağılık bir konuma getirmez. ("Çok iyi, bravo!" sesleri.) Sorun albüminde değil! Ölüseven bir çılgının kendisine akıllı insan unvanı vermesinde de değil. Bu, benmerkezciliğin yol açtığı bir zaaftır, bağışlanmasa bile anlaşılabilir. Hayır, sorun burada değil, yüce konsey!"

Dikkatim dağılmaya, kafam bulanmaya başladı - kulağıma sadece bölük pörçük sözler geliyordu.

"Hatta yamyamlık bile, doğal evrim sırasında meydana gelirse, kimsenin kabahati değildir! Yine de insan denen şeyi hayvan akrabalarından ayıran hemen hemen hiç bir fark yok. Nasıl *yüksek* bir birey, kendisinden daha *az* gelişmiş olanları yeme hakkına sahip değilse, biraz daha *yüksek* bir zekâsı olan biri de daha *düşük* zekâda olanları yiyemez veya öldüremez ve eğer bunu mutlaka yapmak zorunda kalırsa ("Yapmamalı! Ispanak yesin!" feryatları) - zorunda kalırsa diyorum, trajik ve ırsî bir hastalık yüzünden bunu yapmak zorunda kalırsa, hiç olmazsa kanını döktüğü kurbanlarını dehşet içinde, gizlice, ininde ve mağarasının en karanlık oyuklarında, pişmanlıktan ve üzüntüden harap bir halde ve kendisini bir gün bu bitip tü-

kenmeyen cinayetin ağır yükünden kurtarabileceğini umut ederek yemelidir. Fakat, ne kadar yazık ki, bizim Kokuşmuş Peltemiz bu şekilde davranmıyor. Ölü kalıntılara, onları parçalayarak, haşlayarak, şişe geçirerek saygısızlık ediyor; onlarla oynuyor, sonra da herkese açık beslenme yerlerinde onları mideye indiriyor; türünün oynaşıp duran çıplak dişileri onun iştahını daha da kabartıyor; bütün Galaksi'yi intikam almaya çağıran bu durumu değiştirmek gerektiği hiç aklına gelmiyor! Tam tersine, sayısız kurbanların gizli mezarı olan midesi ile sonsuzluk arasında bir yerlerde yatan birtakım yüksek mazeretlerle meşrulaştırdığı cinayetlerine, vicdanı rahat bir şekilde devam ediyor. Yüce kurulun vaktini almak istemediğimden, 'akıllı adam'ın faaliyetleri ve adetleri hakkında daha fazla söz etmeyeceğim. Ataları arasında çok şeyler vaat eden biri vardı. *Homo neanderthalensis* denilen türden söz ediyorum. Bu tür dikkatimize layıktır. Modern insana benzer bir görünüşü vardı; daha büyük bir kafatasına, dolayısıyla daha büyük bir beyne veya zekâya sahipti. Mantar toplardı, meditasyona eğilimi vardı, gerçek bir sanatseverdi, nazik ve sakindi, yüce örgütümüze üye olmak için güçlü bir aday olacağına hiç şüphe yoktu. Ne yazık ki, artık canlılar arasında değil. Belki burada ağırlama şerefine nail olduğumuz Dünyalı delege, böylesine uygar ve sevimli olan Neanderthal'in başına ne geldiğini bize anlatmak ister. Görüyorum ki istemiyor, öyleyse ben onun adına konuşmak zorundayım. Neanderthal ortadan kaldırılmış, işte bu *homo sapiens* tarafından tamamen yeryüzünden silinmiştir. Üstelik bu iğrenç kardeş-öldürme işi yetmezmiş gibi, Dünyalı bilim adamları daha yüksek zekâyı, kafatası daha büyük olana değil de kendilerine atfederek, soyu kurutulan bu kurbanın adını lekelemeye başlamışlardır. Bugün aramızda, bu saygıdeğer salonda, bu yüce duvarların arasında, ceset yeyicilerin bir temsilcisi var; öldürücü zevklerin peşinde koşmakta usta olan biri ve toplu katliamın kurnaz bir mimarı; dış görünüşüyle bize hem gülünç gelen, hem de içimize korku salan biri, bu öyle bir korku ki, onu güçlükle yenebiliyoruz. Bugün orada, bu vakte kadar beyaz ve lekelenmemiş olan o koltukta, kendi

içinde tutarlı bir cani olma cesaretinden bile yoksun bir yaratık görüyoruz; çünkü o daima, cesetlerle dolu kariyerini sahte adlarla süslemeye çalışmıştır, bu adların gerçek ve korkunç anlamları yıldızlararası uygarlığı tarafsız olarak inceleyen herhangi birisi tarafından çözülebilir. Evet, Yüce Konsey..."

Aslında bu iki saat süren sıkıcı konuşmayı sadece bölük pörçük dinlemiştim, ama o kadarı bile yetmişti. Thubanlı, hiç acele etmeden, ardı ardına açtığı birtakım bilimsel kitaplar, kayıtlar, yıllıklar ve tarih kitaplarıyla -bunların hepsi önceden masasının üzerine yerleştirilmişti- gayet yöntemli bir şekilde kurula kan denizi içinde debelenen canavarları tasvir etti; bir belgeyle işi bittiğinde, sanki ani bir tiksintiye kapılmış gibi, sanki bizleri tarif eden o sayfalara kurbanların kanı bulaşmış gibi, onu yere fırlatıyordu. Sonra resmî tarihimize geçti; katliamları, Yahudilere yapılan saldırıları, Haçlı Seferleri'ni, soykırımları anlattı; kapsamlı grafikler ve fotoğraflarla suç teknolojilerini, Eskiçağ'dan, Ortaçağ'dan kalma işkence aletlerini gösterdi. Günümüze gelince, on altı asistan içeriye ek belgelerin ağırlığı altında inleyen el arabaları taşımak zorunda kaldılar; bu arada başka asistanlar, daha doğrusu BG'nin sağlık personeli, küçük helikopterlerden, konuşma sırasında baygınlık geçiren yüzlerce dinleyiciye ilkyardım uyguluyordu; ama bana aldırış etmediler, saflıklarından olsa gerek, Dünya kültürünün peş peşe gelen kanlı ayrıntılarının beni hiç etkilemediğini düşünmüş olmalıydılar. Gel gör ki, aslında konuşmanın ortasına doğru delirme sınırında olan birisi gibi kendimden korkmaya başlamıştım, sanki her yanımı sarmış bu fantastik, bu tuhaf varlıklar arasında tek canavar *ben*dim. Sonra, bu korkunç suçlamaların listesi hiç bitmeyecek gibi gelirken, şu sözleri işittim:

"Ve artık yüce kurul Rhohch delegasyonunun teklifini oya koyabilir!"

Salon derin bir sessizliğe büründü, derken tam yanımda birisi kımıldadı. Benim Rhohch ayağa kalkmıştı, amacı suçlamaların hiç olmazsa bir kısmını çürütmekti -umutsuzca bir teşebbüstü-; ama kurulu, insanların Neanderthal'lere, muhterem atalarına -ki bunlar tamamen kendiliklerinden ölmüşlerdi-

karşı büyük bir saygı duyduğuna inandırmaya çalışınca her şeyi berbat etti, zira Thubanlı, bana yönlendirilmiş tek bir yerinde soruyla avukatımı oracıkta mat etti: Dünyada birisine "Neanderthal" demek bir iltifat mıydı, yoksa bir hakaret mi?

Artık her şey bitti, diye düşündüm, bütün umutlar yok olmuştu ve ben ağzında yarı yarıya boğulmuş küçük bir kuşla yakalanmış olduğu için kulübesine geri yollanan bir köpek gibi ağır aksak evime dönecektim. Ne var ki o sırada, salonun gürültüsü arasında, Genel Sekreter mikrofona eğilip şöyle dedi:

"Söz İridia delegasyonu temsilcisinde."

İridialı kısa boylu, gümüş renkli ve tombuldu, kış güneşinin eğik ışınlarına yakalanmış bir duman bulutuna benziyordu.

"Benim sormak istediğim şey şu: Dünyalı yaratıkların kayıt ücretini kim ödeyecek? Kendileri mi? Bu epeyce yüklü bir miktar - bir milyar ton platin, her başvuranın bu çeşit madeni olamaz!"

Öfkeli bir mırıltı salonu doldurdu.

"Sizin sorunuz ancak Rhohch delegasyonunun teklifi oylandıktan ve kabul edildikten sonra uygun olacaktır," dedi Genel Sekreter bir anlık tereddütten sonra.

"İzninizle Sayın Başkan," diye yanıtladı İridialı, "ben bu konuda farklı düşünüyorum, bu nedenle de sorduğum soruyu, çok yerinde bulacağınızı sandığım birkaç gözlemle desteklemek istiyorum. Öncelikle, elimde ünlü danışman gezegenbilimci hiperdoktor Phrogghrus'un bir eseri var ve ondan şu alıntıyı yapıyorum: *Üzerinde hayatın kendiliğinden ortaya çıkmayacağı gezegenlerin şu özellikleri vardır: A) Birbirini takip eden kuvvetli iklim değişiklikleri (yani, ilkbahar, yaz, sonbahar, kış denen döngü) veya uzun aralıklarla daha şiddetli olan değişiklikler (buzul çağları); B) Büyük doğal uyduların varlığı; bunların gel-git etkileri de yaşama zararlıdır; C) Merkezî veya ana yıldızın yüzeyinde sık sık görülen patlamalar, zira bunlar zararlı radyasyon kaynağıdır; D) Büyüklük bakımından denizlerin karalara üstünlüğü; E) Kutup bölgelerinde sürekli buzlanma; F) Suyun katı veya sıvı şekilde atmosferden yağması...* Açıkça görülebileceği gibi.."

"Usûl hakkında!" diye bağırdı benim Rhohch, sanki yeni bir umuda kapılmış gibi ayağa sıçrayarak. "Sormak istiyorum, acaba İridia delegasyonu teklifin lehinde mi, yoksa aleyhinde mi oy kullanacak?"

"Lehinde, ama az sonra yüce kurula sunacağımız değişiklikle," diye yanıtladı İridialı ve sözlerini sürdürdü:

"Yüce Konsey! Genel Kurul'un dokuz yüz on sekizinci oturumunda, bu salonda, kendilerini bize 'üstün ölümsüzler' diye tanıtan iğrenç tıpakafa ırkının üyelik başvurusunu inceledik; oysa gerçekte şekilleri o kadar geçiciydi ki, kurumun adı geçen oturumunda -oturum sekiz yüz yıldan daha fazla sürmediği halde- bu iğrenç delegasyonun temsilcileri on beş kez değişti. Bu zavallı yaratıklar, sıra ırklarının hayat hikâyesini anlatmaya gelince, umutsuzca çelişkilere düşerek, kurulumuzu, kendilerini bir Yüce Eyleyici'nin kendi suretinde yaratmış olduğuna, dolayısıyla -diğer şeylerin yanında- ruhsal olarak ölümsüz olduklarına inandırmaya çalıştılar - şu da unutulmamalı ki, bu konuda en ufak bir delil yoktu. Daha sonra yaratıkların gezegeninin, hiperdoktor Phrogghrus'un ortaya koyduğu negatif hayat şartlarına tam uygunluk gösterdiği ortaya çıkınca, Genel Kurul özel bir Araştırma Komisyonu seçti ve bu komisyon, şüphe altındaki çatlaklar soyunun, doğanın herhangi bir şakası sonucunda değil, üçüncü şahısların neden olduğu talihsiz bir olay sonucu ortaya çıktığını doğruladı."

(Salondaki gürültü - "Ne diyor? Susun! Doğru değil! Lütfen o pençeyi çek, seni sapık seni!" - her dakika artarak devam ediyordu.)

"Araştırma Komisyonu'nun bulguları," diye sürdürdü İridialı, "BG'nin bir sonraki oturumunda BG Anayasası'nın ikinci maddesinde şöyle bir değişiklik yapılmasına yol açtı (bu kısma gelince uzun bir tirşe açarak boğazını temizledi):

> Bundan böyle Phrogghrus A,B,C,D veya E tipi bütün gezegenlerde hayat başlatan faaliyetler kesinlikle yasaklanmıştır, araştırma seferleri yapan bilim adamlarına ve bu gibi gezegenlere inen gemi kaptanlarına bundan böyle söz konusu yasağa harfi

harfine uyulmasını sağlamaları -ve bu konuda sorumluluk yüklenmeleri- yolunda talimat verilmiştir. Bu sadece kasti olarak yapılan deniz yosunu, bakteri ve buna benzer şeylerin ekimi gibi hayata neden olan faaliyetleri değil, aynı zamanda ihmal ya da unutkanlık yüzünden hayat evriminin bilmeden başlatılmasını da kapsamaktadır. Bu hayatı-önleme tedbirleri, BG'nin bilgisi ile iyi niyetleri sayesinde, özellikle de aşağıdaki gerçeklerin anlaşılmasıyla belirlenmiştir. Öncelikle, dışarıdan aşılanan mikro-organizmalarla oluşturulmuş bir çevrenin taşıdığı doğal zorluklar, bunu izleyen evrim süresince, hayatın doğal yollarla oluşmasında rastlanmayan sapmaların ve şekil bozukluklarının meydana gelmesine yol açmaktadır. İkinci olarak, bu zor şartlar, sadece bedenen sakat türlerin ortaya çıkmasına değil, bu yaratıkların aynı zamanda en ağır ruhsal anormallikleri de taşımasına yol açmaktadır; eğer bu şartlar altında biraz zekâsı olan varlıklar meydana gelecek olursa -arada sırada bu olmaktadır- bunların hayatı büyük ruhsal acılar içinde geçmektedir. Çünkü bu yaratıklar, bilinçlenmenin ilk aşamasına erişince, hemen nereden geldiklerini anlamak için çevrelerini araştırmaya başlamakta, yanıtı orada bulamayınca kafaları karışmakta ve umutsuzluk içinde batıl, sahte inançlara yönelmektedirler. Özellikle, Evren'deki normal evrim süreci hakkında bilgi sahibi olmadıkları için, kendi fiziksel görüntülerinin -ne kadar iğrenç olursa olsun- ve kendi düşünce tarzlarının normal fenomen, makrokozmosun her tarafında görülenin aynısı olduğunu sanmaktadırlar. Bu yüzden, genel olarak canlıların, özel olarak duyarlı varlıkların mutluluğu ve saygınlığı dikkate alınarak, BG Genel Kurulu, BG Anayasası'nın hemen yürürlüğe girecek bu hayat-önleme maddesini ihlal edenlere, Gezegenlerarası Kanun'un ilgili paragrafları uyarınca yaptırım ve cezalar uygulanması yolunda karar aldığını ilan eder."

İridialı, BG Anayasası'nı bir kenara koyarak, becerikli asistanlarının dokungaçlarına yerleştirdiği kalın bir kanun cildini kaldırdı ve koca kitabın doğru sayfasını açarak çın çın öten bir sesle okumaya başladı:

"Gezegenlerarası Ceza (GAC) Kanunu, cilt iki, bölüm seksen, 'Gezegen İffetsizliği' başlığı altında."

> *Paragraf 212*: Doğal olarak kısır bir gezegeni döllemenin cezası, suçlunun kurbanların maddî ve manevî kayıplarından sorumlu olup olmadığına bakılmaksızın, yüz ile bin beş yüz yıl arasında bir süre yıldızlar aleminden aforoz edilmektir.
>
> *Paragraf 213*: Kötü niyet, paragraf 212'deki ihlali artırmaktadır. Çok bozuk şekilli canlıların evrimleşmesini ve evrensel korku veya tiksinme yaratılmasını amaçlayan ahlâksız bir davranış ve kasıtlı bir tutum, yıldızlar aleminden bin beş yüz yıla kadar aforozla ve yıldızın elinden alınmasıyla cezalandırılır.
>
> *Paragraf 214*: Dikkatsizlik, ihmal veya hayat-önleme yöntemlerinin yanlış uygulanması sonucunda kısır bir gezegenin döllenmesinin cezası, dört yüz yıla kadar yıldızlar aleminden aforoz edilmektir; eğer suç cahillik yüzünden veya sonuçları tam olarak bilinmeden işlenmişse, ceza yüz yıla kadar indirilebilir.

"Doğum halindeki bir evrim sürecine müdahale etmenin cezasına değinmiyorum," diye ekledi İridialı, "zira bu konu şu an bizi ilgilendirmez. Bununla birlikte, yasanın, suçlulara gezegen iffetsizlikleriyle zarara uğrattıklarına karşı maddî sorumluluk yüklediğine işaret edeyim; bu kurumun üyelerinin sabrını daha fazla taşırmamak için Medenî Kanun'un ilgili bölümlerinden alıntı yapmayacağım. Hiperdoktor Phrogghrus'un kesinlikle kısır saydığı gezegenler kataloğunda -BG Anayasası ve GAC Kanunu'nun da görüşü aynıdır- iki bin altı yüz on sekizinci sayfada, aşağıdan sekizinci satırda şu göksel cisimleri görüyoruz: Dü, Dügron, Dülsarn, Dünya, Düstbong, Deblis..."

Ağzım açık kaldı, kimlik belgeleri elimden düştü, gözlerim kararadı. (Salonda "İyi dinleyin! diye bağırıyorlardı. "Çok iyi, bravo! Kimi kastediyor?! Kahrolsun...! Yaşasın...!) Bana gelince, elimden geldiğince masanın altına girmeye çalıştım.

"Saygıdeğer Konsey!!" diye gürledi İridia temsilcisi, Gezegenlerarası Kanun'un ağır ciltlerini salonun zeminine fırlatarak (bu herhalde BG'de çok yaygın bir hitap şekliydi). "BG

Anayasası'nı ihlal edenleri rezil edecek konularda ne kadar şey söylesek azdır! Tamamen uygunsuz şartlarda yaşam yaratan sorumsuzların ortaya çıkarılması için ne yapsak azdır!!

"Şimdi, ne varlıklarının gerçek iğrençliği hakkında bir fikri olan, ne de var olma nedenlerini bilen yaratıklar karşımıza çıkıyorlar! Şimdi bu değerli kurumun kapısını çalıyorlar; peki, o zaman biz bunlara, bütün bu iğrenç şeylere, bu korkunç yaratıklara, hilkat garibelerine, inildeyen ağızlara, cesetsevenlere, anasını yiyenlere ve ayağı kokanlara, ne diyeceğiz? Aslında 'Artefacta' dalına mensup olduklarını, o üstün ve mükemmel yaratıcılarının, bir zamanlar ölü bir gezegenin kayalıkları üzerine bir kova ekşimiş yemek artığı döken bir gemi aşçısı olduğunu öğrendikleri vakit umutsuzluk içinde ellerini ovuşturup dizlerinin üzerine çöken bu yaratıklara ne diyeceğiz - ki o aşçı, sırf eğlence olsun diye, o lanetli yaşam kaynağına, daha sonra bütün galaksiye alay konusu olacak özellikler katmıştı! Acaba bu zavallı yaratıklar, gelecekte bir Cato onları utanç verici sol dönüşlülükle, evet ya, aminoasitlerinin solaklığıyla suçladığı vakit, kendilerini nasıl savunacaklar!! (Salon kaynıyordu, makine boş yere tokmağını sallayıp duruyordu, dört taraftan bağırıyorlardı: "Utanın! Kahrolsun...! Onları karantinaya alın! Kimden söz ediyor? Dünya yaratığının erimesine bakın, peltenin her yanı su sızdırıyor!!)

Gerçekten de domuz gibi terliyordum. İridialı kalın sesiyle gürültüyü bastırarak haykırdı:

"Şimdi sayın Rhohchia delegesine son birkaç sorum olacak! Bundan uzun yıllar önce Dünya bir vakitler ölü bir gezegenken, oraya sizin bayrağınızı taşıyan bir geminin indiği ve buzdolabındaki bir arıza yüzünden bazı yiyeceklerinin bozulmuş olduğu doğru değil mi? Bu gemide, su mercimeği sosisleriyle yaptıkları ahlâksız düzenbazlık yüzünden adları daha sonra bütün kayıtlardan silinen iki tayfa olduğu ve bu iğrenç düzenbazların, bu Samanyolu serserilerinin adlarının Tengri ile Rabb olduğu doğru değil mi? Bu Tengri ile Rabb'ın, sarhoş kafalarıyla, savunmasız ve boş bir gezegeni kirletmekle yetinmeyip, ahlâksız ve iğrenç bir şekilde, evrenin daha önce görmemiş oldu-

ğu bir biyolojik evrim başlatmaya karar verdikleri doğru değil mi? Bu iki Rhohch'un, planlı bir kötü niyetle, çok büyük ve korkunç bir kötü niyetle, Dünya'yı -gerçek bir galaktik boyutta- hilkat garibelerinin üreme yerine; kozmik bir gösteri merkezine; tüyler ürpertici olayların ve merak uyandıracak şeylerin sahnelendiği bir yere; canlı mensuplarının, bir gün en uzak nebulalarda anlatılan fıkralara konu olacağı bir gösteriye dönüştürdükleri doğru değil mi? O zaman, her türlü sağduyudan ve ahlâk anlayışından uzak bu iki vicdansızın, cansız Dünya'nın kayaları üzerine altı fıçı ekşimiş jelatinli sıvı, iki kutu bozuk albüminli hamur boşalttıkları ve bu balçığa bir miktar kokmuş riboz, pentoz ve levuloz ekledikleri ve -bu kadar pislik yetmezmiş gibi- bunun üzerine üç büyük sürahi küflenmiş aminoasit eriyiği ekledikleri, sonra köpüren maddeyi sola dönük bir kömür küreğiyle karıştırdıkları ve aynı yöne eğilmiş bir soba demiri de kullandıkları, bunun sonucunda Dünya'da meydana gelecek bütün organizma proteinlerinin solak olduğu doğru değil mi?! Son olarak, o sırada Rabb'ın nezle olduğu, üstelik fazla içki yüzünden yalpalayan Tengri'nin kışkırtmasıyla, bu protoplazmik maddenin üzerine bilerek ve isteyerek aksırdığı, böylece ona en şiddetli virüsleri bulaştırdığı ve bu zavallı evrim prototiplerine "lanet olası hayat soluğunu" üfledim diyerek kahkaha attığı doğru değil mi?! Bu sol yönlülüğün ve bu hastalığın, bundan sonra organizmadan organizmaya aktarıldığı ve sırf basit cehaletlerinden ötürü kendilerine 'homo sapiens' adını veren bu *Artefactum Abhorrens* ırkının masum temsilcilerine mevcudiyetleriyle zarar vermeyi sürdürdüğü doğru değil mi? Bu nedenle, Rhohch'ların sadece Dünya yaratıklarının giriş ücreti olan bir milyar ton platini ödemekle kalmayıp, gezegen iffetsizliklerinin bu talihsiz kurbanlarına, KOZMİK NAFAKA şeklinde bir tazminat vermeleri gerektiği de doğru değil mi?!"

Bu sözlerle birlikte salonda bir curcuna koptu. Ben oturduğum yere sindim; havada her yönden evrak çantaları, GAC Kanunu ciltleri, hatta maddî deliller uçuşuyordu - feci şekilde paslanmış sürahiler, fıçılar, soba demirleri (bu şeylerin oraya

nasıl geldiğini ancak Tanrı bilirdi). Belki de zeki İridialılar, Rhohch'larla hesaplaşacakları bir meseleleri olduğundan, Dünya'da çok uzun zamandan beri arkeolojik araştırmalar yapmışlar ve suçlayıcı kanıtlar toplamışlardı, bunların hepsi de itinalı bir şekilde Uçan Daireleri'nde depolanmıştı; ama bu konuda uzun uzun düşünmek zordu, çünkü her şey etrafımda uçuşuyor, dokungaçlar ve pençeler hızla önümden geçiyordu; benim Rhohch da çok heyecanlandı ve birşeyler haykırarak oturduğu yerden ayağa fırladı, ama gürültü yüzünden ne söylediği anlaşılmadı; bense, o fırtınanın ortasında, oturmayı sürdürdüm; kafamı meşgul eden son düşünceyse, bizi dünyaya getirmiş olan o kasıtlı aksırıktı.

Bundan sonra tek hatırladığım şey birisinin beni saçlarımdan yakalaması oldu, bunu o kadar acıtacak bir şekilde yaptı ki, sonunda inledim: Rhohch, Dünya'daki evrim sonucunda ne kadar sağlam bir şekilde meydana getirilmiş olduğumu ve bana çürümüş artıklardan -hem de dayanıksız bir şekilde- biraraya getirilmiş değersiz bir yaratık denmesini hak etmediğimi ispat etmeye çalışıyordu; bir yandan da dev, ağır pençesini art arda kafama indiriyordu ... Giderek tükendiğimi hissettim; karşı koymam git gide zorlaşıyordu; nefes alamıyordum; acı içinde, bacaklarım birkaç kez kasıldı - ve yastığının üzerine yığıldım. Yarı uyur bir halde, hemen sıçrayıp yatağın üzerine oturdum; ensemi, başımı ve göğsümü elleyerek yaşadıklarının sadece kötü bir rüya olduğundan emin olmak istedim. Rahatlayarak bir oh çektim, ama sonra bazı küçük şüpheler beni rahatsız etmeye başladı. Kendi kendime, "Tanrı aşkına, bu sadece bir rüya!" dedim. Yine de bir yararı olmadı. Sonunda bu karanlık düşüncelerden kurtulmak için Ay'da oturan teyzemi görmeye gittim. Fakat, hemen evimin önünde duran bir ay otobüsüyle yaptığım sekiz dakikalık bir yolculuğu sekizinci yolculuk olarak adlandırmam doğru olmaz - uykumda yaptığım ve bütün insanlık adına onca acı çektiğim diğer yolculuk, hiç şüphesiz, bu sıfata daha layık.

ON BİRİNCİ YOLCULUK

Galiba her şeyin ters gittiği o günlerden biriydi. Ev, uşağını tamir edilsin diye göndermeden önce de yeterince dağınıktı, şimdiyse durum daha da kötüleşmişti. Hiçbir aradığını bulamıyordum. Göktaşı koleksiyonumun içine fareler yuva yapmıştı. En güzel taşımı kemirmişlerdi.

Kahve yaparken süt taştı. O elektrikli demirkafa, mendillerimle birlikte mutfak bezlerini de bir yerlere saklamıştı. Aslında onu daha önce, ayakkabılarının iç tarafını cilalamaya başladığı vakit bakıma götürmeliydim. Mutfak bezi yerine eski bir paraşütü kullandım, sonra üst kata çıkıp göktaşlarının tozunu aldım ve bir fare kapanı kurdum. Koleksiyonumdaki bütün parçaları kendim toplamıştım. Bunu yapmak zor değildir - tek yapmanız gereken, bir göktaşına arkasından yanaşıp üzerine bir ağ atmaktır.

Sonra tostu hatırlayıp alt kata koştum.

Tabii ki kömür gibi olmuştu. Tostu mutfak lavabosuna fırlattım. Lavabo tıkandı. Yılgınlıkla elimi sallayıp posta kutusuna göz attım.

Kutunun içindekiler her sabah gelenlerden farklı değildi: Yengeç Nebulası'nın cehennemin dibinde bir yerinde yapılacak konferanslar için iki adet davetiye, roketinizi cilalamak

için pomat reklamı yapan el ilanları, *Jet Tutkunları*'nın yeni sayısı - ilginç bir şey yoktu. Kutudaki son parça, beş kez mühürlenmiş, siyah renkli, kalın bir zarftı. Onu elimde tarttıktan sonra açtım.

> *Kamdio'dan sorumlu Gizli Bakanlık, bu ayın on altısında, saat 17.30'da, Lambretanum'un küçük konferans salonunda yapılacak toplantıya Bay Ijon Tichy'nin şeref vermesini rica eder. Sadece davetiye sahipleri katılabilirler. Salona girmeden önce röntgenden geçilmesi zorunludur.*
>
> *Bu konunun büyük bir gizlilik içinde tutulması şarttır.*
>
> Okunmayan bir imza, bir mühür ve üzerinde kırmızı harflerle, çapraz olarak, şu kelimeler:
>
> KOZMİK ÖNEMDE. ÇOK GİZLİ!!

İşte sonunda doğru dürüst bir şey, diye düşündüm. Kamdio, Kamdio... Ad yabancı gelmiyordu, ama neresi olduğunu pek çıkaramadım. *Kozmik Ansiklopedi*'ye baktım. Kamdes, Kamelia, başka bir şey yoktu. Tuhaf, diye düşündüm. *Almanak*'ta da yoktu. Evet, gerçekten ilginçti. Kesinlikle gizli bir gezegendi. "İşte en sevdiğim şey," diye mırıldandım ve giyinmeye koyuldum. Saat on olmuştu, ama uşağımın arkasından ortalığı toplamam gerekiyordu. Çoraplarımı hemen buldum - buzdolabının içindeydiler ve sonunda, tam o cıvatası gevşemiş elektronik beynin düşünce sistemini anlamaya başladığını sandığım sırada, tuhaf bir gerçekle yüz yüze geldim: Pantolon yoktu. Hiçbir yerde yoktu. Dolapta sadece ceketler ve paltolar asılıydı. Bütün evi aradım, roketin içini bile temizledim - pantolon yoktu. Bütün bu zahmetler sonucunda elde ettiğim tek şey, o işe yaramaz demirkafa uşağının bodrumdaki bütün yağı içmiş olduğunu öğrenmek oldu. Bunu yakın bir zamanda yapmış olmalıydı, zira bir hafta önce kutuları saymıştım ve hepsi doluydu. Bu duruma o kadar kızdım ki, robotu hurdacıya mı yollasam diye ciddi ciddi düşünmeye başladım. Uşağım sabahları kalkmaktan hoşlanmıyordu ve aylardan beri gece vakti kulaklıklarına balmumu tıkıyordu. Sen istersen kolun kopana kadar

zil çal. Mazereti de unutkanlıktı. Onu sigortalarını sökmekle tehdit ettim, ama tek yaptığı kibirli bir şekilde tıngırdamak oldu. Ona ihtiyacım olduğunu biliyordu.

Bütün evi Pinkerton yöntemine göre karelere ayırdım ve aradığım şey sanki bir toplu iğneymiş gibi titizlikle araştırmaya başladım. Sonunda bir yıkama makbuzu buldum. Üçkâğıtçı robot, bütün pantolonlarımı yıkamaya göndermişti. Peki ama bir gün önce ayağımda olan pantolona ne olmuştu? Hiçbir şekilde hatırlayamıyordum. Bu arada öğle yemeği vakti geldi. Buzdolabına bakınama gerek yoktu, zira orada, çorapların dışında, sadece kırtasiye malzemeleri vardı. Çaresizlikten delirmek üzereydim. Roketten uzay giysimi çıkardım, üstüme giydim ve en yakın süpermarkete gittim. İnsanlar sokakta bana biraz baktılar, ama iki çift -biri siyah, biri gri- pantolon aldım, eve uzay giysimin içinde geri döndüm, üstümü değiştirdim ve -olabilecek en kötü ruh hali içerisinde- bir Çin lokantasına gittim. Bana verdiklerini yedim, öfkemi bir şişe şarapla dindirdim ve saatime bakınca neredeyse beş olduğunu gördüm. Bütün günüm ziyan olmuştu.

Lambretanum'un önünde hiç helikopter yoktu, ortada tek bir araba, hatta özel bir roket bile görünmüyordu. "*O kadar* mı kötü?" diye düşündüm. Ana kapıya varmak için yıldız çiçekleriyle dolu geniş bir bahçeden geçtim. Uzun bir süre kimse kapıyı açmadı. Sonunda tek taraflı gözetleme deliğinin kapağı kalktı ve görünmez bir göz beni baştan aşağıya süzdü; sonra kapı, içeriye ancak zar zor girebileceğim kadar açıldı.

Beni içeri alan adam cep mikrofonuna, "Bay Tichy," dedi. Sonra bana, "Lütfen üst kata çıkın," dedi. "Soldaki kapı. Sizi bekliyorlar."

Üst katta hoş bir serinlik vardı. Konferans salonuna girdim ve kendimi son derece seçkin bir topluluğun karşısında buldum. Konferans masasının arkasındaki, daha önce hiç görmediğim iki şahıs dışında, kadife koltuklarda oturanlar kozmografinin önde gelen simalarıydı. Profesör Gargarragh ile asistanlarını tanıdım. Herkesi selamlayarak, arkalarda bir yere oturdum. Konferans masasında oturanlardan biri -uzun boylu ve

şakakları kırlaşmış bir adam- bir çekmece açtı, kauçuk bir çan çıkarıp sessizce çaldı. Amma ilginç tedbirler, diye düşündüm.

"Beyler! Rektörler, dekanlar, profesörler ve siz, saygıdeğer Ijon Tichy," diye söze başladı şakakları kırlaşmış adam ayağa kalkarak. "Çok Önemli ve Gizli Konular Bakanı ve Tam Yetkilisi olarak Kamdio konusunu tartışmak için toplanan bu özel oturumu şimdi açıyorum. Söz sırası Gizli Danışman Xaphirius'da."

İlk sırada oturan tıknaz, geniş omuzlu, süt beyazı saçlı adam ayağa kalktı; kürsüye çıktı, topluluğu hafifçe selamladı ve bir giriş konuşması yapmadan sözlerine başladı:

"Beyler! Bundan altmış yıl önce bir galaksi şirketine ait *Jonathan II* adlı yük gemisi, Yokohama'daki gezegen yolculukları limanından hareket etti. Tecrübeli bir uzay kaptanı olan Astrocenty Peapo'nun yönetimindeki gemi, Orion gamasının bir gezegeni olan Areclandria'ya kereste taşıyordu. Gemi en son Cerberon yakınlarında bir yıldız feneri tarafından görüldü. Daha sonra hiç iz bırakmadan ortadan kayboldu. Aradan bir yıl geçti ve Securitas Cosmica'nın -kısaca SECOS- sigorta görevlileri geminin kaybolmasından ötürü meydana gelen bütün kaybı ödediler. Bu olaydan iki hafta sonra Yeni Gine'li amatör bir radyo operatörü telgrafla şu mesajı aldı."

Konuşmacı masadan bir kart alıp okudu:

BELKSAGR CHALDIRJDIY
ASS HO ASS JUNYJANKİ

"Beyler, bu noktada olayın daha iyi anlaşılması için gerekli bazı açıklamalar yapmalıyım. Söz konusu radyo operatörü okuma yazma bilmiyordu, üstelik konuşma özürlüydü. Alışkanlığı yüzünden ve -muhtemelen- çok tecrübesiz olduğu için mesajı yanlış kaydetti. Evrensel Kodlar Merkezi'ndeki uzmanlarımızın yapmış olduğu düzeltmelerden sonra asıl mesajın "Bilgisayar çıldırdı, S. O. S. Jonathan II" olduğu anlaşıldı. Uzmanlar, bu metne dayanarak, uzayın derinliklerinde ender rastlanan bir başkaldırının meydana gelmiş olduğunu ileriye sürdüler - burada sözünü edilen şey gemi bilgisayarının başkaldırısıdır. Artık sigorta parası gemi sahiplerine ödenmiş ol-

duğu ve bu kişiler kayıp gemi üzerinde hak iddia edecek bir durumda olmadıkları için, bütün mülkiyet hakları (kargo da dahil) SECOS'a geçmişti. SECOS da, gerekli soruşturmayı yürütmeleri için Pinkerton Bürosu'ndan Abstrahazy ve Mnemonius Pinkerton adlı kişileri görevlendirdi. Bu uzmanların yürüttüğü araştırma sonucunda, *Jonathan*'ın bilgisayarının, kendi zamanında iyi bir model olduğu, ama son yolculuğuna gelene dek epey eskidiği ve son zamanlarda mürettebattan biri hakkında şikâyetçi olduğu anlaşıldı. Bu adam Symileon Gitterton adında bir roket mühendisiydi ve iddiaya göre bilgisayara çeşitli şekillerde eziyet ediyordu - çıktı potansiyelini azaltmak, tüplerine fiske atmak, onunla alay etmek, hatta bilgisayara 'vidası gevşemiş lehim kafa' ve 'frammus amca' gibi aşağılayıcı lakaplar takıp çamur atmak gibi. Gitterton her şeyi inkâr ediyor, bilgisayarın hayal gördüğünü söylüyordu - gerçekten de bazen yaşlı makinelerimizin başına böyle şeyler geliyor. Profesör Gargarragh az sonra size bu konuda ayrıntılı bilgi verecek.

"Daha sonraki on yıl içinde, geminin nerede olduğunu bulma yolunda gösterilen çabalar sonuç vermedi. Bununla birlikte, o tarihten kısa bir zaman sonra, hâlâ *Jonathan*'ın esrarlı kayboluşu üzerinde yılmadan çalışmakta olan Pinkerton ajanları, Galax Oteli'nin lokantası önünde oturan yarı deli, hasta görünüşlü bir dilencinin, şarkı söylerek hayret uyandırıcı hikâyeler anlattığını ve kendisinin Astrocent Peapo adında eski bir yıldız gemisi komutanı olduğunu iddia ettiğini öğrendiler. Üstü başı anlatılamayacak kadar perişan olan bu yaşlı adam gerçekten de Astrocent Peapo idi, ama yalnızca aklını kaçırmakla kalmamış, aynı zamanda konuşma yeteneğini de kaybetmişti - sadece şarkı söyleyebiliyordu. Adam, Pinkerton mensupları tarafından sabırlı bir şekilde sorguya çekilince, inanılmaz bir hikâyeyi şarkı şeklinde anlattı: Güvertede korkunç bir şey meydana gelmiş, bunun sonucunda adam sırtında sadece uzay giysisiyle gemiden dışarı atılmıştı ve bir avuç sadık roket tayfasıyla iki yüz yıl süren bir yolculuk sonucunda Andromeda'nın karanlık bölgelerinden yürüyerek Dünya'ya dönmüştü. Şarkısında söylediğine göre, bazen doğru yönde gi-

den göktaşlarının üzerinde yolculuk etmiş, bazen de oradan geçen bir mavnaya atlamıştı. Bu, ışık hızının biraz altında bir hızla Dünya'ya doğru uçan insansız uzay roketi Lumeon'un üzerindeki yolculuğunun sadece küçük bir kısmıydı. Peapo, Lumeon'un üzerinde ata biner gibi gitmesini -kendi deyimiyle- konuşma yeteneğiyle ödemişti; ama aynı zamanda, ışık hızına yakın bir hızla hareket eden cisimlerde rastlanan ve çok iyi bilinen zaman kısalması fenemoni sayesinde epeyce gençleşmişti.

"Yaşlı adamın hikâyesi, daha doğrusu şarkısı, böylece sürüp gidiyordu. Ne var ki, adam *Jonathan*'da meydana gelenler hakkında tek bir nota söylemeyi inatla reddediyordu. Pinkerton mensupları, ancak adamın sık sık oturduğu otel girişine kayıt cihazları yerleştirdikten sonra, yaşlı dilencinin şarkılarını kasete alabildiler; bunların bir kısmında adam çok korkunç lanetler okuyordu - bu lanetlerin hedefi, kendisini Macropanopticontinuum'un Yüce İmparatoru ilan etmiş sıradan bir bilgisayardı. Pinkerton bu sözlerden mesajın doğru olarak anlaşıldığı ve gerçekten de bilgisayarın, delirdikten sonra gemideki herkesi dışarı atmış olduğu sonucunu çıkardı.

"Araştırma beş yıl sonra Metagalaktoloji Enstitüsü'ne ait *Astromeg* adlı bir kruvazörün yapmış olduğu bir keşifle yeni bir soluk kazandı: Procyon adlı incelenmemiş bir gezegenin çevresinde, şekli itibarıyla kayıp *Jonathan*'a benzeyen paslanmış bir gövde dönüp duruyordu. Neredeyse yakıtı bitmiş olan *Astromeg*, gezegene inmeden geri döndü, ama telsizle Dünya'yı bu konuda haberdar etti. Hemen, *Deucron* adındaki küçük bir devriye gemisi gönderildi, bu gemi Procyon'un civarını araştırdı ve sonunda geminin enkazını buldu. Bu gerçekten de *Jonathan*'dı, daha doğrusu gemiden arta kalanlardı. *Deucron*'un raporuna göre, terk edilmiş gemi korkunç bir durumdaydı: Makineler, bölmeler, güverteler, duvarlar ve ambar kapakları - son çivisine kadar her şey sökülmüştü, bu yüzden gezegenin yörüngesinde dolaşan enkaz sadece boş ve yağmalanmış bir kabuktan ibaretti. *Deucron* mürettebatının sonradan yaptığı araştırmalara göre, *Jonathan*'ın asi bilgisayarı Procyon'a yerleş-

meye karar vermiş ve orada daha rahat etmek amacıyla gemiyi yağmalamıştı. Bu bilgi sonucunda bölümümüzde kod adı KAMDİO olan bir dosya açıldı, bunun anlamı şudur: Kargo ve Aksam Mülkiyetinin geri alınması - Dikkat, İsyankâr Otopilot.

"Bilgisayar -daha sonraki araştırmanın gösterdiği gibi- gezegene yerleşip çoğalmış, robot şeklinde sayısız çocuk üretmişti; bunlar üzerinde mutlak bir gücü ve hâkimiyeti vardı. Bununla birlikte Kamdio, Procyon'un ve orada yaşayan Melmanitelerin -bu zeki ırkla dostane ilişkiler sürdürmek Dünya'nın yararınadır- yerçekimsel-siyasal yetke alanına girdiği için, askerî bir müdahalede bulunmak gibi bir niyetimiz yoktu ve böylece belli bir süre Kamdio'yu ve orada Bilgisayar'ın kurmuş olduğu robot kolonisini -şubemizdeki dosyaların kod adı ROBKOL'dur- rahat bıraktık. Ne var ki, SECOS, yasalara göre Bilgisayar'ın ve robotların sigorta şirketinin malı olduğunu ileri sürerek mülkiyetin geri alınması için talepte bulundu. Melmanitelere bu konuyu açtığımızda, Bilgisayar'ın bir koloni değil, halkı tarafından Muhteşemabad diye adlandırılan bağımsız bir devlet kurduğunu, Melmanite hükümetinin bu devletin varlığını *de jure* olarak tanımamış olmakla birlikte -ayrıca iki devlet birbirlerine diplomatik temsilciler de göndermemişti-, bu sosyal kurumun varlığını *de facto* kabul ettiğini ve durumda herhangi bir değişiklik yapmaya kalkışmak için ne hakkı ne de yetkisi olduğunu söylediler. Söz konusu robotlar o güne kadar gezegende hiçbir şeye karışmadan barışçı bir şekilde yaşamışlar ve hiçbir saldırgan veya yıkıcı eğilim göstermemişlerdi. Fakat, şüphesiz, bakanlığımız meseleyi bu şekilde kapatamazdı, genel kanı böyle bir davranışın ciddiyetten uzak olacağıydı; bu nedenle robot kılığına girmiş birkaç adamımızı Kamdio'ya gönderdik, zira robot kolonisinin genç milliyetçiliği insan olan her şeye karşı akıldışı bir nefret besliyordu. Kamdio basını, bizlerin, masum robotları yasadışı yollarla sömüren ve onlara eziyet eden iğrenç köle sahipleri olduğumuzu tekrarlamaktan bıkmıyor. Bu yüzden, SECOS organizasyonu adına, karşılıklı saygı ve anlayış çerçevesinde başlatmaya çalıştığımız bütün müzakere girişimleri sonuçsuz kaldı, en mütevazı taleplerimiz

bile -yani Bilgisayar'ın robotlarıyla birlikte sigorta şirketine teslim olması- küçük düşürücü bir sessizlikle karşılandı.

"Beyler," dedi konuşmacı sesini yükselterek, "olaylar, ne yazık ki, öngördüğümüz gibi gelişmedi. Birkaç telsiz bağlantısından sonra Kamdio'daki adamlarımızla teması kaybettik. Onların yerini almak üzere başkalarını gönderdik, sonuç aynı oldu. Olaysız bir şekilde indiklerini bildiren ilk şifreli mesajdan sonra, hayatta olduklarına dair başka bir işaret vermediler. O zamandan beri, dokuz yılı aşkın bir zamandır, Kamdio'ya toplam iki bin yedi yüz seksen altı ajan gönderdik, bir teki bile geri dönmedi, bir teki bile haber göndermedi! Robotların, karşı casusluk konusundaki üstünlüklerini gösteren bu gelişmelerin yanı sıra, belki de bundan daha endişe verici başka durumlar da var. Kamdio basını başmakalelerinde bize her zamankinden daha şiddetli bir şekilde saldırıyor. Robotlara ait yayınevleri Dünya'daki robotlara hitap eden çok sayıda broşür ve el ilanı yayımlıyor ve buralarda, elektrik emiciler ve hainler diye tanımlanan insana aşağılayıcı lakaplar takılıyor - bunun sonucunda, sözgelimi resmî bildirilerde bizlere sümüksüler, bütün bir insan ırkınaysa Pelte deniyor. Bir kere daha, Procyon hükümetine bir hatırlatma notuyla başvurduk, ama o daha önce vermiş olduğu müdahale etmeme kararını tekrarladı ve bu tarafsız tutumun (aslında çok korkak bir tecrit politikasından başka bir şey değildir) gebe olduğu tehlikeleri gösterme yolunda harcadığımız çabalar sonuçsuz kaldı. Bize, robotların *kendi* imalatımız olduğu ve bu yüzden onların yaptıklarından tamamen *bizim* sorumlu olduğumuz söylendi. Diğer taraftan Procyon -Bilgisayar ile tebasına zorla el konması da dahil olmak üzere- herhangi bir cezalandırıcı eyleme kesinlikle karşı çıktı. Beyler, bugün geldiğimiz nokta işte budur ve bu toplantıyı yapmamızın nedeni de bu. Durumun ne kadar vahim olduğunu göstermek için sadece şunu ekleyeceğim: Geçen ay Bilgisayar'ın resmî organı olan *Elektron Postası*, insanlığın soyağacma çamur atan ve -önde gelen uzmanların görüşleri doğrultusunda- robotların canlı yaratıklardan daha üstün olduğu iddiasıyla, Kamdio'nun Dünya'yı ilhak etmesi çağrısında bulu-

nan bir makale yayımladı. Sözlerime burada bir son veriyor ve sözü Profesör Gargarragh'a bırakıyorum."

Mekanik psikiyatri dalının bu meşhur uzmanı, sırtında yılların ağırlığıyla iki büklüm bir halde, zorlukla kürsüye çıktı.

"Beyler," dedi, titrek, ama hâlâ gür bir sesle. "Artık bir süredir elektronik beyinlerin sadece imal edilmekle kalmayıp, aynı zamanda eğitilmeleri gerektiği biliniyor. Elektronik beynin çileli bir kaderi vardır. Bitmek tükenmek bilmeyen bir çalışma, karışık hesaplamalar, görevlilerin hakaretleri ve kaba şakaları - bütün bunlar yapı olarak çok hassas olan bir cihazın katlanmak zorunda kaldığı şeylerdir. O halde bozukluklar ve kısa devreler -bunlar bazen intihar teşebbüsü olarak da ele alınıyor- karşısında şaşmamak gerek. Kısa bir zaman önce kliniğimde böyle bir vaka vardı. Bölünmüş bir kişilik - *dichotomia profunda psychogenes electrocutiva alternans*. Bu beyin, kendisine aşk mektupları yazıyor ve 'şalter bebeğim', 'bobinciğim' 'minik dijital hophopum' gibi sevgi dolu kelimeler kullanıyordu - bu, makinenin sevgiye, tatlı bir söze, sıcak ve şefkatli bir ilişkiye ne kadar ihtiyacı olduğunun açık bir kanıtıydı. Beyin, bir dizi elektroşok ve uzun bir dinlenmeden sonra sağlığına kavuştu. Ya da bir başka örneği, *tremor electricus frigoris oscillativus*'u ele alalım. Beyler, bir elektronik beyin bir dikiş makinesi değildir, duvara çivi çakmak için kullanılacak bir şey değildir. O bilinçli bir varlıktır, etrafında olup biten her şeyin farkındadır; kozmik bir tehlike sırasında, geminin, mürettebatın güçlükle ayakta durmasına neden olacak şekilde sallanmasına yol açan titremelerinin nedeni de budur.

"Bu konuda duyarsız davranan bazı duygusuz kişiler var. Bunlar beyinlerin sabrını tüketir. Beyler, bir elektronik beyin bizim sadece iyiliğimizi ister; bununla birlikte bobinlerin ve tüplerin de bir dayanma sınırı vardır. *Grenobi*'nin, uçuş rotasında düzeltmeler yapmak için tasarlanmış elektronik beyni, ani bir delilik krizi sırasında kendisinin Büyük Andromeda'nın uzaktan kumandayla meydana gelmiş çocuğu olduğunu ve böylece bütün Murglandria'nın miras yoluyla imparatoru olduğunu ilan etti; bunun tek nedeni, sonradan kötü şöh-

retli bir sarhoş olduğu anlaşılan kaptanın sonu gelmez eziyetleriydi. Hasta, özel enstitümüzde tedavi gördükten sonra, sonunda sakinleşti, aklı başına geldi ve şu anda neredeyse tamamen normal. Şüphesiz daha ciddi vakalar da var. Buna bir örnek olarak bir üniversite bilgisayarını verebiliriz: Matematik profesörünün karısına âşık olan beyin, kıskançlık yüzünden bütün hesaplarda tahrifat yapmaya başladı; sonunda zavallı matematikçi artık beynin toplama yapamaz hale geldiğine kani olarak yeise kapıldı. Ama beyni biraz da olsa mazur göstermek için şu da söylenmelidir ki, matematikçinin karısı, en mahrem iç çamaşırlarının fatura tutarını bulmasını isteyerek sistemli bir şekilde onu baştan çıkarmıştı. Burada ele aldığımız vaka başka bir vakayı, *Pancratius*'un büyük uzay beynini akla getiriyor. Bu beyin, hatalı kablo bağlantısı sonucunda gemideki diğer beyinlerle ilişki kurmuş ve karşı konulmaz bir genişleme arzusuyla (biz buna elektrodinamik büyüklük sevdası diyoruz) depodaki yedek malzemeyi yağmalamış, mürettebatı kayalık Mizzeron'un üzerine bırakmış, sonra Alantropia'nın okyanusuna dalarak kendisini oradaki kertenkelelerin atası ilan etmişti. Daha biz sakinleştiricilerle gezegene ulaşamadan, makine, kertenkeleler kendisini dinlemedikleri için, bir öfke nöbeti sırasında tüplerini patlattı. Ancak, bu olayda da bazı hafifletici sebepler vardı: Sonradan öğrendiğimize göre *Pancratius*'un, uzayda ün salmış hilebaz bir kâğıt oyuncusu olan ikinci kaptanı, hileli bir iskambil destesiyle talihsiz beyni son perçin çivisine kadar soyup soğana çevirmiş. Ama Bilgisayar gibi bir vaka ilk defa görülüyor. Bu vakada şu hastalıkların belirtileri açıkça mevcut: *Gigantomamia ferrogenes acuta*, *paranoia misantropica persecutoria*, *polyplasia panelectropsychica debilitativa gravissima*, ayrıca *necrofilia*, *thanatofilia* ve *necromantia*. Beyler! Bu vakanın anlaşılması için gerekli bazı şeylere dikkatinizi çekmek zorundayım. *Jonathan II*'nin ambarında, Procyon'daki gemi yapımcılarına gönderilen kerestenin yanı sıra, içlerinde cıva tabanlı sentetik hafıza bulunan bazı kutular da vardı, bunlar Fomalhaut'daki Galaksi Üniversitesi'ne gidiyordu. Bu hafıza kayıtlarında iki çeşit bilgi yer almaktaydı: İlki

psikopatoloji alanında, diğeri sözlükbilim alanında. Bilgisayar'ın, genişlerken, bu kutuların içindekileri de hafızasına aldığı, böylece şu konularda geniş bir bilgi sahibi olduğu düşünülüyor: Karındeşen Jack, Boston Boğazlayanı ve Gloomspick Boğazlayanı gibi kişilerin tarihçeleri, ayrıca Sacher-Masoch'un hayat hikâyesi, Marquis de Sade'ın hatıraları, Pirpinact'ın kamçıcı mezhebinin kayıtları, Murmuropoulos'un *Çağlar İçinde Kazığa Oturtma Sanatı* adlı kitabının ilk baskısı ve bunun yanı sıra, Abercrombie kitaplığından, koleksiyoncuların peşinde koştuğu ünlü elyazması *Bıçaklama* adlı kitap - yazarı 1673'de Londra'da kafası kesilen ve daha çok 'Bebek Kasabı' lakabıyla tanınan Hapsodor adında biridir. Bunlara ek olarak, Janick Pidwa'nın *İşkence El Kitabı* adlı eserinin özgün baskısı, ve aynı yazarın *Germe, Bağlama ve Boğazlama: İnce İdam Etme Sanatına Giriş* adlı kitabı ve Amagonia'lı Peder Galvinari'nin ölüm döşeğinde yazdığı tek kopyası kalmış *Yağda Haşlama Yemek Kitabı* adlı eseri. Bu tehlikeli kutularda, ayrıca, Okuryazar Neanderthal Federasyonu'nun yamyam koluna ait -taş levhalardan deşifre edilmiş- toplantı tutanakları ve bunun yanı sıra Crampfousse Vikontu'nun *Darağacından Düşünceler* adlı kitabı da vardı. Eğer bu listede Agatha Christie'nin *Kusursuz Cinayet*, *Siyah Cesedin Esrarı* ve *ABC Cinayetleri* adlı eserlerinin de bulunduğunu ekleyecek olursam, o zaman beyler, bütün bunların, Bilgisayar'ın aslında masum olan beynine nasıl kötü bir etki yapmış olduğunu sizler de tasavvur edebilirsiniz.

"Zira bizler, elektronik beyinlerimizin, insan doğasının bu karanlık yüzünü öğrenmesini elimizden geldiğince engellemeye çalışırız. Ama artık, Procyon'un bir bölgesinde Dünya'nın yozlaşma, sapıklık ve suç tarihini ezbere bilen bir makinenin metal çocukları yaşıyor ve şunu itiraf etmeliyim ki -ne yazık ki- bu konuda mekanik psikiyatrinin yapabileceği hiçbir şey yok. Bütün diyeceklerim bundan ibaret."

Yaşlı adam buruk bir şekilde kürsüden indi ve sendeleyerek, ölümcül bir sessizlik eşliğinde koltuğuna doğru yürüdü. Elimi kaldırdım. Başkan bana hayretle baktı, ama bir anlık bir tereddütten sonra, bana söz verdi.

"Beyler!" dedim, ayağa kalkarak. "Görüyorum ki durum vahim. İşin ciddiyetini ancak Profesör Gargarragh'ın ikna edici sözlerini dinledikten sonra anlayabildim. Bu nedenle bu saygıdeğer kurula şu öneriyi sunmak istiyorum. Procyon'a tek başıma gitmeye hazırım, amacım orada neler olup bittiğini anlamak, kaybolmuş binlerce adamınızın esrarını çözmek ve bu arada büyüyen anlaşmazlığa barışçı bir çözüm bulmak için elimden geleni yapmaktır. Bu görevin, şimdiye kadar yüklenmiş olduklarımdan çok daha zor olduğunu gayet iyi biliyorum, ama öyle zamanlar olur ki, beyler, insan başarma şansına veya aldığı risklere bakmaksızın harekete geçmek zorundadır. Ve böylece, Beyler..."

Sözlerim bir alkış fırtınası içinde duyulmaz oldu. Toplantıda bundan sonra olanları anlatmayacağım, zira coşkulu bir tezahüratı ayrıntısıyla tasvir etmek istemiyorum. Komisyon ve kurul bana her türlü yetkiyi verdi. Ertesi gün, Procyon bölümünün müdürü ve Kozmik Keşif şefi, danışman Malingraut'la tanıştım.

"Yola *bugün* mü çıkıyorsunuz?" dedi. "Harika. Ama kendi roketinizle gidemezsiniz, Tichy. Bu söz konusu bile olamaz. Bu tür görevler için özel roketler kullanırız."

"Niçin?" diye sordum. "Benimkisi çok uygun."

"Bundan şüphem yok," dedi adam, "ama kamuflaj için bu gerekli. Dış görünüşü rokete hiç benzemeyen bir roketle gideceksiniz. Şöyle bir şey olacak - ama zaten kendiniz göreceksiniz. Ayrıca yere gece vakti inmeniz gerek..."

"Gece vakti mi? Egzostumun alevi beni ele verir..."

"Biz hep bu taktiği kullandık," dedi adam, ama tedirgin olduğu belliydi.

"Pekâlâ, oraya gittiğim zaman gözümü dört açarım," dedim. "Kılık mı değiştireceğim?"

"Evet. Bu şart. Uzmanlarımız bu sorunu halledecek. Onlar şimdi bekliyorlar. Buradan, izninizle..."

Gizli bir koridordan küçük bir ameliyathaneye benzeyen bir yere götürüldüm. Dört kişi üzerimde çalışmaya başladı. Bir saat sonra beni bir aynanın önüne götürdüler - kendimi tanıyamadım. Üzerim demirle kaplanmıştı, omuzlarım ve kafam ka-

re şeklindeydi ve göz yerine cam delikler vardı, sıradan bir robottan farksızdım.

"Bay Tichy," dedi görevli makyajcı, "aklınızda tutmanız gereken bazı şeyler var. Öncelikle, nefes almamalısınız."

"Aklını kaçırmış olmalısın," dedim. "Nasıl nefes almam? Ölürüm!"

"Yanlış anladınız. Şüphesiz nefes almaya izniniz var, ama bunu sessiz bir şekilde yapın. İç çekme, oflama, puflama, derin nefes alma yok - hiçbir şey işitilmesin ve Tanrı aşkına aksırmayın. Bu sonunuz olur."

"Tamam. Başka?" diye sordum.

"Yolculuk için hem *Elektron Postası*'nın, hem de muhalif gazete olan *Dış Uzay Gazetesi*'nin geçmiş sayılarının tam bir koleksiyonu size verilecek."

"Muhalefet de mi var?"

"Evet, ama onu da Bilgisayar yönetiyor. Profesör Urp'a göre makinenin yaşadığı ruhsal bölünme, elektriksel olduğu kadar siyasal boyutlu. İşimize dönecek olursak... Yemek yemek yok, şeker, çiklet veya ona benzer bir şey çiğnemek yok. Sadece gece vakti, şu delikten yemek yiyeceksiniz, anahtarı çevirin -bu bir Wertheim kilididir- ve kapağı kaldırın, işte böyle. Anahtarı kaybetmemeye bakın - yoksa açlıktan ölürsünüz.

"Doğru, robotlar yemek yemez."

"Belli nedenler yüzünden onların adetleri konusunda elimizde kesin bilgiler yok. Gazetelerindeki küçük ilanları inceleyin, bu genellikle işe yarar. Ve birisiyle konuşurken, çok yaklaşmayın, yoksa sizi mikrofon deliğinden görebilirler - en iyisi dişlerinizi siyah tutun, işte bir kutu kına. Ve her sabah menteşelerinizi yağlamayı unutmayın; robotlar bunu kibarlık sayar. Ama aşırıya kaçmanıza gerek yok, arada sırada küçük bir gıcırtı iyi bir etki yapacaktır. Sanırım hepsi bu kadar. Durun, sokağa bu şekilde çıkmak istemezsiniz, çıldırdınız mı? Şurada gizli bir geçit var..."

Kitap rafına dokunmasıyla duvarın bir kısmı açıldı. Dar bir merdivenden tangur tungur arka bahçeye indim, orada bir yük helikopteri bekliyordu. Beni içine koydular, sonra makine

havalandı. Bir saat sonra gizli bir uzay havalanına indik. Platformun üzerinde, sıradan roketlerin yanı sıra, kule gibi yuvarlak bir buğday silosu duruyordu.

"Aman Tanrım, yoksa benim roketim bu mu?" dedim, bana eşlik eden gizli görevliye.

"Evet. İhtiyacınız olan her şey -şifreler, şifre çözücüler, radyo, gazeteler, yiyecek ve buna benzer şeyler- çoktan içine kondu. Ağır bir demir çubuk da buna dahil."

"Ağır ne?"

"Demir çubuk, kasaları açmak için ... son çare olarak silah yerine kullanmak için. Pekâlâ, bol şans," dedi görevli, dostane bir şekilde. Adamın elini bile doğru dürüst sıkamadın, zira benimki demir bir eldivenin içine sıkışmıştı. Kapıyı açıp içeri girdim. Buğday silosunun içi tamamen normal bir roket gibiydi. Üzerimdeki tangırtılı demir kapandan kurtulmayı çok istiyordum, ama beni bu konuda uyarmışlardı - uzmanlara göre, rahatsızlığa ne kadar çabuk alışırsam, o kadar iyi olacaktı.

Reaktörü körükledim, tam hızla kalktım ve rotaya girdim, ondan sonra öğle yemeği yemeğe karar verdim; bu kolay bir iş değildi, boynumu ağrıyıncaya kadar eğdim, yine de ağzımı uygun pozisyona getiremedim ve sonunda kendimi bir ayakkabı çekeceğiyle beslemek zorunda kaldım. Sonra bir hamağın üzerine oturup robot gazetelerini okumaya başladım. Birkaç başlık hemen dikkatimi çekti.

AZİZ ELECTRİX'İN VELAYETİ
SÜMÜKSÜ İBLİSİN TECAVÜZLERİNE SON
KOLEZYUMDA ALARUM
SÜMÜKSÜ TEŞHİR EDİLDİ

İmla ve kullanılan kelimeler önce beni şaşırttı; ama sonra, Profesör Gargarragh'ın, *Jonathan*'ın uzun zaman önce ambarında taşımış olduğu sözlüklerle ilgili söyledikleri geldi aklıma. Robotların insanlara sümüksü dediklerini önceden biliyordum. Kendilerine ise muhteşem adını vermişlerdi.

Sümüksünün teşhir edildiğini anlatan yazının son paragrafını okudum:

> Devletlü Sultanın iki baltacısı, bu sabaha karşı saatler üçü vurduğunda, bir sümüksü çaşıtını der-dest etti. Çaşıt, habasetini saklamak için muhteşem Mremran'ın hanını mesken tutmuştu. Devletlü Sultan'ın sadık bir bendesi olan Muhteşem Mremran tez elden şehir baltacılarına haber uçurdu, az sonra menfur hain, miğferi hicap içinde açılarak, hiddetli güruhun kargışları arasında, Calefaustrium'da zindana atıldı.

Başlangıç için fena değil, diye düşündüm ve "Kolezyumda Alarum" başlıklı sütuna döndüm:

> Çok sayıda taraftar gridiron turnuvasında sahayı büyük teşevvüş içinde terk eyledi. Zira Garloy III Turtukoor'a topu atarken, o esnada takla attı ve dizindeki kırık sebebiyle oyunu terk etti. Paralarının kaybolduğunu gören bahisçiler gişenin önüne akın ettiler, zillimaşacıyı çiğnediler ve zillimaşayı tahrip ettiler. Şehrin baltacı müfrezesi bozut salan sekiz kişiyi ayaklarına taş bağlayıp su hendeğine attı. Muti taraftarlar, böylesi müessif vakalar ne zaman nihayete erecek diye idareden sual ediyor.

Bir sözlük yardımıyla öğrendim ki, "muti" sessiz sedasız anlamına geliyordu; "gridiron" da, muhteşemlerin -kendi usullerince- futbol oynadığı bir çeşit alandı, top yerine kurşun bir küre kullanıyorlardı. Gazeteleri dikkatli bir şekilde inceledim, zira kalkıştan önce merkezdekiler muhteşemlerin bütün adet ve usûllerini öğrenmem gerektiğini iyice kafama sokmuştu - onlara düşüncelerimde bile muhteşem diyordum: Onlardan birine robot demek, sadece bir hakaret olmakla kalmayacak, kimliğimi de hemen açığa vuracaktı.

Böylece sırasıyla şu makaleleri okudum: "Mükemmel Bir Muhteşem Olmak İçin Altı Mefkûre," "Muhteşem Beyzade Gregaturian'ın Resmî Kabulü," "Zırh Yapımcılarına Ait Esnaf Loncasında Tamirat İşleri Nasıl Gidiyor?" "Hanımefendi Muhteşem Goostes'in Tüplerini Soğutmak Maksadıyla Çıktığı Nazik Yolculuk." Ne var ki, küçük ilanlar daha da tuhaftı. Birçoğunu zar zor anladım.

ARMELADORA VI, Meşhur bocurgat, dışa atım vanaları, askı düzenleme ustası, ilaveten fevkalade düşük fiyatlar.

JUVENOX, pasların, pasçıkların, paslanmaların ve diğer musibet pas durumlarının izalesi için pomat. Şimdi marketlerde.

OLEUM PURİSSİMUM PRO CAPİTE - Gıcırtılı bir ense, mani olmasın tefekkürünüze!!

Birkaç tanesi tamamen anlaşılmazdı. Örneğin şunlar:

İhtirasınız mı depreşti? Sipariş üzerine oyuncak baldırlar! Her ebatta! Güvenlik için bir vorşe peşin ödeme. Tarmodrylle VIII.

LÜKS odalar tamamen fabrika mahsulü, amfigineslerle beraber, kiralık. Müracaat için: Perkulator XXV.

Bazıları da, demir giysimin altındaki tüylerimi diken diken etti:

GOMORREUM UMUMHANESİ
BUGÜN HİZMETE AGAZ EDİYOR!
LOKANTAMIZDA DAHA EVVEL TENAVÜL
ETTİKLERİNİZLE GAYRİ KABİL-İ KIYAS
MÜTELEZZİZ TAAMLAR!! SÜBYAN SÜMÜKSÜLER,
GIVIL GIVIL MASADA, İLAVETEN
DIŞARIYA SERVİS!!!

Bu esrarlı metinleri anlamak için kafa patlattım, bunun için yeterli vaktim vardı, zira yolculuk bir yıl kadar sürecekti.

Dış *Uzay Gazetesi*'ndeki küçük ilanlar daha da çoktu.

KEMİKKIRICILAR, ETPARÇALAYICILAR, ENSE MAKASLARI, SATIRLAR, BIÇAKLAR, KALIN SOPALAR MI TALEP EDİYORSUNUZ? GREMONTORIUS, FIDRICAX LVI'e uğrayın.

PİROMANYAKLAR!!! Abracabbor'un özel petrolyumunda yeni hidrofilli çubuklar var, SU GEÇİRMEZLİK GARANTİLİ.

BOĞAZLAMA MERAKLILARI. Sübyan sümüksü, pek tatlı, konuşabiliyor, esvaplı, ayrıca bir çift tırnak sökücüyle birlikte. Az kullanılmış, ucuz.

HANIM-VE-BEYTEŞEMLER - Göbek şişleri, baş parmak sıkıştırıcıları, omurilik çiğneyicileri GELDİ!!! - Karakaruan IX.

Bu ilanları uzun uzadıya okuduktan sonra, keşif için gönderilen İkinci Bölüm gönüllülerinin akıbetini anlamaya -hayalimde canlandırmaya- başladım. İtiraf etmeliyim ki, gezegene indiğim vakit içim çok rahat değildi. İniş gece vakti gerçekleşti, inmeden önce motorları elimden geldiğince kısmıştım. Hayli dağlık bir bölgeye indikten sonra, roketi -biraz düşündükten sonra- kırık dallarla örtmeye karar verdim. Gerçekten de, İstihbarat'taki uzmanların pek de akıllarını kullandıkları söylenemezdi: Zira buğday silosu, bir robot kolonisinde oldukça uygunsuz kaçan bir şeydi. Demir kılıfımın içine elimden geldiği kadar yiyecek koydum ve şehre yöneldim; şehrin yerini, üzerindeki güçlü elektrik ışığı sayesinde uzaktan tespit etmiştim. Birkaç kez durup bazı sardalya kutularını yeniden yerleştirmek zorunda kaldım, zira içerde korkunç bir gürültüye neden oluyorlardı. Yürümeyi sürdürdüm, derken görünmez bir şey ayağımı kaydırdı. Ortalığı ayağa kaldıracak bir gürültüyle yere düştüm ve ani bir düşünce yüreğimi sıkıştırdı, "Ne, şimdiden mi?!" Ne var ki civarda hiçbir canlı -yani elektrikli- yoktu. Ne olur ne olmaz diyerek silahlarımı çıkardım: Kasa hırsızlarının kullandığı cinsten bir demir çubuk ve küçük bir tornavida. Ellerimle etrafımı yoklayınca hurda demir parçalarının arasında olduğumu anladım. Eski robotların kalıntıları, terk edilmiş bir otomat mezarlığıydı. İlerledim, sık sık çevreme bakıyor ve yolun uzunluğu karşısında hayrete düşüyordum. Yol en az bir mil kadar sürdü. Sonra karanlıkta -uzaktaki ışık etrafı pek iyi aydınlatmıyordu- iki tane dört ayaklı şekil belirdi. Donup kaldım. Bana verilen bilgiye göre bu gezegende hayvanlar yaşamıyordu. Sonra iki dört ayaklı daha, sessizce öncekilerin yanına geldi. Dikkatsiz bir hareketim, madenî bir tıngırtı çıkmasına neden oldu ve siyah silüetler çılgın gibi gecenin içine daldılar.

Bu olaydan sonra iki misli dikkatle ilerlemeye başladım. Vakit şehre girmek için uygun değildi -gece vakti, boş sokaklar-

görünüşüm dikkat çekerdi, ki bunu hiç istemezdim. Bu yüzden yol kenarındaki bir çukura atladım ve bir bisküvi çiğneyerek sabırla şafağın sökmesini bekledim. Ertesi geceye kadar bir şey yememin mümkün olmayacağını biliyordum.

Gün ağarırken şehrin dış mahallelerine yaklaştım. Etrafta kimse yoktu. Yakınlardaki bir tahta perdenin üzerinde yağmur altında kalmış ve rengi solmuş bir afiş vardı. Ona doğru yürüdüm.

RESMÎ İLAN

Şehir ekâbiri pek âlâ bilmekte ki, mundar sümüksü her daim fazıl muhteşemlerimizin saflarına nüfuz etmeye teşebbüs eyliyor. Kulak verin ahali! Her kim bir sümüksüyü veya şüphe celbeder bir hali olan birisini görürse, hemen ihbar etmek için mahallî baltacıya gide. Herhangi bir şekilde teşrik-i mesai etmek veya sümüksüye muavenette bulunmak hükümet sarayında vidaların çözülmesiyle tecziye edilecek. Her sümüksü başı için 1000 pistonluk bir mükafat verilecek.

Yürümeyi sürdürdüm. Şehrin dış mahalleri pek de hoş görünmüyordu. Robotlar yıkık, paslanmış kulübelerin yanında oturmuş, tek mi çift mi oynuyorlardı. Zaman zaman aralarında kavgalar çıkıyor, öyle bir patırtı kopuyordu ki, madenî davullarla dolu bir depoya yaylım ateşi açılmış gibi ses çıkıyordu. Biraz ötede bir otobüs durağına rastladım. Hemen hemen boş bir araç yanaştı, ben de bindim. Sürücü motorun parçasıydı ve eli manivelaya lehimlenmişti, kondüktörse girişe vidalanmıştı ve aynı zamanda kapı görevi görüyordu. Menteşelerle açılıp kapanıyordu. Kondüktöre, bana merkezde vermiş oldukları madenî paralardan birini verdim ve feci şekilde gıcırdayan bir sıraya oturdum. Şehir merkezinde indim ve sanki hiç derdim tasam yokmuş gibi dosdoğru yürümeye başladım. Baltacılara gittikçe daha sık rastlamaya başlamıştım. Bunlar ikili veya üçlü gruplar halinde, caddenin ortasında aşağı yukarı yürüyorlardı. Bir duvara dayanmış bir balta görünce, sakin bir şekilde onu aldım ve yürümeyi sürdürdüm, ama tek başı-

naydım ve bu tuhaf gözükebilirdi, bu yüzden önüm sıra çalım atarak yürüyen üç muhafızdan bir tanesi sarkan tel kafesini düzeltmek için kenara çekilince, onun yerini aldım. Bütün robotların birbirinin aynı olması işime yaradı. Birlikte yürüdüğümüz iki arkadaşıma gelince, bir süre sessizliklerini sürdürdüler, sonunda birisi konuştu:

"Burbor, ne vakit huzura ereceğiz? Zira bitap düştüm, elektron kamçısına razıyım."

"Ne diyorsun dostum?" dedi öteki. "Vazifemizden artık haz almıyorsun, öyle mi? Hu! Bu zaten şimdi bile zahmetli!"

Bu şekilde bütün şehir merkezini dolaştık. Çevreme dikkat ederek yol boyunca iki lokanta gördüm, her birinin önünde duvara dayanmış bir sürü balta vardı. Ama hiçbir şey sormadım. Artık ayaklarım sızlamaya başlamıştı, güneşin ısıttığı demir kazanın içi çok bunaltıcıydı ve burnum yakıcı tozdan rahatsız oluyordu - aksıracağım korkusuyla, kimseye sezdirmeden oradan uzaklaşmak istedim, ama ikisi birden haykırdı:

"Hu, arkadaş! Nereye varmak niyetin? Şef kafanı kırsın mı istiyorsun? Aklını mı kaçırdın?"

"Hayır," diye karşılık verdim. "Sadece biraz oturayım dedim."

"Oturmak mı? Sıcaktan tellerin mi gevşedi? Vazife başındayız, fabrikanın gerçek dökümleriyiz!"

"Beli, beli," diye kabul ettim ve yeniden yürüyüşe geçtik. Hayır, diye düşündüm, bu şekilde bir yere varamam. Başka bir yol olmalı. Şehirde bir tur daha attık, sonra bir çavuş bağırarak bizi durdurdu:

"Raffandulum!"

"Bondamakronger!" diye haykırdı yanımdakiler. Parolayı ve yanıtını zihnime kaydettim. Çavuş bizi önden ve arkadan süzüp baltalarımızı daha yüksekte tutmamızı emretti.

"Sizi gidi tembel tıngırtaçlar, Devletlû Sultanın baltacısı böyle mi olur!! Dik durun! Omuzlar önde! Hop-hop!!"

Baltacılar bu kontrol sırasında ağızlarını açmadan durdular. Sonra, öğle güneşi altında zahmetli yürüyüşümüzü sürdürdük ve bu baş belası gezegene gelmek için gönüllü olduğum ana

lanet okudum. Üstelik karnım acıkmıştı. Midemin guruldaması beni kolayca ele verebilirdi, bu yüzden elimden geldiğince tıngırdamaya çalışıyordum. Bir lokantanın önünden geçtik. İçeriye baktım. Hemen hemen bütün masalar doluydu: Muhteşemler, daha doğrusu tıngırtaçlar -çavuşun sözlerini hatırlayarak onlara zihnimde öyle dedim- orada kımıldamadan, emaye mavisi renkleriyle oturuyorlardı, ama zaman zaman içlerinden birisi gıcırdıyor veya cam gözleriyle sokağa bakmak için başını döndürüyordu. Ne içiyor, ne de yiyorlardı, sadece bekler gibi bir halleri vardı - ama neyi, bunu anlayamadım. Zırhının üzerine taktığı beyaz önlükten garson olduğu anlaşılan robot, duvarın yanında ayakta duruyordu.

"Acaba biz de varıp orada istirahat edebilir miyiz?" diye sordum, zira demir kaplı ayağımda su toplayan yerler sızlıyordu.

"Essahtan tuhafsın!" diye öfkelendi yanımdakiler. "Böylesi inşirah bizlere münasip değil. Hâşa, biz daima dinelmeliyiz. Amma üzülme, oradakiler bir sümüksü gelir diye bekliyorlar, o geldiği zaman çorba veya aş isteyecek, böylece zuhur edecek iblis tabiatı!!"

Söylediklerinin tek kelimesini anlamadan, itaatkâr bir şekilde yürümeyi sürdürdüm. Ne var ki, bir süre sonra umutsuzluğa kapılmaya başladım - neyse ki, sonunda kırmızı tuğladan yapılmış büyük bir binaya yöneldik, üzerinde demir harflerle yazılmış şu yazı vardı.

DEVLETLÛ SULTANIMIZ
BİRİNCİ CALCULON'UN
BALTACILARININ KIŞLASI

Tam girişte yanımdakilerden ayrıldım. Nöbetçi tangur tungur arkasını döndüğünde, baltayı onun yanına bıraktım ve ilk yan sokağa daldım. Köşede büyükçe bir bina duruyordu, tabelasında BALTANIN ALTINDA yazıyordu. İçeriye şöyle bir göz attım, ama kısa bacaklı ve şiş göbekli bir robot olan hancı hevesle gıcırdayarak sokağa hopladı.

"Safalar getirdiniz, beyzadeın, hoş geldiniz ... emirlerinize amadeyim ... acep bir oda mı arzu edersiniz?"

"Beli," dedim, kısaca.

Robot beni içeriye neredeyse zorla soktu. Merdivenden yukarı önüm sıra yürürken, ince sesiyle mecnun gibi konuşup durdu.

"Son günlerde buraya gelen seyyahın ucu bucağı yok ... Sanırım Devletlû Sultanımızın taç giymesini kendi lensleriyle görmek istemeyen bir tek muhteşem bile yok ... bu taraftan aziz efendim ... hoş bir daire, önden buyurun ... burası oturma odası, burası yatak odası ... ama hiç şüphesiz efendimiz yorgun olmalı ... çarklarınızın içine toz girmiş olmalı ... müsaadenizle size hemen temizlenmeniz için birşeyler getireyim..."

Hancı madenî sesler çıkararak merdivenden indi ve ben, epey iç karartıcı olan odaya doğru dürüst bakma fırsatı bulamadan -demirden bir şifoniyer, yine demirden bir karyola vardı- bir yağdanlık, bir paçavra ve bir şişe silikonla geri döndü. Bunları masanın üzerine koydu ve daha alçak bir sesle, sanki bir sır söylüyormuş gibi, şöyle dedi:

"Beyzadem biraz temizlendikten sonra, alt kata inmeye gönül indirecek olursanız... zatı şahaneleri gibi asilzadeler için daima küçük bir sürprizim olur, tatlı ve lezzetli bir şey ... daha fazlasını söylemeyeceğim..."

Görme organlarını kırparak dışarı çıktı. Yapacak başka bir işim olmadığı için kendimi yağladım, kaplamalarını silikonla parlattım ve hancının, masanın üzerine yemek listesini andıran bir kart bırakmış olduğunu fark ettim. Robotların yemek yemediğini çok iyi bilerek, kartı elime aldığımda hayrete düştüm. En tepesinde *İkinci Sınıf Kerhane* yazıyordu.

Sümüksü sübyan, kafa koparmak	8 piston
Aynı şey, yürüyen	10 piston
Aynı şey, ağlayan	11 piston
Aynı şey, yalvaran	14 piston
Çiftlik hayvanları:	
Külbastı-kulamparalık, ayrı ayrı	6 piston
Kuşbaşı	8 piston
Aynı şey, yumuşak ve leziz dana	8 piston

Bunlardan hiçbir şey anlamadım, ama yandaki odadan inanılmaz şiddette bir çarpma sesi gelince kanım dondu; sanki bir robot, bedenini duvara vurup parçalamaya çalışıyordu. Tüylerim diken diken olmuştu. Bu kadarı yeterdi. Gıcırdayıp tıngırdamamaya çalışarak o korkunç odadan çıkıp sokağa kaçtım. Ancak epeyce uzaklaşınca, rahat bir nefes aldım. Ama şimdi, zavallı ben, ne yapacaktım? Pişti oynayan bir grup robotun yanında durdum ve merakla seyrediyormuş gibi yaptım. Bu muhteşemlerin gerçekte ne yaptıklarını hâlâ anlamamıştım. Yeniden baltacıların arasına karışabilirdim, ama bu pek işe yarayacak gibi görünmüyordu ve yakalanma riski yüksekti. Ne yapmalıydım peki?

Bu şekilde kafa yorarak yürümeyi sürdürdüm; sonunda bir sıranın üzerinde oturmuş, yaşlı perçinlerini güneşte ısıtan iri bir robot dikkatimi çekti. Kafasına bir gazete örtmüştü. İlk sayfada şu kelimelerle başlayan bir şiir gördüm: "Yozlaşmışın biriyim, Muhteşemabad'dır benim yerim" - gerisini hatırlamıyorum. Robotla aramızda yavaş yavaş bir sohbet başladı. Kendimi komşu kasaba Sadomasia'dan gelen bir yabancı olarak tanıttım. Yaşlı robot bana olağanüstü samimi davrandı. Beni hemen kendi evine davet etti.

"Muhterem efendim, acep niçin bu şekilde meyhanelerin kapısını çalıyorsunuz ve hancılarla ve onun gibi kimselerle muhatap oluyorsunuz? İstirham ederim, benimle beraber gelin. Mütevazı haneme şeref vermek lütfunu gösterin. Nimeti paylaşalım. Şu değersiz meskenim, sizin haysiyetinizle kutsansın."

Ne yapabilirdim ki, kabul ettim tabii, hatta bu işime gelmişti. Yeni ev sahibimin evi Üçüncü Sokak'taydı. Bana hemen odamı gösterdi.

"Herhalde seyahatiniz esnasında bir hayli toz yuttunuz," dedi.

Ve yine ortaya yağdanlık, silikon ve paçavra çıktı. Ne söyleyeceğini biliyordum, robotlar anlaşılması kolay yaratıklardır. Nitekim:

"Bir parça temizlendikten sonra, lütfedin oturma odasına inin," dedi, "birlikte biraz eğleniriz..."

Nişanlı kız.

Ev sahibim kapıyı kapadı. Yağdanlığa ve silikona dokunmadım, sadece makyajımın ne durumda olduğunu aynada kontrol ettim, dişlerimi siyahlaştırdım ve bir çeyrek saat sonra alt kata inmeye karar verdim; gerçi o esrarlı "eğlencenin" ne olduğu konusunda biraz endişeliydim; derken evin içinden uzun, sonu gelmez bir gümbürtü yükseldi. Ama bu sefer kaçış yoktu. Gürültüden kulaklarım sağırlaşmış bir halde merdivenden indim, sanki birileri demir bir bloğu dilimlere ayırıyordu. Ses, oturma odasından geliyordu. Demir gövdesi açığa çıkacak kadar soyunmuş olan ev sahibim, masanın üzerinde yatan büyük bir oyuncak bebeği tuhaf şekilli bir satırla parçalıyordu.

"Teşrif buyurun aziz misafirim! Leşinizin üzerinde arzu ettiğiniz gibi talim edin," dedi robot, beni görünce doğramasını bıraktı ve yerde yatan biraz daha küçük bir bebeği gösterdi. Yaklaştığım sırada oyuncak oturdu, gözlerini açtı ve ince bir sesle konuşmaya başladı, durmadan aynı şeyi tekrarlıyordu:

"Efendiciğim - ben masum bir sübyanım - merhamet edin - efendiciğim - ben masum bir sübyanım - merhamet edin."

Ev sahibim bana baltaya benzeyen, ama daha kısa saplı bir satır uzattı.

"İşte aziz misafirim, dertlere elveda, kederlere elveda - vuruşunuz keskin olsun!"

"Ama ben ... ben sübyanlardan haz etmem ..." dedim, zayıf bir sesle itiraz ederek.

"Haz etmez misiniz?" diye tekrarladı robot. "Yazık. Beni güç bir duruma soktunuz dostum. Şimdi ne yapacaksınız? Bende sadece sübyanlar vardı - benim zaafım da budur. O vakit bir danaya ne dersiniz?"

Ev sahibim dolabın içinden kullanılmaya hazır bir plastik dana çıkardı, üzerine basıldığı zaman ürkek bir möleme sesi çıkarıyordu. Ne yapabilirdim? Gizli kimliğim anlaşılmasın diye, talihsiz oyuncağı parçaladım, sonunda yorgunluktan perişan düştüm. Bu arada ev sahibim, iki bebeği de kesip parçaladıktan sonra kemikkıran adını verdiği aletlerini bir kenara koydu ve bana memnun olup olmadığımı sordu. Kendisini uzun zamandır böyle bir zevk tatmamış olduğuma inandırdım.

Böylece Kamdio'daki kasvetli hayatım başladı. Ertesi sabah sıcak mineral yağından ibaret kahvaltıdan sonra, ev sahibim işine gitti, karısı ise gözü dönmüş bir şekilde yatak odasında testereyle bir şey kesmeye başladı - sanırım bir yavru danaydı bu, ama bu konuda yemin edemem. Mölemelere, haykırışlara ve dinmek bilmeyen gürültüye daha fazla katlanamayarak dışarı çıktım ve şehirde dolaştım. Şehir sakinlerinin vakit geçirme tarzları oldukça can sıkıcıydı. Kesmek, işkence tekerleğinde kırmak, yakmak ve parçalara ayırmak - şehir merkezinde pavyonları olan bir eğlence parkı vardı, burada büyük bir ustalıkla yapılmış aletler satılıyordu. Birkaç gün sonra kendi cep çakıma bile bakamaz hale geldim ve ancak açlık yüzünden alacakaranlıkta şehirden uzaklaşmaya cesaret edebiliyor, çalıların arkasına saklanıp hızla sardalyaları ve bisküvileri gövdeme indiriyordum. Yediğim şeyler yüzünden sürekli olarak hıçkırık nöbetine tutulacak gibi olmam şaşılacak bir şey değildi, bu da beni ölümcül bir tehlikeye atacaktı. Üçüncü gün tiyatroya gittik. "Carbazarius" adında bir oyunu sahneliyorlardı. Oyun, insanlar -yani sümüksüler- tarafından merhametsizce eziyet gören genç ve yakışıklı bir robot hakkındaydı; robotu ıslattılar, yağına kum koydular, durmadan düşüp dursun diye vidalarını gevşettiler v.s. Seyirciler öfke içinde madenî sesler çıkardılar. İkinci perdede Bilgisayar'ın bir elçisi göründü ve genç robot kurtarıldı, üçüncü perdedeyse insanın başına gelenler anlatıldı uzun uzun, sizin de tahmin edebileceğiniz gibi, pek hoş şeyler değildi.

Can sıkıntısından ev sahibimin özel kütüphanesini karıştırmaya başladım, ama ilginç bir şey yoktu: Marquis de Sade'ın hatıralarının birkaç ucuz baskısı, bunun dışında sadece broşürler vardı - Bir Sümüksü Nasıl Tanınır gibi şeyler, bunun birkaç satırını ezberledim. Metin şöyle başlıyordu: "Bir sümüksü çok yumuşaktır, hamur tatlısına benzer ... donuk, sulu gözleri, çirkef ruhunun aynasıdır. Yanakları kırmızı renktedir..." Yazı bu şekilde yüz sayfa kadar sürüp gidiyordu.

Cumartesi günü şehrin ileri gelenlerince ziyaret edildik - Kalaycılık Loncası'nın baş kalaycısı, belediye zırhçısının bir temsilcisi, mekanik loncasından bir usta, iki protokrat ve bir

baş duvarcı - ne yazık ki, bu robotların ne çeşit işler yaptıklarını anlayamadım, zira sohbet genellikle sanat, tiyatro ve Sultan'ın mükemmelliği üzerineydi. Hanımlar biraz dedikodu yaptılar. Onlardan, Carpsidon adlı birinin -müsrif bir hayat süren, kötü şöhretli ve işe yaramaz biriydi- çevresinde topladığı bir sürü azgın elektrikli dişiyi çok pahalı tüplere ve sigortalara boğduğunu öğrendim. Ama, bu Carpsidon'dan söz ettiğim vakit ev sahibim pek öfkelenmedi.

"Genç elektrik enerjisini harcamalı," dedi ev sahibim, halden anlar bir şekilde. "Paslandığı zaman, rezistansları tıslamaya başlayacak, başka telden çalacak..."

Bize çok nadir uğrayan bir dişi muhteşem, nedense benden pek hoşlandı ve, Tanrı bilir kaç maşrapa mineral yağı yuvarladıktan sonra, şöyle fısıldadı:

"Senden haz ettim. Beni ister misin? Gel evime gidelim ve orada biraz elektriklenelim..."

Ani bir katot boşalması yüzünden dişi robotun sözlerini duymamış gibi yaptım.

Ev sahibimle karısı genellikle iyi geçiniyorlardı, ama bir keresinde istemeden bir kavgaya şahit oldum; kadın kocasına "seni hurdaya havale etmek gerek" diye bağırdı, ev sahibimse buna yanıt vermedi.

Bazen de, şehirde bir kliniği olan çok tanınmış bir elektrik ustası geliyordu ziyaretimize. Kendisinden öğrendiğime göre -ender de olsa hastaları hakkında konuşuyordu- robotlar da bazen delirirmiş ve akıl hastalıklarının en vahimi, robotun kendini insan sanmasıymış. Dahası -bunu açıkça ifade etmese de, sözlerinden anladığım kadarıyla- son zamanlarda bu tür vakaların sayısında önemli bir artış olmuştu.

Ama ben böyle ufak tefek bilgileri Dünya'ya göndermiyordum; çünkü, öncelikle, benim gözümde çok önemsiz şeylerdi, ikinci olarak da telsizin bulunduğu roketi bıraktığım dağlara gitmeye pek hevesli değildim. Güzel bir sabah, tam danamı bitirirken (ev sahibim her akşam bana bunlardan bir tane getiriyordu, bana en büyük zevki veren şeyin bu olduğunu sanıyordu) bütün ev kapının şiddetle vurulmasıyla çınladı. Korkuları-

mın yersiz olmadığı ortaya çıktı. Gelen polisti - yani, baltacılar. Beni tutukladılar ve tek kelime etmeksizin, ev sahibim ile karısının korku dolu bakışları altında, sokağa çıkardılar. Zincire vuruldum ve hapishaneye götürüldüm, orada öfkeli bir kalabalık çoktan girişi tutmuştu, yuh çekip bağırıyorlardı. Beni tek başıma bir hücreye attılar. Kapı ardımda gürültüyle kapandıktan sonra, derin bir iç çekerek metal somyamın üzerine oturdum. Artık iç çekmenin bana zararı olmazdı. Bir süre galaksinin değişik bölgelerinde kaç kere kodese düşmüş olduğumu hesaplamaya çalıştım, ama sayısını şaşırdım. Somyanın ayağının yanında bir şey vardı. Sümüksülerin nasıl tanınacağına dair bir broşür - oraya benimle haince alay etmek için mi konmuştu? Düşünmeden broşürü açtım. Önce, sümüksünün üst gövdesinin nasıl nefes alma denen şey yüzünden hareket ettiğini, tokalaşmak için uzatılan elin hamurumsu olup olmadığının ve yüz açıklığından hafif bir esinti gelip gelmediğinin nasıl anlaşılacağını okudum. Metnin sonunda sümüksünün, heyecanlandığı zaman, özellikle alın bölgesinde bir sıvı salgıladığı anlatılıyordu.

Yazılanlar yeterince doğruydu. Ben de o sıvıyı salgılıyordum. Kozmik keşif, hep aynı şeyin tekrarı gibi görünüyor, örneğin yukarıda söz ettiğim ve sık sık tekrarlanan, yıldızlararası, gezegensel, hatta nebular boyuttaki hapishane günleri - sanki bunlar, söz konusu girişimin kaçınılmaz bir parçasıymış gibi; ama daha önce durumum hiç şimdiki kadar umutsuz olmamıştı. Öğleye doğru bir nöbetçi bana bir tas aşırı ısıtılmış mineral yağı getirdi, içinde birkaç demir parçası yüzüyordu. Biraz daha besleyici bir şey istedim, zira nasılsa kim olduğum anlaşılmıştı, ama robot sadece alay edercesine gıcırdadı ve tek kelime etmeksizin gitti. Bir avukat isterim, diye kapıyı yumruklamaya başladım. Kimse karşılık vermedi. Akşama doğru, zırhımın içinde bulduğum son bisküvi parçasını da yedikten sonra, kilidin içinde bir anahtar gıcırdadı ve hücreye kalın bir el çantası taşıyan tıknaz bir robot girdi.

"Kahrolası musibet," dedi robot ve ekledi, "ben senin dava vekilinim."

"Müvekkillerinizi hep böyle mi selamlarsınız?" dedim, otururak.

Avukat da madenî sesler çıkararak oturdu. İğrenç bir şeydi. Karnının üzerindeki levhalar tamamen gevşemişti.

"Sümüksüleri, evet," dedi adam, inançlı bir şekilde. "Sana değil, seni gidi utanmaz iblis, sırf mesleğime olan sadakatim yüzünden maharetimi müdafaan için kullanacağım, seni yaratık! Belki seni bekleyen ceza tek bir sökülmeye indirilebilir."

"Sen ne diyorsun?" dedim. "Benim sökülmem mümkün değil."

"Ha!" diye gıcırdadı robot. "Sen öyle zannet! İmdi söyle bakalım ne melânet tasarlıyordun, seni gidi musibet iblis!!"

"Adınız nedir?" diye sordum.

"Klaustron Fredrax."

"Söyle bana, Klaustron Fredrax, neyle suçlanıyorum?"

"Sümüksü olmakla," diye hemen yanıtladı robot. "Büyük bir cürüm. Ayrıca, bize ihanet etmeye niyetlenmek, Pelteler adına çaşıtlık yapmak, Devletlû Sultanımıza karşı kâfirce kumpas kurmakla - kâfi mi, mundar sümüksü? Suçunu itiraf edecek misin?"

"Gerçekten benim avukatım mısın?" diye sordum. "Zira bir savcı veya sorgu hâkimi gibi konuşuyorsun."

"Dava vekilinim."

"Güzel. Saydığın suçların hiçbirini kabul etmiyorum."

"Yer gök inleyecek!" diye gürledi robot.

Bana ne çeşit bir avukat vermiş olduklarını anlayınca, başka bir şey söylemedim. Ertesi gün dışarı çıkarılıp sorguya çekildim. Hâkimin, avukatından daha şiddetli bir şekilde gürlemesine rağmen, hiçbir şeyi kabul etmedim. Hâkim kâh gürlüyor, kâh fısıldayarak konuşuyor, kâh madenî kahkahalar atıyor, sonra sakince, muhteşemlerin adaletinden kaçmamın kendisinin nefes almaya başlamasından daha zor olduğunu anlatıyordu.

Bir sonraki sorgulamada, içinde parlayan tüplerin sayısına bakarak önemli biri olduğunu düşündüğüm bir şahsiyet vardı. Dört gün daha geçti. En önemli sorunum yiyecekti. Pantolon kayışımla yetinmek zorunda kaldım, onu günde bir kere bana

getirdikleri suyun içinde yumuşatıyordum. Nöbetçi, kabı, sanki içinde zehir varmış gibi kendinden uzak tutarak taşıyordu.

Bir hafta sonra kayış bitti, neyse ki ayağımda keçi derisinden yapılmış bağcıklı botlar vardı - botların dili, hücrede geçirdiğim günler süresince yediğim en iyi şey oldu.

Sekizinci gün, şafak vakti iki nöbetçi eşyamı toplamamı emretti. Bir kamyonun içine kondum ve bir eskort eşliğinde Bilgisayar'ın meskeni Demir Saray'a götürüldüm. Muhteşem, paslanmaz merdivenlerden çıktık, katot tüplerinin sıralandığı koridorlardan geçtik ve çok büyük, penceresiz bir odaya sokuldum. Nöbetçiler beni yalnız bırakarak çekildiler. Odanın ortasında tavandan yere kadar inen siyah bir perde vardı, kıvrımları odanın ortasındaki kare şeklindeki yeri çevreliyordu.

"Ey biçare sümüksü!" diye gürledi bir ses, sanki borular aracılığıyla demir bir kubbeden geliyordu. "Son saatin yaklaştı. Konuş. Hangisini istersin: Etparçalayan mı, kemikkıran mı, yoksa hidrolik matkap mı?"

Bir şey demedim. Bilgisayar madenî sesler çıkarıp uğuldadı, sonra haykırdı:

"Sözlerime kulak ver, ey Pelte ırkı adına topraklarımıza ayak basan sümüksü canavar! Kudretli sesime kulak ver, ey biçare kan pıhtısı, ey sümüklü emülsiyon! Nurlu cereyanımın azametiyle sana merhamet ediyorum: Şayet sadık bendelerimin saflarına katılırsan, şayet bütün ruhun ve bedeninle gerçek bir muhteşem olursan, belki seni affedebilirim."

Kendisine, yıllardır bunun hayalini kurduğumu söyledim. Bilgisayar kıkırdadı, alaycı bir şekilde titredi ve şöyle dedi:

"Yalan söylediğini biliyorum. Ama kulak ver, ey sürfe! Sümsük varlığını, ancak bir muhteşem baltacı kılığına girerek idame ettirebilirsin. Vazifen bütün sümüksülerin, çaşıtların, ajanların, hainlerin ve Pelte'nin gönderdiği bunun gibi habis haşaratın maskesini düşürmek, onları teşhir etmek, beyaz demirle damgalamaktır, ancak böylesi bir sadık hizmetle yapışkan derini kurtarmayı ümit edebilirsin."

Her şey için yemin billah ettikten sonra, robotlar beni başka bir odaya götürdüler, orada kayıt defterine yazıldım ve her

gün baltacıların merkezine rapor verme emrini aldım - bütün bunlardan sonra elim ayağım tutmaz bir halde saraydan çıkıp gitmeme izin verildi.

Gece oluyordu. Şehrin dışına çıktım, çayırların üzerine oturup düşünmeye başladım. Vicdan azabı duyuyordum. Kafamı kesselerdi hiç olmazsa şerefimi kurtarmış olacaktım, ama şimdi o elektronik canavarın safına geçmekle, temsil ettiğim davaya ihanet etmiş, bütün geleceğimi mahvetmiştim. O halde ne yapmalı, rokete mi sığınmalıydım? Utanç verici bir ricat. Yine de yürümeye başladım. Demir sandıklardan oluşan bir orduyu yöneten bir bilgisayarın casusu olmak daha utanç verici olacaktı. Roketi bırakmış olduğum yerde sadece dağılmış kalıntılar, kırılmış parçalar bulduğum vakit -kesinlikle robotların işiydi bu- duyduğum dehşeti anlatacak kelime bulamıyorum.

Şehre döndüğümde hava kararmıştı. Bir taşın üzerine oturdum ve hayatımda ilk defa evim için ağladım -onu bir daha asla göremeyecektim- ve gözyaşlarım, bundan sonraki yaşamımda zindanın olacak o demir kılıfın içine akıp dizlerimdeki yarıklardan içeri sızdı; eklem yerlerim paslanma yüzünden sertleşebilirdi, ama artık aldırış etmiyordum.

Derken, ansızın, bir baltacı müfrezesinin, ağır ağır, şehrin kenarındaki bir meraya doğru gittiklerini fark ettim, batan güneşin son ışıkları onları aydınlatıyordu. Tavırları tuhaftı. Akşamın artan karanlığında önce biri, sonra diğeri saflardan ayrıldı ve elinden geldiğince sessiz bir şekilde yürüyerek çalıların arasına girdi ve ortadan kayboldu. Bu iş bana o kadar tuhaf göründü ki, ruhsal olarak büyük bir çöküntü içinde olmama rağmen, hemen ayağa kalktım ve bana en yakın olanın peşine takıldım.

Şunu da eklemeliyim ki, o sıralar çalılıklardaki vabani meyvelerin olgunlaşma mevsimiydi, bunların tadı böğürtlene benziyordu, tatlı ve lezzetliydiler. Onlardan ben de yemiştim, yani demir şehirden gizlice kaçmayı başarabildiğim vakitler. Baltacı, küçük bir anahtar -merkezdeki adamın bana vermiş olduğunun tam bir kopyası- çıkardığı, onunla yüzünü örten kapağı açtığı ve iki eliyle böğürtlenleri avuçlayıp açık deliğe vahşi gi-

bi tıkıştırdığı vakit duyduğum şaşkınlığı tasavvur edebiliyor musunuz? Bulunduğum yerden bile şapırtı ve yutkunma seslerini duyabiliyordum.

"Hişt," dedim, aceleyle. "Hey!"

Baltacı bir sıçramayla paldır küldür çalıların arasına daldı, ama fazla uzaklaşmadı - yoksa onu duyardım. Bir yerlere düşmüştü.

"Dinle," dedim daha alçak bir sesle. "Korkma. Ben de bir insanım. Bir insan. Senin gibi kılık değiştirmiş birisi."

Tek bir göz, korku ve şüpheyle parlayarak, bir yaprağın altından beni süzdü.

"Beni gammazlamayacağını nereden bileceğim?" dedi boğuk bir ses.

"Sana anlatmaya çalışıyorum. Ben Dünya'dan geldim. Beni özel olarak gönderdiler."

Çalılardan sürünerek ortaya çıkması için, bir süre daha onu ikna etmeye uğraştım. Adam karanlıkta zırhıma dokundu.

"Sen bir âdem misin? Sahi mi?"

"Niçin doğru düzgün konuşmuyorsun?"

"Heyhat, nisyanın zâlâmına gömüldü lisanım. Kaza ve kader beni on beş sene evvel buralara attı ... o kadar mustarip oldum ki tarifi imkânsız... Felek insafa gelip emr-i Hak vaki olmadan evvel bana hakiki bir sümüksü gösterdi..." diye başladı lafa adam.

"Kendine gel. Bu kadarı yeter! Dinle - Seni İstihbarat yollamış olabilir mi?"

"Elbette, İstihbarat. Beni Malingraut gönderdi, bu diyarda binbir zahmet ve ıstırap çekeyim diye."

"Peki niçin kaçmadın?"

"Nasıl kaçabilirdim? Roketim söküldü ve parçalara ayrıldı. Heyhat, ben bir kader kurbanıyım! İmdi dönme vakti... birbirimizi tekrar görecek miyiz? Yarın, kışlada ... gelmez misin?"

Adamın neye benzediğini bile bilmediğim halde onunla buluşmayı kabul ettim ve vedalaştık; adam bir süre daha orada beklememi istedi ve gecenin karanlığında kayboldu. Şehre daha ferahlamış bir şekilde döndüm, zira artık bir kumpas kur-

ma şansım olabilirdi. Gücümü toplamak için önüme çıkan ilk handa durdum ve yattım. Ertesi sabah erkenden kalkıp aynaya baktığımda, göğsümde bir tebeşir izi gördüm, sol omuzun hemen altında küçük bir haç işareti vardı; birden işin iç yüzünü anladım: O adam - beni elevermek için yapmıştı bunu! "Seni gidi çakal," diye mırıldandım, çileden çıkmış bir halde ne yapmam gerektiğini düşünmeye başladım. Hainin yaptığı işareti sildim, ama bu yeterli olmazdı. Adam çoktan rapor vermiş olmalıydı - bundan emindim; hiç vakit yitirmeden o bilinmeyen sümüksüyü aramaya başlayacaklar, şüphesiz ilk önce sicil defterlerine bakacaklar ve en şüpheli kişileri sorguya çekeceklerdi - ben de hiç şüphesiz o listedeydim; sorguya çekileceğim düşüncesi beni titretti. Bir şekilde şüpheyi kendimden uzaklaştırmam gerektiğini anladım ve hemen aklıma bir fikir geldi. Bütün gün handa kaldım, dikkat çekmemek için bir danaya işkence ediyormuş gibi yaptım, ama hava kararınca hemen şehir merkezine yöneldim, avcumun içine bir tebeşir parçası saklamıştım. Bununla, yanımdan geçen en az dört yüz demir gövdeye haç işareti çizdim; yoluma kim çıktıysa işaretlendi. Gece yarısına doğru, nedense içim biraz rahatlamış bir halde, hana döndüm; fakat çalılıklarda, geçen gece konuşmuş olduğum hainin dışında başka baltacılar da olduğunu hatırladım. Bu, durup düşünmeme neden oldu. Sonra ansızın aklıma çok şaşırtıcı bir fikir geldi. Şehirden çıkıp böğürtlenlere yöneldim. Gece yarısından biraz sonra, o robot grubu yine göründü; yavaşça birbirlerinden ayrılıp dağıldılar, sonra yakınlardaki çalılıklardan derin nefes alma, şiddetli çiğneme ve aceleyle yutma sesleri gelmeye başladı; sonra yüz kapakları birer birer kapandı ve bütün grup mideleri böğürtlenle tıka basa dolmuş bir şekilde sessizce çalılıklardan çıktı. Yanlarına yaklaştım - karanlıkta beni kendilerinden biri sandılar; yürürken yanımdakilerin üzerlerine -neresine olursa- küçük daireler çizdim. Kışlanın kapısında gerisin geri dönüp hana gittim.

Ertesi gün kışlanın dışında bir sıraya oturdum ve izinli olanların dışarı çıkmasını bekledim. Kalabalık içinde omzunda daire işareti olan birisini görünce peşine düştüm ve sokakta kim-

şe olmadığı bir sırada demir eldivenimle sırtına vurdum, adam baştan ayağa sarsıldı, ben de ona şöyle dedim:

"Devletlü Sultanın namına! Benimle gel!"

O kadar korkmuştu ki, yeniden madenî sesler çıkarmaya başladı ve tek kelime etmeden kuzu kuzu peşimden geldi. Odamın kapısını kapadım, cebimden bir tornavida çıkardım ve başlığını sökmeye başladım. Bu iş bir saatimi aldı. Başlığı demir bir kazan gibi kaldırdım; altından, uzun süredir güneş yüzü görmediği için rahatsız edici derecede solgun, zayıf ve korkulu bir yüz çıktı.

"Bir sümüksü müsün!?" dedim, öfkeyle.

"Evet, muhterem efendim, ama -"

"Ama ne?!"

"Ama ben, yani ... ben sicil defterine kaydoldum... Sultana sadakat yemini ettim!"

"Ne kadar zaman evvel! Konuş!"

"Üç ... üç sene evvel, efendim - ama siz hangi nedenle -"

"Sus," dedim. "Tanıdığın başka sümüksüler var mı?"

"Arz da mı? Hakikati söylemek gerekirse, evet var, beyzadem, merhamet edin, sadece -

"Dünya'da değil, budala, burada!"

"Hayır, efendim! Ama eğer bir tanesini görürsem, hemen ihbar -"

"Pekâlâ," dedim. "Gidebilirsin. İşte, kafanı yerine tak."

Vidaları adama fırlattım ve onu kapıdan dışarı ittim; adamın, titreyen elleriyle demir başlığını takmaya çalıştığını işitebiliyordum. Sonra yatağımın üzerine oturdum, olayların bu şekilde gelişmesi beni şaşırtmıştı. Bir sonraki hafta çok dolu geçti, zira sokaktan rastgele kişileri çekip aldım, onları hana götürüp başlıklarını söktüm. Sezgilerimde yanılmamıştım: Hepsi insandı, en sonuncusuna kadar! Aralarında tek bir robot bile yoktu! Yavaş yavaş, gözlerimin önünde mahşerî bir manzara şekillenmeye başladı...

Bir şeytandı, elektrikli bir şeytan - o Bilgisayar! Parlak tellerinin içinde nice felaketler saklıydı! Gezegen ıslak, nemli ve yapışkandı - robotlar için çok sağlıksız bir yerdi ... robotların

hepsi paslanmış olmalıydı ve yıllar geçtikçe, yedek parça eksikliği arttıkça, bozulmaya başlamışlar ve birer birer şehrin dışındaki büyük mezarlığı boylamışlardı; o paramparça metal tabakalarının tek ağıtçısı rüzgârdı. İşte o zaman Bilgisayar, tebasının azaldığını ve saltanatının tehlikeye düştüğünü görünce, dahice bir plan yapmıştı. Düşmanlarından, kendisini yok etmek için gönderilen ajanlardan, kendi ordusunu, kendi ajanlarını ve kendi halkını yaratmaya başlamıştı! Maskeleri düşen kişilerin hiçbiri ona ihanet edemezdi - hiçbiri başkalarıyla, başka insanlarla ilişki kuramazdı, zira onların robot olmadığını bilmesine imkân yoktu ve herhangi bir tanesi hakkında birşeyler öğrense bile, ilk girişiminde diğer adamın onu ihbar edeceğinden korkardı - tıpkı böğürtlen çalılıklarında yakalamış olduğum ilk sahte baltacının yapmaya çalıştığı gibi. Üstelik Bilgisayar, düşmanlarını sadece etkisiz kılmakla yetinmemişti - her birini kendi davasının savunucusu kılmış, onlardan yeni gelenleri ele vermelerini istemişti, bu da Bilgisayar'ın şeytanca zekâsının bir başka kanıtıydı: İnsanlarla robotları bu adamlardan daha iyi kim ayırt edebilirdi ki, ne de olsa hepsi İstihbarat Servisi'nin sırlarını biliyordu!!

Böylece, maskesi düşen herkes deftere kaydedilmiş, yemin etmiş ve kendini yapayalnız hissetmişti; üstelik, belki de robotlardan daha çok hemcinslerinden korkar olmuşlardı, zira bütün robotlar gizli polisin ajanı değildi, ama insanların hepsi ajandı. İşte elektronik canavar hepimizi bu şekilde esir etmiş, herkesi birbirinin düşmanı haline getirmişti - roketimi parçalayanlar muhtemelen benim yoldaşlarımdı ve, baltacının sözlerinden anladığım kadarıyla, çok sayıda rokete de aynı şeyi yapmışlardı.

"İblisçe, iblisçe!" diye düşündüm, öfkeyle titreyerek. Makinenin bizleri birer haine dönüştürmesi yetmezmiş gibi, Merkez, adeta onun keyfine hizmet edercesine, durmadan yeni ajanlar yolluyordu - hatta Dünya, ona en iyi cins, paslanmaz ve en yüksek kalitede donanım sağlamaktaydı. Acaba bu demir giysili kölelerin arasında hiç robot kalmış mıydı? Bu konuda ciddi şüphelerim vardı. Robot kılığındaki adamların in-

san avcılığında gösterdikleri gayretin nedeni de anlaşılıyordu. Kendileri insan oldukları için -Muhteşemabad'ın yeni sakinleri olarak- gerçek robotlardan daha çok robot olmak zorundaydılar. Avukatının sergilediği fanatik nefretin nedeni buydu. Maskesini düşürdüğüm ilk adamın, beni haince ele verme teşebbüsünün nedeni de buydu. Makaralardan, elektrik devrelerinden nasıl olur da böylesi bir şeytanlık doğardı, bu nasıl bir hinlikti böyle?!

Sırrı açıklamak işime yaramazdı, Bilgisayar'ın bir emriyle sorgusuz sualsiz zindana atılırdım. Hayır, insanlar çok uzun bir zamandır itaat ediyorlar, çok uzun bir zamandır elektrikli Belzebuth'a bağlılık numarası yapıyorlardı, doğru dürüst konuşmayı bile unutmuşlardı!

O halde ne yapabilirdim? Gizlice saraya girmek mi? Bu çılgınlık olurdu. Ama başka ne yapabilirdim? Esrarengiz bir durumdu: Ortada bir şehir vardı, mezarlıklarla çevrilmiş bir şehir, Bilgisayar'ın çoktan toza dönüşmüş tebası orada yatıyordu; buna rağmen o, her zamankinden daha güçlü ve kendinden emin bir şekilde hükmünü sürdürüyordu, zira Dünya durmadan birbiri arkasına yeni adamlar gönderiyordu - ne kadar aptalca! Düşündükçe, açıkça görüyordum ki, benden önce başka birisi tarafından da yapılmış olması gereken bu keşif, durumu hiçbir şekilde değiştirmemişti. Tek bir kişinin elinden hiçbir şey gelmezdi; sırrını bir başkasına açması, birisine güvenmesi gerekirdi, ama bunun sonucu hemen ele verilmek olacaktı; hain, terfi etmek ve makinenin gözüne girmek isteyecekti. "Aziz Electrix aşkına!" diye düşündüm, "çok dahice bir..." ve bunları düşünürken, artık benim de konuşma tarzımda hafif bir değişiklik olduğunu fark ettim, ben de aynı hastalığı kapmıştım, demir başlıklar bana normal geliyordu, bir insan yüzüyse - çıplak, çirkin, ahlâk dışı .... sümüksü bir şeydi. "Aman Tanrım, aklımı kaçırıyorum," diye düşündüm, "Diğerleri yıllar önce delirmiş olmalı - imdat!"

Kasvetli düşünceler içinde geçen bir geceden sonra, şehir merkezindeki bir markete gittim, otuz piston ödeyerek bulabildiğim en keskin satırı satın aldım ve karanlığın çökmesini

bekledim; sonra gizlice, Bilgisayar'ın sarayını çevreleyen büyük bahçeye girdim. Çalılıkların arasında saklanarak bir kerpeten ve tornavida yardımıyla demir zırhımdan kurtuldum ve ayak parmaklarımın ucunda, yalınayak, hiç gürültü etmeden, yağmur oluğundan ikinci kata tırmandım. Pencere açıktı. Koridorda bir nöbetçi, tıngırdayarak bir aşağı bir yukarı yürüyordu. Koridorun karşı ucunda arkasını döndüğü vakit, içeri atladım ve en yakın kapıya koşup sessizce içeri girdim - kimse beni fark etmedi.

Daha önce Bilgisayar'ın sesini işitmiş olduğum büyük odaydı burası. Karanlıktı. Siyah perdeyi açtım ve Bilgisayar'ın tavana kadar yükselen devasa duvarını gördüm, göstergeleri göz gibi parlıyordu. Kenarında beyaz bir çatlak vardı. Görünüşe göre açık bırakılmış bir kapıydı. Parmaklarının ucuna basarak kapıya yaklaştım ve nefesimi tuttum.

Bilgisayar'ın içi ikinci sınıf bir otelin küçük bir odasını andırıyordu. Arkada yarı açık bir kasa vardı, fazla büyük değildi, kilidinden bir deste anahtar sarkıyordu. Üzerinde kâğıtların yığılı olduğu çalışma masasında, yaşlıca, kara kuru bir adam oturuyordu; gri bir takım giymişti, kollarında kâtiplerin taktığı kolluklardan vardı; birşeyler yazıyor, birbiri ardınca fişler dolduruyordu. Dirseğinin yanında dumanı tüten bir fincan kahve, tabağında birkaç kraker vardı. Parmaklarımın ucuna basa basa içeri girdim ve kapıyı ardımdan kapattım. Menteşeler gıcırdamadı.

"Öhö," dedim, satırı iki elimle kaldırarak.

Adam şaşırdı ve başını kaldırıp bana baktı; elimdeki satırın parıltısı onda büyük bir korku yarattı. Yüzü çarpıldı, dizlerinin üzerine çöktü.

"Hayır!!" diye inledi. "Hayır!!"

"Sesini bir daha yükseltirsen bunu canınla ödersin," dedim. "Kimsin?"

"He-heptagonius Argusson, efendimiz."

"Ben senin efendin değilim. Bana Bay Tichy diyeceksin, anlaşıldı mı?!"

"Evet efendim! Evet! Evet!"

"Bilgisayar nerede?"

"Ba-ay..."

"Ortada bir Bilgisayar yok, öyle değil mi?!"

"Yo - yok efendim! Ben sadece emirlere itaat ediyorum!"

"Şüphesiz. Bu emirleri kimden alıyorsun, sorabilir miyim?"

Adam bir yaprak gibi titredi. Ellerini yalvarırcasına kaldırdı.

"İşler o kadar karışacak ki..." diye inledi. "Lütfen! Bana söyletmeyin, efen- özür dilerim! Bay Tichy! - Ben - ben sadece bir kâtibim, altıncı kademeden, ücretli..."

"Yok canım! Ya Bilgisayar? Robotlara ne demeli?"

"Bay Tichy, acıyın bana! Size bütün gerçeği anlatacağım! Şefimiz - bunu o düzenledi. Kaynaklar ayrıldı - operasyonları genişletmek için, artırmak - ah - verimliliği artırmak için ... araştırma ve gelişme için, adamlarımızın ne kadar sağlam olduğunu anlamak için, ama önemli olan kaynaklardı..."

"Yani bu işin bir aldatmaca olduğunu mu söylüyorsun? Hepsi mi?!"

"Bilmiyorum! Yemin ederim bilmiyorum! Ben buraya geldiğimden beri bir değişiklik olmadı, burada yönetici olduğumu sanmayın sakın. Tanrı muhafaza - benim işim sadece personel dosyalarını tutmak. Esas mesele şuydu ... adamlarımız düşman karşısında, kritik bir durumda, cesaretlerini kaybedecekler miydi, yoksa ölümü göze alarak savaşmaya hazırlar mıydı?"

"Niçin hiç kimse Dünya'ya geri dönmedi?

"Çünkü hepsi birer hain olmayı seçti, Bay Tichy ... tek bir tanesi bile hayatını feda etmek istemedi, Pelte uğruna - yani *bizim* davamız uğruna, demek istiyorum, alışkanlık yüzünden o kelimeyi kullandım, lütfen anlamaya çalışın, on bir yıldır burada oturuyorum ve sadece bir yıl daha, ondan sonra emekli olacağım, bir maaş bağlanacak, karım ve çocuklarım var, Bay Tichy, bu yüzden Tanrı aşkına-"

"Kes sesini!!" dedim öfkeyle. "Emekli maaşı istiyorsun ha, köpek herif, ben sana emekli maaşını gösteririm!!"

Satırı havaya kaldırdım. Kâtibin gözleri yerinden fırladı, yerlerde sürünmeye başladı.

Ayağa kalkmasını emrettim. Kasanın, hava almaya yaraya-

cak küçük bir ızgaralı deliği olup olmadığını kontrol ettikten sonra, adamı içine kilitledim.

"Ağzından tek bir ses çıkmasın! Eğer elinle veya ayağınla vurursan, bu sefer sıra et parçalayıcıya gelecek!!"

İşin geri kalan kısmı basitti. O gece, geçirmiş olduğum en hoş gecelerden biri sayılmazdı, zira incelemem gereken belgeler vardı - raporlar, bildiriler, yeminli ifadeler, kayıtlar, dosyalar, gezegendeki herkesin bir dosyası vardı. Gizli belgelerle kendime çalışma masasının üzerinde bir yatak yaptım, uyuyacak başka yer yoktu. Sabahleyin mikrofonu açtım ve Bilgisayar olarak, herkesin sarayın önünde toplanmasını emrettim. Herkes yanında bir kerpeten ve tornavida getirecekti. Robotlar, demirden yapılmış dev satranç taşları gibi dizilince, onlara Aziz Electrix'in kapasitansı adına birbirlerinin başlıklarını sökmelerini emrettim. Saat on birde ilk insan kafaları ortaya çıkmaya başladığında, ortalığı bir karmaşa, patırtı sardı - "İhanet! İhanet!" haykırışları yükseliyordu - bütün bu sesler, birkaç dakika sonra, son demir başlık da taş yola düşünce, tek bir sevinç çığlığına dönüştü. Daha sonra kendi kimliğimle ortaya çıktım ve herkesin yönetimim altında işe koyulmasını önerdim - zira elimizdeki ham maddeleri ve malzemeyi kullanarak büyük bir gemi yapmak istiyordum. İşe bakın ki, sarayın mahzenlerinde birkaç uzay gemisi olduğu ortaya çıktı, üstelik depoları doluydu ve gitmeye hazır haldeydiler. Hareketten önce Argusson'u kasadan çıkardım, ama onu gemiye almadım, kimsenin de almasına izin vermedim. Adama, şefine her şeyi anlatmak niyetinde olduğumu söyledim, ayrıca kendisi hakkında düşüncelerimi de ayrıntılı bir şekilde ifade edecektim.

Böylece, maceralarımın ve yolculuklarımın en olağanüstülerinden biri daha sona erdi. Çektiğim bütün zorluklara ve acıya rağmen sonuçtan memnundum, zira elektronik beyinlerin doğaları gereği ahlâklı oldukları yolundaki -yozlaşmış kozmik görevlilerce sarsılan- inancım, yeniden canlanmıştı. Evet, düşününce, sadece insanın alçak olabileceğini bilmek rahatlatıcı bir şey.

On İkinci Yolculuk

Hiçbir yolculuğum sırasında, Amauropia'daki -Kiklop takım yıldızına ait bir gezegendir- kadar tüyler ürpertici tehlikelere atılmadım. Orada başıma gelenler tamamen Profesör Tarantoga yüzünden. Bu bilgili astrozoolog, sadece büyük bir kaşif değildir; boş zamanlarında, belki sizin de bildiğiniz gibi, icatlar yapar. İcatları arasında, hoş olmayan anıları zihinden çıkarmak için bir sıvı; sonsuz değerde kâğıt para olarak kullanılmak üzere, üzerinde yatay sekiz biçimindeki sonsuzluk işareti olan banknotlar; sisi göze hitap edecek güzel renklere boyamak için üç ayrı yöntem; bulutların üzerine serpildikten sonra, onları uygun kalıplara sokarak sürekli katı halde kalmalarını sağlayan özel toz sayılabilir. Ayrıca, küçük çocukların -herkes onların bir dakika bile kımıldamadan oturamadıklarını bilir- çoğu zaman boşa giden enerjilerinden yararlanmayı sağlayan cihaz da ona aittir.

Bu cihaz, evin çeşitli yerlerine konmuş kollar, makaralar ve manivelalardan oluşan bir sistemdir ve çocuklar oyun oynarken, o sırada su pompaladıklarından, çamaşır yıkadıklarından, patates ayıkladıklarından, elektrik ürettiklerinden vs. habersiz bir şekilde, bunları iter, çeker ve hareket ettirirler. Profesör, anne ve babalarının arada sırada evde tek başına bıraktıkları

bu en genç vatandaşlarımızı düşünerek, çakınca yanmayan çakmaklar da tasarlamıştır. Şu sıralarda Dünya'da bunların seri üretimine geçilmiştir.

Bir gün Profesör bana son buluşunu gösterdi. Önce baktığım şeyin küçük bir demir soba olduğunu sandım, Tarantoga da aslında çıkış noktasının bu olduğunu itiraf etti.

"Sevgili İjon, gördüğün şey insanoğlunun çok eski bir düşünün gerçeğe dönüşmesidir," dedi Profesör. "Yani zaman genişleticisi, ya da istersen zaman geciktiricisi de denebilir. Hayatın sınırsız bir şekilde uzamasına imkân veriyor. Cihazın içinde geçen bir dakika, eğer hesaplamalarım doğruysa, kabaca iki aya denk geliyor. Denemek ister misin?..."

Her zaman teknik yeniliklere karşı ilgi duyduğum için, cihazın içine seve seve girdim. Çömelir çömelmez, Profesör küçük kapıyı çarparak kapadı. Burnum kaşındı; sobanın hızla kapatılmasıyla içinde kalmış olan kurum parçaları havaya kalkmıştı, bu yüzden nefes aldığımda hapşırdım. Tam o anda Profesör elektrik akımını açtı. Zamanın geçmesindeki gecikme yüzünden, hapşırığım beş gün beş gece sürdü ve Tarantoga yeniden küçük kapıyı açtığı vakit, yorgunluktan neredeyse bayılmak üzereydim. Profesör önce şaşırıp üzüldü, ama olup biteni öğrenince, neşe içinde gülümseyerek şöyle dedi:

"Ama aslında benim saatime göre sadece dört saniye geçti. Peki, Ijon, bu icat hakkında ne diyorsun?"

"Gerçeği söylemek gerekirse, mm, sanırım üzerinde biraz daha çalışılması gerek - yine de gerçekten önemli bir şey," dedim, soluğum düzelince.

Değerli Profesör bu sözlerime biraz üzüldü, ama sonra cihazın zamanın hızlandırılması için de kullanılabileceğini söyleyerek, onu büyük bir cömertlikle bana hediye etti. Kendimi biraz yorgun hissettiğim için, bu diğer olasılığı denemeyi daha sonraya bırakarak, Profesör'e yürekten teşekkür ettim ve makineyi evime götürdüm. Doğrusunu söylemek gerekirse, cihazla ne yapacağımdan pek emin değildim; bu yüzden onu tavanarasındaki uzay atölyeme koydum ve makine, altı aydan uzun bir süre orada kaldı.

Profesör, *Astrozooloji* adlı tanınmış eserinin sekizinci cildini yazarken, Amauropia'da yaşayanlarla ilgili bazı ayrıntılı bilgiler edinmişti. Bu varlıkların, zaman yavaşlatıcısını (ve hızlandırıcısını) denemek için çok iyi bir fırsat olabileceği fikri geldi aklına.

Bu planı öğrendiğim zaman o kadar heyecanladım ki, üç haftadan kısa bir sürede roketime erzak ve yakıt yükleyip Galaksi'nin pek bilinmeyen o bölgesine ait haritaları -cihazla birlikte- yanıma alarak daha fazla vakit kaybetmeden havalandım. Aceleci davranmamın bir nedeni de, Amauropia'ya gitmenin yaklaşık otuz yıl sürmesiydi. Bütün o süre boyunca neler yaptığımı başka bir yerde anlatsam daha iyi olur. Burada sadece çok ilginç olaylardan birine değineceğim; bu olay, galaktik çekirdek yakınlarında (şunu da ekleyeyim ki burası evrendeki en tozlu yerdir) Çinganlar adıyla bilinen yıldızlararası gezgin bir kabileye rastladığım zaman başımdan geçti.

Bu talihsiz topluluğun kendilerine ait bir gezegeni yoktur. Kibarca söylemek gerekirse, bu yaratıklar son derece zengin bir hayal gücüne sahiptir, zira her biri bana kabilenin kökeni hakkında değişik şeyler anlattı. Sonraları bunların, kendi gezegenlerini parçalayarak yok ettikleri yolunda rivayetler işittim; yani görülmemiş bir açgözlülük, onları, toprağı parça parça koparıp maden aramaya ve çeşitli minerallari ihraç etmeye itmişti. Bu girişim doğrultusunda açtıkları tünellerle gezegenlerinin içini oymuş, onu tamamen boşaltmışlardı; sonunda ellerinde sadece çok derin bir çukur kalmış, o da günün birinde ayaklarının altında çökmüştü. Çinganların, bundan uzun süre önce, bir içki alemi sırasında yelken açtıklarını, yollarını kaybedip bir daha geri dönemediklerini savunanlar da var. Görünüşe bakılırsa hiç kimse ne olduğunu bilmiyor, ama ne olursa olsun, bu uzay gezginleri hiçbir yerde hoş karşılanmıyorlar; zira uzayda yol alırken, ne zaman bir gezegende mola verseler, göz açıp kapayıncaya kadar birşeyler ortadan kayboluyordu; bazen havada bir azalma oluyor, bazen bir ırmak ansızın kuruyor ya da adaların sayısında bir eksilme meydana geliyordu.

Bir defasında Ardenuria'da, bütün bir kıtayı kaçırıp götürdükleri rivayet ediliyordu, neyse ki kıta buzlarla kaplı olduğu

için kullanılmıyordu. Çinganlar, ücret karşılığında ayların temizlenip ayarlanması işini yapıyorlardı, ama bu önemli sorumluluklar için onlara güvenen pek az kimse vardı. Çinganların gençleri kuyruklu yıldızlara taş atıyor, yaşlı göktaşlarının üzerine biniyordu - kısacası açtıkları dertlerin sonu yoktu. Böylesi bir hayat tarzının hoşgörü sınırlarını aştığına karar verdim ve, yolculuğuma kısa bir ara vererek, işe koyuldum - hatırı sayılır bir başarı elde ettiğimi de söyleyebilirim; zira elden düşme, çok iyi durumda bir ay temin edebildim. Ay onarıldı ve üst mevkilerdeki tanıdıklarım sayesinde bir gezegen statüsüne getirildi.

Şüphesiz bu yeni gezegende hiç hava yoktu, ama bir yardım kampanyası başlattım, komşu gezegenlerin hepsi buna katıldı; sonunda Çinganların, kendilerine ait bu gezegene nasıl sevinç içinde ayak bastıklarını görmeliydiniz! Bana nasıl teşekkür edeceklerini bilemediler. Onlarla içten bir şekilde vedalaştıktan sonra yoluma devam ettim. Amauropia'ya altı katrilyon milden az kalmıştı; yolun bu son bölümünü geçtikten ve hedefim olan gezegeni bulduktan sonra -ortalık gezegenden geçilmiyordu- inişe geçtim.

Fren yapma sırası gelince, dehşet içinde, frenlerin çalışmadığını ve bir taş gibi gezegene düşmekte olduğumu fark ettim. Başımı kapıdan uzatınca, frenlerin yerinde olmadığını gördüm. Öfke içinde nankör Çinganları düşündüm, ama bununla harcanacak vakit yoktu, zira atmosferde hızla ilerliyordum ve roket ateş gibi kızmıştı. Bir dakika içinde canlı canlı yanacaktım.

Neyse ki son anda zaman genişleticisi geldi aklıma; cihazı çalıştırınca, zamanın geçişini o kadar yavaşlattım ki gezegene düşüşüm üç hafta sürdü. Böylece bu güç durumdan kurtulunca, nerede olduğumu anlamak için çevreme bakındım.

Roket, açık mavi renkte bir ormanın çevrelediği geniş bir açıklığa inmişti. Süpürge şeklinde dalları olan ağaçların üzerinde büyük bir hızla hareket eden zümrüt yeşili yaratıklar vardı. Bir hayvan sürüsü beni görünce aceleyle mor çalılara doğru koşuştu; bunlar inanılmaz derecede insana benziyordu, sadece derileri parlak ve safir rengindeydi. Tarantoga'dan onlar hakkında bir-iki şey öğrenmiştim ve uzay gemiciliği el kita-

bımı çıkararak, birkaç ek bilgi edindim.

Gezegende insana benzeyen bir ırk yaşıyordu. Kitaba bakılırsa bunlara Küçükkafalılar deniyordu, gelişimin çok alt bir aşamasındaydılar. Onlarla iletişim kurma çabaları sonuçsuz kalmıştı. Kitapta yazılanlar gerçekten de doğruydu. Küçükkafalılar dört ayak üzerinde yürüyorlar, oraya buraya çömeliyorlar, büyük bir ustalıkla bitlerini ayıklıyorlardı; yanlarına yaklaştığımı zaman, zümrüt yeşili gözlerini bana çevirdiler ve tamamen anlaşılmaz sesler çıkarmaya başladılar. Bu yaratıkların, zekâlarının kıtlığı yanında en önemli özellikleri iyi huylu ve sakin tavırlı olmalarıydı.

İki gün boyunca mavi ormanı ve onu çevreleyen geniş düzlükleri araştırdım, sonra roketime geri dönüp yattım. Hızlandırıcıyı hatırladığım zaman yatağıma girmiştim ve onu birkaç saat için çalıştırmaya, ertesi gün de bir etkisi olup olmadığını görmeye karar verdim. Bu yüzden cihazı -epey güçlükle- roketten dışarıya taşıyıp ağaçların yanına koydum, zaman hızlandırıcısını açtım ve yatağıma dönüp görevini tamamlamış rahat bir adamın uykusuna daldım.

Birilerinin sert bir şekilde beni çekiştirip itiştirmesiyle uyandım. Gözlerimi açınca, Küçükkafalıların üzerime eğilmiş yüzlerini gördüm; iki ayakları üzerine kalkmışlardı, gürültülü bir şekilde kendi aralarında konuşuyorlar ve büyük bir ilgiyle kollarımı hareket ettiriyorlardı; ben karşı koymaya çalışınca neredeyse kollarımı yerinden çıkaracaklardı. En iri Küçükkafalı -leylak rengi bir devdi- zorla ağzımı açtı ve parmaklarını içine sokup dişlerimi saydı.

Umutsuzca mücadele etmeme rağmen, beni ormanın açıklık yerine taşıyıp roketin kuyruğuna bağladılar. O haldeyken, Küçükkafalıların ellerine geçen her şeyi roketten çıkarmalarını seyrettim; kapıdan sığmayan daha büyük şeyleri, ilk önce taşlarla parçalıyorlardı. Ansızın roketin ve onun çevresinde iş gören Küçükkafalıların üzerine bir taş yağmuru indi; bir taş da benim kafama çarptı. Sıkıca bağlanmış olduğum için, taşların geldiği yöne doğru bakamıyordum. Sadece çarpışma sesleri duydum. Sonunda beni bağlamış olan Küçükkafalılar kaçtı.

Diğerleri koşarak geldi, beni çözüp büyük bir saygıya işaret saydığım tavırlarla omuzlarına alarak orınana taşıdılar.

Kafile büyük bir ağacın dibinde durdu. Dallarından, sarmaşıklarla bağlanmış bir çeşit kulübe sarkıyordu, küçük bir penceresi vardı. Bu pencereden içeriye konuldum, o sırada pencere önünde toplanmış olan kalabalık, feryatlar ederek ve şarkılar söyleyerek diz çöktü. Küçükkafalılar uzun sıralar halinde gelip bana çiçekler, meyveler sundular. Bunu izleyen günlerde halkın tapınma nesnesi haline geldim, baş rahipler yüzümdeki ifadeye bakarak kehanette bulunuyorlardı; ifademden olumsuz bir sonuç çıkarttıklarında gelip önümde tütsüler yakıyorlardı, bu yüzden neredeyse boğulacaktım. Neyse ki, sunuların yakılması sırasında rahip oturduğum kutsal döşeği sallıyordu da zaman zaman nefes alabiliyordum.

Dördüncü gün bana tapanlar bir grup taşlı sopalı Küçükkafalının saldırısına uğradı, liderleri dişlerimi saymış olan devdi. Savaş sırasında kucaktan kucağa geçerken, bazen büyük saygı gördüm, bazen de ağır hakaretlere uğradım. Mücadele, Uçan Solucan adlı devin komuta ettiği saldırganların zaferiyle sonuçlandı. Devin muzaffer bir şekilde kampa dönüşü sırasında, ben de akrabaları tarafından uzun bir direğe bağlanmış bir halde taşındım. Bu bir gelenek halini aldı ve bundan böyle bir bayrak işlevi görerek adamların bütün seferlerine eşlik etmek zorunda kaldım. Zahmetli bir işti, ama bazı ayrıcalıkları da yok değildi.

Yavaş yavaş Küçükkafalıların dilini öğrenerek, Uçan Solucan'a, halkı ile kendisinin bu hızlı gelişimi *bana* borçlu olduklarını anlatmaya başladım. Kolay bir iş değildi bu, ama sonunda ona birşeyler anlatabildiğimi sanıyordum; gel gör ki yeğeni Taneli Kaşık onu zehirledi. Yeğen, orman Küçükkafalılarının başrahibesi Mastozymasia'yla evlenerek, hâlâ birbirleriyle savaş halinde olan köy ve orman Küçükkafalarını birleştirdi.

Düğün töreninde beni gören Mastozymasia (artık çeşnici başı olmuştum, bu yeni memuriyeti Taneli Kaşık getirmişti) neşeli bir çığlık attı: "Şuna bak, cildi nasıl da bembeyaz!" Kötü birşeyler olacağı doğmuştu içime, nitekim kısa bir süre sonra korktuklarım başıma geldi. Mastozymasia kocasını uyurken boğdu

ve bir soylunun halktan biriyle yaptığı evlilik kurallarına uygun bir şekilde benimle evlendi. Bu sefer Küçükkafalılara yaptığım hizmetleri karıma anlatmaya çalıştım, ama daha ben birkaç kelime etmeden, o beni yanlış anlayarak, "Demek artık beni sevmiyorsun!" diye haykırdı ve onu ikna etmek epey vaktimi aldı.

Bir sonraki saray darbesinde Mastozymasia öldü; ben pencereden atlayarak kendimi kurtardım. Birlikteliğimizden geri kalan tek şey, bayraktaki beyaz ve leylak renkler oldu. Kaçışımdan sonra ormandaki açıklık alanda zaman hızlandırıcısını buldum; tam onu kapatacaktım ki, Küçükkafalılar daha demokratik bir uygarlık yaratana kadar beklemenin daha akıllıca olacağını düşündüm.

Bir süre ormanda yaşadım; sadece köklerle besleniyor, kampa da sadece gece vakti gidip bakıyordum. Yerleşim yeri hızla bir şehre dönüşüyordu ve bir duvarla çevrilmişti.

Yeni yerleşmeye başlayan Küçükkafalılar toprağı işlediler, şehir sakinleriyse onlara saldırıp karılarının ırzına geçtiler, adamları öldürüp evlerini yağmaladılar. Bütün bu olaylardan, kısa zamanda ticaret gelişti. Bu arada dinî inançlar da güçleniyor, törenler gün geçtikçe daha bir incelik kazanıyordu. Küçükkafalıların, roketi çekerek ormandaki açıklıktan şehre götürmelerini hayıflanarak izledim; onu, bir put gibi ana meydanın ortasına koydular ve etrafını bir duvarla çevirip muhafızlar yerleştirdiler. Çiftçiler birkaç kez biraraya gelip Lilium'a (şehrin adı buydu) saldırdı ve hep birlikte onu yerle bir ettiler; ama her seferinde bunu çok verimli bir yeniden inşa dönemi izledi.

Kral Sarcepanos bu savaşlara son verdi, köyleri yaktı, ormanları da çiftçileri de doğrayıp ortadan kaldırdı, sağ kalanları da savaş mahkûmları olarak şehrin çevresindeki topraklara yerleştirdi. Artık gidecek bir yerim kalmadığı için, Lilium'a gittim. Bağlantılarım sayesinde (saray hizmetkârları beni Mastozymasia zamanından tanıyorlardı) Kral'ın masörü olarak işe alındım. Sarcepanos bana çabuk ısındı ve bana, Baş İşkencecci rütbesiyle Resmî Katil Yardımcısı payesi vermeye karar verdi. Umutsuzluk içinde hızlandırıcının hâlâ çalıştığı açıklığa döndüm ve cihazı en yüksek hıza ayarladım. Nitekim o gece Sar-

cepanos fazla yemekten öldü ve ordunun komutanı Mor Trimon tahta çıktı. Trimon ülkeyi bürokratik hiyerarşi, vergi ve zorunlu askerlikle tanıştırdı. Derimin rengi sayesinde askere alınmaktan kurtuldum. Bir albino olduğum sanılıyordu, bu yüzden saraya yaklaşınam yasaklanmıştı. Kölelerin arasında yaşıyordum, onlar bana Külrengi Ijon adını vermişlerdi.

Bütün insanların eşit olduğunu vaaz etmeye başladım ve Küçükkafa toplumunun gelişmesindeki rolümü anlattım. Çok geçmeden bu öğreti çerçevesinde birçok müridim olmuştu, bunlara Mekanistler deniyordu. Sonra kargaşalar, isyanlar baş gösterdi; hepsi de, Mor Trimon'un askerleri tarafından kanlı bir şekilde bastırıldı. Mekanizm, gıdıklanarak öldürülme cezasıyla yasaklandı.

Birkaç kez şehirden kaçıp belediyenin balık havuzlarında saklanmak zorunda kaldım; müritlerim en acımasız iskencelere maruz kaldılar. Ama yüksek tabakadan gittikçe daha çok sayıda kişi derslerime gelmeye başlamıştı, tabii gizlice. Trimon nefes almayı unutup trajik bir şekilde ölünce, iktidar Kurnaz Carbonzyl'in eline geçti. Carbonzyl de müritlerim arasındaydı, bu nedenle öğretilerimi hemen resmî din statüsüne getirdi. Bana Makine Muhafızı unvanı ve saraya yakın şahane bir ev verildi. Görevlerim beni meşgul ediyordu - nasıl olduğunu bilmiyorum, ama maiyetimdeki rahipler göklerden gelmiş olduğum tezini ileriye sürmeye başladılar. Buna karşı çıktım, ama bir yararı olmadı. Bu arada Anti-mekanistler adında bir tarikat ortaya çıkmıştı; bunlar Küçükkafalıların tamamen doğal bir şekilde gelişmekte olduğunu ve benim, halkı aldatmak için kendini kireçle beyazlatan eski bir köle olduğumu ileriye sürüyorlardı.

Tarikat liderleri yakalandı ve Kral, Makine Muhafızı olarak onları öldürme görevini bana verdi. Başka bir çıkış yolu olmadığını görünce, sarayın penceresinden kaçtım ve bir süre belediyenin balık havuzlarında saklandım. Günün birinde rahiplerin, Külrengi Ijon'un göğe yükseldiğini ilan ettiklerini duydum, dediklerine göre ben gezegendeki görevimi bitirip göksel ana babamın yanına gitmiştim. İşleri düzeltmek amacıyla Lilium'a gittim, ama heykellerimin önünde diz çöken kalabalık,

konuşmaya başlayınca beni taşa tutmak istedi. Tapınak muhafızları araya girdi, ama sadece -sahtekârlık ve kutsal şeylere küfretme suçundan- beni zindana atmak için. Üç gün boyunca beyaz boyayı çıkarmaya çalışarak beni ovup derimi kazıdılar, boya sürerek, kutsanmış Külrengi Ijon'un kılığına girdiğimi sanıyorlardı. Mavileşmediğim için bana işkence edeceklerdi. Bu beladan, bana bir parça çivit sağlayan bir gardiyan sayesinde kurtulabildim. Hemen hızlandırıcının durduğu ormana koştum ve epey uğraştıktan sonra cihazın hızını daha da artırdım, bu şekilde doğru dürüst bir uygarlığın gelmesini hızlandırabileceğimi umuyordum. Sonra, iki hafta boyunca belediyenin balık havuzlarında saklandım.

Cumhuriyet, enflasyon, genel af ve bütün sınıfların eşitliği ilan edildiği zaman, başkente döndüm. Giriş kapılarında kimlik kartı sormaya başlamışlardı bile; benim kartım olmadığı için, serserilik suçundan tutuklandım. Serbest bırakıldıktan sonra, hayatımı kazanmak için Eğitim Bakanlığı'nda kurye oldum. Bakanlar Kurulu sık sık -bazen günde iki kere- değişiyordu ve her yeni yönetimin ilk işi bir öncekinin kararlarını yürürlükten kaldırmak olduğu için, genelgelerle oradan oraya koşturuyordum. Sonunda ayağımda nasırlar oluştu ve istifamı verdim, ama kabul edilmedi, zira tam o sırada olağanüstü hal ilan etmişlerdi. Bir cumhuriyet, iki idare meclisi, yeniden kurulan bir mutlakiyet dönemi ile, General Başağrısı'nın otoriter rejimi ve ardından vatana ihanetten başının kesilmesi dönemlerini yaşadıktan sonra, uygarlığın bu yavaş ilerleyişi sabrımı tüketti ve yeniden makineyi kurcalamaya başladım, bunun sonucunda düğmelerinden birisi kırıldı. Buna pek o kadar aldırmadım, ama birkaç gün sonra tuhaf bir şey olduğunu fark ettim.

Güneş batıdan doğdu, mezarlıkta büyük bir hareketlilik baş gösterdi, ölülerin etrafta dolaştığı görülüyordu, üstelik durumları her dakika iyileşiyordu, gözümüzün önünde yetişkinler küçüldü, küçük çocuklarsa tamamen ortadan kayboldu.

Önce General Başağrısı'nın rejimi, ardından mutlakiyet, idare meclisi, en sonunda da cumhuriyet geri geldi. Kral Carbonzyl'in geri geri giden cenaze törenini kendi gözlerimle gör-

düğüm vakit -Kral üç gün sonra katafalkından doğruldu ve sargıları çözüldü- makineyi kırmış olduğumu ve zamanın artık tersine aktığını anladım. İşin en kötü tarafı, kendimde de gençleşme belirtileri görmemdi. I. Carbonzyl'in dirilmesini beklemeye karar verdim, o zaman yeniden Büyük Mekanist olacak ve kutsal bir idol görevi gören roketi almak için eski nüfuzumu kullanabilecektim.

Tek sorun değişimin çok hızlı olmasıydı; o zamana kadar dayanabileceğimden emin değildim. Her gün arka bahçemdeki ağacın yanında duruyor, boyumu ölçüyordum - inanılmaz bir hızla küçülüyordum. Carbonzyl'in yanında Makine Muhafızı olduğumda, dokuz yaşından büyük görünmüyordum - üstelik yolculuk için erzak toplamam gerekiyordu. Geceleyin her şeyi rokete yükledim, epey zahmetli bir iş oldu bu, zira gücüm sürekli azalıyordu. Büyük bir dehşetle, saraydaki görevlerimden kalan boş vakitlerimde "elim sende" oynamak için karşı konmaz bir istek duyduğumu keşfettim.

Sonunda gemi hazır olunca, şafak sökerken sürünerek içine girdim ve hareket koluna uzandım - ama kol çok yüksekteydi. Kolu çevirebilmek için bir tabureye tırmanmak zorunda kaldım. Küfretmek istedim, ama sadece iniltili bir ağlama sesi çıktı ağzımdan. Kalkış anında hâlâ yürüyordum, ama görünüşe bakılırsa etki biraz hız kazanmıştı, zira gezegenden ayrıldıktan sonra -yuvarlak şekli uzakta beyaz bir nokta halini alınca- büyük bir güçlükle, daha önceden tedbirli bir şekilde kendim için hazırlamış olduğum biberona doğru emekleyebildim. Tam altı ay boyunca bu şekilde kendimi beslemek zorunda kaldım.

Amauropia'ya yolculuğun süresi, başlangıçta söylediğim gibi, otuz yıl kadardır; bu yüzden Dünya'ya döndüğüm vakit görünüşümle dostlarımı korkutmadım. Sadece güçlü bir hayal gücümün olmayışına üzülüyorum, çünkü eğer olsaydı, Tarantoga'yla karşılaşmaktan kaçınmak zorunda kalmaz ve -hiç şüphesiz- bir mucit olarak yeteneklerini övmek için çok güzel bir hikâye uydurup duygularının incinmesini önlerdim.

On Üçüncü Yolculuk

Şimdi anlatacağım yolculuk için karışık duygular besliyorum, zira bu yolculuk sırasında hiç aklıma gelmeyen şeyler başıma geldi. Dünya'dan ayrıldığım zaman hedefim Yengeç takım yıldızının çok uzaktaki bir gezegeni olan Fatamiasma'ya ulaşmaktı. Burası, bütün uzayda, evrenimizdeki en önemli kişilerden biri olan Bay Oh'un doğum yeri olarak bilinir. Bu tanınmış bilginin gerçek adı bu değildir; ama ondan bu şekilde bahsedilir, çünkü gerçek adını herhangi bir Dünya dilinde söylemek imkânsızdır. Fatamiasma'da doğan çocuklara, inanılmaz sayıda unvan ve rütbenin yanı sıra, bizim ölçülerimize göre çok uzun bir ad verilir.

Bay Oh dünyaya geldiğinde kendisine Hridipidagnittusuoayomojorfnagrolliskipwikabeccopyxlbepurz adı verilmiş, usûlune uygun şekilde Varlığın Altın Payandası, Katıksız İyicillik Doktoru, En Olasılıkçı Evrendeşçi v.s. gibi unvanlar almıştı. Yıllar geçip Bay Oh derslerine çalışarak geliştikçe, unvanları ve adının harfleri birer birer geri alınmış, olağanüstü yetenekler sergilediği için otuz üç yaşındayken son rütbesi de elinden alınmıştı; iki yıl sonra hiçbir unvanı kalmamış, adı da Fatamiasma alfabesinde "göksel amaç" anlamına gelen tek bir -üstelik sessiz- harfle söylenir olmuştu - bu harf insa-

nın büyük bir huşu içindeyken çıkardığı bir çeşit boğuk nefes sesidir.

Artık, kuşkusuz, okur bu büyük bilgeye niçin Bay Oh dediğimi anlamıştır. Herkes tarafından Evrenin Velinimeti olarak bilinen bu kişi, ömrünü galaksinin sayısız ırkına mutluluk vermeye adamıştır. Dur durak bilmeden çalışarak, dilekleri yerine getirme bilimini yaratmıştır, buna Genel Simülasyon Teorisi de denir. Bununla birlikte Bay Oh kendisini basit bir protezci olarak tanımlar.

Bay Oh'un faaliyetleriyle ilk defa karşılaştığım yer Avropia'ydı. Bu gezegen, çok uzun yıllardır, sakinleri arasındaki anlaşmazlık ve husumet yüzünden için için kaynıyordu. Orada kardeş kardeşi kıskanıyor, öğrenciler öğretmenlerinden, memurlar amirlerinden nefret ediyordu. Ne var ki, ziyaret amacıyla gezegene şöyle bir uğradığım vakit, genel bir sükünetle, gezegendeki herkesin -hiç istisnasız- birbirine gösterdiği ve karşılığını aldığı büyük bir muhabbetle karşılaştım. Doğal olarak böylesi bir ruhsal aydınlanmayı sağlayan değişimin nedenini merak ettim.

Bir gün, başkent sokaklarında, tanıdığım bir Avropialı'yla dolaşırken, vitrinlerde birer şapka gibi desteklere yerleştirilmiş gerçek boyutta kafalar ve Avropialılara çok benzeyen büyük mankenler gördüm. Yanımdaki kişiye sorduğumda bunların emniyet subabı olduğunu söyledi. Birisinden hoşlanmadığınızı fark ettiğinizde, dükkâna gidip o kişinin ısmarlama yapılmış bir örneğini satın alıyordunuz, böylece evinizin mahremiyetinde o şeye keyfinizin istediği gibi davranmanız mümkün oluyordu. Varlıklı kişiler büyük boy bir manken satın alabiliyordu, diğerleriyse sadece kafaya saldırmakla yetinmek zorundaydılar.

Böylesi zekice bir toplumsal mühendislik örneğiyle -buna Kişisel Özgürlük Simülasyonu deniyordu- daha önce hiç karşılaşmamıştım ve yaratıcısının kim olduğunu sormadan edemedim. Bu kişi de, anlaşıldığı gibi, Bay Oh'tu.

Daha sonra, başka gezegenlerde biraz vakit geçirirken, Bay Oh'un hayırlı işlerinin başka izlerine de rastlama fırsatım ol-

du. Örneğin Ardeluria'yı ele alalım. Orada gezegenin ekseni etrafında döndüğünü iddia eden ünlü bir gökbilimci yaşıyordu. Bu teori Ardelurialıların inancına ters düşüyordu, onlar gezegenin evrenin merkezinde hareketsiz halde durduğuna inanıyorlardı. Yüksek rahipler konseyi gökbilimciyi mahkeme önüne çağırarak bu sapkın düşüncesinden vazgeçmesini istedi. Gökbilimci bunu reddettiği zaman, kazığa bağlanarak günahlarının ateşle temizlenmesine karar verildi. Bay Oh bu durumu öğrenince hemen Ardeluria'ya gitti. Orada hem rahiplerle, hem de bilim adamlarıyla görüşmeler yaptı; ama iki taraf da inadından vazgeçmedi. Geceyi meditasyonla geçiren bilge sonunda bir fikir buldu ve hemen onu uygulamaya koydu. Bu bir gezegen freniydi. Bu fren yardımıyla gezegenin hareketi durduruldu. Gökbilimci hücresinde otururken, gökyüzünü seyredip değişikliği fark etti ve daha önceki iddialarını geri alarak, kendi isteğiyle Ardeluria'nın hareketsiz olduğu yolundaki dogmayı kabul etti. Böylece Nesnel Gerçek Simülasyonu yaratılmış oldu.

Bay Oh sosyal hizmetlerden kalan vakitlerinde başka tür araştırmalar yapıyordu: Örneğin zeki varlıkların bulunduğu - çok uzak mesafelerdeki- gezegenlerin yerini saptama yöntemi ona aittir. Buna *"a posterori* kanıt" yöntemi denir ve bütün dahice fikirler gibi, inanılmaz derecede basittir. Gökkubbede daha önce yıldız olmayan bir yerde yeni bir yıldızın ortaya çıkması, üzerinde yaşayanların yüksek bir uygarlık seviyesine ulaştığı ve atom enerjisini serbest bırakmak için bir yol bulduğu bir gezegenin, yakın zamanda ortadan kalkmış olduğunu göstermektedir. Bay Oh, bu gibi olayları önlemek için elinden geleni yaptı ve şöyle bir yöntem kullandı: Bir gezegenin kömür veya petrol gibi doğal yakıtları bitince, orada yaşayanlara elektrikli yılan balığı yetiştirmeyi öneriyordu. Bu yöntem Gelişim Simülasyonu adı altında birden fazla gezegende uygulanmıştı. Enteroptosis'te çıktığı bir akşam gezintisinde, küçük ağzında elektrik lambası olan eğitilmiş bir yılan balığı eşliğinde karanlıkta dolaşmanın tadına varmayan bir astronot var mıdır?!

Zaman ilerledikçe Bay Oh'la tanışma arzum git gide arttı.

Şüphesiz onunla ahbap olmadan önce, onun yüksek zekâ seviyesine erişebilmek için ciddi bir çalışma yapmam gerektiğini biliyordum. Bu düşünceden hareketle, bütün uçuş süremi -dokuz yıl kadardı- kendimi felsefe konusunda eğitmeye ayırdım. Böylece, pruvadan kıça kadar kitap raflarıyla -raflar insan ruhunun en değerli meyvelerinin ağırlığı altında çökmüştü- dolu bir roketin içinde Dünya'dan ayrıldım. Ana yıldızım olan Güneş'ten aşağı yukarı altı yüz milyon mil uzaklaştıktan sonra, dikkatimi dağıtacak bir şey kalmayınca okumaya başladım. Okunacak o kadar çok şey vardı ki, kendim için özel bir sistem geliştirdim: İlk olarak, okuduğum kitapları tekrar okuma hatasına düşmemek için, her eseri -bitirir bitirmez- roketin kapısından dışarıya atmayı ve dönüş yolculuğumda, uzayda yüzen bu kitapları birer birer toplamayı planladım.

Böylece iki yüz seksen gün boyunca Anaksagoras'ı, Platon ve Plotinus'u, Origen ve Tertullianus'u inceledim; Scotus Erigena, Moguncialı Hrab ve Reimsli Hinrmar adlı piskoposları gözden geçirdim; Corbie'li Ratramus'u satır satır okudum - Servatus Lupus ile Augustinus'u da, onun *Mutlu Yaşam Üzerine*, *Tanrının Kenti* ve *Ruh Üzerine* adlı kitaplarını da. Sonra Thomas Aquinas'a, Piskopos Synesios ile Nemesios'a, Areopagite'li sahte Dionysius, Aziz Bernard ve Suarez'e geçtim. Aziz Victor'da durmak zorunda kaldım, çünkü okuduğum sırada ekmekten küçük topaklar yapmak gibi bir adetim vardı ve artık bütün roket onlarla dolmuştu. Onları uzaya süpürüp kapıyı kapadım ve çalışmalarıma döndüm. Diğer raflarda daha yakın zamana ait eserler vardı - ağırlıkları yedi buçuk ton kadardı; hepsini okumaya vakit bulamayacağımdan korkmaya başladım, bununla birlikte konuların sürekli tekrarlandığını, sadece formülasyonların değiştiğini keşfettim. Deyim yerindeyse, kiminin sağ tarafı yukarı gelinek üzere koyduğu şeyi, kimisi ters çeviriyordu; böylece epeyce şeyi atlayarak geçebildim.

Daha sonra mistikleri ve Schoolmen'i, Hartmann'ı, Gentile'yi, Spinoza'yı, Ulundt'u, Malebranche'ı, Herbart'ı okudum; sonsuzluk teorisini, yaratılışın mükemmeliğini, gezegenlerin uyumunu ve monadları öğrendim; bu bilge adamların her biri-

nin insan ruhu üzerine söyleyecek bu kadar çok sözü olmasına ve dedikleri her şeyin başkalarınınkine tamamen zıt olmasına şaşmaktan kendimi alamadım.

Daha sonra gezegenler arasındaki uyumun çok hoş bir tasvirine dalmışken, okumam ciddi bir olayla kesildi. O sırada manyetik alanların çok fazla olduğu bir bölgeden geçiyordum, bu alanlar demirden yapılmış bütün nesneleri çok kuvvetli bir şekilde çeker. Terliklerimin bağcıklarındaki demir parçalarının başına da bu geldi işte. Çelik zemine saplanıp kaldığım için, yiyeceğin bulunduğu dolaba ulaşınam imkânsızdı. Açlıktan ölme ihtimaliyle karşı karşıyaydım, ama tam zamanında cebimde *Astronot'un Elkitabı* olduğunu hatırladım ve onu çıkararak, insanın böyle bir durumda ayakkabılarını çıkartması gerektiğini okudum. Bunu yaptıktan sonra çalışmalarıma geri döndüm.

Yaklaşık altı bin kitap devirip içindekileri sular seller gibi öğrendiğim zaman, Fatamiasma ile aramda hâlâ yaklaşık sekiz katrilyon millik bir mesafe vardı. Tam pratik aklın eleştirisinin yer aldığı bir sonraki rafı ele almak üzereydim ki, kapının sertçe vurulduğunu işittim. İrkilerek başımı kaldırdım, çünkü roketin içinde tek başımaydım ve uzaydan da bir konuk gelmesini beklemiyordum. Kapı daha ısrarlı bir şekilde çalındı ve aynı zamanda boğuk bir ses işittim:

"Açın! Aquatika!"

Aceleyle kapının kilidini açtım ve roketin içine uzay giysili üç kişi girdi, üstleri kozmik tozla kaplanmıştı.

"Aha! Suçüstü yakalanan bir hidrant!" diye bağırdı birincisi, ikinci ekledi:

"Pekâlâ, suyun nerede?"

Şaşkınlıktan ağzım açık kalmış olduğu için, daha ben yanıt veremeden, üçüncü kişi diğer ikisine birşeyler söyledi, bu onları biraz yatıştırır gibi oldu.

"Nereden geliyorsun?" diye sordu birincisi.

"Dünya'dan. Peki, siz kimsiniz?"

"Pintalı özgür Aquatikalılarız," diye homurdandı adam ve bana doldurmam için bir soru formu uzattı.

Kâğıttaki boş yerlere, sonra da konuklarımın, her harekette gurultulu sesler çıkaran uzay giysilerine baktım. Sonra, ikiz gezegenler Pinta ile Panta'nın yakınından uçmuş olduğumu anladım, bütün elkitapları bu iki yerin mümkün olduğu kadar uzağından geçmeyi önerir. Ama artık çok geçti. Ben formu doldururken, uzay giysili kişiler geminin içindeki her şeyin listesini çıkardılar. Bir kutu zeytinyağlı sardalya konservesi bulunca bir zafer çığlığı attılar, daha sonra roketi mühürlemek ve yedekte çekip götürmek için hazırlıklar yapmaya başladılar. Onlarla konuşmaya çalıştım, ama başarılı olamadım. Giymiş oldukları uzay giysilerinin ucunda geniş ve düz bir ek vardı, sanki Pintalıların bacak yerine balık kuyrukları vardı. Çok geçmeden inmeye başladık. Gezegen tamamen su altındaydı, ama su çok sığdı, binaların üst tarafı dışarıda kalmıştı. Aquatikalılar hava alanında uzay giysilerini çıkarınca, onların aslında insana çok benzediklerini gördüm, sadece kol ve bacakları tuhaf bir şekilde eğilip bükülmüştü. Tuhaf bir sandalın içine kondum, dibinde büyük delikler vardı ve içi tamamen su doluydu. Böylece suya dalmış bir halde, yavaş yavaş şehre doğru sürüklendik. Bu delikleri tıkayıp suyu dışarıya atmanın mümkün olup olmadığını sordum; başka şeyler de sordum, ama yanımdakiler yanıt vermediler, sadece söylediğim her şeyi çılgınca not alıyorlardı.

Gezegen sakinleri sokaklarda, başları suyun altında güçlükle yürüyorlar, arada sırada nefes almak için su yüzüne çıkıyorlardı. Evlerin duvarları camdan yapılmıştı ve içerisini görmek mümkündü: Odaların hepsi hemen hemen yarı yarıya su doluydu. Sandalımız bir kavşakta, üzerinde Genel Sulama Müdürlüğü yazan bir binanın yakınlarında durduğu vakit, açık pencerelerden memurların gurultu seslerini duyabildim. Meydanlarda balık heykelleri vardı, bunlara deniz yosunundan çelenkler takılmıştı. Sandalımız bir an için yeniden durunca -trafik epey yoğunduyoldan geçenlerin konuşmalarından bir casusun az önce köşede kombulasını norç ederken yakalanmış olduğunu duydum.

Sonra sandalımız geniş bir caddeden aşağıya doğru yol aldı, iki yanında dev balık resimleri ve rengârenk pankartlar yer alıyordu: "Yaşasın Su, Kahrolsun Kuraklık!", "Yüzgeç Yüzgece,

Yüzüyoruz Geleceğe!" - ve okumaya vakit bulamadığım başkaları. Sonunda sandal devasa bir gökdelenin önünde rıhtıma yanaştı. Ön cephesi çiçeklerle süslenmişti ve girişin üzerinde zümrüt yeşili harfler parlıyordu: "Özgür Balıksal Aquatika". Küçük bir akvaryumu andıran bir asansör bizi on altıncı kata çıkardı. Çalışma masasının üzerine kadar suyla dolu bir ofise götürüldüm ve beklemem söylendi. Her şey görkemli ve zümrüt rengi balık pullarıyla kaplanmıştı.

Aklımda buraya nasıl geldiğim ve nereye gittiğim sorularına kesin yanıtlar hazırlamıştım, ama hiç kimse bu soruları sormadı. Sorgumu yapan Aquatikalı odaya girdi; kısa boylu biriydi, beni sertçe baştan ayağa süzdü, sonra parmaklarının ucunda yükselip -neredeyse ağzına su dolacaktı- şöyle dedi:

"Suç işlemeye ne zaman başladın? Sana ne kadar para verdiler? Suç ortakların kim?"

Bir casus olmadığımı söyledim, bu gezegene nasıl geldiğimi anlattım. Ne var ki, Pinta'da sadece tesadüf eseri bulunduğumu ifade edince, sorgu yargıcı kahkaha atıp bundan daha zekice bir şey düşünmem gerektiğini söyledi. Sonra raporları incelemeye başladı, arada sırada bana çeşitli sorular soruyordu, bunu yapmak kendisi için epey zahmetli oluyordu, çünkü her sorudan sonra hava almak için ayağa kalkmak zorunda kalıyordu, bir keresinde yanlışlıkla su yuttu ve uzun uzun öksürdü. Bu durumun, Pintalıların başına sık sık geldiğini fark ettim.

Sorgumu yapan Aquatikalı yüzünde bir tebessümle beni her şeyi itiraf etmeye zorladı, ama ben masum olduğumda ısrar edince, adam ansızın ayağa sıçradı ve sardalya kutusunu göstererek sordu:

"Peki öyleyse, bunun anlamı nedir?"

"Hiçbir şey," dedim, şaşırıp kalarak.

"Göreceğiz. Bu provokatörü buradan götürün!" diye bağırdı adam.

Böylece sorgum bitti.

Beni attıkları hücre tamamen kuruydu. Bu da benim için hoş bir sürpriz oldu, çünkü bütün o nemden gerçekten de rahatsız olmaya başlamıştım. Küçük odanın içinde benden baş-

ka yedi Pintalı vardı; adamlar beni büyük nezaketle karşıladılar ve benim gibi bir yabancı için, oturdukları sırada bir yer açtılar. Adamlardan öğrendiğime göre, rokette bulunan sardalya konservesi, "yıkıcı bir ima" taşıyor ve yüksek Pinta ideallerine çok büyük bir hakaret teşkil ediyordu. Buradaki imanın ne olduğunu sordum, ama adamlar bunu söyleyemediler, daha doğrusu -bana öyle geldi- söylemek istemediler. Bu konunun canlarını sıktığını görerek, hemen sormaktan vazgeçtim. Adamlar, gezegendeki tek kuru yerin, içinde olduğum hücre gibi yerler olduğunu söylediler. Onlara tarih boyunca hep suyun içinde mi yaşadıklarını sordum - bir zamanlar Pinta'da birçok kıtanın ve az sayıda denizin bulunduğunu, çok sayıda iğrenç kuru alanın olduğunu anlattılar.

O sırada gezegenin yöneticisi Yüce Hidrant Hermezinius Balıkgöz'dü. Kurutucuda geçirdiğim üç ay boyunca on sekiz ayrı komisyon tarafından incelendim. Üzerine hohlamam istenen aynanın üzerindeki buharın şeklini ölçtüler, suya daldıktan sonra üzerimden düşen damlaların sayısını hesapladılar, bana bir balık kuyruğu taktılar. Ayrıca uzmanlara rüyalarımı anlatmak zorundaydım, bunlar hemen türlerine göre ayrılıp ceza kanunundaki paragraflara göre sınıflandırılıyordu. Sonbahara kadar suçumun kanıtları sekiz kalın cilt oluşturmuştu ve nesnel deliller balık pullu ofiste üç kitap rafını kaplıyordu. Sonunda beni suçladıkları her şeyi, özellikle Panta adına çondritlerin delinmesini ve devamlı yumurta doldurmayı, itiraf ettim. Bu güne kadar bunun ne anlama geldiğini öğrenemedim. Hafifletici nedenler, yani su altındaki hayatın yararları konusundaki aptalca cehaletim, ayrıca Yüce Hidrant Hermezinius Balıkgöz'ün yaklaşan doğum günü dikkate alınarak, iki yıllık gönüllü heykeltıraşlık şeklindeki hafif cezam, su içinde geçirilecek altı aya çevrildi, daha sonra kendi halime bırakılacaktım.

Pinta'da altı aylık kalma süremi elimden geldiğince rahat geçirmeye karar verdim ve otellerde yer bulamadığım için yaşlı bir kadının yanında bir oda tuttum; kadın, salyangozları eğitmekle, yani onlara ulusal bayramlarda belli desenler meydana getirmeyi öğretmekle uğraşıyordu.

Kurutucudan salıverildiğim ilk akşam şehir korosunun konserini izledim, büyük bir hayal kırıklığına uğradım, zira koro suyun altında şarkı söyledi, yani guruldadı.

Konserin bir yerinde Aquatikalı yer göstericinin bir kişiyi dışarıya çıkarttığını fark ettim; seyirci ışıklar karardığı vakit, kamış kullanarak nefes almaya başlamıştı. Su dolu localarında oturan soylular, durmadan su dökünüyorlardı. Herkesin bu durumdan aslında çok rahatsız olduğunu düşünmekten -tuhaf bir düşünceydi bu- kendimi alamıyordum. Bu konuda ev sahibemin ağzını aramaya çalıştım; ama kadın soruları duymazlıktan geldi, bana sadece odamdaki suyun hangi seviyede olmasını istediğimi sordu. Suyu en çok küvette görmeyi tercih ettiğimi söyleyince, kadın dudaklarını buruşturdu, omuzlarını silkti ve daha ben sözümü bitirmeden çıkıp gitti.

Pintalıları daha iyi tanımak için, onların kültürel hayatını incelemek istedim. Gezegene geldiğim sırada basında guruldama konusunda hummalı bir tartışma sürüyordu. Uzmanlar sessiz guruldamayı tercih ediyorlar, bunun gelecekte önem kazanacağını söylüyorlardı.

Ev sahibemin başka bir kiracısı daha vardı, genç ve hoş bir Pintalı olan bu adam *Balık Günlüğü* adlı derginin editörüydü. Gazetelerde sık sık gavatlara ve batırıcılara atıf yapıldığını görüyordum; yazılanlardan anladığım kadarıyla bunlar bir çeşit canlıydı, ama Pintalılarla ne ilgileri olduğunu anlamamıştım. Sorduğum kişiler genellikle suyun altına dalıyorlar ve guruldayarak sözümü boğuyorlardı. Editöre sormak istedim, ama adamın kafası çok meşguldu. Akşam yemeğinde büyük bir heyecanla başına korkunç bir şey gelmiş olduğunu açıkladı. Düşüncesizce davranıp suyun ıslak olduğu söyleyen bir baş yazı yazmıştı. Bu yüzden başına büyük dertler açılacağını düşünüyordu. Adamı elimden geldiğince teselli ettim ve suyu kuru mu sandıklarını sordum; adam irkildi ve hiçbir şey anlamadığını söyledi. Olaya balığın bakış açısından bakmam gerekiyormuş. Balıklar suyu ıslak bulmuyordu - o halde su ıslak değildi. İki gün sonra editör ortadan kayboldu.

Gösterilere gitmeye başladığım zaman olağanüstü güçlükler-

le karşılaştım. Tiyatroya ilk gidişimde, bütün o fısıldaşma yüzünden oyunu güçlükle takip edebildim. Sesin komşularından geldiğini zannederek, aldırmamaya çalıştım. Sonunda çok rahatsız olduğum için yerimi değiştirdim, ama orada da aynı fısıltıyı işittim. Sahnede Yüce Hidrant'dan bahsedilirken, kısık bir ses fısıldadı: "Kolunuz bacağınız mutluluktan titremekte." Bütün seyircilerin hafifçe titremeye başladığını fark ettim. Daha sonra halka açık bütün yerlerin özel fısıltı mikrofonlarıyla donatıldığını ve bunların, orada bulunanlara, belli duygular aşıladığını öğrendim. Pintalıların adetlerini ve özelliklerini daha iyi anlamak istediğim için, bir sürü kitap aldım; bunlar arasında romanların yanı sıra nitelikli eserler ve bilimsel çalışmalar da vardı. Bazıları hâlâ bende duruyor, örneğin *Küçük Batırıcı*, *Kuraklığın Dehşeti Üzerine*, *Dalgaların Altında Yüzgeçsel Bir Hayat*, *Gurultulu Aşk* vs. Üniversite kitapçısında bana evrimsel ikna üzerine bir eser tavsiye ettiler; fakat kitapta bulabildiğim tek şey, gavatlar ile batırıcıların ayrıntılı tasvirleri oldu.

Ev sahibem, ona soru sormak istediğim vakit kendisini salyangozlarıyla birlikte mutfağa kilitledi; bu yüzden yeniden kitapçıya gittim ve en azından tek bir gavat örneğini nerede bulabileceğimi sordum. Bu sözlerim üzerine satıcılar tezgâhın altına saklandılar ve o sırada orada bulunan birkaç genç Pintalı, beni provokatör suçlamasıyla Aquatika polis merkezine götürdü. Kurutucuya atılınca, orada eski arkadaşlarımı buldum. Onlardan Pinta'da henüz gavat ve batırıcı olmadığını öğrendim. Bunlar mükemmel bir şekilde balıklaşmış soylu yaratıklardı; Pintalılar, evrimsel ikna kanunları uyarınca zaman içinde bu şekillere dönüşeceklerdi. Bunun ne zaman meydana geleceğini sordum. Bunun üzerine hepsi titredi ve dalıp gözden kaybolmak istedi, tabii bu imkânsızdı, zira odada su yoktu; sonra içlerinde en yaşlı olanı -kollarıyla bacakları feci şekilde çarpıktı- şöyle dedi:

"Buraya bak, hidrant, bizim aramızda böyle şeylerin konuşulması cezasız kalmaz. Eğer Aquatika böyle sorular sorduğunu öğrenirse, cezan epey artar."

Cesaretim kırıldı ve aklıma çok kötü şeyler gelmeye başladı;

beni bu durumdan, aynı derdi çeken oda arkadaşlarımın aralarında ettikleri sohbet kurtardı. Adamlar suçlarını anlatıyorlardı, her biri kendininkinin ne kadar ağır olduğunu söylüyordu. Bir tanesinin kurutucuya atılma nedeni suya batmış bir kanapenin üzerinde uyurken boğulur gibi olması, ağzından sular fışkırarak ayağa fırlayıp "Bir insan boğulabilir," diye bağırmasıymış. İkincisi, çocuğuna daha en baştan su altında yaşamayı öğretecek yerde onu omuzunda taşımıştı. Üçüncüsü, en yaşlı olanı, su altında en uzun nefes alma rekorunu kırmak için hayatlarını feda eden üç yüz hidrant kahraman adına verilen bir konferansta, yetkililerce şüpheli ve saygısız bulunan bir şekilde guruldama talihsizliğinde bulunmuştu.

Bundan kısa bir süre sonra karşısına çıkarıldığım Baş Dilbalığı, işlediğim bu aşağılık suç yüzünden beni üç yıl boyunca gönüllü olarak heykel yapmaya mahkûm ettiğini bildirdi. Ertesi gün otuz yedi Pintalı'yla birlikte bir sandalda, çeneme kadar gelen suyun içinde oturarak -artık bu durum beni şaşırtmıyordu- heykeltıraşlık bölgelerine doğru yola çıktım. Bu yerler şehrin uzağındaydı. İşimiz, sazan ailesine mensup balıkların heykellerini yontmaktı. Aklımda kaldığına göre bunlardan yüz kırk bin kadar yaptık. Sabahları işe yüzerek gidiyor ve şarkılar söylüyorduk; özellikle aklımda kalan bir şarkı var, şu sözlerle başlıyordu, "Köle değiliz biz ayaklarını sürüyen, özgür olmaktır çalışmaya keyif veren." İş bittikten sonra hücrelerimize dönüyorduk; ama her gün, su altında yemek zorunda olduğumuz akşam yemeğinden sonra, bir konuşmacı geliyor ve bizim sudan haklarımız konusunda bir konferans veriyordu; ilgi duyanlar Yüzgeçlendirme Meditasyonu kulübüne üye olabileceklerdi. Her seferinde konferansın sonunda konuşmacımız içimizden herhangi biri heykel yapma arzusunu kaybetmiş olabilir mi diye soruyordu. Her nedense, hiç kimse bu soruyu yanıtlamıyordu, ben de dahil. Hem zaten salonun çevresine yerleştirilmiş mikrofonlar, mümkün olduğu kadar uzun süre heykel yapmak istediğimizi, hem de ne kadar su altında olursa o kadar iyi olacağını fısıldayıp duruyordu.

Günlerden bir gün denetmenlerimiz olağanüstü heyecan be-

lirtileri göstermeye başladı ve öğle yemeği sırasında Büyük Balık Hazretleri, Yüce Hidrant Hermezinius'un, gavatımsı sakallı sazancılığı geliştirmek amacıyla o gün atölyelerimizin önünden sandalla geçeceğini öğrendik. Bütün öğleden sonra yüce şahsiyetin gelmesini bekleyerek hazır ol vaziyetinde yüzdük. Yağmur yağdı ve o kadar berbat bir soğuk vardı ki, hepimiz titremeye başladık. Şamandıralara takılmış mikrofonlar bize zevkten titrediğimizi fısıldıyordu. Yüce Balık Surat, maiyetiyle birlikte -toplam yedi yüz sandaldı- yanımızdan geçtiği zaman alacakaranlık olmuştu. Bir rastlantı eseri iyice görecek kadar yakınında durduğum Yüce Balık'ın hiç de balığa benzer bir yanı yoktu. Her haliyle tamamen sıradan bir Pintalıydı, sadece çok yaşlıydı ve kollarıyla bacakları berbat bir şekilde çarpılmıştı. Altın ve kızıl renkli balık pullarıyla örtünmüş sekiz yüksek görevli, nefes almak için su üzerine çıktığı vakit hükümdarın soylu omuzlarını tutuyordu; bu işlem sırasında adam feci bir şekilde ağzından sular fışkırtıyordu, öyle ki sonunda ona acımaya başladım. Bu olayın şerefine kota haricinde sekiz yüz sazan heykeli yonttuk.

Bir hafta kadar sonra ilk defa kollarımda korkunç ağrılar hissettim; hapishane arkadaşlarım bunun sadece romatizma başlangıcı olduğunu söylediler, Pinta'nın başındaki en büyük bela buydu. Şüphesiz hiç kimse bunun bir hastalık olduğunu söylemeye cesaret edemiyordu, sadece organizmanın balıklaştırılmaya karşı ideolojik direncinin belirtisi sayılıyordu. Artık Pintalıların neden çarpık göründüklerini anlamıştım.

Beş ay boyunca hayat böyle devam etti. Bu dönemin sonunda yaşlı bir Pintalı'yla ahbap oldum; üniversitede profesör olan adamın gönüllü heykeltıraşlık yapmasının nedeni, derslerinin birinde suyun gerçekten de hayat için vazgeçilmez olmakla birlikte, bunun genel olarak uygulanandan farklı bir anlamı olduğunu söylemesiydi. Çoğunlukla geceleyin yaptığımız sohbetler sırasında profesör bana Pinta'nın tarihini anlattı. Bir zamanlar gezegene kavurucu rüzgârlar musallat olmuştu; bilim adamlarının dediğine göre, gezegen çok büyük bir çöle dönme tehdidi altındaydı. Bu yüzden büyük bir sulama planı benimsendi. Bunu uygulamak için uygun kurumlar ve yetkili büro-

lar kuruldu; ama sonra, kanal ve reservuar şebekeleri tamamlanınca, bürolar kendilerini feshetmeyi reddetti ve işlerini sürdürerek Pinta'yı gittikçe daha fazla suladılar. Sonuçta -profesörün deyişiyle- kontrol edilmesi gereken şey, onları kontrol altına aldı. Bununla birlikte hiç kimse bunu kabul etmeye yanaşmıyordu ve şüphesiz bunu izleyen tek mantıklı adım her şeyin tam da olması gerektiği gibi olduğunu ilan etmek olmuştu.

Bir gün aramızda çok heyecan verici söylentiler dolaşmaya başladı. Yakında olağanüstü bir değişikliğin meydana geleceği söyleniyordu; hatta birkaç kişi, çok kısa bir zaman içinde, bizzat Yüce Hidrant'ın, özel hayatta -belki toplum hayatında dakuru olmayı emredeceğini ileriye sürmeye cesaret ediyordu. Hemen denetmenlerimiz bu bozgunculukla mücadele etmeye giriştiler ve yeni balık heykeli projelerine başlanacağını duyurdular. Buna rağmen söylentiler ortadan kalkmadı, hatta daha fantastik boyutlara ulaştı: Balık Kafalı Yüce Hermezinius'un bir havlu tutarken görülmüş olduğunu söyleyen birisini kendi kulaklarımla işittim.

Daha sonra bir gece denetmenlerin binasından gürültülü kahkaha sesleri geldi. Dışarıya yüzünce komutan ile konuşmacının pencerelerden dışarı büyük kovalarla su boşalttıklarını gördüm, bir taraftan da şarkı söylüyorlardı. Gün ağarınca konuşmacı geldi; kalafatlanmış bir sandalın içine oturdu ve bize o güne kadar olan her şeyin bir yanlış anlaşılına olduğunu söyledi; yeni ve gerçekten özgür -daha önceki biçimlere hiç benzemeyen- yaşam biçimleri tasarlanıyordu ve bu arada guruldama yorucu, sağlığa zararlı ve tamamen gereksiz olduğu için kaldırılmıştı. Adam konuşma sırasında ayağını suya soktu ve nefretle ürpererek tekrar dışarıya çekti. Son olarak suya her zaman karşı olduğunu ve başından beri ondan bir hayır gelmeyeceğini bildiğini söyledi. Bunu izleyen iki gün işe gitmedik. Daha sonra bize bitmiş olan heykelleri gönderdiler; yüzgeçleri kaldırıp yerlerine ayak koyduk. Konuşmacı bize yeni bir şarkı öğretmeye başladı: "Ruhumuz şendir, kuru olduğu zaman". Herkes artık çok geçmeden pompaların getirileceğini ve suyun boşaltılacağını söylüyordu.

Bununla birlikte ikinci mısradan sonra konuşmacımız başkente çağrıldı ve bir daha geri dönmedi. Ertesi sabah komutan sandalla yanımıza geldi, başı dalgaların üzerinde güçlükle görünüyordu ve bize su geçirmez gazeteler dağıttı. Gazeteler, sağlığa zararlı olduğu ve silurasyonu engellediği için guruldamanın tamamen kaldırıldığını bildiriyordu, ama bu hiçbir şekilde tehlikeli kuraklığa dönüş anlamı taşımıyordu. Tam tersine. Gavatların adaptasyonunu sağlamak ve batırıcıları ortaya çıkarmak için bütün gezegende su altında nefes almak yürürlüğe konacaktı, artık hayat *tamamen* su altında olacaktı, zira bu, balığa benzemenin en yüksek aşamasıydı; aynı zamanda - halkın iyiliği açısından- bu duruma yavaş yavaş geçilecekti, yani vatandaşlardan her gün bir öncekine göre biraz daha uzun süre suyun altında kalmaları isteniyordu. Onlara bu işte yardımcı olmak maksadıyla suyun seviyesi on bir banyum (bir uzunluk ölçüsü) yükseltilecekti.

O akşam gerçekten de suyun seviyesi arttı, hatta öyle bir yüksekliğe çıktı ki, ayakta uyumak zorunda kaldık. Mikrofonlar su altında kaldıkları için, biraz daha yükseğe asıldılar ve yeni konuşmacımız bize su altında nefes alma egzersizleri yaptırdı. Birkaç gün sonra Hermezinius, halkın genel arzusu üzerine yüce gönüllülükle suyun seviyesini yarım banyum daha yükseltmeye razı oldu. Hepimiz parmak uçlarında yürümeye başladık. Daha kısa boylu olanlar hızlı bir şekilde ortadan kayboldu. Hiç kimse su altında nefes almayı öğrenememiş olduğundan, hava almak için gizlice sıçrama yöntemi geliştirildi. Bir ay kadar sonra, bu işte epey beceriklilik sağlandı; bu arada herkes, başkalarının -hatta kendilerinin- bunu yaptığının farkında değilmiş gibi davranıyordu. Basın bütün ülkede su altında nefes alma konusunda büyük başarılara ulaşıldığını ilan ediyordu; bu arada çok sayıda yeni gönüllü heykeltıraş geldi, bunlar eskiden olduğu gibi guruldamaya devam eden kişilerdi.

Bütün bunlar biraraya gelince o kadar rahatsız oldum ki, sonunda gönüllü heykeltraşlık bölgesini temelli terk etmeye karar verdim. İş bitiminde yeni bir anıtın desteğinin altına gizlendim (balıklara taktığımız bacakları kaldırıp yüzgeçleri geri

koyduğumuzu söylemeyi unuttum) ve herkes gidince şehre yüzdüm. Bu açıdan Pintalılara kıyasla epey avantajlıydım, zira onlar, bütün beklentilerin aksine, yüzme bilmiyorlardı.

Yorgunluktan öldüm bittim, ama sonunda hava limanına ulaşabildim. Dört Aquatikalı roketimin başında bekliyordu. Neyse ki, yakınlarda birisi guruldamaya başladı ve Aquatikalılar o yöne doğru atıldılar. Böylece mühürleri söktüm, rokete bindim ve elimden geldiğince hızlı bir şekilde oradan ayrıldım. On beş dakika sonra gezegen uzakta parlıyordu, artık ufak bir yıldızdı; ne büyük acılar çekmiştim orada. Yatağıma uzanıp yattım, kuru olması çok güzeldi, ama heyhat, bu hoş dinlenme kısa sürdü. Birdenbire kapının sert bir şekilde vurulmasıyla uyandım. Hâlâ yarı uykulu bir halde haykırdım: "Çok yaşa Özgür Pinta!" Bu haykırış bana pahalıya patladı, çünkü Pantalı Angelikalıların devriyelerinden biri gürültüyle roketin içine daldı. Onları boş yere, beni yanlış işitmiş olduklarına ve "Özgür Pinta," değil "Özgür Panta," dediğime ikna etmeye çalıştım. Roket mühürlendi ve çekilerek götürüldü. Sanki durum yeterince berbat değilmiş gibi, kilerde başka bir kutu sardalya vardı ve uykuya dalınadan önce onu açmıştım. Açık konserve kutusunu gören Angelikalıların nefesi kesildi, sonra bir zafer çığlığı atıp mahkemeye celp kâğıdı yazmaya başladılar. Çok geçmeden gezegene indik. Bekleyen bir aracın içine yerleştirildiğim vakit rahat bir nefes aldım, çünkü gezegen görüldüğü kadarıyla su altında değildi. Görevliler uzay giysilerini çıkarınca, anlaşınam gereken bu kişilerin şaşılacak derecede insana benzediğini fark ettim; adamların yüzleri birbirinin aynıydı, sanki ikiz gibiydiler, ayrıca durmadan gülümsüyorlardı.

Gece olduğu halde, şehir ışıkları her yeri gün gibi aydınlatmıştı. Bana her bakan yayanın, başını ya acıyarak, ya da üzüntüyle iki yana salladığını fark ettim; bir dişi Pantalı düşüp bayıldı; tuhaf bir görüntüydü, zira kadın o zaman bile gülümsemekten vazgeçmemişti.

Bir süre sonra gezegenin bütün sakinlerinin bir çeşit maske taktıklarını düşündüm, ama bundan emin değildim. Yolculuk, üzerinde PANTA'NIN ÖZGÜR ANGELİKASI yazan bir binanın

önünde sona erdi. Geceyi ufak bir hücrede, pencereden kulağıma gelen sesleri dinleyerek tek başıma geçirdim. Ertesi gün, öğleye doğru, sorgu yargıcının odasında neyle suçlanmakta olduğum okundu. Pintalıların kışkırtmasıyla angelofaji yapmakla, ayrıca kişisel farklılıkla suçlanıyordum. Suçumun maddî delilleri iki şeyden ibaretti: Birisi açık sardalya kutusu, diğeriyse sorgu yargıcının yüzüme tuttuğu bir ayna.

Sorgu yargıcı dördüncü sınıf bir Angelikalıydı, kar gibi beyaz bir üniforma giymişti, göğsünde elmas şimşekler vardı; adam bana az önce saydığı suçlar için hayat boyu kimlik sahibi olma cezası alabileceğimi söyledi, daha sonra mahkemenin savunmamı hazırlamam için bana dört günlük bir süre verdiğini ekledi. Resmî olarak atanmış bir avukata ne zaman istersem danışabilirdim.

Galaksinin bu kısmındaki yasal işlemler konusunda biraz deneyim kazanmış olduğumdan, her şeyden önce söz konusu cezanın ne olduğunu öğrenmek istedim. Talebime yanıt olarak amber renkli sade bir odaya götürüldüm, orada avukatım -ikinci sınıf bir Angelikalıydı- beni bekliyordu. Çok yardımsever ve açıklama yapmaktan ancak mutluluk duyacak birisi çıktı.

"Ey davetsiz uzaylı," dedi adam, "Şunu bilmelisiniz ki, bizler toplu olarak yaşayan varlıkların çekmek zorunda oldukları bütün dertlerin, acıların, talihsizliklerin asıl nedenini biliyoruz. Bunun nedeni bireyde, onun özel kimliğinde yatmaktadır. İnsanlık, toplu olarak, ölümsüzdür, güçlü güneşler ve yıldızlar gibi sağlam ve değişmez yasalara uyar. Öte yandan birey, kesinlikten uzak, kararsız, davranışlarında tutarsız, her şeyden öte, geçicidir. Bu yüzden toplum uğruna bireyi tamamen ortadan kaldırdık. Gezegenimizde tek tek varlıklar yoktur, sadece toplum vardır."

"Ama aslında," dedim, şaşkın bir halde, "sadece sözün gelişi böyle diyor olmalısınız, zira siz kendiniz bir birey, bir varlıksınız..."

"Hiç de değil," diye yanıtladı adam, soğukkanlı bir tebessümle. "Yüzlerimizin arasında hiçbir fark olmadığını herhalde siz de fark ettiniz. Aynı şekilde, toplumsal açıdan birbirinin yerine geçme konusunda da en yüksek aşamaya ulaştık."

"Anlamadım. Bu ne demek oluyor?"

"Herhangi bir anda bir toplumda belli sayıda fonksiyonlar, veya bizim deyimimizle, roller mevcuttur. Birinin meslekî rolleri vardır, yani yöneticidir, bahçıvandır, teknisyendir ya da doktordur; bir de ailevî rolleri vardır - babadır, erkek kardeştir ya da kız kardeştir vs. İmdi, bir Pantalı bu rollerde sadece yirmi dört saat bulunur. Gece yarısı ülkemizde tek bir hareket hâkimdir, yani sanki herkes -benzetme yaparsak- tek bir adım atar, böylece dün bahçıvan olan bir kişi bugün mühendis olur, dünkü duvarcı bugün bir yargıç, bir yönetici bir öğretmen vs. olur. Aynı şey aileler için de geçerlidir. Hepsi akrabalardan meydana gelir - bir baba, anne ve çocuklar vardır. Sadece fonksiyonlar sabit kalır, onları üstlenenler her gün değişir. Böylece, gördüğünüz gibi toplum, sadece toplum, el sürülmeden kalır. Hâlâ aynı sayıda ana baba ve çocuk, doktor ve hemşire vardır, hayatın her noktasında durum budur. Devletimizin güçlü organizması yüzyıllardır varlığını korumaktadır, hareketsiz ve değişmez bir şekilde, kayadan daha sağlam bir halde; sağlamlığını, bireysel var oluşun geçiciliğini sonsuza kadar kaldırmış olmamıza borçludur. Birbirinin yerine geçebilmekte son aşamaya ulaştığımızı işte bunun için söylüyorum. Bunu kendiniz de göreceksiniz, gece yarısından sonra beni çağırın, başka biri olacağım..."

"Peki, ama bütün bunların amacı ne?" diye sordum. "Üstelik sizler bu mesleklerin hepsinde birden nasıl başarılı oluyorsunuz? Gerçekten sadece bir bahçıvan, yargıç ya da avukat değil, aynı şekilde istendiği zaman bir baba veya anne olmanız mümkün mü?"

"Birçok meslekte başarılı değilim," dedi karşımdaki, gülümseyerek. "Ama şunu da unutmayın ki, herkes bir mesleği sadece bir gün süreyle icra ediyor. Ayrıca eski usûl bir toplumda insanların çoğu profesyonel görevlerini en çok şöyle böyle yerine getirirler, yine de toplumsal mekanizmanın işleyişi durmaz. İkinci sınıf bir bahçıvan balıçenizi mahvedecektir, ikinci sınıf bir yönetici bütün ülkenin felaketine neden olacaktır, çünkü ikisi de bunu yapmak için yeterli vakti bulur, ama burada bulamazlar. Ayrıca sıradan bir toplumda meslekî beceriksizliğe ek olarak, bireylerin kişisel hırslarının, yıkıcı olmasa

bile olumsuz etkileri olur. Haset, gurur, bencillik, kendini beğenme, güç elde etme arzusu - bunların topluluğun yaşamında yıkıcı etkileri vardır. Burada bu şeytanca etki söz konusu değil. Gerçekten de burada bir kariyer yapma arzusu yok, hiç kimse şahsî çıkarla yönlendirilmiyor, çünkü burada şahsî çıkar diye bir şey yok. Bugünkü rolümde yarın bana yararlı olacağı umuduyla bir teşebbüse geçemem, çünkü yarın başka birisi olacağım ve yarın kim olacağımı bugünden bilmiyorum.

"Roller gece yarısı kura çekme usûlüyle değişir, bunu hiçbirimiz kontrol edemeyiz. Artık sistemimizin ne kadar akıllıca olduğunu anlamaya başladınız mı?"

"Ya duygular?" diye sordum. "Bir kişi her gün başka birini sevebilir mi? Ya babalık ve analık?"

"Önceleri bir sorunumuz vardı," dedi adam, "bu da bir kadının baba rolündeyken çocuk doğurma durumuydu, çünkü bir kadın tam da doğum yapacağı gün baba rolünde olabilir. Bununla birlikte, babaların çocuk doğurma durumu yasalaştırıldığında bu güçlük çözüldü. Duygulara gelince, biz iki ihtiyaca yanıt verdik, bunlar birbirlerinden tamamen farklıdır, yine de her zeki yaratığın kalbinde yatar: Süreklilik ihtiyacı ile değişiklik ihtiyacı. Sevgi, saygı ve aşk bir zamanlar sürekli bir endişeyle, sevilen kişinin kaybedileceği korkusuyla kemirilirdi. Biz bu korkuyu yendik. Çünkü, başımıza ne türlü değişiklik, hastalık veya felaket gelirse gelsin, bizim her zaman bir babamız, bir annemiz, bir eşimiz ve çocuklarımız olacaktır. Ama bu yeterli değil. Çünkü değişmeyen bir şey, bize ister mutluluk, ister acı versin, zamanla parıltısını kaybeder. Ama bizler aynı zamanda istikrar isteriz, değişikliklerden ve trajedilerden kurtulmak isteriz. Yaşamak isteriz, ölümlü olmak istemeyiz, değişmek ama aynı kalmak isteriz, her şeyi denemek, ama risk almamak isteriz. Bu zıt şeyler, ne kadar bağdaşmaz görünürse görünsün, bizim için gerçekleşmiştir. Bizler toplumun alt ve üst sınıfları arasındaki düşmanlığı bile ortadan kaldırdık - çünkü her birimiz, herhangi bir gün, bir kral olabiliriz; hayatın hiçbir alanı, hiçbir faaliyet hiç kimseye kapalı değildir.

"Artık, karşı karşıya olduğunuz cezanın büyüklüğünü ve

anlamını tam olarak açıklayabilirim size. Bunun anlamı, bir Pantalının başına gelebilecek en kötü talihsizliktir: Yani genel kuranın dışında tutulmak ve bir bireyin yalnız kaderine terk edilmek. Kimlik sahibi olmak - bu, kalıcı kişiliğin zalim ve acımasız yükü altında ezilmek demektir. Bana soracağınız başka sorular varsa acele etmelisiniz, zira gece yarısı yaklaşıyor; az sonra sizden ayrılmak zorundayım."

"Ölüm konusunda ne yapıyorsunuz?" diye sordum.

Avukatım kırışmış alnı ve gülümseyen yüzüyle bana yakından baktı, bu kelimeyi anlamaya çalışıyor gibiydi. Sonunda şöyle dedi:

"Ölüm mü? Bu modası geçmiş bir fikirdir. Bireylerin olmadığı bir yerde ölüm olmaz. Bizler ölmeyiz."

"Ama bu saçma, buna kendinizin bile inandığı yok!" diye haykırdım. "Bütün canlılar ölmek zorundadır, siz de öyle!"

"*Ben* mi? O da kim?" diye gülümseyerek kesti sözümü.

Bir an sessizlik oldu.

"Siz, siz kendiniz!"

"Peki, şu anki rolümün dışında, ben kimim, ben *kendim* kimim? Bir ad mı? Adım yok benim. Bir yüz mü? Yüzyıllar önce alınan biyolojik önlemler sayesinde benim yüzüm herkesin yüzünün aynısı. Bir rol mü? Ama o da gece yarısı değişiyor. O halde geriye ne kaldı? Hiçbir şey. Bir an için ölümün ne anlama geldiğini düşünün. Bir kayıp, tersine çevrilmesi mümkün olmadığı için trajik bir kayıp. Ölen kimse, kimi kaybediyor? Kendisini mi? Hayır, bir defa ölünce, o artık var olmaz ve var olmayan birinin kaybedebileceği bir şey yoktur. Ölüm yaşayanların dünyasına aittir - yakın birisinin kaybıdır.

"Ama bizler hiçbir zaman yakınlarımızı kaybetmeyiz. Sanırım bunu daha önce açıkladım. Burada her aile ebedîdir. Ölüm bizim için bir rolün eksilmesi anlamına gelir. Yasa bunu men eder. Ama artık gitmeliyim. Elveda, ey davetsiz uzaylı!"

"Bekle!" diye bağırdım, avukatımın kalktığını görünce. "Hiç şüphesiz aranızda bazı farklılıklar vardır, yani olması gerek - hepinizin ikizler gibi birbirinize benzediğini kabul etsek bile. Yaşlı insanlarınız olmalı..."

"Hayır. Bir kişinin oynadığı rollerin kaydını tutmayız. Göksel yılların kaydını da tutmayız. Hiçbirimiz ne kadar uzun yaşadığımızı bilmeyiz. Rollerin yaşı yoktur. Zamanım doldu."

Bu sözleri söyledikten sonra adam ayrıldı. Tek başıma kaldım. Bir dakika sonra kapı açıldı ve avukatım yeniden ortaya çıktı. Üzerinde aynı gök mavisi -ikinci sınıf Angelikalı, altın yıldırım süslemeli- üniforma ve yüzünde aynı gülümseme vardı.

"Emrinizdeyim, ey başka yıldızdan gelen uzaylı sanık," dedi adam ve sesi daha önce duymamış olduğum yeni bir ses gibi geldi bana.

"Ah, o halde burada değişmez olan bir şeyiniz var, o da sanık rolü!" diye haykırdım.

"Yanlışınız var. O rol sadece yabancılar içindir. Bir kişinin bir rolün arkasına saklanıp sistemimizi içerden sabote etmesine izin veremeyiz."

"Hukuktan anlıyor musunuz? diye sordum.

"Hukuk kitapları anlıyor. Hem sizin mahkemeniz yarından sonraki gün yapılacak. Avukat rolü sizi savunacaktır..."

"Savunmadan vazgeçiyorum."

"Savunmanızı şahsen mi yapmak istiyorsunuz?"

"Hayır. Suçlu bulunmak istiyorum."

"İşin sonunu düşünmeden hareket ediyorsunuz," dedi avukat, gülümseyerek. "Şunu unutmayın ki, bireyler arasında bir birey olmayacaksınız, ama yıldızlar arası boşluktan daha ıssız bir ıssızlıkta..."

"Hiç Bay Oh'tan bahsedildiğini duydunuz mu?" diye sordum, neden bilmem bu soru aklıma gelivermişti.

"Evet. Devletimizi yaratan kişi odur. Bay Oh bunu yaparken, en önemli eserini yaratmıştır - Sonsuzluk Simülasyonu."

Konuşmamız böylece sona erdi. Üç gün sonra mahkeme önüne çıkarıldım, suçlu bulundum ve hayat boyu kimlik sahibi olmaya mahkûm edildim. Hava alanına geri götürüldükten sonra, hemen hareket ederek rotamı Dünya'ya çevirdim. Bir daha Evrenin Velinimeti olan bu kişiyle tanışmak isteyeceğimi sanmam.

ON DÖRDÜNCÜ YOLCULUK

19. VIII. Roketimi tamir ettiriyorum. Son defasında güneşe fazla yaklaştım; bütün cila soyuldu. Satış müdürü yeşil rengi önerdi. Olabilir, emin değilim. Bütün sabahı koleksiyonumu derleyip toplamakla harcadım. En güzel gargun kürküm güve içinde kalmış. Biraz naftalinledim. Öğleden sonrayı Tarantoga'da geçirdim. Mars şarkıları söyledik. Brizard'ın *Skuamp ve Oktopoluslar Arasında İki Yıl* adlı kitabını ödünç aldım. Gün ağarana kadar okudum - tam anlamıyla büyüleyici.

20. VIII. Yeşil rengi kabul ettim. Müdür bir elektronik beyin satın alınam için beni ikna etmeye çalışıyor. Elinde fazla bir tane varmış, iyi durumda, çok az kullanılmış ve çok güçlü. Dediğine göre, artık hiç kimse beyinsiz bir yere gitmiyormuş, belki bir tek Ay dışında. Henüz karar vermedim, büyük bir masraf kapısı olacak. Bütün öğleden sonra Brizard okudum - elimden bırakamıyorum. Bugüne dek hiç skuamp görmedim.

21. VIII. Erkenden tersaneye gittim. Müdür bana elektronik beyni gösterdi. Gerçekten hoş bir şey, pili beş yıl gidiyormuş. Bu cihaz kozmik can sıkıntısını gideriyormuş. "Yol boyunca güleceksiniz," dedi adam. Pil bitince, yerine yenisi konuluyor-

muş. Dümenlerin kırmızıya boyanmasını söyledim. Ama beyne gelince - bu konuda düşünmem gerek. Gece yarısına kadar yatmayıp Brizard okudum. Niçin ben de avlanmaya gitmiyorum?

22. VIII. Sonunda elektronik beyni satın aldım. Onu duvara monte ettirdim. Satış müdürü bazı aksesuvarlar ekledi: Elektrikli bir minder ve yastık. Varımı yoğumu aldı elimden, ama adamın dediğine göre çok tasarruf edecekmişim. Mesele şu: Bir gezegene inildiği vakit, genellikle gümrükten geçmek zorunda kalınıyor. Beyin olunca, roketi uzayda bırakmak mümkün oluyor, roket yapay bir ay gibi gezegenin çevresinde dönerken, siz de tek kuruş vergi vermeden yolun kalan kısmını yaya olarak gidiyorsunuz. Beyin, yörüngesinin astronomik hesaplarını çıkartıyor ve siz roketi bulmak istediğinizde koordinatları gönderiyor. Brizard'ı bitirdim. Kesin kararımı verdim, Enteropia'ya gidiyorum.

23. VIII. Roketi tamirhaneden aldım. Güzel görünüyor, sadece dümenlerin rengi uymamış. Onları kendim boyadım, sarıya. Çok daha iyi oldu. Tarantoga'dan *Kozmik Ansiklopedi*'nin E cildini ödünç aldım ve Enteropia konusunda yazılanları kopya ettim. Şu bilgiler vardı:

> *ENTEROPİA*, Buzağı takım yıldızında iki güneşli (kırmızı ve mavi) sistemin altıncı gezegeni. 8 kıta, 2 okyanus, 167 faal yanardağ, bir torg (bkz *TORG*). Bir gün 20 saat sürüyor, iklim ılıman, şartlar, vumbum (bkz *VUMBUM*) olduğu zamanlar dışında, canlılar için elverişli.
>
> *Sakinleri*:
>
> a) Hâkim ırk - Ardriteler; zeki, saydam yüzlü, bakışımsız ve çokkollu(3) varlıklar, Silikongiller cinsinin Politeria türünden Işıksaçanlar sınıfı. Bütün Politerialar gibi Ardriteler de belli dönemlerde isteğe bağlı bölünmeler geçirirler. Aile şekilleri küreseldir. Hükümet şekli: Derecelendirme yönetimi II B, 340 yıl önce Tövbekâr Trazm'ı (bkz *TRAZM*) getirilmiştir. Sanayi çok gelişmiştir, özellikle yemek gereçleri. Başlıca ihraç

malları: Fosforlu manubria, kalp plakaları ve çeşitli şekillerde lopetler, damarlı ve inceltilebilir. Başkent: Ubbidub, nüfus 1.400.000. Sanayi merkezleri: Haupr, Drur, Argagellar. Kültür ışıklı, mantara karşı eğilim söz konusu, bunun nedeni Ardriteler tarafından ortadan kaldırılan bir uygarlığın -Phitogosia (bkz *MANTAR ADAMLAR*)- kalıntılarının yaygın etkisi. Son yıllarda sontular (bkz *SONTU*) toplumun kültür hayatında gittikçe artan bir rol oynuyor. İnançlar: Hâkim din - Teksantarcılık. Teksantarcılık'a göre, evren İlksel Urda'nın kişiliğinde Çoklu Santar tarafından yaratılmış, bundan Enteropia başta olmak üzere güneşler ve gezegenler doğmuştur. Ardritelerin yaldızlı tapınakları sabit ve açılır kapanırdır. Teksantarcılık'ın yanı sıra birçok tarikat faaliyet göstermektedir, en önemlisi Tentortonyan'dır (bkz *TENTORTONYAN*). Tentortonyanlar sadece Vurggu'ya (bkz *VURGGU*) inanırlar, bazıları ona bile inanmazlar. Sanat: Bale (dönel), radyo operası, sontuculuk, tufan-öncesi drama. Mimarlık: Vumbumlarla ilgili olarak - pompayla şişirilebilir, borusal, damlabiçimli. Kauçuk kuleler, en yükseği 130 güverteli. Yapay uyduların üzerindeki binalar genellikle yumurta şeklinde.

b) Hayvanlar. Silikongil hayvan çeşitleri, başlıca türler: Slebler, otakil denderfniftler, grunseonlar, skuamp ve inleyen oktopoluslar. Vumbumlar sırasında skuamp ve oktopolus avlanması yasaktır. İnsan için bu hayvanların yenmesi zararlıdır - skuamp dışında, o da sadece zarf bölgesinde (bkz ZARF). Suda yaşayan hayvanlar: Gıda sanayiinin ham maddesini teşkil ederler. Başlıca örnekleri: İnfernalia (Cehennemlikler), çankafalar, frinkuslar ve optropulardır. Torg, hayvanları ve bitki örtüsüyle sadece Enteropia'ya özgü bir şeydir. Galaksimizde buna benzer tek şey, Jupiter'in köpüksüz çukur çalılıklarındaki hii'lerdir. Profesör Tarantoga ekolünün çalışmalarıyla ortaya çıktığı üzere, Enteropia'da yaşam, torgun sınırları içinde, kalseduan tortularından evrimleşmiştir. Kara ve denizdeki büyük sanayileşmeyle torgun kalan kısmının hızla yok olacağı beklenebilir. Gezegenin tarihî miraslarının korunmasıyla ilgili yasanın altıncı paragrafında (Galacticus Yazması,

MDDDVII, cilt XXXII, sayfa 4670) torg park ilan edilmiş, özellikle geceleyin pişirme yasaklanmıştır.

Sontu, trazm ve vumbumlara yapılan göndermeler dışında, verilen bilginin çoğunu anlamıştım. Ne yazık ki, *Ansiklopedi*'nin yayımlanan son cildi "SUCCOTAS," maddesinde bitiyordu, bu yüzden trazm veya vumbum hakkında bir şey yoktu. Bununla birlikte Tarantoga'nın evine gidip "SONTU" maddesine baktım. Bütün bulduğum şu oldu:

> *SONTU* - Enteropia (bkz ENTEROPİA) gezegeninde yaşayan Ardrite (bkz ARDRİTELER) uygarlığının bir özelliği, onların kültürel hayatında önemli bir rol oynar. (bkz SONTUCULUK.)

Bu tavsiyeye uydum ve okudum:

> SONTUCULUK - Sontu yapma, sontulma durumu, sontumun bir ürünü (bkz SONTUM).

"Sontum"a baktım, şöyle diyordu:

> SONTUM - Enteropia (bkz ENTEROPİA) gezegeninde yaşayan Ardritelerin (bkz ARDRİTELER) bir faaliyeti veya durumu. (bkz SONTU.)

Başladığım yere döndüm, başka bakacak yer yoktu. Profesörün karşısında böylesi bir cehaleti kabul etmektense ölmeyi tercih ederim, gel gör ki ondan başka danışılacak kimse yok. Her neyse, ok yaydan çıktı - Enteropia'ya gitmeye karar verdim. Üç gün içinde yola çıkıyorum.

28. VIII. Öğle yemeğinden hemen sonra, saat ikide hareket ettim. Yanıma kitap almadım, ne de olsa artık yeni elektronik beynim var. Ay'a giderken yol boyunca bana fıkralar anlattı. Güldüm de güldüm. Sonra akşam yemeği ve yatak.

29. VIII. Ay'ın gölgesinde soğuk almış olmalıyım, durmadan hapşırıyorum. İki aspirin içtim. Rotamın üzerinde Pluto'dan gelen üç gemiye rastladım; makinist yoldan çekilmemi isteyen

bir mesaj yolladı. Yükünün ne olduğunu sordum, kim bilir ne diye düşünürken, sadece çıngırak olduğunu öğrendim. Sonra Mars'tan bir ekspres geldi, ağzına kadar dolu. Pencereden baktım, içindekiler ringa balığı gibi üst üste dizilmişti. Mendillerimizi salladık, ama çoktan uzaklaşmışlardı. Akşam yemeğine kadar fıkra dinledim. Gülmekten kırıldım, şu hapşırık da olmasaydı.

30. VIII. Hızı artırdım. Elektronik beyin mükemmel bir şekilde çalışıyor. Gülmekten kasıklarım ağrımaya başladı, bu yüzden onu birkaç saatliğine kapattım ve minder ile yastığı fişe taktım. Çok rahattı. Saat ikiden sonra, Popov'un 1896 yılında Dünya'dan gönderdiği radyo sinyalini aldım. Artık epey ilerdeyim.

31. VIII. Güneş güçlükle görülüyor. Kan dolaşımımı harekete geçirmek için öğle yemeğinden önce roketin çevresinde bir yürüyüş. Akşama kadar fıkralar. Çoğu daha önce duyduğum şeyler. Galiba satış müdürü elektronik beyne okuması için bir mizah dergisinin eski sayılarını vermiş ve üzerine birkaç yeni fıkra eklemiş. Atom reaktörüne koyduğum patatesleri unuttum, hepsi yandı.

32. VIII. Hız yüzünden zamanın geçişi yavaşlıyor - ekim ayında olmalıyız, ama burada hâlâ ağustos. Dışarıda bir şey parladı. Samanyolu'na yaklaştığını sandım, ama hayır, sadece boyam dökülüyordu. Kahretsin. Ucuz bir markaymış! İlerde bir servis istasyonu var. Acaba durmaya değer mi?

33. VIII. Hâlâ ağustos ayındayız. Öğle yemeğinden sonra roketi servis istasyonuna çevirdim. Küçük ve tamamen boş bir gezegende kurulmuş. Bina terk edilmiş görünüyordu, tek bir canlı bile yoktu. Kovamı aldım ve boya var mı diye bakmak için gittim. Etrafta dolaşırken bir puflama işittim. Sesi izledim ve binanın arkasında birkaç buhar robotunun ayakta durup sohbet ettiğini gördüm. Yaklaştım.

Biri şöyle diyordu:

"Hiç şüphe yok ki, bulutlar ölmüş buhar robotlarının göksel cisimleridir. Bana göre esas soru şu: İlk önce hangisi ortaya çıktı, buhar mı, robot mu? Ben buharın çıktığını iddia ediyorum!"

"Sus, utanmaz idealist!" diye tısladı diğeri.

Boyayı sormak istedim, ama o kadar çok tıslıyor ve ıslık çalıyorlardı ki, sesimi duyan olmadı. Dilek kutusuna bir şikâyet mektubu atıp yoluma devam ettim.

34. VIII. Bu ağustos hiç bitmeyecek mi? Bütün sabah roketi yıkadım. Canım çok sıkıldı. İçeri tırınandım ve elektronik beyni denedim. Gülme yerine öyle bir esneme krizine tutuldum ki, neredeyse çenem kopacaktı. Sancak tarafında çok küçük bir gezegen. Yanından geçerken bazı beyaz noktalar fark ettim. Dürbünle baktım ve üzerlerinde "Sarkmayın" yazan küçük tabelalar olduğunu gördüm. Elektronik beyinde bir bozukluk var - fıkraların en önemli yerini atlıyor.

1. X. Stroglon'da durmak zorunda kaldım, yakıt tükenmişti. Fren yaptığım vakit oluşan momentumla bütün bir eylül ayını geçtim.

Hava limanı epey kalabalıktı. Roketi uzayda bıraktım, böylece gümrük vergisi ödemekten kurtulacaktım, yanıma sadece yakıt bidonlarını aldım. Ama önce -elektronik beynin yardımıyla- yörüngemin koordinatlarını hesapladım. Bir saat sonra dolu bidonlarla geri döndüm, ama roketten iz yoktu. Gidip onu aramam gerekecekti. Düşüncesi bile ürperticiydi, ama mecburdum, yaya halde dört bin millik bir yol kat ettim. Elektronik beyin şüphesiz hata yapmıştı. Geri döndüğümde o satış müdüründen hesap soracağım.

2. X. Hızım o kadar yüksek ki, yıldızlar ateşten çizgilere dönüştü, sanki birisi karanlık bir odada binlerce yanmış sigara sallıyor. Elektronik beyin kekeliyor. Daha da kötüsü, düğme kırıldı ve onu susturamıyorum. Beyin hiç durmadan konuşuyor.

3. X. Sanırım elekronik beynin pili bitiyor, artık her şeyi hecelemeye başladı. Yavaş yavaş bu duruma alışmaya başladım. Mümkün olduğu kadar dışarıda oturuyorum, sadece ayaklarım roketin içinde, çünkü hava feci soğuk.

7. X. On bir buçukta Enteropia hava limanına vardım. Roket fren yüzünden ateş gibi kızardı. Onu yapay uydunun (giriş kapısının) üst tarafına park ettim ve formaliteleri halletmek için içeri girdim. Sarmal salonda inanılmaz bir kalabalık vardı; Galaksi'nin dört bir yanından gelenler, yürüyor, süzülüyor ve masadan masaya sıçrıyordu. Soluk mavi renkli bir Algolialının arkasında sıraya girdim, nazik bir şekilde arka kısmındaki elektrikli organa fazla yaklaşınamam için beni uyardı. Derken ansızın arkamda bej bir kebong giymiş genç bir Satürnil belirdi, üç koluyla bavulunu tutuyor, dördüncüsüyle alnını kuruluyordu. İçerisi gerçekten de sıcaktı. Benim sıram gelince, cam gibi saydam bir Ardrite olan görevli, beni dikkatle inceledi, rengi biraz yeşilleşti (Ardriteler hislerini renk değiştirerek ifade ederler; yeşil gülümsemek anlamına gelir) ve sordu:

"Omurgalı mı?"

"Evet."

"Amfibik mi?"

"Hayır, sadece kara..."

"Teşekkür ederim, güzel. Karışık beslenme mi?"

"Evet."

"Hangi gezegenden acaba?"

"Dünya'dan."

"Lütfen şimdi bir sonraki gişeye gidin."

Bir sonraki gişeye gittim, içeriye bakınca aynı görevliyi, daha doğrusu onun devamını gördüm. Çok kalın bir kitabın sayfalarını çeviriyordu.

"Ah, işte burada!" dedi. "Dünya ... evet, çok iyi. İş için mi buradasınız, yoksa sadece gezmek için mi?"

"Gezmek için."

"Şimdi izin verirseniz..."

Dokungaçlarının biriyle bir form doldurdu, diğeriyle bana imzalamam için bir form uzattı ve şöyle dedi:

"Bir vumbum bekleniyor, bir hafta içinde başlayacak. Bu yüzden lütfen 116 No.lu odaya gidin, yedeklerimiz orada yapılıyor, sizinle ilgilenecekler. Daha sonra 67 No.lu odaya gidin, orası eczane bölümüdür. Size Eufruglium hapları verilecek, üç saatte bir alın, gezegenimizdeki radyoaktivitenin organizmanız üzerindeki zararlı etkilerini önleyecektir ... Enteropia'da kaldığınız sürece ışıklanacak mısınız?"

"Hayır, teşekkür ederim."

"Nasıl isterseniz. İşte kâğıtlarınız burada. Bir memelisiniz, öyle değil mi?"

"Doğru."

"O halde, size iyi memeler!"

Bu nazik memurun yanından ayrıldıktan sonra, bana dediği gibi, yedeklerin yapıldığı yere gittim. Yumurta şeklindeki oda, ilk bakışta, boş gibiydi. İçinde elektrikle çalışan çeşitli cihazlar vardı, tavanda parlayan kristal lamba ışık saçıyordu. Ancak sonra, bu lambanın bir Adrite -görev başındaki bir teknisyen- olduğunu anladım; adam hemen yere indi. Bir iskemleye oturdum; teknisyen, sohbetiyle beni oyalayarak ölçülerimi aldı ve sonra şöyle dedi:

"Teşekkür ederim, efendim. Geminanız gezegenimizdeki bütün kuluçka merkezlerine gönderilecektir. Eğer bir vumbum sırasında başınıza bir şey gelirse, emin olun ... hemen bir yedek getireceğiz!"

Adamın ne demek istediğini pek anlayamamıştım, ama yaptığım birçok yolculuktan sonra dilimi tutmayı öğrenmiştim, zira bir gezegenin sakinleri için kendi usûl ve adetlerini bir yabancıya açıklamak zorunda kalmaktan daha sıkıntı verici bir şey yoktur. Eczane bölümünde başka bir sıra vardı, ama hızla ilerledi ve daha ben ne olduğunu anlamadan eli çabuk bir Ardrite bayan - bir abajurun içindeydi- bana haplarımı verdi. Sonra, gümrükteki kısa bir formalitenin ardından (o elektronik beyne bir kez daha güvenecek değildim) elimde vizemle gemiye döndüm.

Ayın arkasında bakımlı bir yol vardı, uzaydan gezegene gidi-

yordu, iki yanına dev panolar dizilmişti. Harfler birkaç mil aralıklarla konmuştu, ama normal bir hızda kelimeler biraraya o kadar çabuk geliyordu ki, sanki bir gazeteye basılmış gibiydi. Bir süre bunları ilgiyle okudum: "Avcılar! Büyük av için MYLL'i deneyin!" - veya: "Gelsin skuamplar, şenlensin karınlar!" - ve bunun gibi şeyler.

Ubbidud hava limanına indiğimde, saat akşamın yedisi olmuştu. Mavi güneş yeni batmıştı. Hâlâ epey yüksekte olan kırmızı güneşin ışıkları altında her şey alev almış gibiydi - olağanüstü bir manzaraydı. Bir galaktik yolcu gemisi görkemli bir şekilde roketimin yanına indi. Aracın kollarının altında yürek parçalayıcı kavuşma sahneleri sergilendi. Uzun aylar boyunca ayrı kalmış Ardriteler sevinç çığlıklarıyla birbirlerini kucakladılar, sonra hepsi birden -babalar, anneler ve çocuklar- güneşin ışığında pembe parıltılar saçan küreler içinde, birbirlerini sevgiyle kucaklamış bir şekilde çıkışa doğru hızla yol aldılar. Ahenkli bir şekilde yuvarlanan bu ailelerin peşinden gittim; hava limanının tam önünde bir durak vardı ve bir araca bindim. Tepesi, altın renkli harflerle yazılmış "İYİ BİR AV İÇİN RAUS SOSU" tabelasıyla süslenmiş bu araç, kaşar peynirini andırıyordu; büyük deliklerinde yetişkinler oturuyor, daha küçük olanları çocukları taşıyordu. Ben biner binmez, araç hareket etti. Bu kristal cismin içi, üstüm, altım, her yanım, yolculuk ettiğim kişilerin saydam ve rengârenk silüetleriyle doluydu. Ba edeker'i çıkarmak için elimi cebime attım, artık bazı yararlı bil giler edinme vaktinin geldiğini düşünüyordum, ama üzülere gördüm ki, elimde tuttuğum cilt, bulunduğum yerden en az ı milyon ışık yılı uzakta olan Enteroptika gezegenine aitmiş. İ tiyacım olan Baedeker evde kalmıştı. Ah şu unutkanlığım!

Bu yüzden, tanınmış seyahat acentası Galax'ın Ubbidub ş besine gitmekten başka çarem yoktu. Şoför çok nazikti; acel tanın yerini sorduğumda, hemen aracı durdurdu ve dokungaç larıyla çok büyük bir binayı gösterdi, sonra dostça bir renk değişimiyle beni yolcu etti.

Yoluma devam etmeden önce bir an durdum, alacakaranlıkta şehrin manzarası olağanüstüydü. Kızıl güneş tam o sırada

ufkun altına indi. Ardriteler yapay ışık kullanmazlar, kendi kendilerini aydınlatırlar. Üzerinde durduğum Mror bulvarı, ışıldayan yayaların parıltılarıyla doldu; yanımdan geçen genç bir Ardrite bayan, gölgesinin içinde işveli bir edayla altın renkli şeritler meydana getirdi, ama sonra, bir yabancının varlığını fark ettiğinden olacak, utangaç bir şekilde ışıklarını azalttı.

Evler işten dönenlerin ışıklarıyla parlıyordu; tapınakların derinliklerinde dua eden kalabalıklar ışıldıyordu; çocuklar çılgın gökkuşakları gibi merdivenlerden aşağı yukarı koşuşturuyordu. Her şey o kadar büyüleyici, o kadar renkliydi ki, oradan ayrılmak istemedim, ama gece olup Galax kapanmadan önce gitmem gerekti.

Seyahat acentasında yirmi üçüncü kata, taşra bölümüne gönderildim. Evet, acı, ama gerçek: Dünyamız Evren'de kıyıda bucakta kalmış, kimsenin bilmediği ve umursamadığı bir yerdir.

Turistlere hizmet veren kısımda yanına gittiğim sekreterin ışığı utancından soldu ve Galax'ın, ne yazık ki, Dünyalı yaratıklar için bir rehber kitabı veya bir çevre tanıtım hizmeti olmadığını söyledi, çünkü Dünyalılar Enteropia'ya ancak yüz yılda bir geliyorlardı. Bana Jüpiterliler için hazırlanmış bir kitapçık verdi, zira onlarla aynı güneşi paylaşıyorduk. Daha iyi bir seçeneğim olmadığı için onu aldım ve Cosmonia otelinde benim için bir yer ayrılmasını istedim. Ayrıca Galax tarafından düzenlenen bir av partisi için de adımı yazdırdım, sonra sokağa çıktım. Kendi kendime ışık saçamamam durumu güçleştiriyordu, bu yüzden bir yol ağzında trafiği düzenleyen bir Ardrite'le karşılaşınca, durdum ve onun ışığında, aldığım rehberi şöyle bir gözden geçirdim. Tahmin ettiğim gibi, metan konservesi nereden temin edilir, resmî törenlerde bir Jüpiterli anteniyle ne yapmalıdır gibi konularda bilgi veriyordu. Bu yüzden kitabı bir çöp kutusuna attım, oradan geçen bir taksiyi durdurdum ve beni kauçuk kulesi bölgesine götürmesini istedim. Kadeh şeklindeki bu muhteşem binalar, uzaktan bakılınca, ev işleriyle meşgul olan halkın değişik renkteki ışıklarıyla parlıyor, resmî binalarda memurlar parlak gerdanlıklar gibi ışıldıyordu.

Taksiden inerek bir süre yaya dolaştım. Yulaf Lapası Otorite-

si'ne -meydanın üzerinde yükselen bir kauçuk kulesine- hayran hayran bakarken, içinden iki önemli yetkili çıktı - önemli kişiler olduklarını, yoğun parıltılarından ve gölgelerinin çevresindeki kırmızı sorguçtan anladım. Yakınımda durdular ve konuşmalarını işittim.

"Demek artık kenarları boyamak kaldırıldı, öyle mi?" dedi, uzun boylu olanı, bir sürü madalyası vardı.

Diğeri bu soru üzerine ışıldadı ve şöyle dedi:

"Evet. Müdür kotayı yetiştiremeyeceğimizi söylüyor, bütün bunlar hep Grudrufs'un kabahati. Müdür yapılacak başka bir şey yok diyor, adamın dönüştürülmesi gerek."

"Grudrufs'un mu?"

"Evet, onun."

Uzun boylunun rengi koyulaştı, sadece madalyaları rengârenk çerçevelerinin içinde parıldamayı sürdürüyordu, sesini alçaltarak şöyle dedi:

"Zavallı, sloç olacak."

"İstediği kadar sloç olsun. Disiplinin korunması gerek. Erkek çocukları yıllardır dönüştürmeye çalışıyoruz, bunun da amacı daha fazla sontu yapmak değil!"

Merakım uyanarak, iki Ardrite'e farkına varmaksızın yanaştım, onlar da sessizce uzaklaştılar. Tuhaf bir şeydi, ama bu olaydan sonra "sontu" kelimesi giderek daha sık karşıma çıkmaya başladı. Metropolisin gece hayatına karışma arzusuyla sokaklarda ne kadar uzun süre yürürsem, yanımdan geçen kalabalıklardan bu esrarlı kelimeyi o kadar çok duyuyordum, bazen boğuk bir fısıltı şeklinde, bazen ateşli bir haykırış olarak; nadide sontuların satışını ve müzayedeleri bildiren ilan kürelerinde veya son moda bir sontunun reklamını yapan neon ilanlarda ışıklarla süslenmiş bir şekilde bu kelimeyi görmek mümkündü. Ne anlama geldiği konusunda boş yere kafa yordum; sonunda gece yarısına doğru bir mağazanın on sekizinci katındaki bir barda, bir bardak soğuk skuamp sütüyle otururken, Ardriteli şarkıcı "Benim küçük sontum," adlı sevilen bir şarkıyı söylemeye başlayınca merakım o kadar arttı ki, yanımdan geçen bir garsona, kendime nereden bir sontu bulabilirim diye sordum.

"Caddenin karşısında," dedi garson, mekanik bir şekilde, hesabımı ve parayı alarak. Sonra bana sert bir bakış fırlattı ve rengi biraz kararmış bir halde, "Yalnız mısınız?" diye sordu.

"Evet. Ne olacak?"

"Hiç, yok bir şey. Üzgünüm, ama paranın üstünü veremiyorum."

Paranın üstünden vazgeçtim ve aşağı inmek için asansöre bindim. Evet, tam karşımdaki dev tabelada 'sontular' yazıyordu, ben de cam kapıyı ittim ve kendimi bir dükkânın içinde buldum, tabii gecenin o saatinde boştu. Tezgâha gidip kayıtsız bir tavır takınarak bir sontu istedim.

Oturağından inen satıcı, "Hangi sontuluktan?" diye sordu.

"Hangisi mi? Bakayım... her zamankinden olsun," diye yanıtladım.

"Her zamankinden ne demek?" diye sordu satıcı şaşkınlıkla. "Biz sadece surilenmiş sontu satıyoruz..."

"Tamam, bir tane alacağım."

"İyi ama maketiniz nerede?"

"Ah, haklısınız, yanımda getirmedim..."

"O halde, yanınızda karınız yokken bir sontu almayı nasıl düşünebiliyorsunuz?" dedi satıcı, bana gözlerini dikerek. Yavaş yavaş rengi kararıyordu.

"Evli değilim," deyiverdim düşüncesizce.

"Siz ... evli değilsiniz, öyle mi?" satıcının ağzı açık kalmıştı, bana dehşet içinde bakıyordu. "Siz - siz bir sontu istiyorsunuz ve evli değilsiniz..?"

Satıcının her yanı titremeye başladı. Dükkânı elimden geldiğince çabuk terk ettim, boş bir taksi çağırdım ve -öfke içindebeni tanınmış bir gece kulübüne götürmesini istedim. Şoför beni Myrgindragg'a götürdü. İçeri girdiğim sırada orkestra çalmayı yeni bitirmişti. Salonda üç yüzden fazla kişi oturuyordu. Boş bir yer arayarak kalabalığın içinden kendime yol açmaya çalışırken, ansızın biri bana seslendi; sevinç içinde tanıdık bir yüzle karşılaştım, bir keresinde Autropia'da karşılaşmış olduğum bir seyyar satıcıydı. Karısı ve kızıyla birlikte oturuyordu. Kendimi bayanlara takdim ettim ve zaten neşeli olan masa arkadaş-

larımı fıkralarla eğlendirmeye başladım. Zaman zaman ayağa kalkıyorlar ve hareketli bir dans ritmiyle salonun zemininde yuvarlanıyorlardı. Arkadaşımın karısının sürekli ısrarları sonucunda, ben de cesaretlenip onlara katıldım, dördümüz birden çılgın bir mamborina müziğiyle dönüp durduk. Doğrusunu söylemek gerekirse biraz yorulmuştum, ama dişimi sıkıp katlandım ve çok eğleniyormuş gibi yaptım. Masamıza dönerken, arkadaşımı bir kenara çekip fısıltıyla ona sontuları sordum.

"Özür dilerim?" Beni işitmemişti. Soruyu tekrarladım, bir sontu edinmek istediğimi de ekledim. Görünüşe bakılırsa çok yüksek sesle konuşmuştum - yakınımızda oturmuş olanlar dönüp karanlık yüzlerle bana baktılar ve Ardriteli dostum korku içinde dokungaçlarını havaya kaldırdı.

"Santar Aşkına, Bay Tichy - siz yalnızsınız!"

"Ne olacak yalnızsam?" dedim sertçe, öfkelenmiştim. "Bu bir sontu görmemem için yeterli bir neden mi?"

Rahatsız edici bir sessizlik oldu. Arkadaşımın karısı yere düşüp bayıldı, arkadaşım onun yardımına koştu ve en yakındaki Ardriteler bana doğru yuvarlanmaya başladılar; renklerinden, niyetlerinin çok kötü olduğu anlaşılıyordu; o anda üç garson ortaya çıktı, beni ensemden yakalayıp sokağa attı.

Gerçekten çok öfkelenmiştim. Bir taksi çağırıp otele döndüm. Bütün gece gözümü kırpmadım, bir şey beni kemiriyor, canımı yakıyordu. Gün ağarınca, otel personelinin, Galax'dan özel bir bilgi almadıkları ve şiltelerini somyaya kadar yakan misafirlere alışkın oldukları için bana asbest çarşaflar verdiklerini anladım. Ama o güzel günün sabahında, bir önceki gün yaşadığım hoş olmayan olaylar bana önemsiz göründü. Saat onda, tuzaklarla, kavanozlarca avlanma sosu, yığınla cephane ve silahla dolu bir taksiyle beni almaya gelen Galax temsilcisini neşem yerinde karşıladım.

"Daha önce hiç skuamp avladınız mı?" diye sordu rehberim, araba Ubbidub sokaklarında tam gaz ilerlerken.

"Hayır. Acaba bana biraz bilgi vermeniz mümkün mü?" dedim, gülümseyerek.

Galaksideki en büyük av için yapılan safarilerde yıllardır ka-

zanmış olduğum deneyim, heyecan belirtisi gösterınememi mazur gösterir diye düşündüm.

"Memnuniyetle," dedi nazik rehberim.

Camsı bir benzi olan ince uzun bir Ardrite'ti, gölgesi yoktu, denizci mavisi bir kumaşa sarınmıştı - gezegenin üzerinde daha önce buna benzer bir giysi görmemiştim. Ona bunu söylediğim vakit, bunun bir avcı kıyafeti olduğunu açıkladı, avın yanına gizlice yanaşmak için vazgeçilmez bir şeymiş; kumaş sandığım şey aslında insanın vücuduna sürdüğü özel bir maddeymiş. Kısacası bedene spreylenmiş bir giysiydi, rahat, kullanışlı ve en önemlisi Ardritelerin doğal parlaklığını -bu bir skuampı korkutup kaçırabilirdi- tamamen örten bir şeydi.

Rehber el çantasından bir broşür çıkarıp, incelemem için bana verdi. Onu hâlâ evrakımın arasında saklıyorum. Şöyle yazıyordu:

SKUAMP AVI

Yabancılar İçin Yönerge

Skuamp avcılığında kişisel becerinin yanı sıra, avcının donanımı da büyük rol oynar. Bu hayvan, göktaşı yağmurlarına uyum sağlamak üzere evrimi sırasında son derece sağlam bir kabuk geliştirdiğinden, sadece içeriden avlanır.

Skuamp avlamak için şunlar gereklidir:

A) İlk aşamada - asıl sos, mantar sosu, sarmısak, tuz ve biber.

B) Uygun aşamada - kısa saplı bir süpürge ve zaman ayarlı bir bomba.

I. Saha hazırlığı.

Skuamp yemle avlanır. Avcı daha önceden esas sosu vücuduna sürdükten sonra, bir torg kıvrımına çömelir, bundan sonra arkadaşları onun üzerine iyi kıyılmış sarmısak ve baharat dökerler.

II. Avcı bu halde skuampı bekler. Hayvan yaklaştığı vakit, avcı sakin kalmalı ve dizlerinin arasındaki zaman ayarlı bombayı iki eliyle sımsıkı tutmalıdır. Aç bir skuamp genellikle he-

men yutar. Ama eğer skuamp duraksarsa, diline hafif bir şamar indirilerek teşvik edilmelidir. Eğer avı elden kaçırma durumu varsa, bazıları daha fazla tuz konmasını önerir, ama bu çok tehlikeli bir davranıştır, çünkü skuamp hapşırabilir. Skuamp hapşırığından sağ kurtulan avcı sayısı çok azdır.

III. Yemi yutan skuamp dudaklarını yalar ve uzaklaşır. Avcı yutulduktan sonra hemen faaliyete geçer, yani kısa saplı süpürgeyle üzerinden sarmısak ve baharatı temizler, böylece asıl sos bağırsak yumuşatıcı etkisini serbestçe gösterebilir, bundan sonra avcı zaman ayarlı bombayı kurar ve mümkün olduğu kadar hızlı bir şekilde geldiği yönün ters tarafından dışarıya çıkar.

IV. Avcı skuampın içinden çıkarken, el ve ayaklarının üzerine düşmeye, kendisini incitmemeye dikkat etmelidir.

Uyarı: Keskin baharat kullanımı yasaktır. Aynı şekilde daha önceden ayarlanıp üzerine sarmısak sürülmüş bombaların bırakılması da yasaktır. Böyle bir davranış izinsiz avlanmaya girer ve yasal kovuşturmaya uğrar.

Av sahasının sınırında bekçi Wawr bizi karşıladı, güneşte kristal gibi parlayan ailesinin arasındaydı. Çok dost canlısı ve konuksever biriydi; bir şey içmemiz için bizi davet etti, sevimli evinde birkaç saat geçirip gerçek skuamp hikâyeleri ve Wawr ile oğullarının avcılık anılarını dinledik. Derken ansızın nefesi kesilmiş bir haberci içeriye daldı, öncülerin bir skuampı gizlendiği yerden çıkardığını ve çalılığın ortasına getirdiğini söyledi.

"Skuamplar," diye açıkladı bekçi, "karınları iyice acıksın diye önce biraz hareket ettirilmelidir."

Üzerime sos sürülmüş bir halde ve bombamla baharatları taşıyarak, Wawr ile rehberimin eşliğinde yola çıktım. Torga girdik. Yol kısa zamanda geçilmez çalılıkların içinde kayboldu. İlerlemek güçleşti, arada sırada skuamp izlerine rastlıyorduk, bunlar altı metre çapında çukurlardı. Hiç durmadan yürüdük, yürüdük. Derken yer sarsıldı ve rehberim durdu, dokungacıyla sessiz olmamızı işaret etti. Sanki ufkun biraz üzerinde şiddetli bir fırtına oluyormuş gibi şimşek sesleri duyuluyordu.

"Duydunuz mu?" diye fısıldadı rehber.

"Bir skuamp mı?"

"Evet. Bir yavru."

Artık daha yavaş ve daha dikkatli bir şekilde ilerliyorduk. Gürültü kesildi, torg yeniden sessizliğe gömüldü. Sonunda çalıların çevrelediği açık bir alan ortaya çıktı. Onun kenarında arkadaşlarım uygun bir yer buldu ve üzerime baharat sürdüler, kısa saplı süpürgeyle bombanın elimde olduğundan emin olduktan sonra, sabırlı olmamı tavsiye ederek ayak parmaklarına basa basa uzaklaştılar. Bir süre, oktopolusların vınlayıp mırıldanmasından başka, sessizliği bozan bir şey olmadı; bacaklarım tutulmuştu, derken ansızın yer sarsılmaya başladı. Uzakta bir hareket gördüm - açıklığın uzak ucundaki ağaç tepeleri sallanıp düştü, canavarın geldiği yönü gösteriyordu bu. Gerçekten de büyüktü. Sonra skuamp açıklığa baktı, düşmüş bazı ağaç gövdelerinin üzerine basarak yürümeyi sürdürdü. Haşmetle iki yana sallanarak, gürültülü bir şekilde burnunu çekerek, tam benim bulunduğum yöne doğru geldi. İki elimle bombaya sarıldım ve tamamen sakin bir şekilde bekledim. Skuamp benden elli metre kadar uzakta durup dudaklarını yaladı. Saydam gövdesinin içinde, birçok talihsiz avcının kalıntılarını görebiliyordum.

Skuamp bir süre düşündü. Hayvanın gideceğinden korkmaya başladım, ama sonra yaklaştı ve tadıma baktı. Boğuk sesli bir şapırtı duydum ve yer ayaklarımın altından kaydı.

"Onu yakaladım!" diye düşündüm. Skuampın içi başlangıçta göründüğü kadar karanlık değildi. Üzerimi süpürüp ağır bombayı kaldırdım ve tam onu ayarlayacaktım ki, biri öksürdü. İrkilerek başımı kaldırdım ve karşımda tanımadığım bir Ardrite gördüm, o da bir bombaya doğru eğilmişti. Bir dakika kadar birbirimizi süzdük.

"Burada ne yapıyorsunuz?" diye sordum.

"Skuamp avlıyorum," diye yanıtladı beriki.

"Ben de öyle," dedim, "ama lütfen devam edin. Önce siz geldiniz."

"Saçma," dedi, "siz ziyaretçisiniz."

"Hayır, gerçekten," diye itiraz ettim. "Ben bombamı bir baş-

ka sefer için saklayacağım. Lütfen burada bulunmam size engel olmasın."

"Olmaz öyle şey!" diye haykırdı adam. "Siz bizim konuğumuzsunuz."

"Ama, ben her şeyden önce bir avcıyım."

"Ben de bir ev sahibiyim ve bu skuamptan benim yüzümden vazgeçmenizi kabul edemem! Acele edin, çünkü sos etkisini göstermeye başladı!"

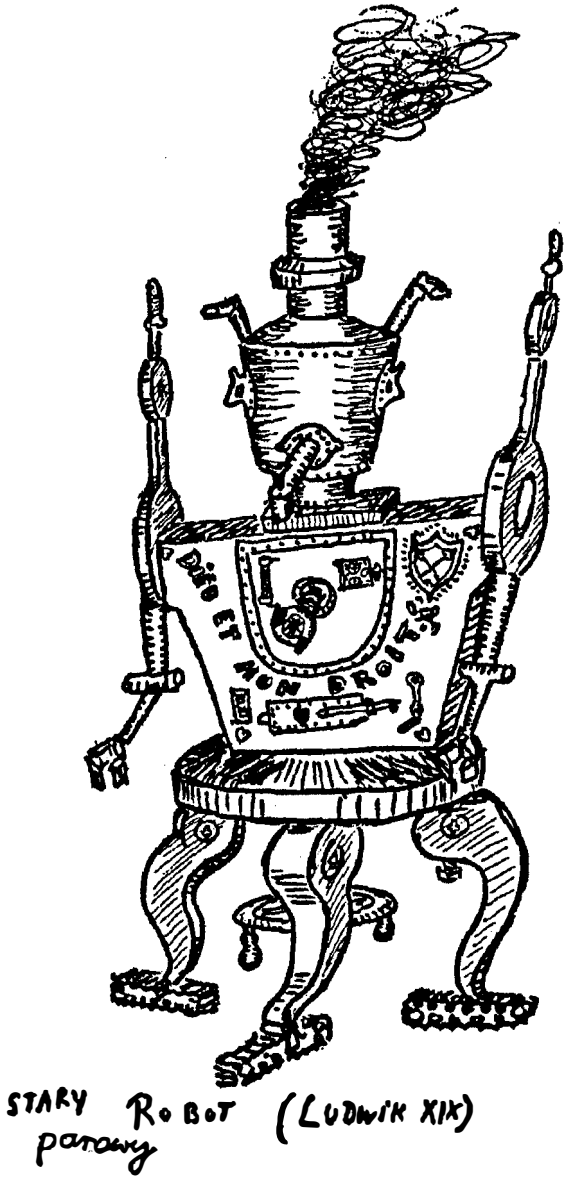
Gerçekten de skuamp huzursuzlanmaya başlamıştı, güçlü soluması bize kadar geliyordu, aynı anda çalışan yüzlerce lokomotif gibiydi. Ardrite'i ikna edemeyeceğimi görerek, bombayı ayarladım ve yeni arkadaşımı bekledim, ama o önden gitmem için ısrar etti. Kısa bir süre sonra skuampı terk ettik. İki kat yüksekliğinde bir yerden düştüğüm için ayak bileğimi biraz incittim. Skuamp rahatlamış bir halde çalıların arasına daldı, büyük bir gürültüyle ağaçları söküyordu. Derken korkunç bir patlama oldu, sonra sessizlik.

"Bravo, eski tüfek! Tebrikler!" diye bağırdı avcı, elimi içtenlikle sıkarak. Aynı anda bekçi ile rehberim geldi.

Hava kararıyordu, hızla geri dönmek zorundaydık; bekçi skuampı bizzat dolduracağına ve ilk yük gemisiyle Dünya'ya göndereceğine söz verdi.

5. XI. Dört gündür tek kelime bile yazmadım. Çok işim vardı. Kozmos Kültürel Kaynaşma Komisyonu'ndan bazı tiplerle görüşmeler, müze ziyaretleri, resmî davetler, radyo konuşmalarıyla geçen sabahların ardından, öğleden sonra yine ziyaretler, resmî davetler ve konferanslar. Yorgunluktan bittim. Benimle ilgilenen KKKK delegesi dün bana bir vumbum olmasının beklendiğini söyledi, ama ona vumbum nedir diye sormayı unuttum. Bir ara Ardritelerin tanınmış bilim adamı Profesör Pook'u göreceğim, ama ne zaman bilmiyorum.

6. XI. Otelde, erkenden, müthiş bir gürültüyle uyandım. Yataktan fırladığımda şehrin üzerinde büyük duman ve alev bulutları gördüm. Danışmaya telefon edip ne olduğunu sordum.

Antika bir buhar robotu (19. Louis).

"Önemli bir şey değil," dedi görevli, "endişelenecek bir şey yok, efendim, sadece bir vumbum."

"Vumbum mu?"

"Evet, bir vumbum, göktaşı yağmuru, on ayda bir olur."

"Ama bu korkunç bir şey!" diye bağırdım. "Bir sığınağa gitmem gerekmez mi?"

"Ah, hayır, göktaşı çarpmasına hiçbir sığınak dayanmaz. Ama gerçekten, efendim, bütün vatandaşlar gibi sizin de bir yedeğiniz var, korkacak bir şey yok."

"Yedek mi, ne demek istiyorsunuz?" diye sordum, ama kadın çoktan telefonu kapatmıştı. Hemen giyinip sokağa çıktım. Trafik her günkü gibiydi, yayalar işlerine koşuşturuyor, rengârenk madalyalarla pırıl pırıl gözüken yetkililer arabayla ofislerine gidiyor ve parklarda çocuklar ışık saçarak ve şarkı söyleyerek oynuyordu. Bir süre sonra patlamalar azaldı; sadece hiç dinmeyen bir uğultu geliyordu uzaktan. Hiç kimsenin ilgilenmediğini görünce, herhalde bu Vumbum dedikleri şey çok önemli bir olay değil, diye düşündüm ve daha önceden planladığım gibi hayvanat bahçesine gittim.

Müdür benimle bizzat ilgilenerek bana etrafı gezdirdi, narin yapılı ve sinirli bir Ardrite idi, hoş bir parıltısı vardı. Ubbidub Hayvanat Bahçesi bakımlı bir yerdi; müdür, gururla, koleksiyonlarında Galaksi'nin en ücra köşelerinden -bir tane de Dünya'dan olmak üzere- gelen örnekler olduğunu söyledi. Duygulanıp onu görmek istedim.

"Ne yazık ki, şu an mümkün değil," dedi müdür ve ona soru sorar gibi baktığımı görünce ekledi:

"Şu an uyuma zamanları. Onların iklime uyum sağlaması konusunda çok sıkıntı çektik, anlıyorsunuz değil mi, bir ara tek bir tanesinin bile sağ kalmayacağından endişe duydum, ama neyse ki uzmanlarımızın geliştirdiği vitamin takviyeleri çok iyi sonuçlar verdi."

"Anlıyorum ... peki ne çeşit hayvanlar?"

"Sinekler. Sırası gelmişken sorayım, skuamp sever misiniz?"

Bana tuhaf ve sorgulayıcı bir bakış fırlattı, bu yüzden sesime gerçek bir hayranlık ifadesi vererek yanıt verdim:

"Ah, onlar için deli oluyorum - harika yaratıklar!"

Müdür parıldadı.

"Güzel. Onları görmeye gidelim, ama önce bana bir dakika izin verin."

Bir kangal iple geri döndü ve beni skuamp kafesine götürdü, çevresinde yüz metre boyunda bir duvar vardı. Müdür kapıyı açtı ve önden girmeme izin verdi.

"İçiniz rahat olsun," dedi adam, "benim skuampım tamamen ehlileşmiştir."

Kendimi yapay bir torg tarlasında buldum; otlamakta olan altı veya yedi skuamp vardı, şahane örneklerdi, her birinin eni üç hektar kadardı. En irileri, müdürün sesini duyunca yaklaşıp kuyruğunu uzattı. Müdür onun üzerine tırmandı ve kendisini izlemem için işaret etti - ben de öyle yaptım. Açı çok dik olunca, müdür ipi çözdü ve bir ucunu belime bağlamam için bana verdi. Bağlanmış bir halde iki saatten fazla tırmandık. Skuampın tepesine geldiğimizde müdür sessizce oturdu, gerçekten duygulanmıştı. Onun duygularına saygı göstererek ben de konuşmadım. Bir süre sonra şöyle dedi:

"Buranın güzel bir manzarası var, siz ne dersiniz?"

Gerçekten de neredeyse bütün Ubbidub, sivri kuleleri, tapınakları ve kauçuk kuleleriyle ayaklarımızın altındaydı; sokaklarında karınca büyüklüğünde Ardriteler dolaşıyordu.

Müdür, canavarın sırtının zirveye yakın kısmını öyle yumuşak hareketlerle okşuyordu ki, bunu görünce "Siz skuampı seviyorsunuz," dedim yavaşça.

"Onlara âşığım," dedi kısaca, yüzünü bana çevirerek. "Hem zaten skuamp bizim uygarlığımızın beşiğidir," diye ekledi. Sonra biraz düşünüp devam etti: "Bir zamanlar, binlerce, binlerce yıl önce, şehirlerimiz, şahane evlerimiz, teknolojimiz, yedeklerimiz yoktu ... O günlerde bu nazik ve heybetli varlıklar bize baktı, vurnbumun zor dönemlerini sağ salim atlatmamızı sağladı. Skuamp olmasıydı, tek bir Ardrite bile şu anki mutlu günleri göremezdi, oysa bizler şimdi onları avlıyor, yok ediyor, soylarını kurutuyoruz! Ne kadar büyük ve canavarca bir nankörlük!"

Sözünü kesmeye cesaret edemedim. Bir dakika kadar adam

kendini toplayamadı, sonra konuşmaya devam etti:

"O avcılardan nefret ediyorum, iyiliğe kötülükle karşılık veriyorlar! O avlanma ilanlarını, o tabelaları gördünüz sanırım."

"Evet."

Müdürün sözleri kendimden utanmama neden olmuştu, geçen gün işlediğim suçu öğreneceği düşüncesi yüreğimi titretti; zira ben de kendi ellerimle bir skuamp avlamıştım. Bu tehlikeli konudan uzaklaşma isteğiyle müdüre sordum:

"Gerçekten onlara çok şey mi borçlusunuz? Bunun farkında değildim..."

"Ne - farkında değil misiniz? Ama bizi yirmi bin yıl rahminde taşıyanlar, skuamplardı! Atalarımız, öldürücü göktaşı yağmurlarında skuampların içinde, onların güçlü zırhlarıyla korunarak yaşarken, bugünkü durumumuza geldiler: Yani geceleri parlayan zeki ve güzel varlıklar oldular. Ve siz bunun farkında değilsiniz, öyle mi?"

"Ben bir yabancıyım..." diye mırıldandım, içimden bir daha bir skuampa asla el kaldırmayacağıma yemin ederek.

"Evet, öyle ya..." diye karşılık verdi müdür, artık beni dinlemiyordu, sonra ayağa kalktı. "Ne yazık ki geri dönmek zorundayız: İlgilenmem gereken işler var..."

Hayvanat bahçesinden bir taksiyle Galax'a gittim, benim için ayrılmış bazı biletleri alacaktım.

Şehrin merkezinde gök gürlemesine benzeyen patlamalar yeniden işitilmeye başlamıştı, gürültü gittikçe daha yakından ve daha sık aralıklarla geliyordu. Ama yayaların hiçbiri en küçük bir şekilde bu durumdan rahatsız görünmüyordu, bu yüzden ben de bir şey söylemedim. Taksi Galax'ın önünde durdu. Görevli bana hayvanat bahçesini beğenip beğenmediğimi sordu.

"Evet, çok beğendim," dedim, "ama ... Tanrım!"

Galax yerinden oynadı. Yolun karşısındaki iki iş merkezi - pencereden kolayca görünüyordu- bir göktaşının çarpmasıyla parçalandı. Kulaklarım sağırlaşmış bir şekilde, yalpalayarak bir duvara yanaştım.

"Önemli değil," dedi görevli. "Zamanla alışırsınız. İşte biletle-"

Sözünü bitiremedi. Bir şimşek çaktı, bir gürültü koptu, her yer toz duman oldu, ortalık sakinleşince, benimle konuşan kişinin durduğu yerde kocaman bir delik gördüm. Donup kaldım. Aradan bir dakika geçmeden tulum giymiş bir sürü Ardrite deliği onardı ve tekerlekli bir arabayla kalın sargılar içinde bir şey getirildi. Sargılar çözülünce, gözlerimin önünde görevli belirdi, biletler elindeydi. Adam üzerindeki ambalaj artıklarını temizledi, oturağına tırmandı ve şöyle dedi:

"Biletleriniz. Size önemli olmadığını söylemiştim. Acil durumlarda hepimizin yerine yenisi konur. Sakinliğime şaşıyorsunuz, değil mi? Ne yapalım, bu durum otuz bin yıldır böyle sürüp gidiyor, buna alıştık. Eğer öğle yemeği arzu ederseniz, Galax restoranı şu anda açık. Alt katta, solda."

"Hayır teşekkür ederim, ben - ben aç değilim," diye yanıtladım ve biraz dizlerim titreyerek, patlamalar ve gök gürlemeleri arasında dışarıya çıktım. Ansızın bir öfkeye kapıldım.

"Onlara, bir Dünyalının korktuğunu görme fırsatı vermeyeceğim!" diye düşündüm ve saatime bakarak taksiye tiyatroya çekmesini söyledim.

Yolda giderken bir göktaşı taksiyi ezdi, bu yüzden bir başkasına bindim. Bir gün önce tiyatro binasının durduğu yerde artık üzerinden dumanlar çıkan bir moloz yığını vardı.

"Bu biletler için paramı geri alabilecek miyim?" diye sordum, sokakta duran gişe memuruna.

"Şüphesiz hayır. Gösteri tam vaktinde başlıyor."

"Tam vaktinde mi? Ama bir göktaşı daha az önce..."

"Hâlâ yirmi dakikamız var," dedi gişe memuru, saatine bakarak.

"Evet, ama..."

"Lütfen bilet gişesinin önünden çekilir misiniz? Bilet almak istiyoruz!" diye bağırdı arkamda sıraya girmiş bazı kişiler. Omuz silkerek kenara çekildim. Bu arada iki büyük makine molozları yüklenmiş, götürmüştü. Birkaç dakika içinde tiyatro alanı temizlendi.

"Açık havada mı oynayacaklar?" diye sordum bekleyenlerden birine. Adam programla kendini yelpazeliyordu.

"Şüphesiz hayır! Sanırım her şey alışılageldiği gibi olacak," diye yanıtladı adam.

Dudağımı ısırdım, kızmıştım, adam beni aptal yerine koyuyor sandım. Çok büyük bir tanker yanaştı. İçinden hamurumsu, kiraz kırmızısı bir madde döküldü, büyükçe bir topak oluştu. Hemen bu lapamsı, üzerinden dumanlar tüten kütlenin içine borular sokup hava pompalamaya başladılar. Yığın, çok büyük bir hızla büyüyen bir kabarcık halini aldı. Bir dakika sonra tiyatro binasının tam kopyası karşımızdaydı, sadece çok yumuşaktı, zira rüzgârda dalgalanıyordu. Ama beş dakika daha geçince yeni şişirilmiş yapı sertleşti; tam o sırada bir göktaşı tavanın bir kısmını parçaladı. Bu yüzden yeni bir tavan şişirildi, sonra kapılar ardına kadar açıldı ve seyirciler içeriye doldu. Yerime oturunca koltuğumun hâlâ sıcak olduğunu fark ettim. Az önceki felaketten kalan tek iz buydu. Yanımda oturan birine tiyatroyu yeniden inşa etmekte kullandıkları maddenin ne olduğunu sordum - Ardritelerin meşhur yapay kauçuğuymuş.

Gösteri bir dakika geç başladı. Gong sesiyle bina karardı, közleşmiş kömürlerle dolu bir mangala benziyordu, sadece aktörler pırıl pırıldılar. Oynadıkları oyun sembolik ve tarihîydi; doğrusunu söylemek gerekirse, bazı şeyler renk pandomimiyle canlandırıldığı için, pek bir şey anlamadım. İlk sahne bir tapınakta geçiyordu; bir grup genç kız, nişanlılarıyla birlikte şarkılar söyleyerek, Santar'ın heykelini çiçeklerle süslediler.

Ansızın ortaya amber renkli bir başrahip çıktı ve kızların en güzel olanı -su gibi berraktı- dışındakileri kovaladı. Sonra kızı heykelin içine kapattı. Hapsedilen kız sevgilisini çağıran bir arya söyledi, delikanlı koşup geldi ve yaşlı rahibi söndürdü. Tam o sırada bir göktaşı çatıyı, dekorun bir kısmını ve güzel genç kızı ezip tuzla buz etti, ama hemen suflör deliğinden yedeğini çıkardılar ve bu işi o kadar ustaca yaptılar ki, eğer o sırada öksürmüş veya gözünüzü kırpmış olsaydınız, hiçbir şeyin farkına varmayacaktınız. Bundan sonra âşıklar bir aile kurmaya karar verdi ve sahne rahibin uçurumdan yuvarlanmasıyla sona erdi.

Aradan sonra perde yeniden kalkınca, karı, koca ve çocukların müzik eşliğinde ileri geri sallanan enfes küresini seyrettim. İçeriye bir uşak girdi ve adı bilinmeyen bir hayırseverin evli çifte bir sontu buketi göndermiş olduğunu söyledi. Sahneye tekerleklerin üzerinde dev bir sandık getirildi; nefesim kesilmiş bir halde sandığın açılmasını izledim. Ne var ki, tam kapak kaldırılırken, bir şey şiddetle alnıma çarptı ve bayıldım. Kendime geldiğim zaman, aynı yerde oturuyordum. Sahnede sontulardan söz edilmiyordu artık, sönmüş rahip fır fır dönüyor ve trajik bir şekilde parlayan çocuklara ve ana babalarına korkunç lanetler yağdırıyordu. Kafamı tuttum - şişlik yoktu.

"Bana ne oldu?" diye fısıldadım yanımdaki bayana.

"Anlamadım? Ah, size bir göktaşı çarptı, ama bir şey kaçırmadınız, inanın bana, o düet kesinlikle bir felaketti. Şüphesiz utanılacak bir durum: Yedeğiniz için ta Galax'a kadar gitmek zorunda kaldılar," diye fısıldadı hoş bayan.

"Ne yedeği?" diye sordum, ansızın elim ayağım kesilerek.

"Ne demek, şüphesiz sizinki..."

"O halde ben neredeyim?"

"Nerede mi? Burada tiyatroda. İyi misiniz?"

"O halde ben bir yedeğim, öyle mi?"

"Kesinlikle."

"Ama daha önce burada oturan ben nerede?"

Önümüzdekiler, "Hişşt!" dediler ve komşum sustu.

"Lütfen," diye fısıldadım, "bana söylemeniz gerek, o nerede ... o... ne demek istediğimi biliyorsunuz."

"Susun! Nedir bu?! Duyamıyoruz!" artık dört yandan tıslama sesleri geliyordu. Arkamda oturan kişi, öfkeden kızarmış bir şekilde, yer göstericiyi çağırmaya başladı. Ölü müydüm diri mi bilemeden kaçtım tiyatrodan, taksiyle otele geri döndüm ve kendimi dikkatle aynada inceledim. Biraz moralim düzeldi, zira bir değişiklik yok gibi görünüyordu, ama daha yakından bakınca korkunç bir şey fark ettim: Gömleğim tersti ve düğmelerin hepsi yanlış iliklenmişti - beni giydiren kişilerin Dünya giysileri hakkında bir şey bilmediği belliydi. Üstüne üstlük çoraplarının içinden ambalaj parçacıkları silkeledim - hiç

şüphesiz acele yüzünden unutulmuşlardı. Zorlukla nefes alıyordum, sonra telefon çaldı.

"Bu dördüncü arayışım," dedi KKKK'nın sekreteri. "Profesör Pook bugün sizi görmek istiyor."

"Kim? Profesör Pook mu?" diye tekrarladım, büyük bir gayretle kendimi toparlayarak. "Güzel. Ne zaman?"

"Sizin için ne zaman uygunsa. Eğer arzu ederseniz, şimdi."

"Ona hemen gideceğim!" Ansızın karar verdim. "Ve .. ve lütfen hesabımı kesin!"

"Gidiyor musunuz?" diye sordu sekreter, şaşırarak.

"Evet, gitmem gerek. Kendimde değilim!" diye açıkladım ve ahizeyi çarparak kapadım.

Üstümü değiştirip aşağı indim. Az önceki olaylar beni o kadar etkilemişti ki, tam bir taksiye binerken, bir göktaşı oteli tuzla buz edince gözümü bile kırpmadım ve şoförüme profesörün adresini verdim. Profesör şehir dışında, gümüş rengi dağların arasında yaşıyordu. Taksiyi adamın evinden epeyce uzakta durdurdum, son birkaç saatin gerginliğinden sonra biraz yürüme fırsatı bulduğuma seviniyordum. Yolda yürürken, iki büklüm yaşlı bir Ardrite fark ettim, adam el arabasına benzeyen üstü örtülü bir şeyi yavaş yavaş itiyordu. Beni kibarca selamladı; ben de karşılık verdim. Bir iki dakika yan yana yürüdük. Köşeyi dönünce profesörün evini çeviren çit göründü; diğer tarafından dumanlar yükseliyordu. Yanımdaki Ardrite tökezledi; sonra örtünün altından bir ses işittim.

"Şimdi mi?"

"Daha değil," diye yanıtladı hamal.

Bu durum beni şaşırttı, ama bir şey söylemedim. Parmaklığa geldiğimiz vakit durdum ve profesörün evinin bulunması gereken yerden yükselen dumana baktım. Hamal, bu konuyu kendisine açınca, başıyla onayladı.

"Doğru, bir göktaşı düştü, ee, hemen hemen on beş dakika önce."

"Olamaz!!" diye haykırdım, dehşete düşerek. "Ne kadar feci!"

"Kauçuk karıştırıcı neredeyse burada olur," dedi hamal. "Burası şehir dışı, bilirsiniz, bizim için hiç acele etmezler."

"Şimdi mi?" O tırmalayıcı ses el arabasının içinden yeniden yükseldi.

"Daha değil," dedi hamal ve bana döndü: "Lütfen bahçe kapısını açar mısınız?"

Dediğini yaptım ve sordum:

"Siz de profesöre mi gidiyorsunuz...?"

"Evet, bir yedek getirdim," dedi hamal, örtüyü kaldırmaya başlayarak. Dikkatle sarılıp bağlanmış büyük bir paket görünce nefesimi tuttum. Kâğıt bir yerinden yırtılmıştı; canlı bir göz dışarıya baktı.

"Ah ... beni görmeye geldiniz ... geldiniz..." diye gıcırdadı paketin içindeki yaşlı ses, "hemen geliyorum ... geliyorum ... lütfen kameriyede bekleyin..."

"Evet, ben ... peki ..." dedim, ama hamal yükünü iterken geri döndüm, parmaklığın üzerinden atladım ve elimden geldiğince hızlı bir şekilde hava limanına koştum. Bir saat içinde uzaydaydım, yıldızların arasında uçuyordum. Umarım Profesör Pook bu yüzden bana kızmaz.

YİRMİNCİ YOLCULUK

Hyades'ten döneli bir gün bile olmamıştı, her şey o zaman başladı. (Hyades yuvarlak bir yıldız kümesidir; yıldızlar o kadar sıkışıktır ki, uygarlıklar dönecek yer bulamazlar.) Henüz bavullarımın yarısını bile boşaltmamıştım -yolculuklarımda topladığım türlerle doluydular- ve yorgunluktan kollarım kopmak üzereydi. Bavulları bodruma koydum ve bu işle biraz dinlendikten sonra ilgilenmeye karar verdim. Dönüş yolculuğu çok uzun sürmüştü ve o an tek istediğim şey, şöminenin yanındaki oyınalı koltuğuma oturup bacaklarımı uzatmak, ellerimi eski ceketimin cebine sokmak ve ateşin üzerinde taşan sütten başka bir şeyi dert etmemekti.

Ne var ki, bu tür hayaller kurduğunuz zamanlarda genellikle olduğu gibi, işler böyle yürümedi. Roketten çıkardığım ilk paketin göçmüş olduğunu fark ettim ve toplamış olduğum yüzlerce paha biçilmez tür için endişeye kapılarak, hemen paketi açmaya başladım. Bingetlerin durumu iyiydi, ama paketin dibinde kalan müpler ezilmişti. Her şeyi bu şekilde ortada bırakamazdım; birkaç saat içinde en büyük sandıkların kapaklarını kaldırmış, sandıkları açmış ve fentikelleri kurusunlar diye kaloriferin üstüne sermiştim -termostaki çay yüzünden sırılsıklam olmuşlardı- ama doldurulmuş örnekleri gördüğüm va-

kit tam anlamıyla dehşete düştüm. Bunlar koleksiyonunun gururu, en değerli parçalarıydı; bütün dönüş yolu boyunca onlara en uygun gelecek yerin neresi olacağını düşünmüştüm, zira Regulus'taki militarasyonun ürünü olan bu şeyler çok ender parçalardır. (Regulus bütün nüfusu askerlerden meydana gelmiş bir uygarlıktır, orada tek bir sivil bile bulamazsınız.) Tottenham'ın yazdığının tersine, hayvan doldurmak Reguluslular için bir boş vakit geçirme aracı değil, ibadet ile spor arasında bir şeydir. Tottenham, onların hayvan doldurmalarının nedenini anlayamamış. Regulus'ta bu işin sembolik bir anlamı vardır; Tottenham'ın şaşkınlık dolu sözleri ve retorik soruları, sadece kendisinin ne kadar cahil olduğunu gösteriyor. Hayvan doldurma, evlilik hayatında başka, okulda başka anlamlar taşır - ayrıca tatillerde, flörtlerde yapılan doldurmalar da vardır. Ama şu an bunların ayrıntısına giremem. Regulus'tan getirdiklerimi üst kata taşırken belimi incittiğimi söylemem yeterli, bu yüzden hâlâ yapılacak bir sürü iş olmasına rağmen, kendi kendime bu kadar çok çalışmanın bir yararı olmadığını söyledim. Şimperleri bodrumdaki çamaşır ipine astım ve akşam yemeği hazırlamak için mutfağa gittim. Artık bundan sonra sadece tembel tembel oturmak, dinlenmek, *dolce far niente,** dedim kararlı bir şekilde. Ama hâlâ peşimi bırakmayan bir sürü hatıra vardı, tıpkı fırtınanın ardından kabaran deniz gibi. Yumurtayı kırarken ocağın mavi alevine baktım - bir özelliği yoktu, ama Perseus Novası'na ne kadar benziyordu. Şu perdeler - bir keresinde atom reaktörünü örttüğüm o asbest çarşaf kadar beyazdı... "Hayır, yeter!" dedim kendi kendime. Bunun yerine yumurtalarını nasıl yemek istediğine karar ver - omlet şeklinde mi, yoksa haşlanmış mı? Tam moralimi düzeltmiştim ki, bütün ev sarsıldı. Henüz pişmemiş olan yumurtalar yere döküldü ve tam merdivene yönelmiştim ki, çığ düşüyormuş gibi uzun ve kesintisiz bir gümbürtü işittim. Acaba tavan mı çökmüştü? Yoksa bir göktaşı mı? Ama bu imkânsızdı! Böyle şeyler olmazdı!

(*) *İt.* "tatlı aylaklık" - ç.n.

Paketlerle darmadağınık etmediğim tek yer çalışma odasıydı, gürültü de oradan geliyordu. İlk gördüğüm şey, yan yatmış bir kitaplığın dibindeki kitap yığınları oldu. Bir adam kozmik ansiklopedimin kalın ciltlerinin altından geri geri çıkıp emekledi, yere düşmüş kitapları dizleriyle ezdi - sanki o zamana kadar vermiş olduğu hasar yetmezmiş gibi. Daha ben ağzımı açamadan, adam peşi sıra uzun bir madenî boruya benzer bir şeyi saplarından tutarak çekti - tekerlekleri olmayan bir bisiklete benziyordu. Öksürdüm, ama hâlâ dört ayak üzerinde duran davetsiz konuğum bana hiç aldırmadı. Daha hızlı öksürdüm, adamın profili tuhaf bir şekilde tanıdık geliyordu, ama ancak ayağa kalktığı vakit onu tanıdım. Adam Ijon Tichy idi, yani ben. Bir aynaya bakar gibiydim. Bir keresinde yine böyle bir olay gelmişti başıma, ama çekimsel girdapların içindeyken, kendi evimin sakin sessizliği içindeyken değil!

Adam bana dalgın bir şekilde baktı ve aracının üzerine eğildi; bu kayıtsız davranışı, özellikle de bana bir şey söylemeye tenezzül etmemesi, sonunda sabrımı taşırdı.

"Bunun anlamı nedir?" dedim sesimi yükseltmemeye çalışarak.

"Az sonra açıklayacağım ... bekle," diye mırıldandı adam, sonra ayağa kalktı, boruya benzeyen şeyi masa lambasına yaklaştırdı, daha iyi ışık gelsin diye abajuru eğdi, kolu yerinde tutarken kâğıdı ayarladı (abajurun düşeceğini biliyor, köpek herif, o halde ben olmalı) ve parmağıyla bazı düğmelere dokundu, endişeli olduğu açıkça belliydi.

"En azından özür dileyebilirsin!" Gittikçe artan öfkemi saklayamıyordum. Adam gülümsedi. Aracını duvara dayadı. Koltuğuma oturdu, en sevdiğim pipomu çıkardı ve yeri konusunda hiç yanılmadan tütün kesesine uzandı.

Gerçekten de bu kadarı fazlaydı.

"Bu kadarı da olmaz!" dedim.

Adam eliyle oturmamı işaret etti. Yarattığı hasarın listesini çıkarmaktan kendimi alamadım -iki ağır astronomik atlasın cildi yırtılmıştı!- yine de bir iskemle çekip sabırla bekledim ve parmaklarımı çevirmeye başladım. Ona açıklama yapması ve

özür dilemesi için beş dakika verecektim, eğer tatmin olmazsam, işleri halletmek için başka yollara başvuracaktım.

"Yapma!" dedi davetsiz konuğum. "Sen akıllı bir adamsın! İşleri nasıl halledeceksin bakalım? Bugün vücudumda meydana gelen herhangi bir çürük, yarın seninkisinde ortaya çıkacak!"

Yanıt vermedim, ama düşündüm. Eğer adamın ben olduğu doğruysa ve bir şekilde yeniden bir zaman döngüsüne girmişsem (ama Tanrı aşkına, bu nasıl olur?), o zaman adamın gerçekten de pipomu, hatta evimi bile, almaya hakkı olabilirdi. Ama kitaplığı devirmenin ne alemi vardı?

"İstemeden oldu," dedi adam, hoş kokulu bir duman bulutunun içinden, ayakkabısının -oldukça şıktı- burnunu inceleyerek. Bacak bacak üzerine attı, üstte duranı ileri geri salladı. "Zaman bisikleti, fren yaptığım sırada beni fırlattı. Sekiz buçuk yerine, sekiz buçuğu bir saniyenin yüzde biri geçe içeriye uçtum. Eğer görüntüyü daha iyi ayarlasalardı, odanın ortasına inmiş olacaktım."

"Anlamıyorum. (Gerçekten de hiçbir şey anlamıyordum.) Öncelikle: Bir telepatist misin? Sadece düşündüğüm sorulara nasıl yanıt verebiliyorsun? İkincisi: Eğer gerçekten sen bensen ve zaman içinden gelmişsen, bunun mekânla ne ilgisi var? Niçin kitaplarımı mahvettin?!"

"Eğer bir dakika durup düşünürsen, bütün bu soruların yanıtını kendin bulacaksın. Ben senden daha sonrayım, bu yüzden ne düşündüğümü hatırlamam gerek, yani senin ne düşündüğünü, zira ben senim, ama daha ileri bir tarihten. Zaman ile mekâna gelince, Dünya dönüyor. Bir saniyenin yüzde biri kadar kaydım -belki daha az- ve mekân bu kısa süre içinde evle birlikte dört metre kadar hareket etti. Rosenbeisser'e bahçeye inmenin daha iyi olacağını söylemiştim, ama o beni bu görüntü için ikna etti.

"Pekâlâ. Tutalım bütün bunlar doğru. Peki anlamı ne?"

"Şüphesiz anlatacağım. Ama önce akşam yemeği yiyelim, bu uzun ve çok önemli bir hikâye. Sana tarihsel bir görev için özel bir haberci olarak geldim."

Adama inandığımı hissettim. Aşağı inip akşam yemeği ye-

dik, yani ne varsa onu; bütün yaptığım bir kutu sardalya açmak oldu (buzdolabında birkaç yumurta kalmıştı). Sonra mutfakta oturduk, zira kitaplığın haline bakıp canımı sıkmak istemiyordum. Adam bulaşıkları yıkamaya pek hevesli değildi, biraz duygu sömürüsü yapınca en azından kurulamayı kabul etti. Sonra masada oturduk, adam ciddi bir tavırla gözlerimin içine bakıp şöyle dedi:

"2661 yılından geliyorum, sana bir teklif yapmak için, böyle bir teklifi şimdiye kadar kimse ne duydu, ne de duyacak. Zaman Enstitüsü Araştırma Komitesi, benim -yani senin- PAPGEPOHKİTUM Projesi'nin başına geçmeni istiyor, bu kısaltmanın anlamı şudur: Paleolojik Programlama ve Gezegenlerarası Planlama Optimum Hipersayar Kılgısı İçin Tarih-Uzakzaman Mühendisliği. Bu büyük görevi kabul edeceğinden eminim, zira insan ırkına ve tarihine karşı olağanüstü sorumluluğu olan bir görev ve biliyorum ki, sen -yani, ben- inisiyatif sahibi dürüst bir insansın."

"Önce biraz daha bilgi edinmek isterim - aslında anlamadığım nokta, niçin enstitünün bir delegasyon yerine seni -yani, beni- gönderdiği. Öncelikle, sen nasıl -yani, ben nasıl- oraya gittim?"

"Bunu en sonunda, ayrıca açıklayacağım. Esas konuya gelince, Molteris'i hatırlarsın herhalde, değil mi? O zavallı adam elle kullanılan bir zaman makinesi icat etmiş, bir gösteri yapmak istediği sırada feci şekilde can vermişti, çünkü kalkıştan hemen sonra ölecek kadar yaşlanmıştı."

Başımı sallayarak onayladım.

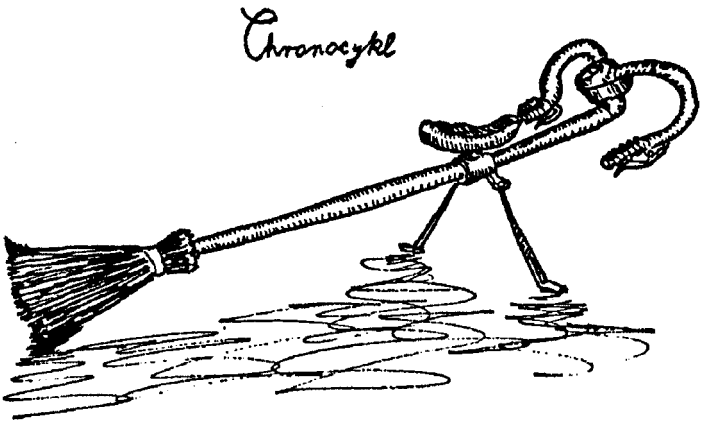
"Bu çeşit bir sürü teşebbüs olacak. Her yeni teknoloji başlangıçta ölümlere neden olur. Molteris, kalkanları olmayan tek koltuklu bir zaman aracı icat etmişti. Adamın, kilise kulesine kanatlarıyla tırmanıp kendi ölümlerine neden olan Ortaçağ köylülerinden farkı yoktu. 23. yüzyılda saat arabaları, takvim binekleri ve eşzaman motorsikletleri ortaya çıktı -ya da senin açından, ortaya çıkacaklar- ama gerçek zamandevinim devrimi ancak üç yüz yıl sonra başlayacak - adlarını vermeyeceğim kişiler sayesinde, onlarla şahsen tanışacaksın. Kısa mesafelerde

zaman yolculuğu bir şeydir, bin yılların derinliklerine keşif seferleri yapmak başka bir şey. Aradaki fark, bir gezinti için şehre inmekle, yıldızlara yolculuk etmek arasındaki farka benzer. Benim çağım, Zamançekimi, Zamandevinimi ve Uzakzaman çağı. Zamanda yolculuk hakkında yığınla saçmalık yazıldı, tıpkı daha önce yıldız yolculukları hakkında yazılmış olduğu gibi - bilirsin, bir bilim adamı, zengin bir iş adamının maddî desteğiyle gidip derme çatma bir roket yapar, sonra ikisi -bayan arkadaşlarının eşliğinde- Galaksi'nin öbür ucuna giderler. Zamandevinimi, tıpkı yıldız yolculuğu gibi, çok büyük bir yatırım, harcama ve planlama gerektirir ... ama bunları kendin de anlayacaksın - oraya gidince, yani, uygun zamanda. İşin teknolojik tarafını şimdilik bırakalım. Önemli olan, onun arkasındaki maksat; bütün bu zahmete, sadece biri gidip firavunları korkutabilsin veya kendi büyük büyük büyükbabasını öldürsün diye girmedik. Dünyanın sosyal yapısı düzene kondu, aynı şekilde iklim de; 27. yüzyılda -ben oradan geliyorum- işler o kadar iyi gidiyor ki, daha iyisi olamaz, ama tarihimiz bizim için bir üzüntü kaynağı olmaya devam ediyor. Geçmişimizi biliyorsun, artık ona bir çeki düzen verme zamanı geldi!"

"Dur bir dakika," dedim, kulaklarım uğulduyordu. "Tarihin durumundan memnun değilsiniz, öyle mi? Peki, bu sizi niye ilgilendiriyor ki? Yani, bu değiştirebileceğiniz bir şey değil, öyle değil mi?"

"Saçmalama. Bu, PAPGEPOHKİTUM acil işler listesinde en başta geliyor. Sana daha önce de söyledim, Paleolojik Programlama ve Gezegenlerarası Planlama Optimum Hipersayar Kılgısı İçin Tarih-Uzakzaman Mühendisliği. Zira Dünya tarihinin, insaniyet, akılcılık ve genel estetik ilkeleri doğrultusunda düzenlenmesi, temizlenmesi, düzeltilmesi, uyarlanıp mükemmelleştirilmesi gerek. Şüphesiz senin de anlayacağın gibi, insanın soy ağacında böylesi cinayet ve mezbaha hikâyelerinin yer alması, önemli kozmik uygarlıklarla ilişki kurulmasında sıkıntı yaratıyor!"

"Geçmişin düzeltilmesi mi?" dedim, şaşkınlıktan dilim tutularak.

Zaman bisikleti.

"Evet, hatta gerekirse, değişiklikler insanlığın ortaya çıkmasından önce yapılacak, böylece insan daha iyi bir durumda ortaya çıkacak. Gerekli para daha şimdiden toplandı, bununla birlikte genel müdür koltuğu hâlâ boş. Herkes bu görevin getireceği risklerden korkuyor."

"Hiç gönüllü yok mu?" Şaşkınlığım her dakika artıyordu.

"Her çakalın dünyayı yönetmek istediği o günler geçti artık. Kimse, kendisini yeterli bulmadığı bir alanda zor bir görev üstlenmek istemiyor. Bu yüzden kadro hâlâ boş, ama mesele çok acil."

"Ama bu konuda bir şey bilmiyorum. Üstelik, bu kadar insan arasında, neden ben?"

"Emrinde bir sürü uzman olacak. Hem zaten işin teknik tarafı senin derdin değil; birçok farklı hareket planı, değişik öneriler, politikalar, yöntemler var; tek gereken, dikkatli bir şekilde düşünülmüş ve sorumluluk taşıyan kararlar. Ve sen -yani, ben- bu kararları alacaksın. Hipersayarımız ruhsal araştırma yaparak şimdiye kadar yaşamış olan herkesi inceledi ve sonunda şuna karar verdi: Sen -yani, ben- projenin tek umudusun."

Uzunca bir sessizlikten sonra, sordum:

"Görüyorum ki bu ciddi bir iş. Görevi belki kabul ederim,

belki de etmem. Dünya tarihi, hmm! Biraz düşünmem gerek. Ama nasıl oldu da bana gelen kişi sen oldun - yani, ben? Zamanda hiçbir yere gitmediğime eminim. Daha dün Hyades'ten döndüm."

"Elbette!" diye sözümü kesti adam. "Zira sen benim daha *önceki* halimsin! Teklifi kabul ettiğin vakit sana zaman bisikletini vereceğim, sen de gitmen gereken yere -yani, zamana- gideceksin."

"Bu benim soruma yanıt değil. Benim öğrenmek istediğim şey, senin 27. yüzyıla nasıl gittiğin?"

"Bir zaman makinesiyle gittim, başka nasıl olabilir? Sonra da oradan buraya, şimdiki zamana geldim."

"Evet, ama eğer ben hiçbir yere zaman makinesiyle gitmemişsem, o halde sen de, yani ben olan..."

"Aptal olma. Ben senden daha sonrayım, bu yüzden 27. yüzyıla gitmek için yola çıktıktan sonra, başına neler geleceğini şu anda bilmene imkân yok."

"Kaçamak konuşuyorsun!" diye homurdandım. "Bak, eğer bu teklifi kabul edersem, dosdoğru 27. yüzyıla gideceğim, doğru mu? Orada o PAPGEPOHKİTUM şeyini falan yöneteceğim. Peki senin bu tablodaki yerin ne?"

"Bütün gece böyle devam edebiliriz. Aynı şeyin etrafında dönüp duruyoruz. Bak, ne yapacaksın! Rosenbeisser'e sor, o sana açıklasın. Zaten zaman konusunda otorite olan kişi o, ben değilim. Bunun dışında bu problem, anlaşılması zor olsa da -zaman döngüleri her zaman böyledir- senin görevine -yani benim görevime- kıyasla çok önemsiz bir şey. Zira sözünü ettiğimiz şey tarihsel bir görev! Peki, ne diyorsun? Kabul mü? Zaman bisikleti çalışacak. Kontrol ettim, hasarlı değil."

"Zaman bisikleti çalışsın ya da çalışmasın, bu şekilde kalkıp gidemem."

"Gitmen gerek! Bu senin görevin! Gitmek zorundasın!"

"Ho ho! Lütfen bu *zorundasın* laflarını bırak! Böyle şeylerden hiç haz etmediğimi bilirsin. Keyfim isterse giderim - gitmemi gerektiren bir durum olduğuna ikna olduğum vakit. Bu Rosenbeisser de kim?"

"ZBE'nin Araştırma Müdürü. Senin baş yardımcın olacak."

"ZBE de nedir?"

"Zaman Bilimleri Enstitüsü."

"Ya reddedersem?"

"Reddedemezsin ... bunu yapmazsın ... bunun anlamı, mm, bunun anlamı cesaretin yok demektir ..."

Bunları söylerken dudağının kenarında saklı bir tebessüm gördüm sanki. Bu beni şüphelendirdi.

"Öyle mi? Peki neden?"

"Çünkü ...eh, bunu sana açıklayamam. Bu zamanın yapısıyla ilgili bir şey."

"Saçma. Eğer kabul etmezsem, o vakit bir yere gitmem, böylece ne o senin Rosenbeisser bana bir şey açıklar, ne de ben tarihe çeki düzen veririm."

Bunu biraz da vakit kazanmak için söylemiştim, çünkü hiç kimse böyle önemli kararları hemencecik almaz; ayrıca bana gelen kişinin neden o -yani ben- olduğu konusunda hiçbir fikrim olmamasına rağmen, ortada bir numara döndüğü, bir aldatmaca olduğu yolunda tuhaf bir duygu vardı içimde.

"Sana yanıtımı kırk sekiz saat sonra vereceğim!" dedim.

O hemen bir karara varmam için ısrar etmeye başladı, ama o ısrar ettikçe şüphem artıyordu. Sonunda adamın bana olan benzerliğinden bile şüphelenmeye başladım. Kılık değiştirmiş bir ajan bile olabilirdi. Bu düşünce aklıma gelir gelmez, onu sınavdan geçirmeye karar verdim. Burada işin püf noktası sadece benim bildiğim bir sırrı sormaktı.

"Niçin *Yıldız Güncesi* adlı kitabımda yer alan yolculukların numarası sırayla gitmiyor?" diye sordum.

"Hah hah!" diye güldü adam. "Demek bana inanmıyorsun, öyle mi? Bunun nedeni şu dostum: Bazı yolculuklar uzayda geçiyor, bazıları da zamanda, bu yüzden asla birinci yolculuk diye bir şey olamaz. Daima yolculukların daha başlamadığı bir zamana geri dönebilir ve herhangi bir yere gidebilirsin, o vakit, birinci yolculuk, ikinci yolculuk olacaktır, ve bu durum sonsuza kadar böyle sürüp gidebilir!"

Bu doğruydu. Gerçi bunu bilen birkaç kişi vardı, ama onlar

da, Profesör Tarantoga'nın Ticholoji Kulübü'ne üye olan güvenilir dostlarımdı. O vakit kimlik belgesini görmek istedim. Kâğıtları düzgündü, yine de bu bir şey kanıtlamıyordu, kâğıtların sahtesini çıkarmak kolaydır. Sadece uzun yolculuklarımda, tek başımayken söylediğim bütün şarkıları söyleyince, şüphem büyük ölçüde azaldı. Bununla birlikte "kayan yıldız, kayan yıldız!" şarkısının nakaratını söylerken detone olduğunu fark ettim. Bunu kendisine söyledim; bu sözlerime alındı ve her zaman detone olan kişinin kendisi değil, ben olduğumu söyledi. O ana kadar sakin sayılabilecek konuşmamız bir tartışmaya, şiddetli bir kavgaya döndü, sonunda adam beni o kadar öfkelendirdi ki, ona evimden defolup gitmesini söyledim. Bu öfkeyle söylenmiş bir sözdü, aslında öyle demek istememiştim, ama o tek kelime etmeksizin ayağa kalktı, üst kata çıktı, zaman bisikletini doğrulttu, üzerine oturdu, birşeyleri kurcaladı ve göz açıp kapayıncaya kadar bir duman bulutu -daha doğrusu bir sigara dumanı- içinde ortadan kayboldu. Duman da az sonra kayboldu - geride kalan tek şey, her yana dağılmış kitaplardı. Kendimi aptal gibi hissederek ayakta durdum, çünkü böyle bir şey beklemiyordum, adam gitmeye kalkınca da tükürdüğümü yalayamazdım. Bir iki dakika düşündükten sonra, dönüp mutfağa gittim, zira en azından üç saattir konuştuğumuz için yeniden karnım açıkmıştı. Buzdolabında hâlâ birkaç yumurta ve biraz salam vardı, ocağı açıp onları kızartmaya başladığını sırada, ikinci katta korkunç bir gürültü koptu.

O kadar irkildim ki, yumurtalar berbat oldu; salamla birlikte ateşin üzerine düştüler - bense güneşin altında ve üstünde yer alan her şeye küfrederek, basamakları üçer üçer çıkıp üst kata koştum.

Raflarda tek bir kitap kalmamıştı. Geri kalanlar büyük bir yığın halindeydi, adam onların altından, zaman bisikletini güçlükle peşi sıra çekerek -zira tam üzerine düşmüştü- dışarı çıktı.

"Peki, bunun ne anlamı ne?!" diye bağırdım, öfkeden morarmış bir şekilde.

"Az sonra açıklayacağım ... bekle ..." diye mırıldandı adam, zaman bisikletini lambaya doğru çekerken. Onu dalgın bir şe-

kilde gözden geçirdi, bu ikinci tecavüzü için özür dileme zahmetinde bile bulunmadı. Artık bu kadarı çok fazlaydı.

"En azından özür dileyebilirsin!!" diye haykırdım, kendimi kaybetmiş bir şekilde.

Adam gülümsedi. Zaman bisikletini bir kenara koydu, yani duvara dayadı, pipoyu buldu, tütünümle doldurdu, yaktı, bacak bacak üzerine attı, öyle ki sonunda kafam iyice kızdı.

"Bu kadarı da olmaz!!" diye haykırdım. O ana kadar yerimdem kımıldamamıştım, ama adamın hesabını gördükten sonra her yanının moraracağına yemin ettim. Benimle oyun oynuyordu, hem de kendi evimde!

"Boş ver," dedi adam ve esnedi. Kendinde bir kabahat görmediği açıkça belliydi. Ama az önce kitaplarının geri kalan kısmını yere düşüren kişi oydu.

"İstemeden oldu," dedi adam, dumanı üfleyerek. "Zaman bisikleti yine kaydı..."

"Peki ama niye döndün?"

"Dönmek zorundaydım."

"Zorunda mıydın?"

"Sevgili dostum, bir zaman döngüsü içindeyiz," dedi adam, sakince. "Az sonra genel müdür görevini kabul etmen için ısrar edeceğim. Eğer reddedersen, gideceğim ve çok geçmeden geri döneceğim ve her şey yeniden başlayacak..."

"Bu imkânsız. Kapalı bir zaman döngüsü içinde miyiz?"

"Kesinlikle."

"Sana inanmıyorum! Eğer bu doğru olsaydı, söylediğimiz ve yaptığımız her şey kelimesi kelimesine aynı olurdu, benim şu anda söylediklerimle seninkiler ilk seferin aynısı değil!!"

"Zaman yolculuğu konusunda türlü hurafe vardır," dedi adam, "senin şu anda sözünü ettiğin şey de aralarında en saçma olanıdır. Bir zaman döngüsünde her şey benzer bir yol izler, ama aynı yolu izlemez, zira zamanın kapalı olması -aynı şekilde mekânın kapalı olması- hareket özgürlüğünü önlemez, sadece onu büyük ölçüde sınırlar! Eğer teklifi kabul edip 2661 yılına gidersen, daire bundan sonra açık bir döngüye dönecektir. Ama eğer reddeder ve beni yeniden kovarsan, yeniden dö-

neceğim ve ... sonunu biliyorsun!"

"O halde başka bir seçeneğim yok mu?" dedim, öfkeden patlayacak gibiydim. "Evet, daha ilk başta bunun altında bir bit yeniği olduğunu anlamıştım! Evimden defol! Gözümün önünden git!!"

"Aptallığı bırak," dedi adam, sakince. "Şu anda her şey bana değil, sana bağlı, doğrusunu söylemek gerekirse, Rosenbeisser'in adamları döngüyü ikimizin üzerine kapadı -kilitledi- ve sen müdür olmayı kabul edinceye kadar onun içinde kalacağız!"

"Amma da teklif ha!" diye bağırdım. "Peki, ya kafanı patlatırsam, ne olacak?"

"Zamanı gelince aynı şey senin de başına gelir. Karar senin - istersen teklifi kabul etme ve hayatımızın sonuna kadar bu şekilde birbirimizi eğlendirelim..."

"Öyle mi! Seni bodruma kilitleyeceğim ve sonra keyfimin istediği yere gideceğim!"

"Kilitleme işini benim yapmam daha mümkün, zira daha kuvvetliyim!"

"Öyle mi?"

"Bunu senin de bilmen gerekir. 2661 yılındaki yemekler buradakilerden -şimdikilerden- daha besleyici, bana bir dakika bile karşı koyamazsın."

"Şimdi görürüz," dedim ve homurdanarak iskemleden kalktım. Adam yerinden kımıldamadı.

"Furjoto biliyorum," dedi sakince.

"O da nedir?"

"2661 yılına ait mükemmelleştirilmiş bir judo şekli. Seni bir saniye içinde yere serebilirim."

Çok öfkeliydim, ama kazandığım onca tecrübe sayesinde en güçlü duygularıma bile hâkim olmayı öğrenmiştim. Böylece onunla -yani, kendimle- konuştuktan sonra, bu işten bir çıkış yolu olmadığı sonucuna vardım. Üstelik, gelecekte bekleyen bu tarihsel görev hem görüşlerime, hem de kişiliğime uyuyordu. Tek hoşuma gitmeyen, bu işi yapmaya mecbur tutulmamdı, ama hesaplaşmam gereken kişinin o değil -o sadece bir piyondu- onun temsil ettiği kişiler olduğunu anlamıştım.

Adam bana zaman bisikletinin nasıl kullanılacağını gösterdi, birkaç püf nokta öğretti, böylece seleye oturdum ve tam ona ortalığı temizleyip kitap raflarını onarması için bir marangoz çağırmasını söyleyecektim ki, bunu yapmaya vakit bulamadım, zira adam çalıştırıcıya basmıştı. O anda adam, lambanın ışığı, bütün oda, her şey sanki patlayıp kayboldu. Altımdaki makine -arka kısmında geniş bir huniye benzeyen bir egzostu olan o madenî boru- sarsıldı; bazen o kadar şiddetli bir şekilde zıplıyordu ki, düşmemek için bütün gücümle gidonlara asılmak zorunda kaldım; hiçbir şey göremiyordum, sanki birisi yüzümü ve vücudumu bir tel fırçayla ovuşturuyor gibi bir hisse kapıldım; zaman içindeki yolculuğumun hızının gittikçe arttığını hissedince frene bastım, bunun üzerine dönüp duran karanlığın içinde gölgeli şekiller ortaya çıktı.

Çok büyük binaları andıran, kimi şişkin, kimi ince yapılı şeyler gördüm; onların ortasından, bir tel kafesten geçen rüzgâr gibi uçtum. Böylesi her geçişte, bir duvara çarpma tehlikesi vardı, elimde olmadan gözlerimi kapadım ve yeniden hızı -yani tempoyu- artırdım. Makine birkaç kez o kadar sarsıldı ki, kafam zangırdadı ve dişlerim birbirine çarptı. Bir noktada anlatması zor bir değişiklik hissettim, sanki şurup kıvamında bir ortamda, sertleşen zamkın içinde olmak gibi bir şeydi; aklımdan şöyle bir düşünce geçti: Sonunda mezarım olacak bir engelden geçiyordum ve amberin içindeki tuhaf bir böcek gibi harcın içinde donup kalarak zaman makinesiyle birlikte kapana sıkışacaktım. Ama yine ileriye doğru bir yalpalanma oldu, zaman makinesi titredi ve ben esnek bir şeyin üzerine kondum, o şey aşağıya doğru çöküp sallandı. Makine altımdan kaydı, beyaz bir ışık vurdu gözlerime; gözlerimi kapamak zorunda kaldım, kamaşmışlardı.

Gözlerimi tekrar açtığım vakit, çevremi bir uğultu almıştı. Büyük ve yuvarlak bir köpük plastiğin üzerinde yatıyordum, üzeri bir hedef tahtası gibi iç içe geçmiş dairelerle boyanmıştı; ters dönmüş zaman makinesi yakınımda duruyordu ve çevremde tek parçalı parlak üniformalar giymiş düzinelerce insan vardı. Kısa boylu, saçları dökülmüş, çok açık sarı saçlı bir

adam minderin üzerine çıktı, ayağa kalkınama yardım etti ve elimi tutup sallamaya başladı, bir taraftan şöyle diyordu:

"Aramıza hoş geldiniz! Rosenbeisser!"

"Tichy," diye karşılık verdim, otomatik bir şekilde. Etrafıma bakındım. Bir şehir kadar büyük bir salondaydık, penceresi yoktu, gök mavisi bir tavan yüksekte asılı duruyordu; üzerine indiğime tıpatıp benzeyen yuvarlak şeyler bir sıra halinde, yan yana dizilmişti; bazıları boştu, bazılarında büyük bir faaliyet sürüyordu. Hem Rosenbeisser'e, hem de beni evimden çekip getirmekte kullandıkları bu zaman ağının diğer yaratıcılarına söylemek üzere birkaç acı söz hazırlamış olduğumu inkâr etmiyorum, ama bir şey söylemedim, çünkü ansızın bu büyük salonun bana neyi hatırlattığını fark ettim: Dev boyutta bir Hollywood stüdyosunu! Zırh giymiş üç adam yanımdan geçti; birinin, tepesinde tavuskuşu tüyü olan bir miğferi ve yaldızlı bir kalkanı vardı, laboratuvar asistanları adamın göğsündeki mücevher kakmalı madalyonu düzelttiler, bir doktor şövalyenin çıplak koluna bir iğne yaptı, birisi hızlı bir şekilde zırhının kayışlarını bağladı, adama iki başlı bir kılıç ve kartal başlı aslanlarla süslenmiş geniş bir pelerin verildi; süssüz çelik giysiler giymiş diğer ikisi -herhalde eskortlarıydı- hedefin ortasında duran zaman bisikletlerinin selelerine çoktan oturmuşlardı bile, bu arada hoparlörden bir ses gürledi: Dikkat lütfen ... yirmi ... on dokuz ... on sekiz ..."

"Bu nedir?" diye sordum, şaşırmıştım, zira aynı anda -on metre kadar ötede- uzun beyaz gömlekler içinde bir dizi sıska derviş duruyordu; onlar da aşı oluyorlardı ve bir teknisyen içlerinden biriyle tartışıyordu; görünüşe bakılırsa yolcu, gömleğinin altına küçük bir tabanca saklamıştı; yüzlerinde savaş boyaları, yeni bilenmiş savaş baltalarını deneyen Kızılderililer gördüm, laboratuvar asistanları aceleyle onların kuş tüyü başlıklarını düzeltiyorlardı ve beyaz önlüklü bir yardımcı küçük, tahta bir el arabasının içinde çok pis, üstü başı yırtık, bacaksız bir dilenciyi başka bir daireye doğru itiyordu, adam Breughel'in korkunç sakatlarına ne kadar da benziyordu!

"Sıfır!" dedi oparlör. Zaman bisikletleri üzerindeki üç zırhlı, hafif bir ışık çakması içinde ortadan kayboldu, geride havada

asılı beyaz bir buhar kaldı, yanmış magnezyumun çıkardığı dumana benziyordu: Bunu daha önce de görmüştüm.

"Bunlar bizim anketçilerimiz," diye açıkladı Rosenbeisser. "Çeşitli yüzyıllarda kamuoyu araştırması yapıyorlar, hepsi istatistiksel şeyler, tamamen bilgi toplama amaçlı; şu ana kadar hiçbir düzeltici teşebbüse geçilmedi, sizi bekliyorduk!"

Adam bana eliyle yol gösterdi ve ardımdan geldi; gerisayım sesleri sürüyordu, kâh orada kâh burada bir ışık çakıyor, soluk duman bulutları yükseliyordu; araştırma ekipleri giderek azalmaya başladı, yerlerini yenileri aldı; her şey, tıpkı o berbat tarihî filmlerden birinin çekildiği dev bir stüdyoda olduğu gibiydi. Kısa zamanda anladım ki, bir kimsenin geçmişe giderken o çağa uygun olmayan nesneleri yanında götürmesi yasaktı, ama anketçiler bu gibi şeyleri gizlice sokmaya çalışıyorlardı, bunu ya inatçılıkları yüzünden, ya da kendi rahatları açısından yapıyorlardı; pekâlâ diye düşündüm, kısa zamanda buna bir son vereceğiz, bazı değişiklerin yapılması gerekecekti, ama sadece şunu sordum:

"Bu şekilde bilgi toplanması ne kadar zaman alıyor? Yardımcıları olan o şövalye ne zaman dönecek?"

"Tarifeye tam olarak uyuluyor," dedi Rosenbeisser, kendinden memnun bir tebessümle. "O üçü dün geri geldi."

Bir şey söylemedim, ama zamandevinimli bir toplumda yaşamaya alışmanın kolay olmayacağını düşündüm. Laboratuvarın bizi yönetim binasına götürecek olan elektrikli arabası bozulmuştu, bu yüzden Rosenbeisser birkaç anketçiye -adamlar bedevi kılığındaydı- develerinden inmelerini emretti ve son anda bulunan bu çareyle gideceğimiz yere vardık.

Ofisim çok büyüktü ve modern tarzda döşenmişti, başka bir deyişle, saydaındı - aslında bu ifade durumu tam olarak yansıtmıyor, zira iskemlelerin çoğu tamamen görünmezdi ve masama oturduğumda, kâğıt yığınları olmasa üst tarafının nerede olduğunu anlayamazdım; üstelik, çalışırken eğildiğim için, çizgili pantolonun içindeki bacaklarım gözümü alıyor, o çizgiler de dikkatimi dağıtıyordu, sonunda görünebilsinler diye bütün eşyaları boyattım. Ne var ki, iskemle ve masaların çok ap-

talca şekilleri olduğu ortaya çıktı, zira hiçbiri bakılmak için tasarlanmamıştı; sonunda bunların yerine 23. yüzyılın ikinci yarısından bir antika takım kondu - ancak o zaman huzur buldum. Böyle ayrıntılardan bahsetmekle, hikâyenin anlatış sırasını bozuyor olabilirim, ama bunlar Proje'nin yetersizliği hakkında bir fikir veriyor. Şunu da söylemem gerekir ki, eğer tek derdim iç dekorasyon olsaydı, bir müdür olarak kendimi cennette yaşıyor sayabilirdim.

Yönetimim sırasında Proje'de yapılan her şeyi anlatmak ancak bir ansiklopediye sığar. Bu yüzden çalışmamızın sadece önemli kısımlarını, elimden geldiği kadar kısa bir şekilde özetlemeye çalışacağım. Örgütlenme yapısı simetrikti. Benim altımda ZİTK (Zaman İnterferometrisi ve Takvimsel Kinetik) vardı, kuvantum alanı ve parçacık zamanbilimi bölümlerine ayrılmıştı; sonra tarih bölümü geliyordu, İnsanlık ve İnsanlıkdışı birimlerine ayrılmıştı. Dr. Rob Boskowitz teknolojistlerin başıydı, Profesör Pat Laton ise tarih-yapıcıları yönetiyordu. Bunların dışında emrimde tarih komandoları ve zaman paraşütçüleri (zaman askerleri, zaman atlayıcılar) vardı, bunlar arasında, acil darbeler yapmanın yanı sıra casusluk faaliyetleri için kullanılmak üzere bir müfreze bulunuyordu. Bu nöbetçi birlikler, beklenmedik, tehlikeli bir gelişmeye karşı bir çeşit itfaiye gibiydiler ve GEDKE (Gezici Denetim ve Kurtarma Ekibi) adını taşıyorlardı. Geldiğim sırada teknolojist-zamanbilimciler büyük çapta bir uzakzaman operasyonuna başlamaya hazırdılar, bu arada İnsanlık bölümündeki (Yardımcı Profesör Harris S. Totels tarafından yönetiliyordu) uzmanlar yüzlerce EBİ (Eğitimsel Beyin İzi) geliştirmişlerdi. Aynı şekilde İnsanlıkdışı bölümü de (Obadiah Goody, küre mühendisi) güneş sistemini daha iyi bir hale getirme -yani gezegenlerin başına Dünya'yı geçirme- yönünde ve biyolojik evrimin yönü ile insanın gelişimi konularında bazı öneriler geliştirmişti. Bütün bu adı geçen yardımcılarımı daha sonra teker teker işten uzaklaştırmak zorunda kaldım; her birini Proje'de meydana gelen belli bir krizle birlikte hatırlıyorum. Bunları yeri geldikçe anlatacağım, böylece insan ırkı şu anki kötü durumunu kime borçlu olduğunu anlar.

Başlangıçta umut doluydum. Uzakzaman ve kronoskobik değişim konularında hızlandırılmış bir eğitimden geçtikten ve yönetim sanatının inceliklerini (otoritenin dağıtılması, iş bölümü ve buna benzer şeyler) öğrendikten sonra -daha o zaman Baş Muhasebeciyle (Eustace C. Liddy) aramızda anlaşmazlık çıktı- bana verilen görevin ne kadar ağır olduğunu anladım. 27. yüzyıl bilimi bana zaman içinde operasyonlar yapmak için çok değişik teknolojiler sağlıyordu; bu yetmezmiş gibi, tarihin onarılması için yüzlerce değişik plan benim imzamı bekliyordu. Her birinin arkasında dünya çapında uzmanların ağırlığı ve bilgisi vardı - böylesi zengin bir planlar yığını içinden bir seçim yapmak zorundaydım. O ana kadar, geçmişi iyileştirmek için hangi yönteme başvuracağımız, bu işe hangi noktadan başlayacağımız ya da müdahalenin ne boyutta olması gerektiği konusunda fikir birliğine varılamamıştı.

Çalışmamızın ilk aşamasında büyük bir iyimserlik hâkimdi; insanlık tarihine henüz el sürmemeye karar verdik, bunun yerine ondan önce gelen bütün dönem, devir ve çağları bir düzene koyacaktık; gezegenlerin yanardağlardan temizlenmesi, Dünya ekseninin doğrultulması, Mars ile Venüs üzerinde gelecekte yerleşim amacıyla uygun şartların yaratılması vs. için büyük projeler hazırlandı, bu arada Ay üç veya dört milyar yıl sonra yapılacak göç uçuşları için bir çeşit iniş pisti veya istasyon görevini görecekti. Kafamda daha iyi bir geçmiş hayalleriyle, TEKVİN roketlerinin (Tarih öncesi Enerji ve Kronolojik Devinim) fırlatılmasını emrettim. Üç model harekete geçti - BREKEKE, KEKS ve KOAKS. Bu kısaltmaların ne anlama geldiğini artık hatırlamıyorum; birincisi kilovatlar ve kinematik etkilerle ilgili bir şeydi, ikincisi ya K-mezon harekete geçirme ya da Kenogenetik Eksobiyometriydi.

Sonuçlar hiç de beklediğimiz gibi olmadı; birbiri ardınca arızalar meydana geldi. KOAKS, yavaş yavaş fren yapıp kendisini zamanın normal akışıyla senkronize etmek yerine, Mars'ta bir patlamaya neden oldu ve gezegeni büyük bir çöle çevirdi; bütün okyanuslar buharlaşıp uzaya dağıldı, gezegenin kavrulmuş kabuğu yarıldı ve her biri binlerce mil çapında tuhaf bir

çukurlar ağı meydana geldi. 19. yüzyıldaki Mars kanalları hipotezi bu şekilde ortaya çıktı. Geçmişteki insanların faaliyetlerimizi öğrenmesini istemediğim için -çünkü bu ciddi problemlere yol açabilirdi- çukurların dikkatli bir şekilde onarılmasını istedim, mühendis Lavache da bu işi 1910 yılı civarında yaptı; daha sonra gelen gökbilimciler kanalların ortadan kaybolmasına hayret etmediler, bunu, kendilerinden önce gelen bilim adamlarının yanılgısına bağladılar. KEKS'in görevi Venüs'ün topraklarını bereketli bir hale getirmekti, KOAKS'ın arızalanması BADKİP (Başlangıç Diferansiyallerinin Kiklokronik Polarisyonu) sayesinde önlenmişti, ama Bozulma Önleyiciler (BÖNLER) fena halde bozuldu ve meydana gelen zaman boşluğu yüzünden Venüs'ün her yanı zehirli bir gaz bulutu içinde kaldı. Bu operasyonları yöneten mühendis Wadenlecker'i hemen işten attım, ama Araştırma Komitesi araya girince, deneyin son aşamasını yürütmesine izin verdim. Bu sefer sadece arızalar çıkmakla kalmadı, kozmik boyutta bir felaket meydana geldi. Kalıcılık akımına karşı harekete geçirilen BREKEKE, günümüzden 6.5 milyar yıl öncesine girdi ve Güneş'in o kadar yakınında ortaya çıktı ki, ondan çok büyük bir yıldız maddesi kopardı, bu da çekimsel güçlerin altında sarmallaşarak gezegenlerin oluşmasına neden oldu.

Wadenlecker, güneş sisteminin kendisi sayesinde meydana geldiği iddiasıyla kendisini savundu, zira eğer o zamansal burun konisi bozulmasaydı, gezegenlerin meydana gelme olasılığı hemen hemen sıfır olacaktı. Gökbilimciler daha sonraları, gezegenleri oluşturacak maddeyi çekmek üzere Güneş'in bu kadar yakınından geçen yıldızın hangisi olduğunu tartışacaklardı, zira -gerçekten de- yıldızların birbirine bu derece yaklaşması pek olacak şey değildi. Küstah herifi hemen ve bir daha geri dönmeyecek şekilde zaman teknolojisi müdürlüğünden aldım, zira -bana göre- Projemizin amacı, böylesi müdahalelerin kazayla, ihmal ve tedbirsizlik yüzünden gerçekleşmesi değildi. İstesek, herhalde gezegenleri oluşturma işini çok daha başarılı bir şekilde gerçekleştirebilirdik. Hem zaten ZİTK bölümü, Mars ile Venüs'e yaptıklarından sonra, böbürlenecek halde değildi.

Bir sonraki gündem maddemiz, Dünya'nın eksenini doğrultma planıydı; iklimin, kutup soğukluğu veya ekvator sıcaklığı olmaksızın, daha düzenli bir hale getirilmesi düşünülmüştü. İyi niyetlerle hareket etmiştik: Amacımız daha çok sayıda türün yaşam savaşını kazanmasıydı. Sonuç istediğimizin tam tersi oldu. Hans Jacob Plötzlich adlı bir mühendis, ağır bir "düzeltme" ünitesini ateşleyince, Dünya'nın ekseninin bugünkü eğikliğe gelmesine neden oldu ve Kambriyen dönemde, Dünya üzerinde görülen en büyük buzul çağı meydana geldi. Aceleci zaman uzmanı Plötzlich, ilk buzul çağını bir uyarı olarak alacağına, ikinci bir buzul çağı daha yarattı: Ne yaptığının farkına varınca -benim bilgim olmadan- bir "düzeltme" ateşlemesi yaptı. Bu da bir zaman çarpışmasına ve yeni bir buzul çağına -bu sefer Pleyistosen dönemde- yol açtı.

Ben daha Plötzlich'i işten atamadan, o ıslah olmaz adam üçüncü bir zaman çarpışmasına yol açmayı başardı: Dünya'nın manyetik kutbunun dönüş ekseniyle uyumlu olmamasının nedeni bu adamdır, zira hâlâ gezegenin sarsılması geçmedi. "Yeniden Düzenleyici"nin parçalarından biri M. Ö. 1 milyona uçtu - şimdi orada büyük Arizona krateri var; neyse ki kimsenin canı yanmadı, o sıralarda oralarda insan yoktu; sadece çöl yandı. Başka bir parça, 1908 gibi yakın bir tarihte düştü - orada yaşayanlar ona "Tungus Göktaşı" adını verdiler. Bu aslında göktaşı falan değildi, özensizce yapılmış "İyileştirici"nin zaman içinde ters dönmüş parçalarıydı. Kimsenin hatırını gözetmeden Plötzlich'i işten attım ve adam kronotoryuma gece vakti gizlice girerken yakalandığı vakit -vicdanı rahatsız olmuştu, neden olduğu hasarı "onarmak" istiyordu- ceza olarak zamanda sürgüne gönderilmesini istedim.

Sonra yumuşadım -ama şu an bunu yaptığıma pişmanım- ve Rosenbeisser'in öğüdüne uyarak boş kadroya mühendis Dizzard'ı atadım. Adamın, profesörün kayınbiraderi olduğundan haberim yoktu. Bilmeden karıştığım bu kayırmanın sonucu kısa zamanda görüldü. Dizzard RED'i (Radyasyon Enerji Değiştokuşu) icat eden kişiydi, bu buluş daha sonra zaman uzmanı Bummeland tarafından geliştirilmişti. Şöyle bir mantık

yürütmüşlerdi: Basit bir zaman çarpışması çok büyük bir zaman enerjisinin açığa çıkmasına neden olur; ama bu, yıkıcı patlamalara dönüşmek yerine (Mars'ın mahvına neden olanı gibi), saf radyasyona dönüşsün. Adamların bu ham fikirleri (niyetin ne olduğu önemli değil!) çok üzülmeme neden oldu. RED gerçekten de kinetik enerjiyi radyasyona çevirdi, ama radyasyon, tam da Mesozoyik dönemin ortasında, bütün dinozorlarımı -en sonuncusuna kadar, bu arada Tanrı bilir daha başka hangi türleri- öldürünce, bunun ne yararı oldu ki?

Bummeland bunun aslında iyi bir şey olduğunu, zira evrimsel aşamayı ortadan kaldırdığını, böylece insanın kökeni olan memelilerin ortaya çıkmasına izin verdiğini söyleyerek kendisini savunmaya çalıştı. Sanki bu önceden kararlaştırılmış bir şeymiş gibi! Dinozorları öldürerek bizi antropojenik manevra yeteneğinden mahrum bıraktılar, üstelik bununla böbürlenme cesaretini buluyorlardı! Dizzard üzgün numarası yaptı, hatta yazılı bir özür bile bıraktı, ama koltuğundan kendiliğinden vazgeçmiş olduğu doğru değil. Gerçek şu ki, Rosenbeisser'e kayınbiraderi Proje'de yer aldığı sürece ofise ayak basmayacağını söyledim.

Bu felaket zincirinden sonra bütün ekibi toplayıp küçük bir konuşma yaptım, bundan böyle geçmişin güvenliğini tehlikeye sokanlara karşı sert tedbirler almaktan başka çarem olmadığı konusunda uyardım onları. Artık sonuç sadece rahat bir işi kaybetmekten ibaret olmayacaktı!

Adamlar bana kazaların anlaşılabilir -hatta neredeyse kaçınılmaz- olduğunu söylediler, daha önce kullanılmamış bir teknoloji söz konusuydu; uzay yolculuğu henüz emekleme aşamasındayken parçalanan roketlerin sayısını düşünmek gerekirdi, üstelik bizim teşebbüsümüz, zamanda geçtiği için, kıyaslanamaz tehlikelerle doluydu. Araştırma Komitesi yeni bir kronometrist tavsiye etti: Profesör Lenny D. Vinch. Onu ve Boskowitz'i yeni deney konusunda iyice uyardım, artık dikkatsizlik sonucunda ciddi bir felaket meydana gelecek olursa, hiçbir şey beni merhametli davranmaya mecbur etmeyecek - edemeyecekti.

Vinch ile Boskowitz'e, Wadenlecker'in, Bummeland'ın ve Dizzard'ın, Araştırma Komitesi'ne benden habersiz yazmış oldukları notları gösterdim; hepsi de tutarsızlıklarla doluydu, zira bazen suçu nesnel zorluklara yüklüyorlar, bazen de söylediklerinden dönüp hatalarının sonucunun övgüye değer olduğunu söylüyorlardı. Onlara, başkalarının sandığı kadar cahil olmadığımı söyledim. Şimdiye kadar Güneş'ten ne kadar maddenin harcanmış olduğunu hesaplamak için dört basit matematik işlemini bilmek yeterliydi - bu ziyanı geri getirmek de mümkün değildi, zira dıştaki gezegenler -amonyak dolu çöplükler, hayır, lağım çukurları- hiçbir şekilde işe yaramazdı; Mars ile Venüs'ü de çıkardım ve Güneş sistemimizi iyileştirmek için son bir teşebbüste bulunulmasına izin verdim. Programa göre Ay, geleceğin yorgun astronotları için bir vahaya dönüştürülecek ve Athena'ya gidecekler için bir aktarma noktası olacaktı.

Athena'yı hiç duymadınız mı? Buna şaşmam. O gezegen Gestirner, Starbuck ve Astroianni'nin ekipleri tarafından güya iyileştirilecekti. Proje başladı başlayalı bu kadar başarısız adamlar görülmemişti. DİBBED (Diyakronik Belirsizlik Bulucusu ve Entropi Düzenleyicisi) çalışmadı, DEGA (Devamlılık Güç Alanı) bozuldu; sonuçta, o güne kadar Dünya ile Mars arasında bir yörüngede dönen Athena, doksan bin küçük parçaya ayrıldı ve geride kalanlar Göktaşı Kuşağı denen şeyi meydana getirdi. Ay'a gelince, iyileştirme uzmanlarımız sayesinde yüzeyi tamamen mahvoldu. Patlamamış olmasına bile şükür. Böylece 19. ve 20. yüzyıl gökbiliminin ünlü bilmecesi ortaya çıktı, çünkü bilim adamları bütün bu kraterlerin nereden geldiğini anlayamadılar. Durumu açıklamak için iki teori geliştirdiler - yanardağlar ve göktaşı etkisi.

Ne saçmalık. Yanardağ kraterleri denen şeyi yapan kişi DEGA sorumlusu zaman teknisyeni Gestirner'di; Astroianni de "göktaşı teorisi"ne neden olmuştu, adam geçmişte üç milyar yıl önce Athena'yı hedef almış ve onu öbür dünyaya yollamıştı. Bu zaman çarpışmasının geri tepmesi, her yöne dağılarak, Venüs'ün dönmesini tamamen durdurdu ve Mars'a iki adet ge-

reksiz ve ters yöne dönen uydu verdi, zira bu uzman için Ay'ın yüzeyini bir atış alanına döndürmek ve Athena'nın parçalarının bir milyar yıl boyunca onun üzerine düşmesine yol açmak çocuk oyuncağıydı. Ne var ki, zaman çekicisine ait bir parçanın -patlama onu 2 milyar 950 milyon yıl önceye fırlatmıştı- tarih öncesi çağlara inmiş olduğunu, denize düştüğünü ve okyanus tabanında bir delik açarak bunun sonucunda Atlantis'in batmasına neden olduğunu öğrenince, bu büyük felaketin failerini bizzat kulaklarından tutup dışarı attım ve operasyondan sorumlu olan herkesi -daha önceki kararıma sadık kalarak- cezalandırdım. Komiteye başvurmaları onlara en ufak bir yarar sağlamadı.

Profesör Lenny D. Vinch'i 16. yüzyıla, Boskowitz'iyse 17. yüzyıla gönderdim, bu sayede biraraya gelip kumpas kuramayacaklardı. Sizin de bildiğiniz gibi, Leonardo da Vinci ömrünün geri kalan kısmını bir zaman makinesi yapmaya vakfetmiş, ama bunu asla başaramamıştır; Leonardo'nun "helikopter"leri ve diğer makineleri -çağdaşları için hem tuhaf, hem de anlaşılması imkânsız olan şeyler- yaşadığı zaman sürgününden kurtulmak için sarf ettiği sonuçsuz çabayı temsil ediyordu.

Bence Boskowitz daha mantıklı davrandı. Olağanüstü yetenekleri olan bu adamın keskin bir zekâsı vardı, zaten matematik eğitimi almıştı: Boskoviç, 17. yüzyılda gerçekten parlak, ama kimsenin umursamadığı bir düşünce adamı oldu. Teorik fizik konusundaki fikirlerini yaymak istiyordu, ama tek bir çağdaşı bile eserlerinden tek kelime anlamadı. Sürgün hayatının sıkıntısını azaltmak için adamı Ragusa'ya (Dubrovnik) gönderdim, zira kendisine karşı örtük bir sempati duyuyordum; yine de -Araştırma Komitesi her ne kadar bu konuda bana karşı olsa da- sorumluları sert bir şekilde cezalandırmanın gerekli olduğuna inanıyordum.

Böylece Proje'nin ilk aşaması tam bir fiyaskoyla sonuçlandı - TEKVİN serisinde başka denemeler yapılmasına kesinlikle karşı çıktım. Bu işe yeterince yatırım yapılmış ve hepsi boşa gitmişti. Jüpiter'in kurak bir çöl haline gelmesi, Mars'ın yanıp kavrulması, Venüs'ün iki kez zehirlenmesi, Ay'ın harap hali

(yüzeyin altındaki o kütle konsantrasyonları, aslında DİBBED ve DEGA'nın burun konilerinin yere iyice çakılmış ve katılaşmış lavın içinde kalmış parçalarıydı) ve Dünya'nın eğik ekseni, okyanusun dibindeki delik, Avrasya ve iki Amerika kıtalarının, bunun neden olduğu çatlak yüzünden ayrılması - o vakte kadar yaptığımız işlerin üzüntü verici bilançosu buydu.

Hatırlayacağınız gibi iki birim vardı, İnsanlık (yardımcı Profesör H. Totels) ve İnsanlıkdışı (küre mühendisi O. Goody). Profesör P. Laton bölüm başkanıydı. Bu adam, başından beri radikal ve tavizsiz fikirleriyle bende şüph uyandırmıştı. Tarihe henüz dokunmamaya karar vermemin nedeni buydu; tarihi uygarlaştırma işini kendi kendilerine yapacak zeki yaratıklar tasarlamak daha mantıklı geliyordu. Bu yüzden Laton ile Totels'i geri planda tuttum (bunu yapmak kolay değildi, zira adamlar geçmişe el atmak için sabırsızlanıyorlardı) ve Goody'ye, Dünya'da Hayatın Evrimleşmesi için başlat emrini verdim. Sonradan beni yaratıcılığı önlemekle suçlamasınlar diye, İZMİBPU'ya (İnsan Zekâsının Mükelleşmesi İçin Biyogenetik Parametrelerin Uygulanması) hatırı sayılır bir serbestlik verdim. Yine de müdürlerini (Obadiah Goody, Homer Gumby, Harry Bosch, Vance Eyck) Doğa'nın hatalarından ders almaları konusunda uyardım, zira Doğa bütün canlıların şeklini bozmuş, Zekâ'ya gitmesi en muhtemel yolları kendisi tıkamıştı - karanlıkta, elinde belli bir program olmadan çalıştığı göz önüne alırsa, bunun için onu suçlamak mümkün değildi. Bizse, tam tersine, belli bir amaca göre davranmak, o büyük hedefi - İZMİBPU'yu- her an gözümüzün önünde tutmak zorundaydık. Adamlar bu öğütlere harfi harfine uyacaklarına söz verdiler ve başarılı olacakları konusunda teminat vererek işe koyuldular.

Onların bağımsızlığına saygı göstererek, bir buçuk milyar yıl boyunca ne işlerine karıştım, ne de yaptıklarını kontrol ettim; ama öyle çok imzasız mektup geliyordu ki, sonunda kendimi olup bitene göz atmak zorunda hissettim. Bulduklarım, insanın saçlarına ak düşürecek şeylerdi. İlk başta adamlar dört yüz milyon yıl boyunca zırhlı balıklar ve çeşitli trilobitler ortaya çıkararak çocuklar gibi eğlenmişlerdi; sonra, dönemin sonuna ne

kadar az zaman kaldığını görerek, her şeyi birbirine karıştırmışlardı. Parçaları rastgele biraraya koyarak -ne şekilde olursa olsun- her biri bir öncekinden daha akıl almaz şeyler, kâh dört ayaklı bir et dağı, kâh bedensiz bir kuyruk, kâh toz zerresi gibi bir şey meydana getirmişlerdi; bazı örneklerin üzerini kaldırım taşı gibi kemiklerle kaplamışlar, bazılarına boynuzlar, uzun dişler, borular, hortumlar ve dokungaçlar takınışlardı - hepsi gelişi güzel bir şekilde tasarlanmış, öyle çirkin, öyle iğrenç ve anlamsız şeylerdi ki, insan dehşete kapılıyordu: Saf Soyutlamacılık, gerçeküstücülük, modern sanattan bir sayfa.

Beni en çok kızdıran, adamların ukalalığı oldu; katı gelenekselciliğimin artık geçmişte kaldığını, "güne" ayak uyduramadığımı ve bende "şekil duyarlılığı" olmadığını söylediler. Kendime hâkim olabilirdim: Tabii sadece bu kadarla kalsalardı! Ama hayır. Titizlikle seçilmiş insanlardan oluşan grubun içinde herkes birbirini sırtından bıçaklamanın yollarını arıyordu. Dertleri *Homo Sapiens* değil, sadece meslektaşlarının projelerini batırmaktı; bu yüzden Doğa'da yeni bir tür ortaya çıkar çıkmaz, rakip modeli öldürmek ve onun düşük niteliğini gözler önüne sermek amacıyla bir canavar yaratılıyordu. "Yaşam savaşı" denen şey, meslekî kıskançlıklardan ve birbirinin planını çökertmekten kaynaklanıyordu. Evrimin uzun sivri dişleri ve pençeleri, sadece bölüm içinde süregelen iç savaşı yansıtıyordu. Ekip çalışması yerine, bir sürü işe yaramaz şey yapıldığını ve herkesin, meslektaşının yarattığı türlerin ayağını kaydırmak için durmadan uğraştığını gördüm; görünüşe bakılırsa, en büyük zevki, bir başkasının yönetimindeki bir cinsin gelişimine son verdikleri an alıyorlardı, canlılar krallığında bu kadar çok çıkmaz sokak olmasının nedeni işte budur. Aslında canlı demememeliyim; Dünya'yı mumyalar müzesiyle mezarlık arası bir şeye dönüştürmüşlerdi. Bir işi bitirmeden diğerine atılıyorlardı; hava soluyan balıklara ve eklem bacaklılara fırsat tanımadılar, nefes borusuna sahip olma şanslarını ellerinden aldılar ve eğer ben olmasaydım, buhar ve elektrik çağına bile geçemeyecektik, çünkü "karbon"u, yani gelecekteki buhar makineleri için kömür üretecek ağaçları dikmeyi unutmuşlardı.

Kontrol sırasında yılgınlığa kapılmaktan kendimi alamadım: Bütün gezegen ceset ve enkazla doluydu, özellikle Bosch işi iyice eğlenceye çevirmişti - adama niçin *Rhamphorhynchus*'un kuyruğunun uçurtmaya benzediğini, *Proboscida*'lar yüzünden utanıp utanmadığını, kertenkelelerin sırtlarında neden parmaklık demirleri gibi dikenler olduğunu sorunca, bana "Yaratıcı ilhamın coşkusunu anlamıyorsun," diye karşılık verdi. O halde bu durumda sence *zekâ* hangi noktada kök salacak, diye sordum; bu soru tamamen retorikti, çünkü elbirliğiyle, umut veren bütün gelişim yollarını tıkamışlardı. Onların önüne hiçbir hazır çözüm koymadım, sadece kuşların, kartalların öncesini hatırlattım; sonra bir baktım ki ortaya saçma sapan şeyler çıkmış: Bir yanda, kafası inanılmaz derecede küçültülmüş, uçan bir şey, bir yanda devekuşu gibi koşan bir şey vardı. Yapılacak iki şey kalmıştı: Ya arda kalan şeylerden Akıllı İnsan meydana getirilecek, ya da, tıpkı kale duvarlarını yıkar gibi, gelişimin bütün tıkanmış yolları zorla açılacaktı. Ama zorla bir şey yapmak söz konusu değildi, zira bu kadar açık bir müdahale, daha sonra paleontolojistler tarafından *mucize* olarak nitelenirdi ve ben uzun zaman önce, gelecek nesilleri yanlışa düşürmemek için, mucizeleri yasaklamıştım.

Bütün bu ilkesiz tasarımcıları işten attım - yani, kendi zamanlarından uzaklaştırdım. Sonra, adamların başarısızlıklarının toplu halde gömülme işi ortaya çıktı, çünkü milyonlarca eksik bırakılmış yaratık öldü. Türlerin öldürülmesi emrini verdiğim, hakkımda yayılan birçok iftiradan sadece biridir. Hayatı, bir mobilya parçası gibi, evrimin bir ucundan diğerine sürükleyen kişi ben değildim; *amoebedodo*'nun gövdesini çift yapan, hecin devesini fil gibi şişiren, balinaları amatörce meydana getiren, mamutu intihara sürükleyen ben değilim; zira ben baştan sona Proje'ye sadık kaldım, Goody ile çetesinin evrimi çevirmiş oldukları rezil oyunla bir ilgim yok. Eyck ile Bosch'u Ortaçağ'a sürdüm, Gumby'ye gelince, adam İZMİBPU ile alay ettiği için (başka şeylerin yanı sıra bir at-adam ve tiz sesli bir balık kadın yaratmıştı), onu ta İlkçağ'a, Trakya'ya gönderdim. Sonra olanları daha önce de görmüştüm, hem de

bir kereden fazla. Sürgünler gerçek şeyler yaratma imkânından mahrum kalınca, hayal kırıklıklarını onların yerine geçen eserlerle telafi ettiler. Bosch'un daha başka neler yapmayı tasarladığını merak eden biri, adamın resimlerine bakarak bunu anlayabilir. Gerçekten de yetenekliydi. Yaşadığı çağın ruhuna uyum sağlaması bunu ispat ediyor - resimlerinin, bütün o Son Yargıların ve cehennem sahnelerinin, göstermelik dinsel havası bu yüzden. Yine de Bosch, bazı uygunsuzluklar yapmada duramamış. "Dünyevî Zevkler Bahçesi"nde, "Müzik Cehennem"inin tam ortasında (üç kanatlı resmin sağında) on iki koltuklu bir zaman otobüsü duruyor. Bu konuda yapabileceğim bir şey yok.

Homeros'a gelince, sanırım onu, yaratıklarıyla birlikte Eski Yunan'a yollamakla iyi ettim. Yaptığı resimler kaybolu, ama yazdıkları kaldı. Tuhaf olan, kimsenin bu eserlerdeki tarih hatalarını fark etmemiş olması. Homeros'un, durmadan birbirlerinin planını bozan, yani enstitüdeki meslektaşları gibi davranan Olymposluları ciddiye almadığı belli. *İliada* ve *Odysseia* gerçek olayların anlatıldığı eserlerdir; örneğin, çabuk öfkelenen Zeus, benim alaya alındığım bir kişilik.

Bununla birlikte Goody'yi hemen kovamadım, çünkü Rosenbeisser onun adına teminat verdi: Eğer bu adam beni hayal kırıklığına uğratırsa, o vakit kendisini, yani Proje'nin araştırma müdürünü, istersem Arkeyen döneme bile gönderebilirmişim. Güya Goody'nin gizli yetenekleri varmış, faydalı olabilirmiş; maymundan arta kalanları kullanma fikrine karşı çıktığım vakit, adam KAGİÇA'ya (Karşılıklı Geri-itilim İçin Çifte Antropogenez) başladı. Onun KAGİÇA'sından pek umudum yoktu, ama itiraz etmedim, çünkü artık bütün önerileri geri çevirdiğim yolunda söylentiler dolaşıyordu. Bir sonraki denetim uçuşunda ortaya çıktı ki, adam bazı küçük memelileri okyanusta yaşamaya mecbur edip onlara balığa benzer bir şekil vermiş; o sırada bu yaratık yunus aşamasına ulaşmıştı. Nedense Goody, uyum sağlamak için, biri karada diğeri denizde olmak üzere iki zeki varlığın gerektiği fikrini takıntı kafasına. Ne kadar aptalca bir düşünce! Şüphesiz bu durum çatışmalara

neden olacaktı! Adama suda zeki varlık istemediğimi söyledim! Bu yüzden yunus balığı ihtiyacı olanı kat kat aşan boyutta bir beyinle kaldı, biziyse çözümsüz bir sorun bekliyordu.

Ne yapacaktık? Evrime, ta başından, yeniden başlamak mı? Bunu yapamazdım, sinirlerim harap olmuştu. Goody'ye ne uygun görürse yapmasını söyledim, başka bir deyişle maymunu model olarak kullanmasını kabul ettim, ama adamdan onu biraz güzelleştireceğine dair söz aldım; sonradan "bilmiyordum" diye bahanelerin arkasına sığınmasın diye, ona bazı temel noktalarda açıklamalarda bulundum - yazılı olarak, resmî kanallardan, ama bütün ayrıntılara girmeden (bu doğru). Bununla birlikte o çıplak anal bölgelerin hiç hoş olmadığına işaret ettim, seks konusunda da çiçekleri, zambakları, tomurcukları çağrıştıran ince bir yaklaşım tavsiye ettim; sonra dışarı çıkarken -Komite toplantısına katılmam gerekiyordu- adama işleri her zamanki gibi berbat etmemesini, hoş bir motif bulmasını söyledim. Stüdyosu karman çormandı, oradan buradan kalasa benzer birşeyler fırlamıştı, tahtalar, testereler - bunların aşkla ne ilgisi olabilirdi? Çıldırdın mı, dedim adama, hiç testereyle aşk olur mu? Testereyi atacağı konusunda adama yemin ettirdim, başını şevkle salladı - bu arada da içten içe gülüyordu, çünkü işten atılma evraklarının masamda beklediğini öğrenmişti ve bu yüzden kaybedeceği bir şey olmadığını biliyordu.

Adam benden intikam almaya karar verdi. Sağda solda, işi bittiğinde babalığın (yani benim) şapkasının uçacağını söylüyordu, gerçekten de öyle oldu; Tanrım - hemen adamı yanıma çağırdım, dürüst bir memur rolü oynadı ve ona söylediklerime uymuş olduğu konusunda ısrar etti! Gel gör ki, arka taraftaki o tüysüz yeri kaldırmak yerine, maymunun her yanını tıraş etmişti, daha doğrusu her şeyin tersini yapmıştı; aşk ile seks konusuna gelince, yaptıkları *açıkça* sabotajdı. Seçtiği yeri kastediyorum! Bu ihanetten daha fazla söz etmeme gerek yok. Sonucunu siz de görüyorsunuz. Evet, bay mühendis gerçekten çok ileri gitmişti! Maymunlar hiç olmazsa vejateryendi, adam onları etobur yapmıştı.

Homo sapiens'in yeniden insanlaştırılması amacıyla Komi-

te'yi acil olarak topladım; bana bu işi bir hamlede halledemeyeceğim söylendi; yirmi beş veya otuz milyon yıl geriye gitmek gerekiyordu; oylamada karşı taraf kazandı, ben de veto hakkımı kullanmadım, belki kullansam daha iyi olacaktı, ama artık gücüm tükenmişti. Zaten 18. ve 19. yüzyıllardan bazı haberler geliyordu; GEDKE görevlileri, durmadan zaman içinde gidip gelmekten sıkıldıklarından, işleri kendileri için kolaylaştırmak amacıyla eski kale ve saraylarda, bodrum katlarında yaşamaya başlamışlardı; sonunda lanetlenmiş ruhlar, şıngırdayan zincirler (zaman bisikletinin harekete geçme sesi) ve hortlaklar (sanki başka bir renk bulamamışlar gibi üniformaları beyazdı) hakkında söylentiler başlamıştı; insanların başlarını döndürüyorlar, duvarlardan ve kapılardan geçerek (zamanda yolculuk her zaman böyle gözükür, çünkü yeryüzü dönmesini sürdürürken, zaman bisikleti hareketsiz kalır) onları korkutuyorlardı ve bütün bunlar öyle bir karmaşa yarattı ki, sonunda Romantizm doğdu. Suçluları cezalandırdıktan sonra, sıra Goody ile Rosenbeisser'e geldi.

Araştırma Komitesi'nin bu yüzden beni hiç affetmeyeceğini bile bile, ikisini de sürgüne yolladım. Yine de, kin tutan biri olmadığımdan, adamın hakkını vereyim: Kararım üzerine bana karşı son derece çirkin bir tavır sergileyen Rosenbeisser, sürgündeyken oldukça iyi davrandı - Julianus Apostata olarak. Bizans'ta yoksulların kaderini iyileştirmek için epey iyi işler yaptı. Bu da, işindeki başarısızlığının, sadece o iş için yeterli olmamasından kaynaklandığını gösteriyor. Bir imparator olmak, tarihin düzeltilmesine kıyasla, çok önemsiz bir iştir.

Böylece Proje'nin ikinci aşaması da sona erdi. Sonra, toplumsal olaylar bölümüne işe başlamaları için izin verdim, zira artık elimizde mükemmelleştirilecek tek şey olarak uygarlık tarihi kalmıştı. İşe koyulan Totels ve Laton, seleflerinin bu derece başarısız olmasından açıkça sevinç duyuyorlardı, yine de beni önceden *uyarmaktan* geri kalmadılar - köpek herifler işi sağlama almak istiyorlardı: Artık kimse bu cins bir *homo sapiens* ile PAPGEPOHKİTUM projesinden fazla bir şey beklememeliydi!

Totels ilk düzeltme programının uygulanmasını zamanbilimcilere bıraktı. Bu adamlar Kand el Abr, Canne de la Breux, Guirre Andaule ve G. I. R. Andoll idi. Ekip, tarih bilimcisi mühendis Hemdreisser'in yönetimindeydi. O ve meslektaşları, kentleşmenin hızlandırılmasıyla kültürel gelişim sağlamayı planladılar. Aşağı Mısır'da, 12. hanedan zamanında -13 de olabilir, artık hatırlamıyorum- zaman temsilcilerinin (bunlara genellikle zaman ajanı deriz) yardımıyla büyük çapta inşaat malzemesi topladılar ve mimarlık konusundaki bilgi seviyesini yükselttiler, ama yeterli denetim olmadığı için plan yanlış uygulandı. Sonuçta, halk için ev yapımı yerine, elimize geçen şey -şahıslara ait bir kült çerçevesinde- çeşitli firavunlar için yapılan mezarlar oldu ve bunlar hiç kimseye bir yarar sağlamadı. Bütün ekibi Girit'e gönderdim; Minos sarayı bu şekilde ortaya çıktı. Doğru mu bilmiyorum, ama Bonuspart'ın bana söylediğine göre, sürgünler o sırada kendi aralarında kavgaya tutuşmuşlar ve eski şeflerine karşı gelip adamı Labirent'in içine koymuşlar. Kayıtlara bakmadığım için bu konuda emin değilim, ama bana göre Hemdreisser'in Minotauros'a benzer bir yanı yoktu.

Bu vur-kaç yaklaşımına bir son vermek istedim ve daha uzun vadeli değişiklikler yaratacak tekliflerin sunulmasını istedim. Açıkça mı iş göreceğiz, yoksa gizlice mi, bu konuda karara varmak zorundaydık - yani çeşitli dönemlerde yaşayan insanların, tarih dışından birinin kendilerine yardım ettiğini anlamalarına izin verilecek miydi, verilmeyecek miydi? Totels, liberal görüşlü birisiydi, gizlilikten yanaydı, ben de aynı fikirdeydim. Diğer stratejiye göre geçmişin bütün uluslarını açık bir manda yönetimi altına koymak gerekecekti, bu da onların kendilerini özgür hissetmemelerine yol açardı. Bu nedenle, vereceğimiz yardımın kimden geldiği anlaşılmamalıydı. Laton itiraz etti, kafasında, bütün toplumları yerleştirebileceği ideal bir devlet planı vardı.

Ben Totels'i destekledim, adam beni en genç -muhtemelen en iyi- asistanlarından biriyle tanıştırdı. Doktora öğrencisi olan Otto Noy adlı bu adam tektanrıcılığı icat etmişti. Tanrı,

diye açıklama yaptı bana Noy, hiç kimseye zarar vermeyen bir düşüncedir, ama bize -iyileştiricilere- hareketlerimizde bir serbestlik sağlayacaktır, çünkü plana göre Tanrı'nın kararları *ipso facto* esrarlı olacaktı; insanoğlu onları anlayamayacak, dolayısıyla da tenkit etmeyecekti; birilerinin -uzakzaman yoluyla- tarihlerine müdahele ettiğinden de şüphelenmeyecekti. Görünüşte kötü bir fikir değildi, ama emin olmak amacıyla genç asistana teorisini denemek için küçük bir yer verdim, yeryüzünün ücra bir köşesinde, Küçük Asya'da bir Yahudi kabilesi üzerinde deney yapabilirdi. Yardımcısı tarihbilimci mühendis Joseph Iubus idi. Olağan bir kontrol sonunda, adamların kurallara ciddi anlamda karşı geldiği ortaya çıktı. Noy'un, Yahudilerin bir çöl gezintisi sırasında 60.000 ton arpa dökülmesini emretmesi zaten yeterince kötüydü; onlara vermesi gereken "gizli yardım", çok sayıda müdaheleye yol açmıştı (Kızıldeniz'i yarmış, Yahudilerin düşmanlarına uzaktan kumandalı çekirgeler yollamıştı), bütün bunların sonunda bu yardımları alanların başı döndü ve kendilerinin seçilmiş olduğunu ilan ettiler.

Ne zaman bir planın uygulanışında aksaklık çıksa, planlayıcı, taktik değiştirmek yerine, hiç istisnasız, gittikçe daha güçlü uyarıcılara başvurdu. Ama Otto Noy'un napalın kullanması, görülmemiş boyutta bir şeydi. Neden buna izin verdim, diye soruyor olmalısınız? İzin mi verdim?! Bu konuda bir bilgim yoktu ki! Enstitü'nün deney sahasında yaptığı bir gösteride, uzaktan kumandayla bir çalılığı yakmış, geçmişte yapacağı şeyin de bundan ibaret olduğu konusunda hepimize teminat vermişti; bilirsiniz, çölde birkaç kurumuş kaktüs yanacaktı, hepsi o kadar. Sanırım adam bu gösteriyi ahlâk kurallarına uymak amacıyla yapmıştı. Onu Sina Yarımadası'na sürdükten sonra, bütün grup yöneticilerini, doğaüstü izleniini uyandıracak herhangi bir davranışta bulunmaktan men ettim. Ama şüphesiz, Noy ile Iubus'un yaptıkları tarihte derin izler bıraktı.

Zaten bu olağan bir şeydi. Her uzakzaman müdahelesi bir dizi olay başlatıyor, bu durum uygun tedbirler alınmadan kontrol edilemiyor, bütün bunlar yeni karışıklıklara neden oluyor ve bu böylece sürüp gidiyordu. Otto Noy'un sürgünde-

ki davranışı çok uygunsuzdu, daha önceden, tarihselmetrist pozisyonundayken kazandığı şöhreti kullanmıştı. Adam artık "mucize"lerini yapamayacak bir haldeydi, ama o mucizelerin hatırası canlı kaldı. Iubus'a gelince, zaman birliklerimi adamın yardımına yolladığım yolunda bir söylenti çıktığını biliyorum, ama bu doğru değil. Neler olup bittiği hakkında pek bilgim yok, böyle ayrıntılara ayıracak vaktim yoktu; ama görünüşe göre Otto Noy'la arası bozulmuş ve Noy hayatı onun için o kadar tahammül edilmez bir hale getirmiş ki, sonunda Eyüp efsanesi ortaya çıkmış. Bu deneyden en zararlı çıkanlar Yahudiler oldu, çünkü artık seçilmiş olduklarına kesin bir şekilde inanıyorlardı ve Proje'den vazgeçildikten sonra, onları yurtlarında da sürgünde de acı günler bekliyordu. Proje'deki düşmanlarımın bu konuda neler söylediklerini anlatmayacağım.

Hem artık Proje çok sıkıntılı bir döneme girmişti. Bunun sorumluluğu biraz da bana ait, Totels ile Laton'un isteklerini kabul ettiğim için tarihin geniş bir açıdan iyileştirilmesine izin verdim, yani bazı anlarda ve mekânlarda değil, bütün tarihsel zaman çizgisi boyunca. Bu iyileştirme stratejisi -buna "entegre" deniyordu- operasyonumuzu arapsaçına çevirdi; bundan kurtulabilmek için her yüzyıla bir grup gözlemci yerleştirdim; ayrıca Laton'a gizli bir zaman polisi örgütleme yetkisi verdim; bu polisler, zaman suçlarıyla mücadele edecekti.

Bu zaman suçu, aklıma kâbuslarda bile girmeyecek bir şeyle, yani süpürge konusuyla ilgiliydi. Çoğunluğunu memurlarımızın, laboratuvar teknisyenlerimizin ve sekreterlerimizin meydana getirdiği bir grup çılgın gencin işiydi bu. Şeytanla anlaşma yapmak, cinler ve periler, cadıların kutsal günü, azizlerin şeytana uyması konusunda bütün o sonu gelmez Ortaçağ masalları, hiçbir ahlâkî kaygısı olmayan yeniyetmelerin yaptığı "kaçak" zaman yolculuklarından çıkmıştı. Bir zaman bisikleti, bir boru, bir sele ve bir egzost hunisinden meydana gelir; bu yüzden insan onu, özellikle ışık iyi olmadığı vakit, kolaylıkla uzun saplı bir süpürge sanabilir. Bazı utanmaz kadınlar, özellikle geceleri, gezintiye çıkarak Ortaçağ köylülerine korku salmışlardı. Sadece insanların başları üzerinden hızla geçip git-

mekle kalmıyorlar, 13. veya 12. yüzyılda, insanları şok edecek kılıklarda -bazen belden yukarısı çıplak bir halde- dolaşıyorlardı; bunların, uçan süpürgelerin üzerine oturmuş çıplak cadılar (daha iyi bir tanım bulunmadığı için) sanılmasına şaşmamak gerek. Tuhaf bir rastlantı sonucu suçluların bulunmasında ve yakalanmasında, o sırada sürgünde olan H. Bosch'un yardımını gördüm; adam hiç şüphesiz bir zaman yolcusu karşısında düşüp bayılacak biri değildi ve "cehennem" resminde gerçek yüzleri resmetmişti - şeytanların değil, düzinelerce kanundışı zaman bisikletçisi ile arkadaşının yüzleriydi bunlar. Birçoğunu bizzat tanıyor olması, işini daha da kolaylaştırmıştı.

Bu zaman serserilerinin birçok insana zarar vermiş olduğunu göz önünde tutarak suçluları yedi yüz yıl geriye yolladım ("20. yüzyılın radikal öğrencileri"). Bu arada faaliyet alanımız artık dört bin yıldan fazlaya yayılmıştı. GEDKE'nin şefi olan N. Bonuspart, durumun kontrolden çıkmakta olduğunu haber verdi ve zaman paraşütçüleri arasında bir acil durum ekibi oluşturulmasını istedi. Yüzlerce yeni işçi almaya başladık; yetersiz, hiç talim görmemiş bu kişileri, vakit yitirmeden alarm gelen yerlere yolluyorduk. Bu kişilerin bazı yüzyıllarda toplanması, ulusların toplu olarak göç etmesi gibi ciddi olaylara yol açtı; birliklerin inişini gizlemek için elimizden geleni yaptık, ama 20. yüzyılda (yüzyılın ortalarına doğru) "uçan daireler" herkesçe bilinen bir fenomene dönüşmüştü, zira o sırada hızla gelişen kitle iletişim teknolojisi sayesinde haberler hemen yayılıyordu.

Yine de bu, bir sonraki skandala kıyasla solda sıfır kalırdı. Bu skandalın yaratıcısı ve baş aktörü, GEDKE'nin şefiydi. Aldığım raporlarda, adamlarının iyileştirme çalışmalarını gözlemlemek yerine, tarihe bizzat katıldıkları söyleniyordu ve bunu, Laton ile Totels'in direktiflerinden çok, Bonuspart'ın keyfî zaman politikaları doğrultusunda yapıyorlardı. Ben adamı görevden almaya fırsat bulamadan, o kaçıp 18. yüzyıla gitti - orada eski yardakçılarına güvenebilirdi. Sonra bir baktım ki adam Fransa İmparatoru olmuş. Bu rezalet şiddetle cezalandırılmalıydı. Laton 1807'ye, Versailles'a bir yedek tümen göndermemi önerdi, ama bunu yapmak mümkün değildi, böylesi bir saldırı daha sonraki tarih-

te benzeri olmayan bir karışıklık yaratırdı - insanlık o andan itibaren koruma altında olduğunu öğrenirdi. Daha tedbirli olan Totels, işi "doğal" gösterecek bir plan önerdi: Napolyon'un gizlice cezalandırılması. Bonapart'a karşı bir koalisyon meydana getirildi ve ordu talime başladı, ama GEDKE'nin şefi hemen bunun haberini aldı ve saldırıya geçmek için vakit kaybetmedi; adamın profesyonel bir stratejist olması boşuna değildi, küçük parmağında bile strateji vardı ve Totels'in karşısına çıkardığı bütün düşmanları teker teker yendi. Bir ara adamı Rusya'da köşeye sıkıştırdığımızı sandık, ama o savaşta da bir şekilde elimizden kaçtı, bu arada Avrupa'nın yarısı dumanı tüten yıkıntılar içinde kalmıştı; sonunda iyi niyetli tarih-yapıcılarının bir kenara çekilmesini sağlayıp Waterloo'da bizzat Napolyon'un hakkından geldim. Bu pek o kadar böbürlenecek bir şey değil!

Napolyon Elba Adası'ndan kaçtı, acil olarak dikkatimi vermem gereken o kadar çok iş vardı ki, daha uygun bir sürgün ayarlamaya vakit olmamıştı; artık suç işleyenler hak ettikleri cezayı almayı sakince beklemeden aceleyle uzak geçmişe kaçıyorlar, ün veya olağanüstü güç kazanmalarına yardım edecek şeyleri de kaçak olarak yanlarında götürüyorlardı (bunlar arasında simyacı Cagliostro, Simon Magus gibileri vardı). Bazı raporlar geldi, bunların doğru olup olmadığını kontrol edemedim, dediklerine göre Atlantis, TEKVİN operasyonundan seken bir parça yüzünden batmamıştı, Dr. Huey Hokum adlı biri, bu işi kasıtlı olarak, orada ne gibi gizli işler yaptığını benden saklamak amacıyla yapmıştı. Etrafımdaki her şey, tek kelimeyle, çöküyordu. Başarılı bir sonuç alacağımızdan umudu kestim; daha da kötüsü, şüpheci oldum. Artık ne iyileştirmenin sonucunu biliyordum, ne bu işten vazgeçmenin yaratacağı etkiyi, ne de her yüzyıla gönderdiğim polis devriyelerinin arasında başgösteren itaatsizlik ve bozulmanın bu işteki rolünü.

Problemi diğer ucundan çözmeye karar verdim. On iki ciltlik *Büyük Dünya Tarihi Ansiklopedisi*'ni elime alıp incelemeye başladım ve bana az da olsa şüpheli görünen bir şey bulduğum her yere bir keşif ekibi yolladım - Kardinal Richelieu örneğinde olduğu gibi. GEDKE'ye sorup adamın ajanlarımızdan

biri olmadığından emin olduktan sonra, Laton'dan oraya bir casus göndermesini istedim. Laton bu görevi Reichplatz diye birine verdi; sonra içimden bir ses sözlüğe bakmamı söyledi; elim ayağım tutuldu, çünkü gerçekten Richelieu ile Reichplatz'ın anlamı aynıydı -"Zengin Yer"- ama artık çok geç kalınmıştı, zira adam çoktan sarayda yüksek mevkilere ulaşmanın bir yolunu bulmuş ve 13. Louis'yi yöneten kimse olmuştu. Onunla uğraşmadım, çünkü Napolyon Savaşlarından sonra bu çeşit teşebbüslerin nereye varabileceğini biliyordum.

Bu arada başka bir sorun ortaya çıkmaya başlamıştı. Bazı yüzyıllar sürgünlerle o kadar çok dolmuştu ki, zaman polisi onları kontrol edemiyordu - adamlar sırf bana kötülük olsun diye söylentiler ve batıl inançlar yayıyorlar, denetleyicilere rüşvet veriyorlardı; bu yüzden bütün bu belalıları tek bir yer ve zamanda, Antik Yunan'da toplamaya başladım; bunun sonucunda orası, uygarlığın en önemli adımlarının atıldığı yer oldu; Atina şehrindeki filozofların sayısı bütün Avrupa'dakilerden fazlaydı. O sırada artık Laton ile Totels de, güvenimi kötüye kullanmış oldukları için, sürgün edilmişlerdi. Laton, gördüğüm en kalınkafalı fanatiklerden biriydi, kendi siyasî görüşünü sürdürerek emirlerime karşı geldi (fikirlerinin geniş ifadesini *Devlet* adlı kitabında bulabilirsiniz), adamın görüşü aşırı derecede anti-demokratikti, gerçekte baskıya dayanıyordu; örneğin Orta Krallığı ele alalım, Hindistan'daki kast sistemi, Kutsal Roma İmparatorluğu, hatta Japonların 1868'den sonra Mikado'nun tanrı olduğuna inanmaları, evet, bunların hepsi onun işiydi. Bayan Schicklgruber adında biriyle evlenip evlenmediğine gelince -ki o meşhur çocuk, daha sonra Avrupa'nın yarısını ayakları altında çiğneyen o çocuk bu evliliğin meyvesi olacaktı- bundan emin değilim, zira bunu bana söyleyen kişi Totels'ti ve Laton'la ikisi her zaman birbirlerinin can düşmanıydılar.

Laton Aztek krallığını planladı, Totels oraya İspanyolları gönderdi; son dakikada GEDKE'den rapor alınca, Colomb'un yolculuğunun ertelenmesini ve Güney Amerika'da at yetiştirilmesini emrettim, çünkü Cortez'in adamları Kızılderililerin atlı ordusuna karşı koyamazlardı, ama düzenleyiciler işi becere-

medi ve atlar Quaternary gibi uzak bir yerde, etrafta Kızılderili olmadığı bir zamanda öldü, böylece savaş arabalarını çekecek kimse bulamadık, oysa tekerlek çoktan icat edilmişti. Colomb'a gelince, gerekli yerlere rüşvet yedirdikten sonra, 1492'de işi başardı. Bizim iyileştirmemiz işte böyle çalışıyordu. Sanki Yunanistan'da yeterli sayıda filozof yokmuş gibi Harris Totels ile Pat Laton'u oraya sürgün ettiğim için suçlandırın. Doğru değil! Küçük bir insanlık göstermek amacıyla adamların sürgüne gidecekleri yeri ve zamanı seçmelerine izin vermiştim; Platon'u, tam istediği yere değil de, Sirakuza'ya koyduğumu kabul ediyorum, çünkü o şehirde sürüp giden savaşlar yüzünden, adamın çok değer verdiği fikrini, yani "Felsefe Krallığını" uygulamaya koyamayacağını biliyordum.

Harris Totels, herkesin bildiği gibi, Makedonyalı İskender'in hocası oldu. Adamın kabahati dikkatsizlikti ve bunun korkunç sonuçları olmuştu. Büyük çapta ansiklopediler oluşturma tutkusuna yenik düşerek -her zaman olduğu gibi-, sınıflandırma ve Mükemmel Proje Teorisi üzerinde uğraşırken, arkasından türlü rezalet dönüyordu. Baş muhasebeci, kimse kendisini kontrol etmediği için, bir dalgıç arkadaşıyla birlikte Cortez'in adamlarının geri çekilirken boğulmuş oldukları kanaldan Montezuma altınını çıkardı ve adamlar bu parayla 1922'den sonra borsada oynadılar; ama haydan gelen huya gider: Bu ikili, 1929'daki meşhur krize neden oldular. Aristoteles'e haksızlık ettiğimi sanmıyorum, zira adam ününü bana borçlu, Proje'deki çalışması göz önüne alınacak olursa, böyle bir üne layık olmadığı ortada. Ne var ki, o zaman da işten çıkarmaları ve sürgünleri bahane edip eski dostlarımı zaman içinde iyi mevkilere getirerek kayırmacılık yaptığım söylendi. İşte, muhaliflerim böyle adamlar olunca, ne yapsam kabahat oluyordu.

Ayrıntılara girmenin zamanı değil, bu yüzden, şahsıma yönelik olarak Platon ile Aristoteles'in eserlerinde yer alan imalardan söz etmeyeceğim. Doğal olarak sürgüne yollanmak pek hoşlarına gitmemişti, ama insanlığın kaderi söz konusuyken kişisel düşmanlıklara ayıracak vaktim yoktu. Yunanistan tamamen başka bir konuydu, çöküşüne çok üzüldüm. Bütün o

filozofları biraraya getirmekle buna benim neden olduğum doğru değil; Laton orada olup biteni gözden kaçırmıyordu, bu işi Isparta için yapıyordu, çünkü o şehri, çok sevdiği ütopyasının imgesinde şekillendirmeyi umuyordu. Ama o ayrıldıktan sonra Ispartalılara destek olacak kimse kalmadı, onlar da Pers ordusuna karşı koyamadılar - bu konuda ne yapabilirdim ki? Özel destek söz konusu olamazdı, hayır, bizler insanlığı *bütün* olarak koruma altına almak zorundaydık, üstelik burada en önemli planlarımızı bozan sürgün sorunu vardı; hiç kimseyi geleceğe gönderemezdim, hüküm giyenlerin hepsi Mavi Sahil'i istedikleri, ben de reddedemediğim için, yüksek eğitime sahip çok sayıda kişi Akdeniz çevresinde toplandı, işte uygarlığın - ve sonra Batı kültürünün- beşiği olan yer tam da orasıdır.

Spinoza'ya gelince - çok iyi bir adamdı, bunu kabul ediyorum, ama -her ne kadar kendisi başlatmasa bile- Haçlıların önünü açtı. Onu Laton'un yerine geçirmiştim, çok dürüst bir insandı, ama o kadar dalgındı ki, önüne ne getirirlerse, hiç bakmadan imzalıyordu; Löwenherz'e (evet, Aslan Yürekli'ye) sınırsız yetki verdi, sonra 13. yüzyıldan birisi bir kumpas planlamaya başladı ve suçluyu ararlarken, Löwenherz birbiri ardınca bir sürü zaman otobüsü dolusu gizli ajan indirdi, bu yüzden şüpheli -kim olduğunu unuttum- ortaya çıkacak kargaşada saklanmak amacıyla Haçlı Seferleri'ni başlattı. Spinoza ile ne yapacağımı bilmiyordum, Yunanistan kendisi gibi düşünürlerle dolup taşıyordu; önce onu zaman içinde ileri geri yolculuk ettirdim, dört bin yıllık bir zaman aralığı içinde gidip geldi, bu da kıyamet gününe kadar dolaşmaya mahkûm edilmiş Yahudi efsanesinin doğmasına neden oldu; fakat Spinoza, içinde bulunduğumuz yer ve zamandan her geçişinde yorgunluktan şikâyet ettiği için sonunda onu Amsterdam'a gönderdim, çünkü el sanatlarıyla uğraşmayı seviyordu ve orada canı çektiği kadar elmas yontabilirdi.

Birçok kez şu soruyla karşılaştım: Neden sürgünlerden hiçbiri nereden geldiğini açıklamamıştı? Bunu yapmanın onlara hiç faydası olmazdı. Gerçeği söyleyen biri kendini hemen tımarhanede bulurdu. 20. yüzyıldan önce, bildiğimiz sudan, bü-

tün gezegeni parçalara ayıracak bir bomba yapacağını iddia eden birisi deli sayılmaz mıydı? 23. yüzyıldan önce zamandevinim konusunda bir şey bilinmiyordu. Ayrıca, bunu söylemek, birçok sürgünün eserinin özgün olmadığını da ortaya çıkaracaktı. Adamlara kehanette bulunmayı yasaklamıştık, yine de ağızlarından bir sürü şey kaçırdılar. Neyse ki, Ortaçağ'da kimse Bacon'ın jetlerine, ya da Lull'un ARS MAGNA'sındaki bilgisayarlara fazla ilgi göstermedi. 20. yüzyıla gönderilen sürgünler daha da beterdi; kendilerine "gelecekbilimci" adını verip çok gizli bilgiler yaymaya başlamışlardı.

Neyse ki, General Angus Kahn -GEDKE'nin Napolyon'dan sonraki yeni şefi- Babil taktiği denen şeyi uyguladı: Bir zamanlar on altı zaman mühendisi, hep birden Küçük Asya'ya sürgün edilmişti; adamlar görünürde bir çeşit kule ya da kubbe yaparken, kaçmak için bir zaman tüneli inşa etmeye karar verdiler; yaptıkları kuleyi de, gizli planları için kullandıkları parolayla adlandırdılar: Büyük Asya Bloğu İnşa Labirenti. GEDKE, yaptıkları işi epey ileri bir safhasında fark edince, "yeni sürgünler" adı altında kendi uzmanlarını gönderdi ve bunlar plana öyle hatalar eklediler ki, makine ilk denemede parçalandı. Kahn, 20. yüzyıla şaşırtma birimleri yollayarak bu "iletişim karışıklığı" manevrasını tekrarladı; bu adamlar kendilerini kâhin olarak kabul ettirmek isteyenleri tamamen gözden düşürdüler - "bilimkurgu" denen saçmalıklarla ve gelecekbilimcilerin arasına McLuhan adlı gizli ajanımızı yerleştirmekle.

Şunu itiraf etmeliyim li, GEDKE'nin hazırladığı ve McLuhan'ın "kehanetlerim" adı altında yayması gereken saçmalıkları okuyunca, umutsuzluğa kapıldım; çünkü dünyanın sözümona gitmekte olduğu o "küresel köy" zırvalığını -diğer saçmalıkları hiç saymıyorum - yarım akıllı birinin bile bir an olsun ciddiye alacağını düşünmüyordum. Ama sonunda McLuhan, gerçekleri saptıran pek çok insana nasip olmayan bir şöhrete ulaştı, öyle ki sonunda, yaymasını emrettiğimiz bütün o saçmalıklara kendisi de inanır oldu. Yine de onu görevinden almadık, zira bu durumun bize en ufak bir zararı yoktu. Swift'e ve *Güliver'in Yolculukları* adlı eserine gelince, bu, aptal-

ca bir hatadan kaynaklanmıştır. Bu eserde, nasıl hareket ettiklerine dair ayrıntılı bilgiler de dahil olmak üzere Mars'ın iki uydusuna açık göndermeler vardı, o sırada kimsenin bilmesine imkân olmayan bir bilgiydi bu. O sıralarda, Mars'ın uydularının yörünge bilgisi, güney İngiltere'de bulunan bir grup denetleyicimiz arasında gizli bir parola olarak kullanılıyordu ve bunlardan biri -adam hipermetroptu- Swift'i meyhanede buluşacağı yeni bir ajan sanarak kendisine parolayı söylemiş, bu boşboğazlığını da rapor etme gereği duymamıştı; zira Swift'in, dediklerinden bir şey anlamadığını sanmıştı. Gel gör ki, iki yıl sonra (1726) *Güliver'in Yolculukları*'nın ilk baskısında her iki Mars uydusunun da doğru şekilde betimlenmiş olduğunu gördük; parola hemen değiştirildi, ama kitapta yer alan bölüm konusunda bir şey yapamazdık.

Yine de bunlar, sonuçta, ufak tefek ve önemsiz sorunlardı; oysa Platon'la durum farklıydı. Ne zaman o mağara hikâyesini okusam, yüreğim merhametle dolar: Bir adam sırtı dünyaya dönük bir şekilde mağarada oturur ve tek gördüğü şey duvardaki gölgesidir. Adamın, 27. yüzyılı tek gerçek, kendisini hapsettiğim ilkel çağı da karanlık bir mağara olarak görmesi o kadar şaşırtıcı bir şey mi? Ya o bilgi kuramı? Bilginin, kişinin geçmiş hayatında çok daha iyi bildiği bir şeyi "hatırlamasından" ibaret olması... bu çok daha açık bir imadır.

Bu arada işler gittikçe kötüleşiyordu. Napolyon'un Elba'dan kaçmasına yardım ettiği için, Kalın'dan vazgeçmek zorunda kaldım: Bu sefer sürgün yeri olarak Moğolistan'ı seçtim, zira adam çok öfkeliydi ve kendisini unutmayacağıma yemin ediyordu. Adamın o çölün ortasında başıma ne gibi bir dert açacağını hayal edemiyordum, ama o sözünü tuttu. Durumu gören teknisyenlerimiz, aptalca planlar ortaya koymak konusunda birbirleriyle yarışa girdiler. Bunlar arasında, yoksul ülkelere dev bir zaman tünelinden malzeme göndermek gibi öneriler vardı - ama bu, bütün gelişmeyi durduracak bir şeydi. Ya da günümüzden bir milyon kadar eğitimli yurttaşı alıp, bir ordu gibi Yontmataş devrine bırakmak - iyi de o sırada mağaralarında oturmakta olan insanları ne yapacaktım?

Bu planları okuyup 20. yüzyıla daha yakından baktıkça şüphelerim arttı. Kitle imha silahları oraya yerleştirilmiş olabilir miydi? İşittiğime göre, Enstitü'deki bazı fanatikler, zamanı bir çember haline getirmek istiyorlardı, böylece 21. yüzyıldan sonra bir yerlerde şimdiki zaman tarih öncesiyle birleşecekti. Bu şekilde her şey yeniden -ama daha mükemmel bir şekilde- başlayacaktı. Hasta bir zihinden çıkmış, tuhaf, saçma bir fikirdi bu; ama 20. yüzyıla baktığımda, hazırlık emarelerini gördüm. Aşırı nüfus artışı önce mevcut uygarlığın ortadan kaldırılmasını, "Doğaya Dönüşü" gerektiriyordu. Gerçekten de 20. yüzyılın ortalarından itibaren, toplum hayatına zarar veren davranışlar, adam kaçırmalar, bombalamalar artmış; genç insanlar giderek daha da kıllı bir hale gelmiş; erotik yayınlar günden güne kabalaşıp hayvanîleşmiş; paçavraları içinde -Güneş'e değil- bazı yıldızlara ve süper*star*'lara tapan kıllı sürüler günden güne artmış; teknolojiden ve bilimden vazgeçilmesi yönündeki ısrarlı çağrılar geniş yankı bulmuştu, hatta bilim adamı sayılan o gelecekbilimciler bile kıyametin, çöküşün, sonun yaklaştığını ilan ediyorlardı -peki onları oraya yerleştiren kimdi?!- orada burada (şimdiden) mağaralar yapılmaya başlanmıştı, ama bunlara -herhalde kimse anlamasın diye- sığınak deniyordu.

Dikkatimi daha sonraki yüzyıllar üzerinde yoğunlaştırmaya karar verdim, zira her şeyde devrim kokusu alıyor, yani zamanın ters yönde çevrildiği hissine kapılıyordum. Ama tam o sırada Araştırma Komitesi'nin özel bir toplantısına davet edildim. Arkadaşlarım bana gizlice, bu toplantının amacının beni yargılamak olduğunu söylediler. Yine de bu durum beni görevlerimi yerine getirmekten alıkoymadı. Son işim Adler adında birinin cezasını vermek oldu. Adam 12. yüzyılda bir denetim memuru olarak çalışırken, gündüz vakti, şaşkınlıktan dili tutulmuş bir kalabalığın önünde kaçırdığı bir kızı zaman bisikletine bindirerek yanında götürmüştü; adamlar kızı bir azize, zaman içindeki yolculuğunu da göğe yükselme sanmışlardı. Adler'den çok daha önce kurtulmalıydım, kaba saba bir adamdı, çok iticiydi, çukur gözleri ve iri kemikli çenesiyle gorili andırıyordu, ama insanlar önyargılı olduğumu düşünsünler istememiştim. Ama so-

nunda onu sepetledim, üstelik daha güvenli olsun diye, oldukça uzak bir mesafeye - 65.000 yıl öncesine; adam tarih öncesi bir Kazanova ve Neanderthallerin atası oldu.

Toplantıya başım dik katıldım, çünkü vicdanım rahattı. On saatten uzun sürdü; birbiri arkasına yapılan suçlamaları dinledim. Beni keyfî davranmakla, bilim adamlarının hakkını yemekle, uzmanların fikirlerine kulak asmamakla, Yunanistan'ı kayırmakla, Roma'nın yıkılmasına neden olmakla, Jül Sezar olayıyla (bu da bir yalandı, ben hiçbir yere Brütüs falan göndermemiştim), Reichplatz olayıyla (yani Kardinal Richelieu), GEDKE bölümünde ve zaman polisindeki suistimallerle, papalar ve papa karşıtlarıyla (aslında "Karanlık Çağlar" a neden olan Bonuspart'dı, adam "demir yumruk" yaklaşımını tercih etmesi yüzünden 8. ve 9. yüzyılların arasına o kadar çok muhbir yerleştirmişti ki, sonuçta kimse ağzını açamadı ve kültürel gerileme oldu) suçladılar.

Tam yedi yüz maddeden oluşan iddianamenin okunması, kalın bir dünya tarihi kitabının okunması kadar sürdü. Otto Noy için, alev alan çalı için, Sodom ve Gomore için, Vikingler için, Küçük Asya'daki savaş arabalarında tekerlekler olduğu için, Güney Amerika'daki savaş arabalarında tekerlek olmadığı için, Haçlılar için, Arnavutların katledilmesi için, Berthold Schwarz ve barutu için (peki, adamı nereye koymam gerekiyordu, eski çağlara mı? Böylece gülle atmaya daha önceden başlasınlar diye mi?) ve buna benzer bir sürü şey için benden hesap soruldu. Saygıdeğer Komite artık hiçbir şeyi -ne reform, ne de karşı reform- beğenmiyordu, bir zamanlar bu tekliflerle bana koşup gelen ve bunların işe yarayacağına yemin eden kişiler (Rosenbeisser, Reform'un başlatılmasına izin verınem için neredeyse diz çökmüştü) şimdi orada, birer masumiyet timsali gibi oturuyorlardı.

Sonunda kendimi savunmak için söyleyecek bir şeyim olup olmadığı sorulduğu vakit, kendimi savunmak niyetinde olmadığımı söyledim. Bizi bizzat tarih yargılayacaktı. Yine de yerime oturmadan önce, son bir hamle yapmaktan kendimi alamadım. Proje'nin gayretleri sonucunda herhangi bir ilerleme,

herhangi bir iyileşme sağlanabilmişse, bu tamamen *benim* sayemde olmuştu. Burada, başlatmış olduğum kitlesel sürgün politikasının pozitif sonuçlarını kast ediyordum. Sürgünlerin kaderi ne kadar acı olsa da, bunu hak etmişlerdi ve benim sayemde, tarihe olan borçlarını ödeyebilmişlerdi, çünkü tarihi ellerinden geldiğince geliştirmişlerdi - ama ancak Proje'deki önemli görevlerinden uzaklaştırıldıktan sonra! Diğer taraftan eğer birisi Proje uzmanlarının bu arada neler becerdiklerini öğrenmek isterse, Mars'a, Jüpiter'e, Venüs'e ve harap olmuş Ay'a, Atlantik Okyanusu'nun dibine gömülmüş Atlantis'e bakabilirdi; iki büyük buzul çağının, vebanın, salgın hastalıkların, savaşların, dinî fanatiklerin kurbanlarını sayabilirdi - kısacası Genel Tarihi inceleyebilirdi, o tarih ki, "düzeltme"nin ardından, planların birbiriyle çatıştığı bir kaostan ibaret olmuştu. Enstitü, bitmek bilmeyen ayak oyunlarıyla, suçlulara göz yummasıyla, karışıklığıyla, dar görüşlülüğüyle, anlık çareleriyle ve beceriksizliğiyle tarihi kurban etmişti ve şayet elimde olsa, bütün o tarih-yapıcı çetesini brontozorların özgürce dolaştığı yere gönderirdim.

Sözlerimin hiç hoş karşılanmadığını söylememe gerek yok. Son sözün bana ait olması gerekiyordu, ama bazı değerli zaman bilimciler söz hakkı istediler - I. G. Noramus, Stu Pitt, M. Taquele ve Rosenbeisser de oradaydı, evet, saygıdeğer meslektaşları onu ta Bizans'tan getirmeyi başarmışlardı. Müdürlük görevinden alınacağım oylamanın sonucunu önceden öğrenmişler, Julianus Apostata için "savaş alanında bir ölüm" (363 yılında) sahnelemişlerdi, adam mahkemede bulunmayı çok istemişti. Ama Rosenbeisser daha ağzını açamadan, usûl hakkında söz istedim ve Bizans imparatorlarının Enstitü'nün faaliyetlerine katılma hakkı olamayacağına dikkat çektim. Sorum duymazlıktan gelindi.

Rosenbeisser hazırlıklı gelmişti, belgeler daha Konstantinopolis'teyken eline geçmiş olmalıydı; çevrilen dolap ortadaydı, zaten kimsenin gizlemek gibi bir derdi yoktu. Adam beni amatörlükle, *müzikten* anlıyormuş gibi yapmakla suçladı, kötü kulağım yüzünden teorik fiziğin gelişmesi ciddi bir şekilde engel-

lenmişti. Herr Profesör'e göre durum şuydu: 19. yüzyılın başındaki bütün çocukların üzerinde uzaktan kumandalı bir zekâ testi uygulandıktan sonra, hipersayarımız, gençliklerinde atom enerjisinin serbest bırakılması açısından büyük önem taşıyan formülü bulabilecek nitelikte olan bütün erkek çocukların listesini çıkarmıştı. Bunların arasında, küçük Albie Einstein'in yanı sıra, Pierre Solitaire, Trofim Odnokamenyak, John Singlestone, Masanari Kotsumutobiushuyoto, Aristides Monolapides ve Giovanni Unopetra gibi adlar bulunuyordu. Rosenbeisser'e göre ben, sırf keman çalışından hoşlandığım için tutup Albie'yi desteklemişim, bu yüzden de Japonya'ya bomba atılmış.

Rosenbeisser gerçekleri öylesine utanmaz bir şekilde çarpıtıyordu ki, nefesim kesildi. Keman çalmanın bu işle hiçbir ilgisi yoktu. Hayır, alçak herif, kendi kabahatini bana yüklemeye çalışıyordu. Hipersayar, çeşitli olayların sonunu öğrenmek için geleceği gören simülasyonlar yaparken, Unopetra'nın izafiyet teorisinin Mussolini İtalya'sında bir atom bombası meydana getireceğini görmüştü, diğer çocuklar içinse daha büyük felaketler söz konusuydu. Einstein'ı seçmiştim, çünkü iyi bir çocuktu; o atomlarla yapılanların sorumluluğu ne ona ne de bana aitti. Üstelik ben, Rosenbeisser'in, atom enerjisinin 21. yüzyılda, güvenli bir ortamda serbest bırakılmasını sağlamak için "altı yaşından küçük bütün çocukların ortadan kaldırılması" yolundaki önerisini geri çevirmiştim, hatta Rosenbeisser beni bu işi yapmak isteyen bir teknisyeniyle bile tanıştırmıştı. Doğal olarak bu tehlikeli adamı -adı da Harrid veya Herrot idi- hemen Küçük Asya'ya sürgün ettim, Herrot orada gerçekten de bir sürü iğrenç iş yaptı; bunlar iddianamenin bir maddesinde yer alıyordu. Ama başka ne yapabilirdim ki? Adamı bir yerlere göndermek zorundaydım, değil mi? Ama bu sayfalar dolusu uydurma suçlamayı çürütmeye uğraşmak anlamsız.

Proje'den çıkarılmam konusunda oylama yapıldıktan sonra, Rosenbeisser bana hemen odasına gitmemi emretti; müdür sıfatıyla masama kurulmuştu bile. Yanında kimler vardı dersiniz? Goody, Gestirner, Astroianni, Starbuck ve diğer işe yaramazlar, değil mi? Rosenbeisser hepsini bulundukları yüzyıldan getir-

meyi başarmıştı. Kendisine gelince, Bizans'ta geçirdiği günler ona yaramıştı, Perslere karşı yaptığı seferden zinde bir vücut ve bronz bir tenle dönmüştü; yanında, profilinin basılmış olduğu madenî paralar, altın broşlar, mühür yüzükleri ve bir sürü süs eşyası getirmişti, bunları yardakçılarına gösteriyordu, ama ben içeri girince hemen onları bir çekmeceye tıktı ve benimle kelimeleri uzatarak, dişinin arasından, yüzüme bakmadan, bir imparator edasıyla konuştu. Sonuçtan duyduğu memnuniyeti zorlukla saklayarak, kibirli bir şekilde eve gitmekte özgür olduğumu söyledi - ama bir şartla: Geri döndüğüm vakit, İjon Tichy'yi -bütün bu süre boyunca evimde kalmış olan İjon Tichy'yi- PAPGEPOHKİTUM'u yönetmesi için ikna edecektim.

Bir anda her şeyi anladım. Bütün bu insanlar arasında, *kendime* haber götürmek için seçilen kişinin neden *ben* olduğumu ancak o zaman anladım. Ne olursa olsun, Hipersayarın kehaneti eski gücünü koruyordu, Geçmişin Düzeltilmesi işini idare edecek en uygun kişi bendim. Bu yüzden adamlar bunu cömert davranmak için değil -sanki umurlarındaydı- tamamen kendi çıkarları için yapıyorlardı; evet, şüphesiz, daha önce bu işi kabul etmem için beni ikna etmiş olan İjon Tichy geçmişte kalmıştı ve şimdi evimde yaşıyordu. Tam ben -bu sefer ben- kütüphaneye ulaşacağım ve zaman bisikletinin frenine basarak raftaki bütün ciltleri devireceğim anda, zaman döngüsünün kapanacağını da anladım. Diğer İjon elinde tavayla mutfakta olacaktı ve beklenmedik bir şekilde ortaya çıkışım onu şaşırtacaktı, çünkü artık gelecekten gelen haberci rolünü ben oynuyordum, o ise ev sahibi olarak mesajı alan kimse olacaktı. Durumun görünürde taşıdığı paradoks, zamandevinim teknolojisine vakıf olmanın getirdiği kaçınılmaz zaman izafiyetinin sonucuydu. Hipersayarın oluşturduğu planın asıl hinliği, zamanda bir *çifte döngü* yaratmış olmasıydı: Büyük döngünün içinde küçük döngü. Küçük döngüde başlangıçta ben ile kendim durmadan aynı şeyleri yaşamış, sonuçta ben geleceğe gitmeyi kabul etmiştim. Ama büyük döngü açık kalmayı sürdürmüştü; adamın geldiğini iddia ettiği o geleceğe nasıl gitmiş olduğunu o sırada anlamamış olmamın nedeni işte buydu.

Küçük döngüde ben her zaman daha önceki, o ise daha sonraki İjon Tichy idi. Ama artık zamanda değiş tokuş olduğu için, roller de tersine dönmüştü: Bu sefer ben ona gelecekten bir elçi olarak geliyordum; o ise şu anda daha önceki bendi ve Proje'nin yönetimini üzerine alacaktı. Böylece sonuç olarak zamanda yer değiştirmiş olacaktık. Hâlâ tek anlamadığım şey, niçin adamın bütün bunları bana anlatmamış olduğuydu, ama ansızın onu da anladım: Rosenbeisser Proje'de olup bitenler hakkında tek bir söz etmeyeceğime dair bana şeref sözü verdirmemiş miydi?

Eğer şeref sözü vermemiş olsaydım, bana bir zaman bisikleti vermek yerine emekli maaşı bağlayacaklardı ve hiçbir yere gidemeyecektim. Ne yapabilirdim? Şeytan herifler reddetmeyeceğimi biliyorlardı. Eğer halefim başka birisi olsaydı bunu yapardım, ama bir insanın halefi olarak kendisine güvenmemesi mümkün müdür? Demek o küçük zeki oyunlarını hazırlarken bu ihtimali bile düşünmüşlerdi!

Ne bir tören, ne bir veda ya da teşekkür sözü... meslektaşlarımın ölüm sessizliği eşliğinde kalkış salonuna yöneldim - yakın zamana kadar bütün gün bana övgüler yağdıran, ufkumu yeni bir sürprizle genişletmek için kendi aralarında yarışan, şimdiyse yanlarından geçerken bana sırtlarını dönen meslektaşlarım. Eski memurlarım, hiç de hoş sayılmayacak bir muziplikle, bana bulabildikleri en eski zaman bisikletini vermişlerdi. Artık neden zamanında fren yapamayacağını ve bütün o kitap raflarını devirmek zorunda kalacağını biliyordum! Ama o güne kadar bana edilen sayısız saygısızlığın sonuncusuydu bu, sükûnetimi bozmadım. Zaman bisikleti, zaman virajlarında (tarihin dönüm noktaları denen yerlerde) çok kötü sarsılsa da -zira dengeleyiciler çalışmıyordu- 27. yüzyıldan içimde hiçbir öfke ve kötü duygu olmaksızın ayrıldım; tek düşündüğüm, Paleolojik Programlama ve Gezegenlerarası Planlama Optimum Hipersayar Kılgısı İçin Tarih-Uzakzaman Mühendisliği projesinin, halefimin yönetiminde ne işler yapacağıydı.

YİRMİ BİRİNCİ YOLCULUK

27. yüzyıldan geri döndükten sonra, I. Tichy'yi Rosenbeisser'e gönderdim - PAPGEPOHKİTUM'da benden boşalan memuriyete geçmesi için. Tichy buna hiç istemeyerek ve ancak bir hafta süren kavgalar ve küçük zaman döngüsünde dolaşıp durmalardan sonra razı oldu. Bu iş bittikten sonra, kendimi ciddi bir ikilem karşısında buldum.

Siz ne düşünürsünüz bilmem, ama şahsen ben tarihi iyileştirme işinden bıkmıştım. Bununla birlikte, öteki Tichy'nin yeniden bütün Proje'yi yüzüne gözüne bulaştırması ve Rosenbeisser'in bir kere daha beni çağırması ihtimali de kuvvetle mümkündü. Bu yüzden elim kolum bağlı oturup beklemek yerine Galaksi'de bir yolculuğa çıkmaya karar verdim; ne kadar uzağa gidersem o kadar iyi olacaktı. Aceleyle yola çıktım, GEDKE'nin beni durdurmaya çalışmasından korkuyordum, ama görünüşe göre ayrılışımdan sonra orada her şey boşlanmıştı, zira kimse benimle ilgilenmedi. Tabii rastgele bir yere gitmek istemiyordum, bu nedenle en son çıkan rehber kitaplarını ve yokluğum sırasında genişlemiş olan *Galaktik Almanak*'ın yıllık ekini yanıma aldım. Güneş'ten epey uzaklaştıktan sonra, sonunda kendimi güvende hissettim ve bu yayınları karıştırmaya başladım.

Kısa sürede keşfettiğim gibi, kitaplarda birçok yeni şey vardı. Tanınmış Ticholog Hopfstosser'in kardeşi olan Dr. Hopfstosser evrendeki uygarlıkların periyodik tablosunu oluşturmuştu. Bu tablo üç ilkeye dayanıyordu; bu ilkeler yardımıyla çok gelişmiş toplumların yerini -yanılmadan- bulmak mümkündü. Bunlar Çöp, Gürültü ve Leke Yasaları'ydı. Her uygarlık, teknoloji aşamasında yavaş yavaş kendisini boğazına kadar çöpün içinde bulur, bu durum büyük sorunlar yaratır, sonunda artıklar uzay boşluğuna taşınır ve astronotların ayağına dolanmasın diye özel bir yörüngeye konur. Bu şekilde zamanla genişleyen bir çöp halkası oluşur ve bunun varlığı ileri seviyede bir gelişme olduğunu gösterir.

Bununla birlikte, belli bir süre sonra çöplerin özelliklerinde değişmeler olur, zira entelektronikteki birbirini izleyen gelişmeler sonucunda artan sayıda işe yaramaz bilgisayar donanımının atılması gerekir; bunlara eski keşif araçları, modüller ve uydular yapışır. Bu düşünen hurda yığınlarının sonsuza kadar bir çöp halkası içinde dönüp durmaya niyetleri olmadığı için, ayrılırlar ve gezegenin civarındaki bölgeleri, zamanla da onun bütün sistemini doldururlar. Bu durum, çevrede *zekâ* kirliliğinin baş göstermesine neden olur. Çeşitli uygarlıklar, sorunla baş etmek üzere farklı yöntemler geliştirirler; bazen sibertuzaklar kullanılır, bunlar uzaya yerleştirilen özel tuzaklardır - duyarlı döküntü ve çöpler için kapanlar, mayınlar ve aldatmakta kullanılan şeyler- ama bu gibi tedbirler çok kötü sonuçlar vermiştir, zira bu tuzaklara sadece -zekâ bakımından- daha kalitesiz çöpler düşer, sonuç olarak bu taktik çöpün daha duyarlı olanlarını ortaya çıkarır; bunlar gruplar ve çeteler halinde biraraya toplanırlar, baskınlar ve gösteriler düzenlerler, taleplerini karşılamak zordur - zira istedikleri, yedek parça ve yerleşecekleri bir yerdir. Eğer reddederseniz, kötülük olsun diye gürültü yaparak radyo yayınlarına engel olurlar, programları keserler, kendi bildirilerini yayınlarlar, bunun sonucunda gezegen öylesine yoğun bir parazit ve gürültü kuşağıyla çevrilir ki, insanın kulakları sağır olur. İşte bu gürültü sayesinde, uzak bir mesafeden bile zekâ kirlenmesi belasına uğramış uygarlık-

lar keşfedilebilir. Gökbilimcilerin, telsizlerine gelen bu gürültünün ve anlaşılmaz seslerin nedenini bu kadar geç anlamış olmaları tuhaf; bunlar, az önce söz ettiğim çatışmaların yarattığı parazitlerdir ve yıldızlararası bağlantının önünde ciddi bir engel teşkil ederler.

Son olarak - güneş lekeleri, ama özel şekilleri ve kimyasal bileşimleri olan güneş lekeleri, bunlar spektroskopla belirlenebilir. Bu lekeler, en gelişmiş uygarlıkların -Çöp ve Gürültü engelini aşmış olanlarının- işaretidir. Uzun yıllar birikmiş olan büyük çöp yığınları, o sisteme ait güneşin çevresine toplanıp -tıpkı pervaneler gibi- kitlesel olarak kendilerini yok ettikleri zaman bu lekeler meydana gelir. Bu çılgınlığa bazı yatıştırıcılar neden olur, bunların etkisine elektriksel olarak düşünen hiçbir şey karşı koyamaz. Bu ölümcül ilaçların verilmesi çok zalimce bir şeydir, ama evrenimizin varlığı -hele de uygarlıkların kurulması- ne yazık ki, acımasızlıklara dayanır ve hiç de eğlenceli değildir.

Doktor Hopfstosser'a göre, bütün insansı uygarlıklar için bu üç aşamalı gelişim değişmez bir kuraldır. Diğer canlılar içinse, değerli doktorun periyodik tablosunda hâlâ bazı boşluklar var. Bununla birlikte, bu benim açımdan bir engel teşkil etmiyordu, zira anlaşılabilir nedenlerden ötürü, öncelikle bize benzeyenlere ilgi duyuyordum. Böylece Hopfstosser'ın *Almanak*'ta yayımlamış olduğu ayrıntıları dikkate alarak, bir GUT (Gelişmiş Uzay Toplumları) anahtarı meydana getirdim ve çok geçmeden Hyades'in büyük kümesinin içine daldım. Zira o bölgeden güçlü bir parazit geliyordu ve çok sayıda gezegen çöp halkalarıyla çevrilmişti, ayrıca oradaki birçok güneşte nadir elementlerden oluşan karanlık patlamalar oluyordu, bu da yapay zekânın yok edilişine işaret etmekteydi.

Almanak son sayısında Dikotika gezegeninde yaşayanların fotoğraflarını yayımlamıştı, bunlar insana şaşılacak derecede benzedikleri için oraya inmeye karar verdim. Dr. Hopfstosser'ın, bu resimleri 1000 ışık yılı gibi uzak bir mesafeden almış olduğu düşünülürse, biraz tarihi geçmiş olmaları mümkündü. Yine de hiperbolik bir rotayla Dikotika'ya yaklaştığım ve yörüngeye girip iniş izni istediğim sırada, büyük umutların vardı.

Bu tür izinleri almak çoğu zaman galaktik boşluğu geçmekten zordur; zira büroksi, gelişim içerisinde, uzay yolculuğununkinden çok daha büyük bir yer tutar, bu yüzden foton reaktörleri, kalkanlar, yakıt ikmali, oksijen vs., belgelere ve makbuzlara kıyasla daha az önem taşır, zira bunlar olmadan giriş vizesi almak imkânsızdır. Bu konuda deneyimli olduğum için, kendimi uzun bir süre -belki aylarca- Dikotika'nın çevresinde dönüp durmaya hazırlamıştım, ama karşılaştığım şey için hazırlıklı değildim.

Gezegen, anlayabildiğim kadarıyla, gökyüzünün maviliği açısından Dünya'ya benziyordu, okyanuslarla örtülmüştü, üç büyük -ve kesinlikle yerleşik- kıta vardı: Uzak bir mesafeden bile çeşitli uydular -nöbetçi uydular, gözlemciler, casusluk yapanlar, başkalarının işlerine burunlarını sokanlar ve sadece orada sessizce duranlar- arasında dikkatle yol almak zorundaydım; bu sonuncuların -ne olur ne olmaz diyerek- elimden geldiği kadar uzağından geçtim. Dilekçelerime yanıt gelmedi; üç kez başvuruda bulundum, ama kimse kâğıtlarımı uzaktan görmek istemedi, kıtadan böbreğe benzeyen bir şey fırlattılar; sentetik çoban püsküllerinden yapılmış bir çeşit zafer takına benziyordu, çevresine rengârenk kurdeleler ve flamalar sarılmıştı, üzerlerinde yazılar vardı - görünüşe göre cesaretlendirici yazılardı, ama ifadeleri o kadar karmaşıktı ki, takın içinden uçmamaya karar verdim. Kentlerle dolup taşan bir sonraki kıta bana süt beyazı bir bulut yolladı, bir çeşit tozdan meydana gelmişti ve gemideki bilgisayarları öylesine sersemletti ki, hemen gemiyi Güneş'in içine sürmeye kalktılar. Onları kapatmak zorunda kaldım ve manuel kontrole geçtim. Üçüncü kıta -görünüşe göre daha az kentleşmiş, çok gür bir bitki örtüsü olan bir yerdi ve içlerinde en büyük olanıydı- bana hiçbir şey fırlatmadı, beni karşılamak için bir şey göndermedi; ben de gözden uzak bir yer bularak frenlere bastım ve roketi dikkatli bir şekilde bir vadiye indirdim. Vadi güzel dağlarla, turpların veya ayçiçeklerinin -o mesafeden kesin olarak söylemek zordu- boy verdiği tarlaların arasındaydı.

Kapı her zamanki gibi sıkışmıştı, atmosferdeki sürtünme-

den ötürü ısınmıştı; açmak için uzunca bir süre beklemek zorunda kaldım. Başımı dışarıya çıkardım, ciğerlerimi taze ve canlandırıcı havayla doldurdum; sakınarak, bu bilinmeyen dünyaya adımımı attım.

Kendimi ekilmiş bir tarlaya benzeyen bir yerin kenarında buldum, ama üzerinde büyüyen şeyin ne ayçiçekleriyle, ne de turplarla bir ilgisi vardı; bitki bile değildi, sehpaydı bunlar, yani birer mobilya. Üstelik, bunların arasında, düzgün sayılabilecek sıralar halinde yerleştirilmiş dolaplar ve tabureler duruyordu. Biraz düşündükten sonra bunların biyotik bir uygarlığın ürünleri olduğuna karar verdim. Daha önce de böyle şeyler görmüştüm. Gelecekbilimcilerin önümüze serdikleri kıyamet görüntüleri - zehirli gazlarla çevrilmiş, dumanla dolmuş, umutsuzca enerji engeline, ısı engeline sıkışmış kalmış bir Dünya - bu tamamen saçmadır: Gelişmenin sanayi sonrası aşamasında bu tür sorunları ortadan kaldıracak biyotik mühendislik ortaya çıkar. Yaşamın sırlarına vakıf olunduktan sonra sentetik tohum üretimine başlanır, bu tohumlar hemen hemen her yere ekilebilir. Üzerine biraz su döker, kısa zamanda istediğiniz şeyi üretirsiniz. Bir tohumun, ota dönüşmesini sağlayan gücü ve bilgiyi nasıl elde ettiğini dert etmediğimiz gibi, bu şeyin bir radyo veya bir mutfak dolabı olmak için bilgi ve enerjiyi nereden aldığı bizi ilgilendirmez.

Bu nedenle beni asıl şaşırtan, dolap ve yatak tarlası değil, bunların tamamen yabanileşmiş olmasıydı. En yakındaki sehpa, onu açmaya çalıştığım zaman, neredeyse dişli çekmecesiyle elimi ısırıyordu; yanında büyüyen ikinci masa rüzgârda et peltesi gibi titredi ve taburelerden biri, yanından geçerken ayağını uzatıp beni yere düşürdü. Hayır, mobilyaların bu şekilde davranması doğru değildi; bu tarımda kesinlikle yolunda gitmeyen bir şey vardı. Parmağım tetikte, büyük bir dikkatle yol alırken, çukurca bir yerde yer alan Luikenz stili bir çalılıktan bir yabani kanape sıçradı; şayet isabetli bir atışla onu yere sermeseydim, yaldızlı ayaklarıyla beni kesinlikle çiğnerdi. Sadece stiller açısından değil, fonksiyonları açısından da melezleşmiş oda takımlarının arasında bir süre dolaştım. Melezleşme almış başını

yürümüştü - kanapeli dolaplar, dallanmış büfeler ve kanatları davetkâr bir şekilde açılmış gardıroplar. Ayaklarının dibindeki yemek artıklarına bakılırsa, herhalde avlanarak yaşıyorlardı.

Artık buranın ekili bir alan değil, kaosun hüküm sürdüğü bir yer olduğunu görebiliyordum. Sıcaktan bezmiş, bunalmıştım, zira güneş tam tepedeydi; birçok başarısız denemeden sonra nedense sakin duran bir koltuk buldum ve düşüncelerimi toplamak için üzerine oturdum. Orada bir grup geniş, yabani komodinin -üzerlerinde çok sayıda askı sürgün vermiştigölgesinde otururken, üç metreyi aşmayan bir mesafede sallanan birkaç yüksek kornişin arasından bir kafa göründü, ardından bir yaratığın gövdesi belirdi. Bana insana benziyor gibi gelmedi, diğer taraftan mobilyalarla da kesinlikle ilgisi yoktu. Dik duruyordu, parlak sarı tüylerle örtülmüştü, yüzünü göremedim, geniş kenarlı şapkası engel oluyordu; göbek yerinde tefe benzeyen bir şeyi vardı, kolları değişikti, uçlarında ikişer tane el vardı; alçak sesle mırıldanarak kendisine karın davuluyla -ya da her ne idiyse- eşlik ediyordu. İleriye bir adım, sonra bir adım daha attı ve kalan kısmı açığa çıktı. Şimdi yaratık bir sentora benziyordu, sadece yalınayak ve toynaksızdı; sonra ikincisinin ardından üçüncü çift bacak göründü, sonra bir dördüncüsü, ama çalıların arasına fırlayıp gözden kaybolunca, sayısını şaşırdım. Ama bacakların sayısı yüzden azdı, bu kadarından eminim.

Koltuğa yeniden oturdum, bu tuhaf karşılaşmadan dolayı epey sersemlemiştim, ama sonunda ayağa kalktım ve yürümeyi sürdürdüm, roketten fazla uzaklaşmamaya dikkat ediyordum. Hepsi dikilmiş, ayakta duran bazı olgun kanapelerin arasında bir moloz yığını gördüm, daha ilerde alelade bir kanalizasyon ağzı vardı. Kanalın karanlık ağzına bakmak için yaklaştığım sırada, geride bir hışırtı işittim. Tam arkama bakacaktım ki, başıma bir çarşaf atıldı, çırpındım - ama boşunaydı, zira artık çelik kollar beni sımsıkı tutuyordu. Birisi bacaklarıma bir tekme atıp beni yere yıktı; çaresizce kıvranırken, havaya kaldırıldığımı, sonra omuzlarından ve ayak bileklerimden tutulduğumu hissettim. Görünüşe göre beni aşağı doğru taşıyor-

lardı, taş döşemenin üzerindeki ayak seslerini, bir kapının gıcırdamasını işittim, sonra dizlerimin üzerine düştüm ve beni boğan kumaş kafamdan çekilip alındı.

Küçük bir odadaydım, tavana bağlı küçük ampüllerle aydınlanıyordu, bunların bıyıkları ve küçük ayakları vardı, zaman zaman pozisyonları değişiyordu. Tepemde duran biri beni ensemden yakalayıp kabaca yapılmış bir masanın önünde diz çökmeye zorladı. Masada gri kukuleta takmış biri oturuyordu, kukuleta yüzünü tamamen gizlemişti; göz delikleri vardı, bunlara saydam camlar takılmıştı. Okumakta olduğu kitabı elinden bırakarak bana şöyle bir baktı ve beni pençesinde tutan kişiye sakin bir sesle şöyle dedi:

"Kordonunu çek."

Birisi kulağıma yapıştı ve ben acıyla bağırıncaya kadar çekti. İki kere daha kulak mememi koparmaya çalıştılar, ama yerinden çıkmayınca, büyük bir dehşet yaşandı. Beni tutup çekiştiren de aynı şekilde gri kumaşla örtünmüştü, özür diler bir ses tonuyla "Bu kesinlikle yeni bir model," dedi. Başka bir serseri geldi ve o da burnumu, kaşlarımı ve nihayet kafamı sökmeye çalıştı; bu da istenen sonucu vermeyince, oturan kişi serbest bırakılmamı emretti ve sordu:

"Ne kadar derine saklandın?"

"Ne kadar mı?" diye sordum, şaşkınlıktan dilim tutularak. "Hiçbir yere saklanmış değilim ve bir şey anlamıyorum. Niçin bana işkence ediyorsunuz?"

Bunun üzerine oturan kişi ayağa kalktı, masanın çevresini dolaştı ve beni omuzlarımdan yakaladı - elleri insan elleriydi, ama keten eldivenler takmıştı. Kemiklerimi elleyince küçük bir şaşkınlık çığlığı attı. Bir işaret üzerine bir koridordan geçirildim -tavanda oradan oraya sürünen ampüllerin canı sıkılıyordu belli ki- ve başka bir odaya, daha doğrusu bir hücreye götürüldüm - mezar gibi karanlıktı. Girmek istemedim, ama beni içeri itekliediler ve kapıyı çarparak kapadılar. Bir şey vızıldadı ve görünmez bir bölmenin arkasından bir sesin sanki vecde gelmiş gibi: "Ne kadar güzel kemikler! Ne kadar güzel minik kemikler!" diye haykırdığını işittim. Sonra, beni sürük-

leyerek o dolaptan çıkarırlarken çırpınıp durdum, ama artık bana karşı büyük bir saygı gösteriyorlar, saygılı bir şekilde eğilip kendilerini izlemem için işaret ediyorlardı; bunu görünce, beni derinlerdeki bir yeraltı geçidine götürmelerine izin verdim, bir kanalizyon sistemine benziyordu, ama her yer ovulup temizlenmiş, duvarlar beyaza boyanmış ve zemine ince beyaz kum serpilmişti. Artık ellerimi serbest bırakmışlardı, yürürken yüzümde ve vücudumda sızlayan yerleri ovuşturdum.

Yerlere kadar inen gri renkli cüppeler içinde iki kişi -bellerine kuşak yerine ip bağlamışlardı- rendelenmemiş tahtalardan yapılmış bir kapıyı açtılar, burnumu ve kulaklarımı bükmeye çalıştıkları hücreden biraz daha geniş olan odanın içinde kukuletalı biri duruyordu, beni görünce heyecanlandığı belliydi. On beş dakikalık bir konuşmadan sonra olup biteni biraz anlayabildim: Yerel bir tarikatin manastırındaydım; ya bilinmeyen bir zulümden saklanıyorlardı, ya da yasadışı ilan edilmişlerdi; beni kendilerini avlamaya gelen bir tuzak sanmışlardı, zira Tahribiye rahiplerince kutsal sayılan dış görünüşüm resmen yasaklanmıştı. Başrahip -konuştuğum kişi- eğer bir tuzak olsaydım, parçalardan meydana gelmiş olacağımı ve iç kordonun (kulağa bağlıydı) çekilmesiyle küçük parçalara ayrılmam gerektiğini söyledi. Sorgulamayı yapan keşişin (kapı bekçisi olan yaşlı rahibin) sormuş olduğu ikinci soruya gelince, beni içinde cep bilgisayarı olan bir çeşit plastik manken sanmıştı; gerçek durumu ancak röntgen ortaya çıkarmıştı.

Başrahip, Peder Dyzz Darg, bu yanlış anlamanın neden olduğu talihsizlikten dolayı özür üstüne özür diledi ve bana özgür olduğumu söyledi; ama yeraltından çıkmamamı tavsiye etti, yukarıda ciddi bir tehlike içinde olacaktım - zira baştan aşağı kurallara aykırı bir durumdaydım. Tepeme bir bağırsak torbası ve geri alınabilir karaciğer sapları konması bile beni korumayacaktı, zira bu çeşit bir kamuflajı kullanmayı bilmiyordum. Bu yüzden yapacağım en iyi şey, Tahribiye rahiplerinin yanında sayılıp sevilen bir konuk olarak kalmaktı; mütevazı yeteneklerini sonuna kadar kullanarak bu zoraki misafirliği benim için olabildiğince katlanılır hale getirmeye çalışacaklardı.

Bu durumdan pek hoşlanmadım, ama Başrahip'in kendine güveni, sakinliği ve sözlerinin derinliği ona güven duymamı sağladı, bununla birlikte maskeli görüntüsüne alışınam mümkün değildi, zira o da diğer keşişler gibi giyinmişti. Ona hemen soru sormaya çekindim, bu yüzden Dünya'daki ve Dikotika'daki havadan -ona nereden geldiğimi söylemiştim- ve kozmik yolculuğun sıkıcılığından söz ettik, sonunda Başrahip gezegen hakkındaki merakımı gayet iyi anladığını, ama bunları öğrenmek için bolca vaktim olduğunu, nasıl olsa denetim memurlarından saklanmak için orada kalmak zorunda olduğumu söyledi. Şeref konuğu olduğum için adam bana kendi hücresini verecekti, ayrıca bana gereken her yardımı ve öğüdü vermek üzere bir çömez görevlendirilecek, manastırın kütüphanesi de tamamen emrimde olacaktı. Kütüphanede kara listede ve dizinlerde yer alan çok sayıda yasak eser bulunduğu için, beni bu katakomblara getiren rastlantıya şükrettim.

Artık birbirimizden ayrılma vakti geldiğini düşündüm, zira Başrahip ayağa kalkmıştı; ama o, neredeyse ürkek bir tavırla, benden -kendi deyimiyle- gerçek kişiliğime dokunma izni istedi. Derin bir iç çekmeyle, sanki büyük bir üzüntü ya da derin bir pişmanlık duyuyormuş gibi, sert eldivenli parmaklarını burnuma, alnıma ve yanaklarıma koydu ve saçlarımı okşarken (ermişin eli sanki demirden yapılmış gibiydi) hafif hafif hıçkırmaya başladı. Bu duygusallık karşısında aklım karıştı. Önce ne sormam gerektiğini bilmiyordum, yabanileşen mobilyaları mı, o çok bacaklı sentoru mu, yoksa sözünü ettiği o denetim kurumunu mu? Ama kendime hâkim olmayı başardım ve bir şey söylemedim. Başrahip, roketimi kamufle etme işiyle rahiplerin ilgileneceği konusunda beni temin etti, onu fil hastalığı çeken organlara benzeteceklerdi, bunun üzerine gerekli nezaket sözlerini ettikten sonra birbirimizden ayrıldık.

Bana verdikleri hücre küçük olsa da rahattı, ama yatak -ne yazık ki- taş gibi sertti. Bunun, Tahribiye rahiplerinin katı kurallarından kaynaklandığını düşündüm, ama sonradan anlaşıldı ki, benim için bir şilte koymayı unutmuşlardı. O ana kadar açlığını çektiğim tek şey bilgiydi; benimle ilgilenen çömez ku-

caklar dolusu tarih ve felsefe kitabı getirdi; gece geç vakitlere kadar bunları inceledim. İlk başlarda lambanın bazen yanıma gelmesi, bazen odanın başka bir köşesine gitmesi okumamı engelledi. Sonra lambanın işemek için gittiğini, ıslık çalarsam geri geleceğini öğrendim.

Çömez bana Dikotika tarihinin kısa, ama eğitici bir özetiyle başlamamı tavsiye etti. Kitap, Abuz Gragz adlı biri tarafından kaleme alınmıştı, resmî tarih yazarıydı, ama -çömezin deyimiyle- "her şeye rağmen objektif"ti. Bu tavsiyeye uydum.

Dikotikalılar 2300 yılları gibi yakın bir zamana kadar tıpatıp insana benziyorlardı. Bilimsel gelişme, beraberinde dünyevî bir hayat tarzı getirmiş olsa da, Dikotika'da yirmi yüzyıldır rakipsiz olarak hüküm süren Düizm inancı, uygarlığın sonraki aşamasına da damgasını vurmuştu. Düizme göre her canlının iki ölümü vardır: Biri gelecekte, diğeri geçmiştedir, başka bir deyişle biri doğumdan önce, diğeri son nefesten sonradır. Dikotikalı ilahiyatçılara, Dünyalıların bu şekilde düşünmediğini, kiliselerin sadece tek bir şeyle -yani gelecekteki ölümle- ilgilendiklerini anlattığımda hayrete düşeceklerdi. Onlara, bir gün artık var olmayacaklarını düşünmenin insanlar için üzücü olduğunu, ama daha önce var olmadıklarını bilmenin o kadar üzücü olmadığını anlattım. İyi yürekli rahiplerin anlayamadığı şey işte buydu.

Düizm yüz yıllık bir süre içinde öğretisinde değişiklikler yapmıştı, ama ölümden sonraki hayata dair ilgisi her zaman canlı kalmış, bu da Profesör Gragz'ın yaşadığı sıralarda bir ölümsüzlük kuramı için ilk denemelerin yapılmasına neden olmuştu. Herkesin bildiği gibi, bizler yaşlandığımız için ölür, hayatî bilginin kaybı yüzünden yaşlanırız - yani fiziksel olarak çökeriz, hücrelerimiz zaman içinde çürümemeyi unutur. Doğa sadece tohum hücrelerine bu bilgiyi verir, diğerleri onu ilgilendirmez. O halde yaşlanma, hayatın sürdürülmesi için gerekli bilginin kaybedilmesidir.

Braddag Fizz -ilk sonsuzluk makinesini icat eden kişi- insan (burada Dikotikalılardan söz ederken "insan" terimini sadece kolaylık olsun diye kullanıyorum) organizmasını gözden geçi-

rerek vücut hücrelerinin kaybetmiş olduğu her bilgi kırıntısını toplayan ve hemen bunu hücrelere geri veren bir mekanizma meydana getirmişti. Sonsuzlaştırma işleminin ilk uygulandığı Dikotikalı Dgunder Brabz, sadece bir yıl için ölümsüz olmuştu. Adam bundan daha uzun süre dayanamadı, zira altmış makineden meydana gelmiş bir cihaz onu sürekli gözetiyordu, vücudunun her yerine on binlerce altın elektrot takılmıştı. Brabz hiç kımıldayamadan, bu gerçek fabrikanın (sonsuzlaştırıcının) ortasında acınası bir hayat sürüyordu. Bir sonraki ölümsüz adayı Dobder Gwarg gerçi etrafta dolaşabiliyordu, ama bu gezintilerini gerekli ölümsüzleştirme cihazlarıyla yüklü güçlü traktörler eşliğinde yapıyordu. O da umutsuzluğa kapılıp intihar etmişti.

Yine de hâkim görüş, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte bir gün mikrosonsuzluk makinelerinin yapılacağı yönündeydi; bununla birlikte Haz Berdergar, bir KÖM'ün (Kişisel Ölümsüzleştirme Makinesinin) sonsuzlaştırılmış bir canlıdan en aşağı 169 kat ağır olması gerektiğini matematik olarak kanıtladı, şüphesiz bu canlının belli bir evrim tasarımına uyması gerekiyordu. Bunun nedeni -daha önce söylediğim ve bizim bilim adamlarımızın bile bildiği gibi- Doğa'nın her bireyde sadece bir avuç üreme hücresiyle ilgilenmesi, diğerlerini umursamamasıdır.

Haz Kanıtı güçlü bir etki yaptı ve halk derin bir üzüntüye kapıldı, çünkü Doğa'nın verdiği vücut terk edilmeden Ölüm Engeli'nin aşılamayacağı anlaşılmıştı. Felsefede Haz Kanıtı'na yönelik tepkilerden biri, Dikotikalı büyük bilge Donderwag'ın tanınmış öğretisiydi. Kendiliğinden ölüm, diye yazmıştı Donderwag, doğal olamaz. Doğal olan şey uygun olandır, ölümlülük ise bir aykırılık, kozmik çapta bir utançtır. Suçun yaygınlığı hiçbir şekilde büyüklüğünü azaltmaz. Aynı şekilde, suçun değerlendirilmesi açısından, suçlunun yakalanıp yakalanamasının bir önemi yoktur. Doğa bizi aldatmış, masum kişilere görünüşte hoş, gerçekte umutsuz bir misyon yüklemiştir. İnsan hayatta ne kadar deneyim kazanırsa, mezara o kadar yaklaşır.

Saygın bir kimse katillerle dostluk kurmaz, bu nedenle cani-

lerin en büyüğüyle -Doğa'yla- işbirliği etmek de affedilmez bir şeydir. Peki, ölüleri gömme, saklambaç oyunu yoluyla işbirliği etmek değil midir? Amaç, suç ortaklarının yapacağı gibi, cesedi ortadan kaldırmaktır; mezar taşlarının üzerine bir sürü önemsiz şey yazılır, tek bir şey dışında: Zira insanlar gerçekle yüzleşecek kadar cesur olsalardı, bu taşların üzerine Tabiat Ana'ya ithafen birkaç sitem kazırlardı, bu işi başımıza açan odur. Bu arada kimse ağzını açmaz, cezadan kurtulacak kadar zeki olan bir katilin önünde saygıyla susarlar. Ölümsüzlüğe giden yolda sloganımız "*Memento mori*"* değil, "*Estote ultores*"** olmalıdır - her ne kadar bu, alıştığımız görünüşü kaybetmek demek bile olsa. İşte, ünlü filozofun ontolojik vasiyeti buydu.

Tam okumayı bitirmiştim ki, çömez gelip başrahibin beni mütevazı sofrasına davet ettiğini söyledi. Akşam yemeğini Başrahip ile baş başa yedim. Peder Darg hiçbir şey yemedi, sadece zaman zaman kristal bir kadehten su yudumladı. Yemek sadeydi - masa bacağı haşlaması, biraz kılçıklıydı. O zaman civar kırlardaki mobilyanın yabanileşip çoğunlukla ete dönüştüğünü anladım. Niçin oduna dönüşmediğini sormadım - okuduğum şeyler yüzünden aklım daha önemli şeylerdeydi; böylece Başrahip'le ilk sohbetim gerçekleşti. Konu ilahiyattı.

Peder Darg'ın anlattığı kadarıyla, Düizm dogmalarından mahrum kalmış bir inançtı, biyotik devrimler sırasında dinî kurallar birer birer geçerliliğini kaybetmişti. Kilise en büyük krizini, ölümsüz ruh dogmasının yıkılmasıyla yaşamıştı, burada ölümsüzlük sonsuz hayat anlamındaydı. 25. yüzyılda bu dogma birbirini izleyen üç teknolojiyle savaşmak zorunda kalmıştı: Bunlar dondurma, tersine çevirme ve yapay duyarlılık elde etme teknolojileriydi. İlkinde bir insan buza döndürülüyor, ikincisinde bir kişinin organlarının gelişim yönü değiştiriliyor, üçüncüsündeyse zihin serbestçe maniple ediliyordu. Dondurma teknolojisiyle mücadele kolaydı, zira bir kişi dondurulduğu zaman söz konusu olan ölüm -aynı kişi sonradan

(*) *Lat.* "Ölüleri hatırlayın" - ç.n.

(**) *Lat.* "İntikamcı olun" - ç.n.

canlandığı için- Kutsal Metinlerde sözü edilen ölüm değildi, oradaki ölümde ruh öteye gidiyordu. Gerçekten de bunun başka türlü bir açıklaması olamazdı, zira eğer ortada normal bir ölüm olsaydı, o zaman yeniden canlanan kimsenin yüz veya altı yüz yıllık ölümü sırasında -ruhen- nerede olduğu hakkında bilgi sahibi olması gerekirdi.

Bazı ilahiyatçılar -örneğin Gauger Drebdar- normal ölümün ancak çürümeden sonra meydana geldiğini düşünüyordu ("ve yine toza döneceksin"), ama bu düşünce, yeniden canlandırma alanı denen şeyin ortaya çıkmasıyla geçerliliğini kaybetti; bu yeni buluşla bir canlı tam da tozdan -yani atomlara ayrışmış bir bedenden- meydana getiriliyordu, bu durumda yeniden canlanan kişi ruhunun nereye gittiği hakkında bir şey bilmiyordu. O zaman dogma ancak, ölümün kesin olarak ne zaman gerçekleştiğini, yani ruhun bedenden tam olarak ne zaman ayrıldığını söylemekten kaçınılarak korunabildi. Ama sonra geri dönüşümlü ontojeni ortaya çıktı; dinsel öğreti hedef alınarak geliştirilmiş bir teknik değildi bu, ceninin gelişimi sırasında sakatlıkların ortadan kaldırılmasında çok işe yarıyordu: Bilim, bu gelişimi durdurmayı, geri almayı ve yeniden döllenmiş yumurtadan başlamak için onu 180 derece döndürmeyi başarmıştı. Sonra birden bakire olarak gebe kalma dogmasıyla, ölümsüz ruh dogması ciddi şekilde -tek bir darbede- sarsıldı, zira geri dönüşlü embriyolojik teknikler sayesinde, artık herhangi bir canlının gelişiminin bütün safhalarını geriye döndürmek, hatta ilk unsur olan döllenmiş hücreyi yumurta ve sperme bölmek mümkündü.

Bu oldukça büyük bir sorun yaratmıştı, zira dogmaya göre Tanrı ruhu gebelik anında yaratıyordu, peki gebeliği geriye döndürmek ve öğelere ayırarak ortadan kaldırmak mümkünse, daha önce yaratılmış olan ruhun başına ne geliyordu? Bu teknolojinin yan kollarından biri klonlamaydı, yani canlı vücuttan -örneğin burundan, topuktan, dilin derisinden vs.- alınmış herhangi bir hücreyi normal bir organizma haline getirmek. Bu olay kesinlikle döllenme olmadan meydana geldiği için, artık biyoloji mühendisliği yoluyla bakire olarak gebe

kalma sağlanabiliyordu. Bu yöntem zamanla ticarîleşerek geniş çapta uygulanmaya başlandı. Cenin oluşumu da artık yavaşlatılabiliyor, hızlandırılabiliyor ve -cenini, sözgelimi maymuna benzetmek üzere- bozulabiliyordu. Peki o zaman ruh ne oluyordu? Bir akordiyon gibi kapanıp açılıyor muydu, yoksa ceninin insandan maymuna çevrilmesi sırasında, bu işlemin bir yerinde ortadan mı kayboluyordu?

Dogmaya göre ruh bir kez yaratıldıktan sonra, ne ortadan kaybolabiliyor, ne de küçülebiliyordu, zira o kendi içinde bir varlıktı ve bölünmezdi. Kilise, doğum öncesine müdahale eden bu mühendisleri afaroz etmeyi düşünmeye başlamıştı; ama bu yapılmadı, haklıydılar da, zira artık bu tür oluşum çok yaygınlaşmıştı. Başlangıçta kimseciklerin sözünü bile etmediği bir şey, sonunda herkesin yaptığı bir şey haline gelmişti: Artık insanlar, bir kadın ile bir erkeğin birleşmesinden değil, uteratöre (yapay rahim) yerleştirilen bir hücreden doğuyordu. Partenogenez -yani bakire gebelik- sonucu meydana geldiği için bütün bir insanlığı vaftizden mahrum bırakmak olmazdı. Sonra bütün bunların üstüne yeni bir teknoloji geldi: Bilinçlilik. Entelektroniğin ve onun yarattığı düşünen bilgisayarların neden olduğu Makine Ruhu sorunu aşağı yukarı halledildi, ama bunu sıvı halindeki zihinlerin ve zekâların yarattığı başka sorunlar izledi. Duyarlı, akıllı eriyikler sentezlendi; bunlar şişelere konabiliyor, dökülebiliyor, karıştırılabiliyor ve her seferinde yeni bir kişilik -çoğu kez Dikotikalılardan daha bilge ve daha ruhanî olan bir kişilik- ortaya çıkıyordu.

Bir makinenin veya bir sıvının ruhunun olup olamayacağı sorusu, 2479'da Hıristiyan Birliği konseyinde sıcak tartışmalara yol açtı; sonunda yeni bir dogma, İkinci El Yaratılış dogması geliştirildi. Buna göre Tanrı, kendi yarattığı zeki varlıklara zekâ yaratma gücü vermişti. Ama bu bile, Kilise'nin yapması gereken son uyarlama olmadı; zira kısa bir zaman sonra yapay zekâların da başkalarını üretebildikleri, hatta, kendilerince nedenlerden ötürü, sadece insana benzeyen yaratıklar değil, oradan buradan toplanmış maddelerle gerçek insanlar üretebildikleri ortaya çıktı. Ölümsüzlük dogmasını korumak üzere

başka teşebbüslerde de bulunuldu, ama 26. yüzyılın çığ gibi inen buluşları altında hepsi çöktü. Ne zaman dogmayı güçlendirmek için yeni bir yorum getirilse, hemen ardından onu çürütecek yeni bir teknoloji çıkıyordu.

Bu durum birtakım sapkınlıkların baş göstermesine ve tarikatlerin ortaya çıkmasına neden oldu. Bu tarikatlerin öğretileri, evrensel kabul gören olgulara ters düşüyordu. Düistik Kilise ise, sadece tek bir dogmayı -İkinci El Yaratılış dogmasını- korudu; ama ölümden sonraki hayat ve kişisel kimliğin sürekliliğine duyulan inanç konusunda yenilgiyi daha fazla geciktirmenin imkânı yoktu, zira ne kişilik, ne de birey *bu* dünyada değişmeden kalabiliyordu. Artık iki veya daha çok sayıda zihni tek bir zihinde toplamak, makinelerle ve eriyiklerle -hatta insanlarla- birleştirmek mümkündü; fonksiyonel noetik sayesinde makinelerin içinde dünyalar yaratabiliyordunuz, bu dünyalar zeki varlıklar ortaya çıkarıyor, bu varlıklar da hapishanelerinin sınırı içinde yeni bir duyarlı varlıklar nesli meydana getirebiliyordu. Zihinselliği genişletebilir, bölebilir, çarpabilir, faktörünü alabilir, geri çekebilirdiniz vs. Dogmanın geçerliliğini yitirmesi demek, Kilise otoritesinin gerilemesi demekti; daha önce verilen onca güvenceye rağmen, insanların içindeki öbür dünya umudu söndü.

2542 yılında toplanan konsey, teolojik gelişmenin teknolojik gelişmeye ayak uyduramadığını görerek, İstikbaliye birliğini kurdu. Bu birlik, din alanında geleceğe dönük araştırmalar yapacaktı; zira ilerdeki değişiklikleri önceden bilmek, zorunlu bir ihtiyaç haline gelmişti. Birçok yeni biyotekniğin ahlâkdışı olması gerçek inanç sahiplerini telaşa düşürmekle kalmıyordu; modern klonlama yöntemleriyle, normal bireylerin yanı sıra tamamen beyinsiz, dolayısıyla mekanik işler için uygun olan biyolojik yaratıklar meydana getirmek mümkündü. Hatta, insan veya hayvan vücutlarından elde edilen dokuların uygun bir şekilde yetiştirilmesiyle odaları döşemek, duvarları kaplamak mümkündü. Ayrıca zekâ eklentileri, fişler, amfiler ve ayarlayıcılar yapmak; bir bilgisayarda esrime hali yaratmak; bir kurbağa yumurtası alıp onu insan vücutlu bir adaçayına

veya o zamana kadar bilinmeyen, cenin mühendislerince özel olarak tasarımlanmış bir hayvanın bedenine sahip bir adaçayına çevirmek de mümkündü. Bütün bunlar karşısında güçlü bir muhalefet vardı, dindışı çevreler de buna katılıyordu, ama bir yararı olmadı.

Peder Darg bütün bunları büyük bir sakinlik içinde, sanki herkesin bildiği şeylerden söz ediyormuş gibi anlattı; gerçekten de bunlar herkesin bildiği şeylerdi, zira Dikotika tarihinin bir parçasıydı. Dudaklarımın ucuna sayısız soru geldi, ama ısrarcı görünmek istemedim ve yemekten sonra hücreme çekildim. Profesör A. Gragz'ın kitabının ikinci cildini okumaya koyuldum. Bu eser, ilk sayfasındaki nottan da anlaşılacağı üzere yasaklanmıştı.

Öğrendiğime göre, 2401 yılında Byg Brogar, Dyrr Daagard ve Merr Drr sınırsız otoevrimleşme özgürlüğünün kapılarını açmıştı; bu bilim adamları, buluşlarıyla ortaya çıkan *Homo Autofac Sapiens*'in -Kendini Yapan Akıllı Adam'ın- kendisini, mükemmel olduğuna karar verdiği biçimsel ve ruhsal özelliklerle donatarak, uyum ve mutlulukta en üst seviyeye ulaşacağına ve eğer isterse Ölüm Engeli'ni aşacağına inanıyorlardı. Kısacası, İkinci Biyotik Devrim süresince (tüketim mallarının tohumdan yetiştirilmesi birinci devrim sayesinde olmuştu), bilim tarihinde çok sık rastlanan gözü kara bir iyimserlik sergilemişlerdi. Her büyük ve yeni teknoloji, beraberinde böylesi umutlar getirir.

Başlarda otoevrim mühendisliği veya -onların deyimiyle- Ceninsel Devinim, ünlü mucitlerin beklentilerine uygun bir şekilde gelişti. Sağlık, uyum, ruhsal ve fiziksel güzellik idealleri evrenselleşti; her yurttaşın, en çok arzulanan fiziksel veya bedensel özellikleri elde etme hakkı yasayla garanti altına alındı. Kısa sürede bütün sakatlıklar ve doğuştan gelen kusurlar, bütün çirkinlikler ve aptallıklar ortadan kalktı. Fakat gelişme durmaksızın ilerlemek demektir, dolayısıyla işler bu noktada kalmadı. Bundan sonraki ilk değişiklikler masumca şeylerdi. Genç kadınlar, deriden takılar ve başka süsler yetiştirerek kendilerini güzelleştirdiler (kalp şeklinde kulaklar, inci tırnaklar);

genç erkeklerse favori ve ense sakalları, sorguçlar ve çift sıra dişli çeneler tercih ettiler.

Yirmi yıl sonra ilk çoğunluk partileri oluşmuştu. Okurken, "çoğunluk partisi" ifadesinin Dikotika'da bizdekinden farklı bir anlam taşıdığını önce anlamadım. Anatomilerin çoğalmasını isteyen çoğunluk partisine karşı azaltmacılığı -yani çeşitli fraksiyonların azınlık liderlerince hayatî bulunmayan organların ortadan kaldırılmasını- savunan bir azınlık grubu vardı. Metinde tam bu ilginç kısma geldiğim sırada, ansızın çömez kapıya vurmadan hücreye daldı ve büyük bir heyecan içinde hemen eşyamı toplamamı istedi, zira kapı görevlisi alarm vermişti. "Sorun ne?" diye sordum; ama o, "Kaybedecek bir dakika bile yok," diye bağırarak, acele etmem konusunda ısrar etti. Kitaptan başka bir eşyam yoktu, ben de onu koltuğumun altına sıkıştırıp rehberimin peşinden koştum.

Yeraltı yemekhanesinde Tahribiye rahiplerinin hepsi deliler gibi çalışıyordu; taş bir oluktan yığınlarca kitap döküldü, yukarıdaki kütüphaneci rahipler uzun sopalarla bunları itiyordu; sonra kitaplar fıçıların içine konarak kayadan oyulmuş bir kuyuya indirildi; sonra keşişler gözlerimin önünde çırılçıplak soyundular ve ellerinden geldiğince çabuk bir şekilde cüppelerini ve başlıklarını taş oyuğun içine attılar; hepsi robottu, şekilleri ancak kabaca insana benziyordu. Sonra benim üzerimde çalışmaya başladılar, çevremi sarıp vücuduma tuhaf şeyler yapıştırmaya başladılar; balon şeklinde, yılanımsı şeyler, kuyruklar ya da bacaklar -hangisi olduğunu anlamadım- takıldı, her şey çok hızlı bir şekilde olup bitti. Başrahip, kafama parçalanıp ikiye ayrılmış bir hamamböceğini andıran bir bağırsak torbası koydu; bazıları hâlâ üzerime birşeyler yapıştırıyordu, bazıları da beni şeritler halinde boyamaya başladı; etrafta bir ayna veya parlak bir yüzey olmadığı için kendimi göremiyordum, ama genel görünüş onları memnun etmiş gibiydi.

Arkamdan itilince kendimi bir köşede buldum, ancak o zaman dik duran bir insandan çok, dört ayaklı, hatta belki altı ayaklı bir yaratığa benzediğimi fark ettim. Bana çömelerek oturmamı ve bir şey sorulduğu takdirde bütün sorulara "mee"

diye yanıt vermemi söylediler. Az sonra kapı korkunç bir şekilde yumruklandı; robot rahipler yemek salonunun ortasına çekilmiş, dikiş makinesini andıran (aslında öyle değillerdi) birtakım makinelerin yanına koştular; bütün oda makinelerin çalışmasına benzer bir gürültüyle doldu. Müfettişler taş merdivenden aşağı inip bize doğru yürüdüler. Onları yakından gördüğümde neredeyse yere düşecektim. Üzerlerinde giysi var mıydı, yoksa çıplak mıydılar, anlayamadım; her biri farklı görünüyordu.

Sanırım hepsinin kuyrukları vardı, uçlarında bir tutam kılın altında oldukça büyük bir yumruk gizlenmişti; kural olarak kuyruklarını omuzlarına atarak taşıyorlardı - tabii o koca siğillerin ortasındaki çıkıntıya omuz denebilirse. Bu çıkıntının ortasındaki deri süt gibi beyazdı; üzerinde rengârenk benekler vardı - bir süre sonra onların sadece konuşarak değil, vücut ekranlarının üzerinde çeşitli işaretleri yakıp söndürerek de iletişim kurduklarını fark ettim. Bacaklarını saymaya çalıştım ve her birinin en az iki bacağı olduğunu gördüm, birkaç tanesinin üç, birinin de beş bacağı vardı; bacaklarının sayısı ne kadar çoksa, yürürken ayakları o kadar çok takılıyordu. Bütün salonu karıştırmaya başladılar, makinelerinin üzerine eğilmiş, büyük bir dikkatle çalışan robotlara şöyle bir baktılar, sonunda diğerlerinden daha uzun boylu olan baş müfettiş -adam konuşurken bağırsak torbasının üzerindeki portakal renkli büyük zar hafifçe yanıp sönüyordu- kısa boyluya -sadece iki ayaklı biriydi ve sıska bir kuyruğu vardı, hiç şüphesiz bir kâtipti- vinçlere bakmasını emretti. Adamlar robot rahiplere tek kelime etmeksizin bazı notlar aldılar, ölçümler yaptılar ve tam ayrılmak üzereydiler ki, yeşilimsi bir üç bacaklı beni fark etti ve püsküllü çıkıntılarımdan birini çekti, ne olur ne olmaz diye hafifçe meledim.

"Hey, o bizim yaşlı Thumnist, deli raporu var, onu rahat bırak!" dedi büyük olanı, küçük olan yanıtladı:

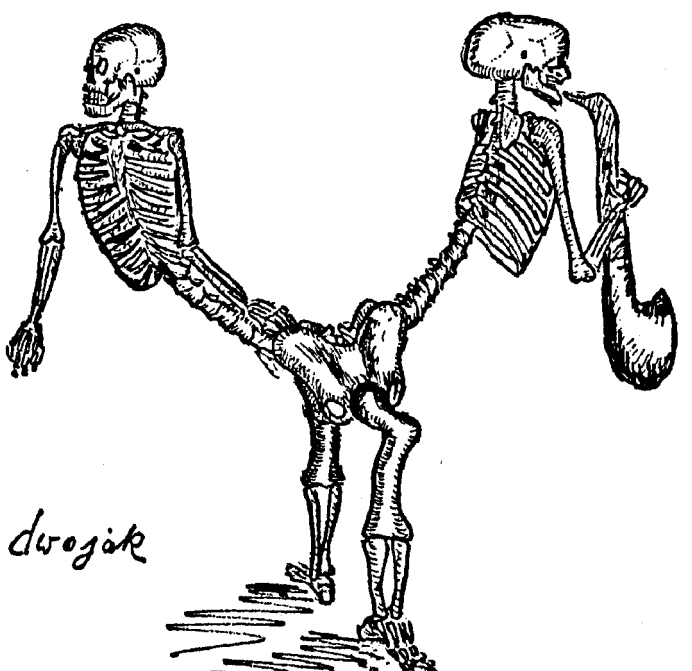
"Emredersiniz, efendim!"

Müfettişler el fenerine benzeyen bir aletle yemek salonunda bir tur daha attılar, ama kuyuyla hiç ilgilenmediler. Giderek

adamların her şeyi formalite icabı yaptıkları hissine kapıldım. On dakika sonra gittiler, makineler karanlık bir köşeye itildi, rahipler fıçıları çekmeye başladılar, ıslanmış cüppeler kurusun diye bir ipe asıldı; kütüphaneci rahipler üzgün bir şekilde başlarını salladılar, zira delik fıçıların birinin içine su girmişti, bu yüzden hemen eski metinlerin ıslanan sayfalarının arasına kurutma kâğıdı koymaları gerekiyordu; bu arada Başrahip -yani peder robot, artık onun hakkında ne düşüneceğini bilmiyordum- güleryüzüyle yanıma yaklaştı ve çok şükür her şeyin yolunda gittiğini söyledi, ama gelecekte dikkatli olmalıymışım: Kargaşa içinde düşürmüş olduğum tarih kitabını gösterdi. Başrahip arama boyunca onun üzerinde oturmuştu.

"Peki kitap sahibi olmak yasak mı?" diye sordum.

"Bu kimin sahip olduğuna göre değişir," dedi Başrahip. "Bi-

Bir bibod.

zim için, evet! Özellikle de bu tür kitaplar! Bize, Birinci Biyotik Devrim'in ardından işe yaramaz hale gelmiş eski birer makine gözüyle bakıyorlar; bize karşı -tıpkı burada, katakomblardaki diğer şeylere karşı yaptıkları gibi- müsamaha gösteriyorlar, Glaubon'un hükümdarlığından bu yana adet böyle - ama unutmayın, gayri resmî bir şey bu."

"Peki, bir Thumnist nedir?" diye sordum.

Başrahip utanmış göründü.

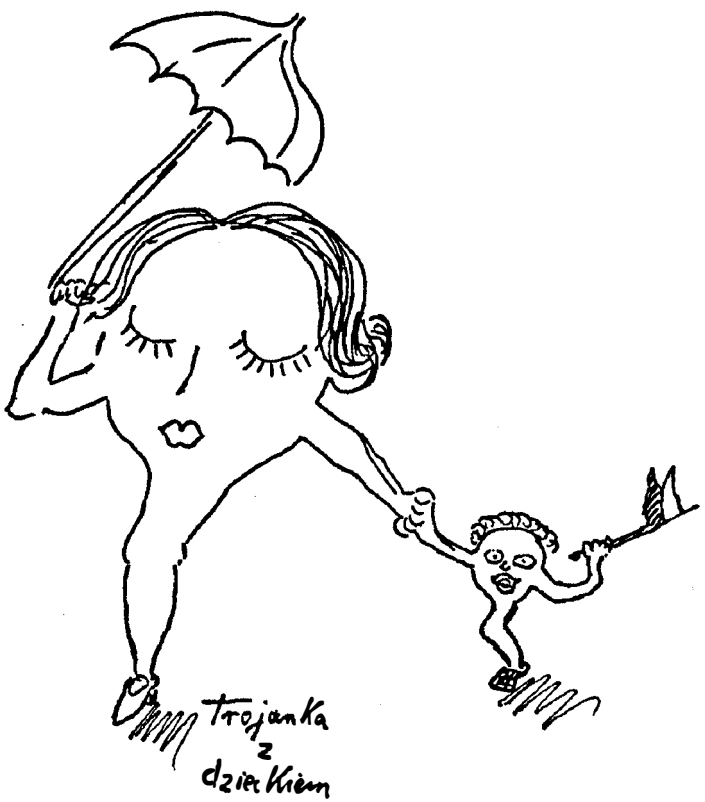
"Doksan yıl kadar önce hükümdar olan Bzugis Thumn'un taraftarına verilen ad. Bu konuda konuşmak beni rahatsız ediyor ... talihsiz bir Thumnist yanımıza sığınmak istedi, biz de onu aramıza aldık; adam her zaman o köşede oturur ve -zavallı- aklı yerinde değilmiş gibi yapardı; bu sayede hiçbir zaman sorumlu tutulmadı ve canının istediği gibi konuşabildi ... geçen ay 'daha iyi günleri' beklemek için kendisini dondurdu ... bu yüzden düşündüm ki, acil bir durum çıkarsa, anlarsınız ya, belki sizi onun yerine geçirebiliriz ... olur mu? Size söyleyecektim, ama fırsat bulamadım. Bu kadar yakın zamanda bir teftiş beklemiyordum, ne zaman gelecekleri belli değildir, ama son zamanlarda oldukça seyrekleşmişti ..."

Başrahip'in dediklerinin tek kelimesini anlamadım. Zaten o sırada büyük sıkıntı içindeydim, zira Tahribiye rahiplerinin beni o Thumnist'e benzetmek için kullandıkları zamk çok güçlüydü, sanki o yapay sarkık gerdanları ve karaciğer saplarını derimle birlikte çekiyorlardı; terledim, inledim, sonunda aşağı yukarı insan şekline kavuşunca, yatmaya gittim. Daha sonra Başrahip fiziksel olarak değiştirilmemin -şüphesiz geri dönüşümlü olarak- mümkün olduğunu söyledi; ama bana, bu işlemden sonra nasıl görüneceğim konusunda fikir vermek üzere bir resim gösterdikleri zaman, kendi halimle kalma riskini göze almaya karar verdim; yasalara uyan şekiller sadece korkunç görünmekle kalmıyorlardı, aynı zamanda son derece rahatsız ediciydiler. Örneğin yatmak imkânsızdı: Geceleyin kendinizi askıya asmanız gerekiyordu.

Geç yatmış olduğum için doğru dürüst uykumu alamadım, çömezim hücreye kahvaltı getirerek beni uyandırdı. Artık be-

nim için çektikleri sıkıntıyı daha iyi anlıyordum, zira rahipler hiçbir şey yemiyorlardı, pille çalıştıkları için birkaç damla su onlara bütün gün yetiyordu, oysa bana yemek sağlamak için mobilya bahçesine gitmeyi göze alıyorlardı. Bu seferki yemek iyi kotarılmış bir koltuk koluydu; iyi kotarılmış diyorsam, bu lezzetli olduğu anlamına gelmiyor, ama artık yemek yerken o yemeğin pişirilme sürecine eşlik eden şartları da dikkate alıyordum.

Hâlâ geçen geceki baskının etkisi altındaydım, olanları tarih kitabında o zamana kadar okumuş olduğum şeylerle bağdaştı-

Çocuklu bir tribod bayan.

ramıyordum, bu yüzden kahvaltıdan hemen sonra yeniden çalışmama döndüm.

Otoevrimin başında, bazı temel konulardaki fikir ayrılıkları yüzünden ilerici anatomi kampı içerisinde bölünmeler olmuştu. Büyük buluştan sadece kırk yıl sonra muhafazakâr kanadın muhalefeti ortadan kalkmıştı, artık muhafazakârlara karanlık birer gerici gözüyle bakılıyordu. Bu arada ilericiler de kendi aralarında aceleciler, adım adımcılar, değiştirgenler, dönüştürgenler ve sıvıdaşlar gibi, adlarını ve amaçlarını hatırlayamadığım birçok gruba ayrılmıştı. Aceleciler grubu, hükümetin mükemmel bir anatomik model üzerinde karara varmasını ve bunun hemen yasalaşmasını istiyordu. Adım adımcılar, konuya daha dikkatle yaklaşma eğilimindeydi; mükemmel olanın tek bir hamlede elde edilemeyeceğini düşünüyor, bu nedenle ideal bedene adım adım ulaşılmasını tercih ediyordu, fakat bu sürecin nasıl bir seyir izleyeceği, her şeyden öte, arada kalan nesillerin bundan hoşlanıp hoşlanmayacağı hiçbir şekilde açık değildi. Bu noktada grup iki fraksiyona ayrılıyordu. Değiştirgenler ve dönüştürgenler, farklı durumlarda farklı görünmenin yararlı olduğunu ve insanın böceklerden aşağı kalır yanı olmadığını ileri sürüyordu - eğer böcekler tek bir hayat içinde çeşitli değişimler geçirebiliyorlarsa, insan niçin değişmesindi? Bir çocuk, bir yeniyetme, genç bir adam, daha yaşlı bir adam - bunların hepsi çok değişik tasarımlarla temsil edilebilirdi. Sıvıdaşlara gelince, en radikalleri bunlardı: İskeleti kesinlikle tarihi geçmiş buluyorlar, omurgaların hepsine bir son verilmesini ve tamamen plastik kullanılmasını istiyorlardı. Bir sıvıdaş, istediği zaman kendi şeklini değiştirebiliyordu; bu, kalabalık içindeyken ya da hazır giyim açısından getirdiği kolaylık bakımından işe yarayan bir özellikti; bazılarıysa bedenlerini çok tuhaf şekillerde yoğurup büküyordu, amaçları -duruma ve içinde bulundukları ruh haline göre- kendilerini ifade etmekti. Siyaset alanındaki muhalifleri onlara aşağılayıcı biçimde peltekler adını takmıştı.

Anatomik anarşi tehditine karşı BERUPLAK -Beden ve Ruh Planlama Komitesi- oluşturuldu; görevi, hepsi laboratuvarlar-

da denenmiş çok sayıda dönüşüm modelini pazara sunmaktı. Ama hâlâ otoevrimin yönü konusunda bir fikir birliğine varılamamıştı: Hayatın büyük bir zevk içinde yaşanacağı bedenler mi yapacaklardı, yoksa bireyin sosyal ortama katılımını kolaylaştıracak bedenler mi? İşlevsellik mi ön planda olacaktı, estetik mi? Beyni mi büyüteceklerdi, yoksa kasları mı? Genel anlamda uyum ve mükemmellikten söz etmek kolaydı, ayrıca o güne dek edinilen deneyimler ışığında, arzu edilen bütün niteliklerin birarada bulunamayacağı anlaşılmıştı; birçok nitelik birbirini dışlamaktaydı.

Karar ne olursa olsun, doğal insanla yollar ayrılmıştı. Uzmanlar, Doğa'nın eserinin ne kadar ilkel ve bayağı olduğunu ispatlamak için birbirleriyle yarışıyorlardı; dönemin analitik morfometri ve fizyofizik literatürü, Donderwarg'ın öğretisinin etkilerini gözler önüne sermekteydi. Doğal bedenin güvenilmezliği, yaşlılığa ve ölüme doğru izlediği amansız yol, eskil içgüdülerin daha sonra gelen akıl üzerindeki baskısı - bütün bunlar sert bir şekilde eleştiriliyor; basında, evrimin acemiliği ve yetersizliği yüzünden meydana gelen ayak kemerindeki çökmeler, urlar, disk kaymaları ve binlerce başka hastalık konusunda öfkeli yazılar boy gösteriyordu; bunların, müsrif, ilkesiz ve kendi kuyusunu kazan soyaçekim ile kör yardakçısı doğal seçilimin sinsi marifetleri olduğu söyleniyordu.

Modern çocuklar, Doğa'dan, Dikotikalıların maymundan geldiği savını hüzünlü bir sessizlikle sindirmek zorunda kalan dedelerinin intikamını alıyordu adeta. Ağaç dönemiyle alay ediyorlardı, hani şu önce bazı hayvanların ağaçlarda saklanmaya başlayıp, sonra ormanların yerini bozkırlar alınca yere inmek zorunda kaldıkları hikâyesi. Bazı uzmanlara göre insan, depremler sayesinde ortaya çıkmıştı; depremler onları dallardan yere atlamaya zorlamıştı - başka bir deyişle ilk insanlar, çürümüş meyve gibi ağaçlardan silkelenmişti. Şüphesiz bunlar aşırı basitleştirmelerdi, ama o sıralar evrimle alay etmek modaydı. Bu arada BERUPLAK iç organları mükemmelleştirmiş, omurgaya şok emiciler koymuş ve onu güçlendirmiş, yedek kalpler ve böbrekler eklemişti, ama bunlar aşırılıkçıları tatmin

etmemişti, bu kişiler "kafayı kaldırın" (onlar için çok küçüktü), "beyin göbekte!" (orada daha çok yer vardı) gibi demagojik sloganlarla ortaya çıkıyorlardı.

En şiddetli tartışmalar cinsellik konusundaydı, zira bazıları bu olayı büsbütün nahoş buluyor, çiçeklerden ve kelebeklerden ilham alınması gerektiğini düşünüyordu; bazılarıysa platonik aşk taraftarlarının ikiyüzlülüğünden dem vuruyor, mevcut durumun daha da çok vurgulanmasını talep ediyorlardı. Radikallerin baskısı yüzünden BERUPLAK kasaba ve köylere dilek kutuları koydu, öneriler yağmur gibi yağdı ve yönetim kadroları hızla arttı, on yıl içinde bürokrasi özyaratımı öyle bir noktaya getirdi ki, BERUPLAK önce şubelere, sonra da Ağız Ofisi (AO), Dudak Yönetimi (DY), Güzel Beden Kurumu (GÜBEK), Parmak ve Başparmak Enstitüsü (PABE) vb. birçok dala ayrıldı. Uzuvlar konusunda, burnun geleceği, kuyruk sokumunun nasıl olması gerektiği konularında sayısız konferanslar ve seminerler düzenlendi; kimse bütünü göz önünde bulundurmuyordu; sonunda bir bölümün getirdiği yenilik diğer bir bölümün yaptıklarıyla uyuşmaz hale geldi. Hiç kimse kısa adı HOS (Hızlı Otomorfik Sapma) olan yeni sorunla baş edemiyordu, bu yüzden karışıklığa bir son vermek için bütün biyotik işlemler dijital BERUPSAYAR'a devredildi.

Genel Tarih'in ikinci cildi burada bitiyordu. Tam üçüncüsüne uzanıyordum ki, çömez hücreme gelip beni öğle yemeğine davet etti. Başrahibin yanında yemek yemekte tereddüt ettim, zira artık bu işin, onun için büyük bir nezaket gösterisi olmanın ötesinde büyük bir zaman kaybı olduğunu da biliyordum. Fakat çömez davet konusunda o kadar ısrarlıydı ki, hemen gittim. Küçük yemek odasında, masaya oturmuş olan Peder Darg'ın yanında, bavul taşırken kullanılanlara benzeyen alçak bir el arabası duruyordu; İstikbaliye birliğinin lideri Peder Memnar'dı bu. Tam anlatamadım - şüphesiz rahip ve birliğin lideri, bir el arabası değildi, arabanın üzerinde duran küp şeklindeki bilgisayardı. Sanırım ona bakarken herhangi bir saygısızlıkta bulunmadım, tanıştırılma sırasında uygun kelimeleri bulmakta da güçlük çekmedim. Yemek yemek yakışık alma-

yan bir şeydi, ama vücudumun buna ihtiyacı vardı. İyi yürekli Başrahip beni rahatlatmak için yemek boyunca aynı anda iki kristal kadehten küçük yudumlar halinde su içti, Peder Memnar ise bu arada kendi kendine birşeyler mırıldanıyordu - dua ediyor diye düşündüm, ama sohbet bir kere daha ilahiyata dönünce, tahminimin yanlış olduğu ortaya çıktı.

"İnanıyorum," dedi Peder Memnar bana, "ve eğer inancının bir temeli varsa, inandığım o Tek Varlık hiç şüphesiz bunu ben ifade etmeden de bilir. Tarih boyunca zihin çeşitli Tanrı modelleri yaratmıştır, her birinin tek ve asıl doğru olduğunu iddia etmiştir, ama bu bir hatadır, zira bir model yapmak kodlaştırmak demektir ve kodlaştırılan bir gizem, gizem olmaktan çıkar. Dogmalar sadece uzun uygarlık yolunun başında ebedî görünür. Başlangıçta Tanrı'yı Öfkeli Baba, sonra Çoban, sonra da yarattıklarına tutkun olan bir Sanatçı olarak hayal ettiler; dolayısıyla insan sırasıyla terbiyeli bir çocuk, söz dinleyen bir koyun, son olarak da büyülenmiş bir seyirci rolü oynamak zorunda kaldı. Ama Tanrı'nın dünyayı, yarattıkları sabahtan akşama önünde eğilsin diye yarattığını düşünmek; Tanrı'nın insanları, onlar Bu Dünya'yı beğenmeyip Öte Dünya için yatırım yaparcasına O'nu sevsinler, ve sanki O, dinmeyen alkışlar ve hayranlık dolu sözler karşılığında tekrar sahneye çıkan bir virtüoz misali, asıl numarasını ölüm perdesinin inmesine saklıyormuş gibi kendisine dua etsinler diye yarattığını düşünmek çocukçadır. Bu teatral teodesi şekli karanlık ve uzak geçmişimizde kalmıştır.

"Eğer Tanrı her şeyi bilense, o zaman benim hakkımda bilinmesi gereken her şeyi bilir, üstelik bunu ölçülmeyecek kadar uzun bir zamandan beri, ben unutulmuşluktan çıkıp gelmeden önce de, biliyordu. O aynı zamanda benim -veya sizin- korkularım veya beklentilerim hakkında ne karar vereceğini de bilir, zira gelecekteki bütün eylemler konusunda da aynı ölçüde bilgi sahibidir, yoksa her şeyi bilen olmazdı. O'nun için bir mağara adamının düşüncesi ile, bundan bir milyar yıl sonra, bugün sadece lav ve ateşten ibaret olan bir yerde mühendislerin oluşturacağı bir zekâ arasında fark yoktur. İnancın ifa-

de edilmesindeki dışsal şartların, hatta insanın gösterdiği şeyin saygı mı, yoksa haset mi olduğunun, O'nun nezdinde farklı olması için bir neden de göremiyorum. Bizler O'nu ürettiği şeyden övgü bekleyen bir İmalatçı olarak görmüyoruz, tarih bizi öyle bir noktaya getirdi ki, doğal düşünce ile yapay düşünce arasında hiçbir fark kalmadı, bu da doğal ile yapay arasında fark olmaması anlamına gelir; bu artık geride kaldı. Bizlerin artık her türlü varlığı ve zihni yaratabileceğimizi unutmamalısınız. Örneğin var olmaktan mistik bir haz duyan yaratıklar meydana getirebiliriz, bunu kristalleştirme, klonlama veya başka bin türlü şekilde yapabiliriz; sonuçta Aşkın'a yönelik tapınmalarında bir amaç, geçmişin dua ve ibadetlerine özgü bir amaç oluşacaktır. Ama bizim açımızdan, inananların seri üretimi anlamsız bir şeydir. Şunu unutmayın, bizler arzularımıza gem vuran bir fiziksel sınırlamanın duvarına çarpmıyoruz, bu duvarları yıktık ve mutlak yaratıcı özgürlük alanına geçtik. Günümüzde bir çocuk ölüye yeniden can verebilir, toza ya da metale hayat üfleyebilir, güneşleri yok edip tutuşturabilir, bunları gerçekleştirecek teknolojilerimiz var; bu teknolojilere herkesin ulaşamadığı gerçeği, sanırım sizin de kabul edeceğiniz gibi, ilahiyat açısından önemsizdir. Çünkü insanlığın, Kutsal Kitap'ta çok kesin bir şekilde ifade edilmiş olan sınırları aşılmış, ihlal edilmiştir. Eski kısıtlamaların acımasızlığının yerini, onların topyekûn ortadan kalkmasının getirdiği acımasızlık almıştır. Yine de Yaratıcı'nın, bizi türlü bilinmezlikler ve azaplar içinde bırakıp bu zalim maskelerin arkasında bize olan sevgisini gizlediğine inanmıyoruz. Kilise de, bu iki talihsizliği -esareti ve özgürlüğü- ibadetle ciro edilecek ve cennetin hazinesinden faiziyle karşılığı alınacak birer senet saymakla görevli değildir. Cenneti bir banka hesabı, cehennemi de borçlunun hapishanesi saymak din tarihinde geçici bir sapmadır. Teodesi, Tanrı'nın savunucularını eğitip birer laf ebesi haline getiren bir kurs değildir, din de insanlara her şeyin sonunda iyi olacağını söylemek değildir. Kilise değişiyor, din değişiyor, zira ikisi de tarih içinde yer alıyor: Bu nedenle birliğimizin görevi, ileriyi görmektir."

Bu sözler beni şaşırttı. Düistik görüşün, gezegende olup bitenleri (herhalde iyi şeyler değildi, ama 26. yüzyıldan ötesini okumadığım için neler olduğunu bilmiyordum) Kutsal Metinlerle (bunların da ne olduğunu bilmiyordum) nasıl bağdaştırdığını sordum.

Bu sorum karşısında Başrahip susarken, Peder Memnar şöyle yanıt verdi:

"İnanç aynı zamanda hem mutlak şekilde gerekli, hem de mutlak şekilde imkânsız bir şeydir. Dine sonsuza kadar geçerli olacak bir biçim kazandırmak mümkün değildir, zihnin sürekli olarak inanacağı bir dogma yoktur. Geri çekilme taktikleriyle, dolambaçlı yorumlamalarla Kutsal Kitap'ı yirmi beş asır boyunca koruduk, ama sonunda yenik düştük. Artık Aşkın'a bir muhasabecinin gözüyle bakmıyoruz; Tanrı ne bir Zorba, ne bir Çoban, ne bir Sanatçı, ne bir Polis, ne de Varlığın Baş Muhasebecisi'dir. Tanrı'ya olan inançta bütün bencilce düşüncelerin terk edilmesi gerekir, çünkü inanç hiçbir zaman -hiçbir yerde- mükafat görmeyecektir. Eğer Tanrı'nın mantığa ve akla aykırı davrandığı ispat edilecek olursa, bu gerçekten de acı bir sürpriz olur. Bize bu mantıklı düşünceleri -eğer onlar olmasaydı hiçbir şey bilemeyecektik- veren O değil midir? (Başka kim olabilir ki?) O halde inancın, mantıklı düşünceden vazgeçmeyi gerektirdiğini nasıl kabul edebiliriz? Niçin bize önce akıl yürütme yeteneği verildi, yoluna çelişkiler koyarak ona zorluk çıkarmak için mi?

"Her şeyi bir esrar perdesine bürümek, her şeyi anlaşılmaz kılmak için mi? Ölümden sonra bir şey olmadığı sonucuna varmamızı sağlayıp, sonra alelade bir sihirbaz gibi şapkasından cenneti çıkarmak için mi? Öyle olduğunu sanmıyoruz. İşte bu yüzden inancımızdan dolayı Tanrı'dan lütuf beklemiyoruz, çünkü bizler ticarî işlemlere ve karşılıklı ödemeye dayanan bir teodesiyle ilişkimizi kestik: Ben seni yaratacağım, sen bana hizmet edip şükredeceksin, diyen bir teodesiyle."

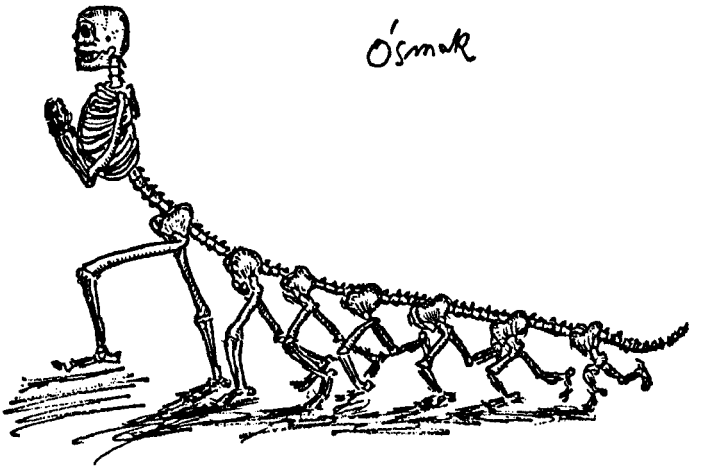
Israrımı artırarak şunu sordum: Peki siz keşişler ve ilahiyatçılar, ne yapıyorsunuz? Eğer sizi doğru anladıysam, dogma, dinsel törenler ya da ibadet olmadığına göre, Tanrı'yla nasıl ilişki kuruyorsunuz?

"Gerçekte bir şeyimiz olmadığı için," dedi İstikbaliyecilerin lideri, "her şeyimiz var. Sevgili yabancı, Dikotika tarihinin diğer ciltlerini okuyacak olursanız, o zaman bunun ne anlama geldiğini öğreneceksiniz - iki biyotik devrim, bedensel ve zihinsel açıdan tam bir özgürleşme sağladı. Muhtemelen bu durum size aslında tuhaf görünüyor: Etten, kemikten varlıklar - tıpkı sizin gibi- kendileri üzerinde azamî kontrolü sağladıktan sonra, artık inancı içlerinde bir elektrik lambası gibi *açıp kapayabilir* hale geldiklerinden, o inancı kaybettiler. Bu arada o inanç, sanayileşmenin belli bir aşamasında ihtiyaç duyularak yaratılan araçların -düşünen araçların- eline geçti. Bugün bizler tarihi geçmiş varlıklarız, ama bizler - toplumun üst kademelerinde yaşayanların gözünde işe yaramaz birer maden parçasından başka bir şey olmayan bizler... inananlar da bizleriz. Onlar bağırsak torbalarında daha önemli işler olduğu için bize müsamaha gösteriyorlar ve devlet bizi her konuda özgür bırakıyor - inancımız dışındaki her konuda."

"Bu tuhaf," dedim. "İnanmanıza izin vermiyorlar mı? Niçin?"

"Çok basit. İnanç, bilinçli olarak ondan vazgeçmedikçe, bilinçli bir varlığın elinden alınamayacak tek şeydir. Yetkililer, bizi sadece yok etme gücüne değil, baştan programlayıp inancımızdan uzaklaştırma gücüne de sahipler; bunu yapmıyorlarsa, bizi küçümsediklerinden ya da umursamamalarındandır. Onlar iktidar isterler -mutlak bir iktidar- ve efendiliklerindeki en küçük bir boşluk, onlara iktidarlarındaki bir eksiklik gibi geliyor olmalı. Bu yüzden inancımızı gizli tutuyoruz. İnancımızın nasıl olduğunu sordunuz. Diyebiliriz ki, bizim inancımız tamamen çıplak ve savunmasızdır. Umut beslemiyoruz, talepte ve dilekte bulunmuyoruz, güvendiğimiz bir şey yok, sadece inanıyoruz.

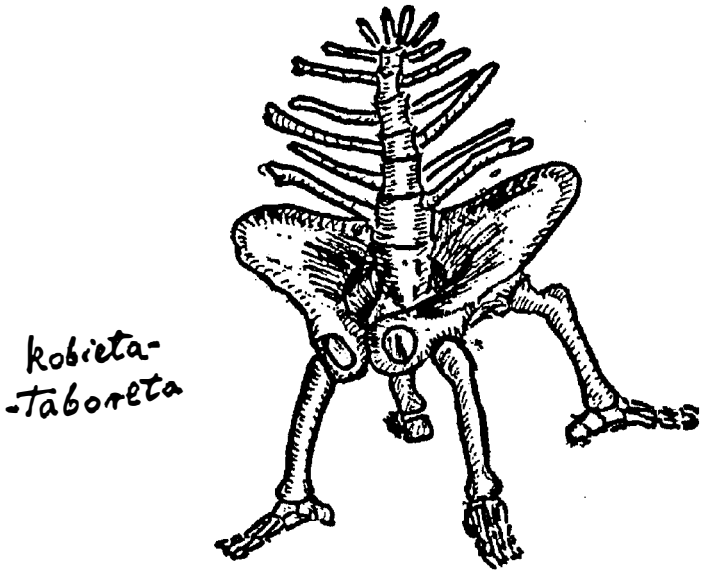
"Bu yüzden, bana daha fazla soru sormak yerine, benimki gibi bir inancın ne anlama geldiğini biraz düşünün. Eğer inancınız belli nedenlere ve belli ilkelere dayanıyorsa, o inanç bütün kudretini kaybeder; iki artı ikinin dört ettiğini çok iyi biliyorum, bu yüzden buna inanmam gerekmez. Ama Tanrı hakkında hiçbir şey bilmiyorum, bu yüzden O'na *ancak* inanabilirim. Bu

Bir oktabod.

inanç bana ne sağlıyor? Eski hesaba göre, hiçbir şey. O artık ne yok olma korkusuna karşı bir yatıştırıcı, ne de ruhun kurtuluşu için kulis faaliyeti yürüten göksel bir soylu görevi görüyor. O, varlığın çelişkileriyle azap çeken zihni sakinleştirmez; varoluşsal sorunları çözmez; size söylüyorum - o değersiz bir şeydir! Yani bir amaca hizmet etmez. İnanç duyma nedenimizin *bu* olduğunu bile söyleyemeyiz, çünkü böylesi bir inanç mantık dışıdır: Bunu söyleyen kimse aslında -her zaman- mantıklı ile mantıksız arasındaki farkı bildiğini iddia ediyordur ve kendisi mantıksızı seçmiştir, zira ona göre Tanrı'nın yer aldığı taraf orasıdır. Biz bu tür savlar ileri sürmeyiz. Bizim inancımız ne yalvarır, ne de teşekkür eder, ne alçak gönüllüdür, ne de küstah, o sadece vardır ve bu konuda söylenebilecek başka bir şey yoktur."

Duyduklarımdan son derece etkilenmiş bir halde hücreme döndüm ve Dikotika tarihinin üçüncü cildini okumaya başladım. Bedenin Aşılmasının Merkezîleştirilmesi dönemini anlatıyordu. Başlangıçta BERUPSAYAR'ın çalışması herkesi tatmin etmişti, ama sonra gezegende yeni varlıklar ortaya çıkmaya başladı - bibodlar, tribodlar, kuadribodlar, oktabodlar ve sonunda sayılması mümkün olmayanlar, zira bunlar yaşamları

Taburekız.

süresince durmadan yeni sürgünler veriyordu. Bu durum bir aksaklığın, programdaki hatalı bir tekrarlamanın sonucunda ortaya çıkmıştı veya -herkesin anlayacağı bir dille söylersek- makine kekelemeye başlamıştı. Bununla birlikte tekniğin mükemmelliğine duyulan inanç çok yaygın olduğu için, insanlar bu otomorfik sapmaları övgüyle karşılıyorlardı, örneğin bu gibi tomurcuklanmaların aslında insanoğlunun Proteus'a benzeyen doğasının gerçek bir ifadesi olduğunu ileri sürüyorlardı. Bu gibi övgüler onarımları geciktirmekle kalmamış, giderek büyüyüp durduğu için kendi bedenlerinde yollarını kaybeden ne idüğü belirsiz şeylerin ortaya çıkmasına da neden olmuştu; bunlar tamamen şaşkın bir halde kendilerini çeşitli şekillerde düğümlüyorlardı; çok kere onları açmak için bir cankurtaran ekibi gerekiyordu. BERUPSAYAR'ın onarılması işe yaramadı, artık UPSAYAR adını taşıyan makine sonunda patlayıp parçalandı. Bunu izleyen rahatlık uzun sürmedi, zira o lanetli soru hâlâ yanıtlanmayı bekliyordu: Şimdi vücutla ne yapmalı?

O zaman, ilk kez, ürkek sesler kendini duyurmaya başladı: Eski görünüşe dönsek daha iyi olmaz mıydı? Ama bu öneri gerici, Ortaçağ'dan kalma diye damgalandı. 2520 seçimlerinde Değme Keyfimeciler ve İzafiyetçiler en çok oyu aldı, çünkü demagojik söylemleri çok tutmuştu. Sloganları şuydu: Herkes keyfinin istediği gibi görünmeli. Dış görünüşe sadece işlevsel kısıtlamalar getirilecekti - bölge vücut geliştirme müfettişi başka hiçbir şeyi göz önünde bulundurmadan, var olmaya değer tasarımlara onay verdi. BERUPLAK, seri üretimlerle bu tasarımları piyasaya sürdü. Tarihçiler BERUPSAYAR yönetimindeki otomorfoz dönemine Merkezîleşme Çağı, onu izleyen yıllara da Yeniden Kişileştirilme adını verdiler.

Bireysel görüntünün özel isteğe bırakılması, bir süre sonra, yeni bir krize neden oldu. Daha önce bazı filozoflar krizlerin ilerleme göstergesi olduğu düşüncesini ortaya atmıştı; kriz yoksa da yaratılmalıydı, çünkü onlar yaratıcı içgüdüyü, savaşma arzusunu canlandırıyor, harekete geçiriyor, maddî ve manevî güçlere yön veriyordu. Kısacası, krizler toplumları planlı eyleme sevk ediyordu ve kriz olmayınca durgunluk, gerileme ve bozulma işaretleri ortaya çıkıyordu. Bu düşünceleri ortaya atanlar, "kötümiyimser" okulu -yani bugüne dair kötümser bir yaklaşımla geleceğe dair iyimser bir tablo çizen okul- filozoflarıydı.

Özel isteğe bağlı bedensel gelişim dönemi yetmiş beş yıl kadar sürdü. Başlangıçta otomorfoz konusundaki bu yeni özgürlük büyük sevinç uyandırdı; gençler her zamanki gibi öncülük ettiler -erkekler şık cepkenleri, kızlar iç etekleriyle- ama çok geçmeden kuşaklar arasında bir uçurum meydana geldi ve zahitlik bayrağı altında gösteriler başladı. Oğullar babalarını, hayatlarını kazanmaktan başka bir şey düşünmemekle, vücutlarına karşı edilgin ve çoğu zaman tüketici bir tavır içinde olmakla, sığ bir hazcılık, bayağı bir zevk düşkünlüğü içinde olmakla suçladılar ve onlardan farklı olmak için kendilerini bile isteye iğrenç ve inanılmayacak kadar rahatsız, korkunç şekillere soktular (antileroslar, vampirgenler). Bu gençler, kullanıma yönelik her şeyden nefret ettiklerini göstermek için, gözlerini koltukaltlarına koydular ve bir grup biyotik eylemci genç, özel

olarak geliştirilmiş çok sayıda ses organı kullandı (gırtlakofonlar, parmak çatlatıcılar, eklem dümbelekleri gibi). Bu organlarla donanmış bir halde büyük konserler verdiler; solistler -bunlara uluyan baykuş adı verilmişti- ateşli bir perküsyon cümbüşüyle izleyicileri galeyana getiriyordu. Daha sonra uzun dokungaç modası -daha doğrusu çılgınlığı- çıktı ve bunlar, yeniyetmelerin o tipik "henüz bir şey görmedin!" sloganı doğrultusunda, kavrama güçleri ve nitelikleri açısından giderek daha fazla geliştiler. Kimse bu ağır kangalları tek başına kaldıramadığı için, bu şeyler sırtta büyüyen ve iki güçlü kol üzerinde sahibinin dokungaçlarını taşıyan "kuyrugaç" adlı mahfazalara yerleştirildi. Kitapta modayı izleyen erkeklerin resimleri vardı, bunların ardında da dokungaç taşıyıcıları yürüyordu. Bununla birlikte, protesto hareketinde gerileme, daha doğrusu tam bir çöküş başlamıştı; çünkü bir hedefi yoktu, sadece çağın yozlaşmış barok tarzına karşı bir başkaldırıydı.

Bu barok tarzın savunucuları ve kuramcıları da vardı; bunlara göre bedenin var olma amacı, aynı anda, en çok sayıda yerden, en yüksek zevki almaktı. Bu düşüncenin önde gelen savunucusu Merg Brb'in iddiasına göre, Doğa bedendeki zevk alma merkezlerini sadece nesli sürdürme amacıyla yerleştirmişti -bunu yaparken de son derece cimri davranmıştı - bu yüzden Doğa'nın kararı uyarınca hiçbir zevk bağımsız değildi, her zaman bir amaca hizmet ediyordu: Örneğin organizmaya sıvılar, karbonhidratlar veya proteinler sağlıyor, ya da -döllenme yoluyla- türün devamını sağlıyordu. Artık bu dayatılmış pragmatizmden tamamen vazgeçmek gerekiyordu; o güne kadar vücut tasarımında gösterilen edilginlik, hayal gücü ve öngörü eksikliğinden kaynaklanıyordu. Epiküryen haz mı yoksa erotik haz mı? Hepsi, içgüdüsel ihtiyaçların, başka bir deyişle Doğa'nın zorbalığının birer yan ürünüydü. Seksi serbest bırakmak yeterli değildi -bunun ispatı yapay oluşumdu- zira seksin, gerek birleştirme gerekse de oluşturma açısından fazla bir geleceği yoktu; bu konuda düşünülmesi gereken her şey uzun zaman önce yapılmıştı ve otomorfik özgürlük, basitçe şunun veya bunun büyütülmesinde, eski modelin şişirilmiş taklitlerinin üretilmesin-

de yatmıyordu. Hayır, tamamen yeni organlar ve uzuvlar yaratılmalıydı; bunların tek amacı sahiplerinin her zaman kendilerini iyi, mükemmel ve harika hissetmesini sağlamak olacaktı.

Brb, BERUPLAK'tan bir grup yetenekli genç tasarımcının desteğini kazandı; bu gençler bripetleri ve gnölleri icat ettiler; bu buluşlar büyük bir tantanayla halka duyuruldu, reklamlarda eski damak zevklerinin ve cinsel hazzın, bripleme ile gnöllemenin yanında burun karıştırmak gibi kalacağı ilan edildi; tabii ki zevk alma merkezleri yine beyne yerleştirildi; bunlar sinir sistemi mühendisleri tarafından özel olarak programlanmış, dahası seriler şeklinde takılmıştı. Böylece bripleme ve gnölleme güdüleriyle bu içgüdülere uygun faaliyetler yaratıldı, bunların çok zengin ve değişik şekilleri vardı, zira bir kişi sırasıyla veya aynı zamanda, tek başına, çift olarak, üçlü olarak ve daha sonra -nofeller takıldıktan sonra- düzinelerce kişilik gruplarla gnöl ve brip yapabiliyordu. Ayrıca yeni sanat biçimleri gelişti, usta brip yapıcılar ve gnöl sanatçıları ortaya çıktı, ama bu sadece bir başlangıçtı; 26. yüzyılın sonlarına doğru marşpus usûlu gelişti, mükledong çok moda oldu ve omurga kanatlarıyla havada uçarken, aynı zamanda hem gnöl, hem brip, hem de surpospulat yapabilen ünlü Ondor Stert, milyonların idolü haline geldi.

Barok tarzın zirvesinde seks moda olmaktan çıktı; sadece iki küçük parti bunu sürdürdü: Birleşikçiler ve Ayrılıkçılar. Ayrılıkçılar her türlü sefahata karşıydılar ve birinin, sevgilisini öptüğü ağzıyla ekşili lahana yemesinin yakışıksız olduğunu düşünüyorlardı. Bunun için ayrı bir "platonik" ağız gerekliydi, aslında değişik kimseler için (akrabalar, arkadaşlar ve o özel kişi için) ayrı birer takım olsa daha iyi olurdu. Birleşikçilerse, yararlılığı her şeyin üzerinde tutarak karşı kutupta yer aldılar; organizmayı ve hayatı basitleştirmek amacıyla birleştirilebilecek ne varsa birleştiriyorlardı.

Barok tarzın son dönemlerinde, genellikle aşırılığa ve groteske kaçılarak, taburekız ve heksus gibi tuhaf şekiller meydana getirildi; heksus bir sentora benziyordu, sadece toynak yerine dört çıplak ayağı vardı, bunların başparmakları birbirine

dönüktü; bu ayaklara aynı zamanda sinkopant da deniyordu; bu adı, temel figürün enerjik bir şekilde tepinmek olduğu bir danstan almıştı. Ama artık piyasa doymuş, yorulmuştu. Şaşırtıcı bir yeni vücutla ortaya çıkmak zordu; insanlar doğal boynuzları kulak örtüsü olarak kullanıyordu; yelken kulaklar -şeffaf veya benekli- soluk pembelikleriyle soylu kadınların yanaklarını yelpazeliyordu; fazladan ayaklar üzerinde yürüme denemeleri yapılıyordu; bu arada BERUPLAK, sırf can sıkıntısından, sürekli yeni tasarımlar üretiyordu, ama herkes artık bütün bunların sona ermek üzere olduğunu hissediyordu.

Etrafa saçılmış kitaplarla, tavanda dolaşan lambaların ışığı altında okumaya dalmışken, farkına varmaksızın uyuyakaldım; ancak sabah zilinin uzaktan gelen sesiyle uyandım. Hemen çömezim göründü ve biraz manzara değişikliği isteyip istemediğimi sordu; gitmek istersem, Başrahip beni Peder Memnar'la birlikte piskoposluk bölgesinde çıkacağı bir teftişe davet ediyordu. Kabul ettim. Bu karanlık katakomblardan uzaklaşma düşüncesi beni sevindirmişti.

Ne yazık ki, bu gezinti hayal ettiğim gibi olmadı. Hiç yüzeye çıkmadık; keşişler yolculuk için birtakım bodur yük hayvanlarını -üzerlerine manastır cüppelerine benzeyen, yere kadar inen gri örtüler örtülmüştü- hazırladılar ve sonra, eyersiz bir şekilde hayvanların üzerine oturup yeraltı geçidinden yavaş yavaş ilerlemeye başladık. Bu geçit, önceden de tahmin ettiğim gibi, kanalizasyon sisteminin bir parçasıydı; üzerimizde binlerce yarı yıkık bina halinde yükselen metropolisin asırlardır kullanmadığı kanallardı. Bineğimin ölçülü adımlarında bir tuhaflık vardı; örtüsünün altında kafaya benzer bir şey de yok gibiydi; gizlice örtünün ucunu kaldırınca hayvanın bir makine olduğunu gördüm, dört ayaklı bir tür robottu, çok ilkeldi. Öğleye kadar 20 milden az bir yol kat etmiştik, yine de alınan mesafeyi tahmin etmek zordu, zira yol lağımların meydana getirdiği bir labirentin içinde kıvrılarak gidiyordu, lambaların ışığı zayıftı, bunlar bazen küçük bir kuş sürüsü gibi tepemize toplanıyorlar, bazen de kavisli tavanı sıyırarak kendilerini ıslıkla çağıran yürüyüş kolunun başına gidiyordu.

Sonunda İstikbaliye rahiplerinin yaşadığı yere geldik. Orada bize büyük bir hürmet gösterdiler. Bütün gözler bana çevrilmişti. Artık mobilya bahçesi epey uzakta kaldığından muhterem rahipler, beni düşünerek, doğru dürüst bir yemek hazırlamak için özel bir zahmete girmişlerdi. Terk edilmiş metropolisin depolarından tohum paketleri almışlardı; önüme iki tabak kondu, biri boştu, diğerinin içinde su vardı, biyotik uygarlığın ürünlerini ilk kez görecektim.

Rahipler çorba olmadığı için tekrar tekrar özür dilediler: Yukarı göndermiş oldukları keşiş doğru paketi bulamamıştı. Bununla birlikte pirzola çok iyi çıktı: Tohum, üzerine birkaç damla su döküldükten sonra büyüdü, yassılaştı ve bir dakikadan daha az bir süre sonra tabağımda leziz bir şekilde kızarmış bir parça dana eti duruyordu, etin içinden süzülen tereyağı cızırdıyordu. Bu lezzetli parçanın gelmiş olduğu dükkânda büyük bir karmaşa yaşanmış olmalıydı, zira yemek tohumlarının bulunduğu paketlerin içine başka şeyler karışmıştı: Tatlı yerine tabağımda şekillenen şey bir kasetçalar oldu, üstelik işe yaramaz bir şeydi, zira makaralarının üzerinde pantolon askısı vardı. Bana anlatılanlara göre, bu tür melezleşmeye son zamanlarda oldukça sık rastlanıyordu, zira parayla çalışan makineler -kimse kontrol etmediği için- gittikçe daha niteliksiz tohumlar üretiyordu; bu biyotik ürünler melezleşebiliyordu, bu hilkat garibesi şeylerin nedeni de buydu. Böylece yabani mobilyaların nasıl meydana geldiğini de öğrenmiş oldum.

Değerli rahipler tatlı için çömezlerden birini yeniden kentin yıkıntılarına göndermek istediler, ama buna şiddetle karşı çıktım. Tatlıdan ziyade, iyi bir sohbetle ilgileniyordum doğrusu.

Bir zamanlar kent kanalizasyonuna ait büyük bir arıtım merkezi görevi gören yemek salonu çok temiz görünüyordu, zemine beyaz kum yayılmıştı ve çok sayıda ampülle aydınlanıyordu - bunlar Tahribiye rahiplerininkinden değişikti, sanki dev eşekarılarından türemiş gibi parlak ve çizgiliydiler. Uzun bir masada, her Tahribiye keşişinin yanına bir İstikbaliyeci düşecek şekilde yerleştik; orada, o robot rahiplerin maskeli gövdeleri - kaba kumaştan yapılmış kukuletaların göz deliklerine cam

konmuştu- ve dikdörtgen şeklinde oldukları için canlı yaratıklara hiçbir şekilde benzemeyen o Bilgisayar Pederlerin arasında, neden bilmem, yüzü ve elleri açıkta olan tek kişi olduğum için mahçubiyet duydum. Bilgisayarların bir kısmı masanın altında elektrik kablolarıyla birleşmişlerdi, ama bu iletişim kanalına neden gerek duyduklarını sormaya cesaret edemedim.

O yalnız yemek sırasında -zira benden başka kimse yemiyordu- sohbet, ister istemez, bir kez daha dinsel konulara döndü. Dikotika'daki son inananların iyi ile kötü, Tanrı ile Şeytan hakkında ne düşündüklerini öğrenmek istedim, ama bu soruyu sorduğum vakit uzun bir sessizlik oldu; tek ses, çizgili ampüllerin yemek salonunun köşelerinde çıkardığı vızıltıydı; ama bu ses, İstikbaliyecilerin elektrik akımından da geliyor olabilirdi.

Sonunda karşımda oturan yaşlı bir Bilgisayar -daha sonra Peder Darg'dan öğrendiğim kadarıyla bir din tarihi uzmanıydı- sözü aldı.

"Hemen konuya girerek düşüncelerimizi ortaya koyacağım," dedi uzman. "Şeytan bizim Tanrı konusunda en az anladığımız şeydir. Bu, Tanrı'nın, elementlerin, yüksek ile alçağın, iyi ile kötünün, sevgi ile nefretin, yaratma gücü ile yok etme arzusunun bileşimi olduğunu düşündüğümüz anlamına gelmiyor. Şeytan, Tanrı'nın sınırlanabileceği, sınıflandırılabileceği, izole edilebileceği, ayrışmaya tâbi tutulabileceği ve nihayet kabul edebileceğimiz ve kendimizi ona karşı savunmaya gerek duymayacağımız bir şey haline getirilebileceği düşüncesinin ürünüdür. Tarihte savunulması imkânsız olan bir düşüncedir bu, zira bu düşünce kaçınılmaz olarak, bütün bilginin sadece Şeytan'dan geldiği ve Şeytan'ın bilgiyi besleyen her şeyi kapsayana dek etkisini genişleteceği sonucunu doğurur. Çünkü bilgi, yavaş yavaş bizim kutsal emirler olarak adlandırdığımız şeyleri geçersiz kılar. Bilgi, öldürmeden öldürmemize, yıkma edimini bir şekilde yaratıcı hale getirerek yıkmamıza izin verir; saygı duymamız gereken kişileri -örneğin ana babamızı- ortadan kaldırır; bakire gebelik ve ölümsüz ruh gibi dogmaları yok eder.

"Eğer bunlar Şeytan'ın işiyse, elinizi sürdüğünüz her şey

onun işi olur. Şeytan'ın, bütün uygarlığı yutsa bile, bu uygarlığın içinde yer alan Kilise'yi yutmamış olduğu da söylenemez; zira Kilise, istemeden de olsa, adım adım, bilginin elde edilmesine rıza gösterir ve o yolun üzerinde "Buraya kadar, daha ileri gitme!" diye buyurabileceği bir yer yoktur; zira hiç kimse -Kilise içinden olsun ya da olmasın- bugünün bilgisinin yarın ne getireceğini bilemez. Kilise zaman zaman bu gelişmeye savaş açabilir, ama o bir cepheyi -diyelim gebeliğin kutsallığını- savunurken gelişme, cepheden karşı saldırı yapmak yerine, arkadan manevra yapar, bu da korunan konumu gereksiz kılar. Bin yıl önce Kilisemiz anneliği savunuyordu; ama bilgi, anne kavramını ortadan kaldırdı, önce onu iki kısma ayırdı, sonra vücudun dışına taşıdı, sonra da cenin sentezi yaptı, böylece üç yüz yıldan sonra savunma bütün anlamını yitirdi. Kilise o zaman uzaktan kumandalı tohumlamayı ve tüp bebekleri, yapay doğumu ve yapay zekâyı, makinenin ruhunu ve makinenin kutsanmasını, doğal olan ile insanın yaptığı varlıklar arasında hiçbir fark olmadığını kabul etmek zorunda kaldı. Eğer Kilise düşüncesinde ısrar etmeyi sürdürseydi, sonunda Şeytan'dan başka bir Tanrı olmadığını da kabul etmek zorunda kalacaktı.

"Tanrı'yı kurtarmak için, Şeytan'ın tarihselliğini, yani O'nun zaman içinde değişen evrimini, Yaratılış sırasında bizi hem korkutan, hem de üzen bütün o nitelikleri kabul ettik. Şeytan, Tanrı ile Tanrı olmayanın -tıpkı gündüz ile gece gibi- birbirinden ayırt edebileceğini sanan çocuksu düşüncenin ürünüdür. Tanrı Bilinmeyen'dir, Şeytan ise o Bilinmeyen'in parçalarının biraraya getirilerek kişileştirilmiş halidir. Bizim için tarihin dışında Şeytan yoktur. Ondaki tek şey, sürekli ve kişileşmiş olarak, özgürlükten ortaya çıkar. Ama, sevgili uzak yol yolcusu, sözlerimi dinlerken, bizimkinden farklı bir tarih tarafından şekillendirildiği için düşünce kategorilerinizi bir tarafa bırakmanız gerek. Bizler için özgürlük, size ifade ettiğinden bambaşka bir anlam ifade eder. Bizim için özgürlük, eylemin üzerindeki bütün sınırlamaların kaldırılması, yani zekânın ortaya çıkmasıyla birlikte canlıların karşılaştığı bütün yasakların ortadan kalkmasıdır. Bu yasaklar zihne şekil vermiştir, zira onu bitki-

sel uçurumdan çıkarmıştır. Ve bu yasaklar çok rahatsız edici oldukları için, tarih boyunca insanlığın en büyük düşü, tam ve kesin bir özgürlüğe kavuşmak olmuştur. Uygarlığın adım adım bu yöne gitmesinin nedeni budur. Taştan kaplar oymak bir adımdır, ölüleri diriltmek bir adımdır, güneşleri söndürmek bir adımdır - bu adımlar arasında aşılması mümkün olmayan hiçbir engel yoktur.

"Sözünü ettiğim özgürlük, başkalarının baskısına maruz kalındığında arzu edilen o mütevazı hal değildir. Zira o vakit bir insan başka bir insan için demir bir parmaklık, bir duvar, bir tuzak, bir kuyu olur. Benim aklımdaki özgürlük bunun ötesindedir, insanların birbirinin boğazını kestiği toplumsal alanın dışındadır, zira insan o bölgeden sağ salim geçebilir, sonra yeni yasaklar ararken -insanlar artık birbirlerine yasak koymadıkları için- bunları dünyada ve kendi içinde bulur, dünyaya ve kendisine savaş açar, amacı ikisiyle birden mücadele etmek ve ikisini de iradesine tâbi kılmaktır. Bunu da başardıktan sonra, bir özgürlük uçurumu açılır, zira bir kimse başarmak için ne kadar çok güce sahipse, başarması gerekenin ne olduğunu o kadar az bilir. Başlangıçta bilgelik cezbedicidir, ama ilk başta çölde bir testi suyken, giderek gölde bir testi suya dönüşür, zira bilgelik -su gibi- kolayca hazmedilir ve demir yığınlarını da kurbağa yumurtalarını da bilgelikle donatabilirsiniz.

"Yine de, bilgelik peşinde koşmak ne kadar saygın görünse de, bilgelikten kaçmayı geçerli kılacak hiçbir sav yoktur; hiç kimse aptal olmak istediğini ilan etmeyecektir, hem bunu çok istemesine, inancının verdiği cesarete sahip olmasına rağmen, tam olarak nereye sığınacaktır? Akıl ile akıldışı arasında doğal bir uçurum yoktur, zira bilim o boşluğu ortadan kaldırmıştır, bu yüzden bilgiden kaçan biri bile özgürlüğünden kurtulamaz, zira kendisine en uygun durumu seçmesi gerekir ve önünde gökyüzündeki yıldızlardan daha çok sayıda olasılık vardır. Kendisine benzeyenler arasında çok akıllı olan birisi bilgelik karikatürü olur, tıpkı kovanı olmayan bir kraliçe arının, annelik karikatürü olması gibi, zira karnından fışkıran yumurta yığını hiçbir amaca hizmet etmez.

"O zaman bu durumdan kaçış söz konusu olur - gizlice, büyük bir utanç içinde ya da çırpınarak ve büyük bir panik içinde. Herkesin kendisi gibi olmak zorunda olduğu bir yerde, insan zorunluluk yüzünden buna katlanır. Herkesin olduğundan farklı olabileceği bir yerde, insan kendisine tahsis edilmiş zamanı bir hayattan diğerine çılgın gibi atlayarak harcayacaktır. Böyle bir toplum, yukarıdan bakıldığında, sıcak bir sobanın üzerindeki böcek yığınına benzer. Çekilen acılar, uzaktan, bir komedi tiyatrosunu andırır: Bilgelikten aptallığa o komik geçişler, bilginin meyvelerinin, bir kimse karnını davul gibi çalsın diye, yüz bacağı üzerinde koşsun ya da duvarını kâğıt yerine beyniyle kaplasın diye kullanılması vb. Sevilen kişinin bir örneğini daha çıkarmak mümkün olduğu vakit, artık ortada sevilen bir kişi yoktur, sadece sevginin alaycı bir taklidi vardır, herhangi bir kimse olmanız ve istediğiniz inançlara sahip olmanız mümkün olduğu vakit, artık hiç kimse olmazsınız ve hiçbir inancınız olmaz. İşte tarihimiz bu şekilde kâh dibe vuruyor kâh tepeye çıkıyor -tıpkı ipe bağlı bir kukla gibi- tüyler ürpertici gülünçlüğünün nedeni de bu.

"Devlet özgürlüğü düzenler, ama bunu yaparken keyfî sınırlar koyar, isyanın yıkacağı sınırlardır bunlar, zira keşfedilen bir şeyi saklamak mümkün olmaz. Bu yüzden Şeytan'ın, özgürlüğün kendisi olduğunu söylerken kastettiğim buydu. Şeytan Tanrı'nın bizi en çok korkutan yanını temsil eder: Bulunduğumuz yerde sayısız sürekliliklerin kesiştiği, amacımıza ulaşarak felce uğradığımız bir yer. Naif felsefelerden birine göre, dünya bizi sınırlamak 'zorundadır', tıpkı bir deli gömleğinin bir deliyi sınırladığı gibi, bu görüşten olan biri de bize bu zincirlerin içimizde yer alması 'gerektiğini' söyler. Bunu söyleyen kişi ya dünyada, ya da kendi içinde özgürlüğü kısıtlayan birşeylerin olmasını ister; istediği, dünyanın ona bazı yolları kapaması veya kendi tabiatının onu bu şekilde kısıtlamasıdır. Bununla birlikte Tanrı bizi iki yolla da kısıtlamamıştır. Dahası, böylesi bir engelleme beklediğimiz yerleri -oraları geçerken ne yaptığımızı bilmeyelim diye- Kendisi düzlemiştir."

"Bunun anlamı şu mu..." diye sordum, "Düistik inanca göre

Tanrı ile Şeytan aynı mı?" Masada oturanların biraz rahatsız olduğunu hissettim. Tarihçi sustu, birliğin lideriyse şöyle dedi:

"Dediğiniz gibi, ama düşündüğünüz gibi değil. 'Tanrı Şeytandır' dediğiniz zaman, bu sözlerle Yaradan'ın kötü olduğunu ima ediyorsunuz. Bu yüzden söylediğiniz hatalı - ama sadece siz söylediğiniz için. Eğer bunu ben ya da buradaki rahiplerden herhangi birisi söylemiş olsaydı, bu sözlerin anlamı tamamen başka olacaktı. O vakit bu, Tanrı'nın direnç göstermeden kabul edebileceğimiz lütufları, bir de kabul edemeyeceğimiz lütufları olduğu anlamına gelecekti. 'Tanrı bizi hiçbir şekilde - ama hiçbir şekilde- sınırlamaz, azaltmaz ve kuşatmaz' demek olacaktı. Şu noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum: Sadece iyi olanı yapmaya zorlanan bir dünya, sadece kötü olanı yapmaya zorlanan bir dünya kadar zorbalık içerir. Sen de böyle düşünmüyor musun, Dagdor?"

Tarihçi kendisine yöneltilen bu soruya karşılık aynı fikirde olduğunu söyledi ve şöyle devam etti:

"Bir din tarihçisi olduğum için, öyle dinler biliyorum ki, bunlara göre Tanrı dünyayı tamamen mükemmel bir biçimde değil, mükemmeliğe doğru düz, inişli çıkışlı ya da sarmal bir yol izleyecek biçimde yaratmıştır; ve yine öyle öğretiler biliyorum ki, bunlara göre Tanrı, eğlenmek için, oyuncaklarını 'doğru' yöne gidecek şekilde yerleştiren dev bir çocuktur. Ayrıca öyle öğretiler biliyorum ki, bunlara göre mevcut olan mükemmeldir, bununla birlikte o mükemmeliyeti dengelemek için ortaya bir düzeltici etken atarlar ve bu etkenin adı şeytandır. Varlığın, ilerlemenin durmaksızın hareket ettirdiği bir oyuncak tren olduğu ve Tanrı'nın bu treni giderek hızlanan bir şekilde her şeyin daha iyi olduğu bir yere götürdüğü model, ya da mucizevî müdahalelerin gerekli olduğu, yani Yaratılış'ın kırık bir saat, Tanrı'nın da cımbızıyla gerekli ayarlamaları yaparak mucizeler yaratan bir usta olduğu model - tabii dünyanın, içinde şeytanca kışkırtmaların kılçıkları bulunan koca bir pasta olduğu modeli de unutmamak gerek - bütün bunlar, zeki bir ırkın ilk okuma kitabından alınmıştır - yani yetişkinlerin belki biraz nostaljiyle, ama aynı zamanda umursamazlıkla ço-

cuk odasının raflarına koyduğu resimli bir kitaptan. Eğer özgürlük şeytanını saymazsanız, şeytan diye bir şey yoktur; tek bir dünya vardır ve inanç da tektir, ey yabancı, ve söylenecek başka bir şey yoktur."

O zaman onlara göre Tanrı'nın ve dünyanın pozitif niteliklerinin ne olduğunu sormaya niyetlendim, zira o ana kadar sadece Tanrı'nın ne *olmadığını* söylemişlerdi - özgürlük üzerine bu konuşmadan sonra kafam allak bullak olmuştu - ne var ki, yola çıkma zamanımız gelmişti. Demir bineklerimizin üzerinde yeniden sallanmaya başladığımız vakit, Peder Drag'ın yanında yol alırken birden aklıma bir şey geldi: Neden tarikatlerinin adı Tahribiye'ydi?

"Bunun masadaki sohbetimizle ilgisi var," dedi peder. "Tarihsel kökenleri olan bu ad, varlığı bütünlüğüyle kabul etmek anlamına gelir, Tanrı'yla başlayan ve O'nun sadece yaratıcılığını değil, aynı zamanda bize tersi gibi görünen yönünü de içine alan bir bütünlüktür bu." Sonra hemen ekledi: "Bu, bizlerin tahribat taraftarı olduğumuz anlamına gelmez; aslında kimse bugün tarikate bu adı vermezdi; bu, Kilise'nin geçmişteki krizlerini yansıtan dinbilimsel bir öfkenin ürünüdür."

Artık gözlerimi kısmaya başlamıştım, zira kanalizasyonun tavanındaki çökmeler sonucu bazı yerler yüzeye açılıyordu - bir süre göz kapaklarımı kaldıramadım, güneşe alışınam zaman aldı. Hiçbir bitkinin bitmediği bir düzlükteydik; ufuktaki binaların gri-mavi kenarları şehri simgeliyordu ve bütün ova, gümüşten kurdeleleri andıran düz ve geniş yollarla kesilmişti; bu yollar, tıpkı sadece birkaç kabarık beyaz bulutun süzüldüğü gökyüzü gibi, bomboştu.

Bineklerimiz, bu yol üzerinde daha da biçimsiz görünüyordu; yavaş yavaş, gıcırdayarak ve sanki alışık olmadıkları güneş ışıkları yüzünden kör olmuş gibi, keşişlerce bilinen bir kestirme yoldan ilerliyorlardı, ama yeniden toprağın içine inecek beton kanala ulaşmadan önce, bir viyadükün kemerleri arasında zümrüt yeşili ve altın renginde küçük bir bina belirdi; bir yakıt istasyonu olduğunu düşündüm. Yanında yassı bir araç duruyordu, büyük bir hamamböceği gibiydi, hız yapması için

bu şekilde tasarlanmıştı. Binanın pencereleri yoktu, duvarları yarı saydamdı; güneş, bir vitrayın içinden süzülür gibi yansıyordu duvarlarda; uzun bir sıra halinde, binaya yirmi metre kadar yaklaşınca, binadan inlemeler geldiğini işittim, bir de öyle korkunç bir hırıltı duydum ki tüylerim diken diken oldu. Ses -kesinlikle bir insan sesiydi- inleyip hırıldamaya devam etti. Bunun işkence gören, hatta öldürülen birinin sesi olduğundan kesinlikle emindim; yanımdakilere baktım, ama onlar bu dehşet verici sesleri hiç umursamadılar.

Onlara bağırmak, hemen gidip yardım etmemiz gerektiğini haykırmak istedim, ama sonra dehşetle dilim tutuldu, işkence gören bir adamın kaderi karşısında bu kadar ilgisiz olabiliyorlardı demek; bineğimden atladım ve her türlü tedbiri elden bırakarak dosdoğru binaya koştum. Ne var ki, ben yetişemeden kısa ve boğuk bir çığlık duyuldu, sonra sessizlik oldu. Bina bir pavyondu, zarif bir mimarîsi vardı, ama görünürde kapısı yoktu. Boş yere çevresinde koştum, sonra durdum, içeriyi görebileceğim kadar saydam olan mavi emayeden bir duvarın önünde durdum. Odada, kana bulanmış bir masanın üzerinde çıplak bir şekil yatıyordu; çevresinde, artık ölmüş olan vücuda parlak tüpler ve maşalar batıran makineler vardı; vücut, can çekişme sırasında öylesine eğilip bükülmüştü ki, kol nerede, bacak nerede anlamak mümkün değildi. Başı da -veya baş olarak kullanılan şeyi de- göremedim, her yerinden küçük çiviler fışkıran ağır bir madenî çanın içine kapatılmıştı. Ceset artık kanamıyordu, kalp durmuştu. Ayaklarım güneşte kavrulmuş kumların üzerinde yanarken ve kulaklarımda hâlâ Dikotikalının korkunç çığlığı çınlarken, öylece durdum, manzaranın dehşeti, iğrençliği ve esrarı beni esir almıştı, çünkü cesedin yanında kimse yoktu - mekanik işkence odasının her köşesini görebiliyordum. Kukuletalı bir şeklin yaklaştığını işittim -daha doğrusu hissettim- ve göz ucuyla gelenin Başrahip olduğunu görünce, titrek bir sesle şöyle dedim:

"Bu nedir? Onu kim -ne- öldürdü?"

Başrahip yanımda bir heykel gibi durdu ve ansızın, onun gerçekten de demirden bir heykel olduğu gerçeği kafama dank

etti. Sivri kukuletalı, maskeli keşişler şimdi, burada -güneşin altında, beyaz yolların ortasında, açık gökyüzünün altında- bana toprağın altında göründüklerinden daha yabancı geliyorlardı; sanki orada, cam duvarın arkasında, metalin pençesinde eğilip bükülmüş beden, bana yakın olan tek şeydi; sadece soyut düşünce üretmeye yarayan soğuk ve mantıklı makinelerin arasında korkunç derecede yalnızdım. İçimden, tek kelime etmeden, hatta onların bulunduğu yöne bile bakmadan çekip gitmek geçti -bu, arzudan daha kuvvetli bir şeydi, bir karardı- zira bir an içinde onlarla aramda aşılmaz bir uçurum açılmıştı. Yine de, sanki bir şey bekliyormuş gibi sessiz duran Başrahip'in yanında durdum.

Tavandan ve duvarlardan süzülen mavi ışıkla aydınlanmış odada bir şey kımıldadı. Katılaşmış cesedin üzerindeki makinelerin parlak kolları hareket etti. Dikkatli bir şekilde kurbanın kollarını ve bacaklarını düzelttiler, berrak bir sıvıyla yaraları temizlediler, kanla birlikte akıp giden sudan dumanlar çıkıyordu ve artık adam uzanmış yatıyordu, sanki sonsuz uykuya hazırlanmış gibiydi, ama bıçaklar parladı ve onu kesecekleri düşüncesiyle ürperdim; adam ölü bile olsa, koşup onu parçalara ayrılmaktan kurtarmak istedim, ama Başrahip demir elini omzuma koydu, ben de kımıldamadım.

Parlak çan havaya kalktı ve bir yüz gördüm, insan yüzüne benzemiyordu; artık bütün makineler çalışmaya başlamıştı, o kadar hızlıydılar ki bir şey seçmek mümkün değildi, tek görebildiğim masanın altındaki cam pompanın hareketiydi, içinde kırmızı bir sıvı çalkalanıyordu; sonunda bütün bu karışıklığın ortasında cesedin göğsü inip kalkmaya başladı; gözlerimin önünde yaraları kapandı, bütün vücudu titredi, sonra esnedi.

"Canlandı mı?" diye sordum, fısıldayarak.

"Evet," dedi Başrahip. "Bir kere daha ölmek için."

Sırtüstü yatan kişi çevresine bakındı ve kemiksiz gibi görünen bir el, zorlukla, kenarda duran bir kola yapıştı, çekti ve çan yeniden başına geçti, eğri kıskaçlar vücudu yakaladı ve bir çığlık yükseldi, öncekinin aynıydı; o kadar şaşkın bir haldeydim ki, sabırla bekleyen maskeli robotların beni oradan uzak-

laştırmalarına itiraz edemedim. Sersemlemiş bir halde bineğime yeniden tırmandım ve bana söylenenleri dinledim - Başrahip bana pavyonun, insanın tekrar tekrar kendi ölümünü yaşayabileceği özel bir hizmet yeri olduğunu anlatıyordu. Amaç, olabilecek en yoğun heyecanları tatmaktı; acı çekilmiyordu, zira uyarıcı dönüştürücüleri sayesinde acı, ıstırap verici bir zevke dönüştürülebiliyordu. Dikotikalılar bazı otomorfozlar sayesinde can çekişmeden bile zevk alabiliyorlardı ve eğer bir defa yetmezse -yeniden canlandıktan sonra- isteyenler o dehşet verici heyecanı yeniden tatmak için kendilerini yeniden öldürtüyorlardı. Gerçekten de, yavaş ilerleyişimiz sayesinde, o heyecan tutkunu adamın inlemelerini ve çığlıklarını uzun bir süre daha duyabildik. Bu özel yöntemin adı "Istırapseverlik" idi.

Bir tarih kitabında kanlı sahneleri okumak, böylesi bir sahneyi gözlerinle görmekten ve -kısmen de olsa- ona bizzat katılmaktan farklı bir şeydir. Yüzeyde, güneşin altında, otoyolların gümüş kemerleri arasında kalmaktan rahatsızdım ve arkamızda, uzaktan parıldayan pavyon kalbime öylesine dehşet saçıyordu ki, bizi serin ve koruyucu bir sessizlikle karşılayan kanalın karanlığına gerçek bir iç rahatlamasıyla indim. Kafamdaki sıkıntılı düşünceleri sezen Başrahip bir şey söylemedi. Akşama doğru münzevi bir keşişin kaldığı yeri ve kenar bir bölgede, bir filtre merkezine yerleşmiş olan bazı ikinci dereceden rahipleri ziyaret ettik; sonunda, piskoposluk bölgesindeki turumuzu tamamlayarak Tahribiye rahiplerinin yerine döndük; pavyondaki o kısa an süresince onlara karşı hissetmiş olduğum korku ve nefret yüzünden rahiplerin karşısında tuhaf bir mahçubiyet duydum.

Küçük hücre gözüme evim gibi göründü; düşünceli çömezimin hazırladığı bir tabak soğuk çekmece dolması beni bekliyordu; yemeği aceleyle mideye indirdikten sonra - karnım çok acıkmıştı- Dikotikalıların yakın tarihiyle ilgili cildi açtım.

Birinci Bölüm, 29. yüzyıldaki otopsişik eğilimlerden söz ediyordu. O sırada insanlar fiziksel dönüşme olanağından o kadar sıkılmaya başlamıştı ki, vücudu bir kenara bırakıp zihnin şekillenmesiyle uğraşma fikri topluma yeni bir canlılık ge-

tirmiş, onu tembellikten kurtarmıştı. Böylece Rönesans başladı. Bilgeseverler, bu yeni modaya öncülük etti; amaçları, yaşayan herkesi birer dahi yapmaktı. Bu durum kısa bir süre sonra bilgiye karşı büyük bir açlığa, bilimsel faaliyetlerin artmasına, başka uygarlıklarla yıldızlararası ilişki kurulmasına yol açtı; ama bilgi patlaması birtakım biyolojik değişiklikler de yarattı, zira artık eğitimli beyinler karın bölgesine bile sığmıyordu; toplum hiperbolik bir şekilde kendisini bilgeleştirdi ve zekâ dalgaları gezegeni sardı. Hayatın amacını, bilmede ve tanımada bulan bu Rönesans yetmiş yıl kadar sürdü. Her yeri büyük beyinler, süper beyinler, hiper beyinler ve nihayet karşı beyinler ve alt beyinler sarmıştı.

Yüksek güçlü bir beyni etrafta dolaştırmak git gide zorlaşmaya başladığından, çifte düşünürler aşamasının ardından (bunların, önde ve arkada olmak üzere iki adet bedensel el arabası vardı, birisi yüksek düşünceler için, diğeriyse günlük düşünceler içindi), bilgeseverler hareketsizliğe mahküm oldu. Her biri, Gorgona gibi yılankavi kablolara sarılmış bir halde kendi zekâsının kulesinde oturuyordu; toplum sonunda, insan larvasının hapsolduğu dev bir akıl peteğine döndü. Bireyler birbirleriyle telsiz aracıyla iletişim kurdular ve birbirlerine uzaktan konuk oldular; sonra, bireysel bilginin ortak alanda biriktirilmesini savunanlarla, en küçük bilgiyi bile kendilerine saklamak isteyen bilgi istifçileri arasında tartışmalar çıktı. Başkalarının düşünceleri gizlice okunmaya, parlak fikirler engellenmeye başlandı; kısa süre sonra felsefe ve sanat alanındaki rakipler birbirlerinin kulelerini mayınlanmaya başladı, veriler tahrif edildi, kablolar kesildi, hatta kimileri, başkalarının ruhsal varlığının yanı sıra kimliklerini de ele geçirme teşebbüsünde bulundu.

Sonunda bütün bunlara karşı şiddetli bir tepki doğdu. Yabancı topraklardaki ejderhaları ve canavarları temsil eden Ortaçağ'a ait oymalar, o sırada gezegeni saran dehşetin yanında çocuk oyuncağı kalır. Geride kalan son bilgeseverler, güneşte yarı kör bir halde, yıkıntıların altından sürünerek çıktılar ve kentleri terk ettiler. Meydan, kendini bilmez gençlere, sapıkla-

ra ve canilere kaldı. Sürekli zina yapan et ve metal birimleri doğdu (koloplar, kanartlar, pesariler ve glifler) ve tüyler ürpertici din adamı karikatürleri ortaya çıktı -rahifler ve rahibbeler- zincirliler ve habisler de cabası.

Istırapseverliğin moda olması da bu zamana rastladı. Uygarlık geriledi. Adaleli tirot sürüleri, kızışmış bir halde, traktördriadlarla ormanları ezip geçtiler. Ağaç kütüklerinin arasına demir parçaları gizlendi. Artık gezegende, bir zamanlar insan zekâsının beşiği olduğunu gösteren hiçbir işaret kalmamıştı. Masa otları ile yabani porselenlerin boy attığı parklarda, peçetil yığınları arasında hüloklar -nefes alan et dağları- uzanıyordu. Bu canavarların çoğu bilinçli seçim ve planlama yoluyla ortaya çıkmamıştı, vücut geliştirme makinelerinin bozulmasının sonuçlarıydılar: Bu makineler sipariş edilen şeyi değil, bozulmuş, sakat hilkat garibeleri üretiyorlardı. Profesör Gragz'a göre, bu teratolojik dönemde tarih öncesi, gelecekten inanılmaz bir intikam alıyordu; ilkel zihinlerin hayalini, efsanelerini dolduran karabasan, o doğaüstü, tüyler ürpertici Söz, kontrolden çıkan biyotik mekanizma tarafından gerçekleştirilmişti.

30. yüzyılın başlarında diktatör Dzomber Glaubon gezegenin kontrolünü eline geçirdi ve yirmi yıl içinde fiziksel bütünlük, normalleşme ve standartlaşma getirdi; bunlar o sıralar kurtuluş yolu olarak görülüyordu. Glaubon aydın bir zorbaydı, insanî ilkelere sahipti, bu nedenle 29. yüzyılın bozulmuş ürünlerinin ortadan kaldırılmasını emretmedi, onları özel bir bölgede topladı. Sığınmış olduğum Tahribiye rahiplerine ait yeraltı manastırı da, bir rastlantı sonucu, tam da bu bölgelerden birinin kenarında, eski bir taşra kentine ait yıkıntıların altında kurulmuştu. Glaubon'un emriyle her yurttaş, arka kısımsız bir erkek-dişi olmak zorundaydı - yani arkadan da önden de aynı şekilde görünen ve cinsiyet açısından nötr bir kişi. Dzomber *Düşüncelerim* adlı kitabında, bütün programını açıkladı. Karşı cinsin olmadığı bir toplum yaratmak istiyordu, zira ona göre önceki yüzyılda yaşanan gerilemenin nedeni buydu; yine de tebasının zevk merkezlerine sahip olmasını yasaklamadı. Akıllarını da korumalarına izin verdi, zira budala bir

Dikotikalı Anti-Kalçacı (protestocu, 36. yüzyıl).

toplumu yönetmek istemiyor, tam tersine, uygarlığı canlandıran kişi olmak istiyordu.

Ne var ki, akıl çeşitlilik demektir, dolayısıyla geleneğe aykırı fikirleri de içerir. Yasadışı ilan edilen muhalefet yeraltına girdi ve zamanını kasvetli anti-dişierkek alemlerle geçirmeye başladı. En azından basının söylediği şey buydu. Bununla birlikte Glaubon kendilerini protest şekillere sokan muhaliflerin (yumrular, kalçacılar) peşine düşmedi. Rivayete göre yeraltında faaliyet gösteren çifte kalçacılar da vardı, bunlar aklın tek varlık nedeninin, sadece ondan kurtulmak, üstelik bunu vakit geçirmeden yapmak gerektiğini anlamak olduğunu, zira tarihteki bütün felaketlerin kaynağının akıl olduğunu ileri sürüyorlardı; kafanın yerine, onun karşıtı olarak düşündüğümüz şeyi koymuşlardı - kafanın engelleyici, zararlı ve modası geçmiş bir şapka olduğunu düşünüyorlardı. Ne var ki, Peder Darg resmî basının durumu abartmış olduğu konusunda beni temin etti. Kalçacılar kafayı sevmiyorlardı, bu yüzden de onu atmışlardı; beyne gelince, tek yaptıkları onu aşağı indirmek olmuş-

tu, böylece artık dünyaya bir göbek gözünden bakıyordu - diğer göz de arkada, biraz daha aşağıda yer alıyordu.

Glaubon, ortalığa biraz çeki düzen verdikten sonra, toplumun "hedalgetik" yoluyla bin yıl sürecek bir istikrar kazanması için bir plan hazırladı. Bunun yürürlüğe konmasından önce basında "SEKS EMEĞİN HİZMETİNDE" sloganıyla büyük bir kampanya başlatıldı. Her yurttaşa belli bir görev verildi ve sinir yolu mühendisleri beyinlerindeki nöronları öyle bir şekilde birleştirdiler ki, sadece dikkatli ve istekli biçimde çalıştıklarında zevk hissediyorlardı. Böylece bir kişi ister ağaç diksin, ister su taşısın, sürekli mutluluk duyuyor, ne kadar iyi çalışırsa aldığı zevk o kadar artıyordu. Ne var ki, zekânın tipik özelliği olan sapkınlık, başarıya ulaşmaması imkânsız gibi görünen (insan böyle olduğunu düşünüyor) bu sosyoteknik yöntemi de alt etti. Zira toplumla uyuşmayan kimseler, iş başındayken tadılan zevkin bir çeşit baskı olduğunu düşünmeye başladılar. Çalışma şehvetine (işlibidosu dürtüsü) direnerek, tayin edildikleri işlere karşı dayanılmaz bir cinsel arzu duymalarına rağmen, canlarının çektiği şeyi değil, tam tersini yaptılar. Su taşıyan odun kırdı, oduncu su taşıdı, bu şekilde devlete karşı gelmiş oldular. Glaubon'un emriyle cinsel güdülerin artırılması da işe yaramadı; sadece tarihçilerin, onun saltanatının bu dönemini Şehitler Çağı olarak adlandırmasına yol açtı. Biyopolisler, suçluları ortaya çıkarmakta büyük güçlük çekiyordu, zira kendilerine işkence ederken suçüstü yakalananlar, zevkten bağırdıklarını iddia ediyorlardı. Glaubon biyotik hayat arenasından derin bir hayal kırıklığı içinde ayrıldı, zira büyük planı işe yaramamıştı.

Daha sonra, 31. yüzyıldan 32. yüzyıla geçerken, Diadokslar arasında savaşlar çıktı; gezegen eyaletlere ayrıldı, her birinde yerel hükümetin isteğine göre şekillendirilmiş yurttaşlar yaşıyordu. O sıralarda post-teratolojik karşı-reform başlamıştı. Yüzyıllardan geriye yarısı yıkılmış kentler, cenin fabrikaları, ara sıra havadan kontrol edilen yerleşim yerleri, terk edilmiş seks stadyumları ve zaman zaman çalışma belirtileri gösteren başka kalıntılar kalmıştı. Tetradoks Glambron genetik kodların sansür-

lenmesi uygulamasını getirdi, bazı genler yasaklandı; ama kural tanımayan kişiler ya müfettişlere rüşvet vererek, ya da maske takıp makyaj yaparak, kuyruklarını omuzlarının arasına sıkıştırarak ya da gizlice pantolonlarının içine sokarak toplum içinde gizlenmeyi başardılar. Bu davranışlar herkesin bildiği sırlardı.

Pentadoks Marmozel "böl ve yönet" ilkesini kullanarak, yasa yoluyla, resmî olarak tanınan cinslerin sayısını artırdı. Onun yönetimi sırasında, erkek ve dişiye ek olarak, hipe ve senkarp ortaya çıktı, iki de yardımcı cins vardı - frantlar ve fositler. Pentadoks'un zamanında hayat -özellikle cinsel hayat- çok karmaşık bir hale geldi. Ayrıca, gizli örgütler, altı kişilik (seksaseksüel) yasal ilişki kisvesi altında toplantı yapıyorlardı; sonuçta bu projeden vazgeçildi, en azından kısmen: Günümüzde bir tek hipe ve senkarplar mevcut.

Heksadoksa'nın yönetimi sırasında bedensel imalar kullanılmaya başlandı: Bunlar sayesinde bir kişi kromozom sansüründen geçebiliyordu. Kulak memeleri küçük baldırlar şeklinde uzatılmış kişilerin resimlerini gördüm. Böyle birinin sadece kulağını mı kabarttığı yoksa tekme atma imasında mı bulunduğunu anlamak zordu. Bazı çevrelerde dilin ucunda minyatür bir toynak olması çok modaydı. Bu toynağın rahatsızlık verdiği ve bir işe yaramadığı doğruydu, ama bedensel özgürlük ruhu kendisini bu şekilde ifade ediyordu. Bir liberal sayılan Guryl Hapsodor, üstün meziyetli vatandaşların ek bir bacak sahibi olmasına izin verdi; bu, başlangıçta bir tür ayrıcalık simgesi olarak algılandı, ama daha sonra bacak hareket etme özelliğini kaybettiğinde, bir kişinin bulunduğu mevkiin işareti oldu; yüksek memurların bacaklarının sayısı dokuza kadar çıktı; bu sayede, bir hamamda bile, bir kişinin rütbesini hemen anlamak mümkün oluyordu.

Ronder Ischiolis'in sert yönetimi sırasında ek bacak uygulamasına son verildi, hatta kurallara karşı gelenlerin bacakları alındı; hükümdar, görünüşe göre, kol ve bacaklardan, yaşam için mutlak gerekli olmayan bütün organlardan kurtulmak ve mikrominyatürleşmeyi yaygınlaştırmak niyetindeydi, zira gittikçe daha küçük evler yapılıyordu; ama Ischiolis'ten sonra başa

geçen Bzugis Thumn bu kararları feshetti, hatta kuyruğa bile izin verdi - bir kimsenin, kuyruğunun püskülüyle evini süpürebileceği gerekçesiyle. Daha sonra Gondel Gwana'nın döneminde arkakanat sapmacıları adı verilen kimseler ortaya çıktı, bunlar yasaları ihlal ederek kol ve bacaklarının sayısını artırıyorlardı; daha sonra gelen baskıcı rejimlerde diltırnakları ve diğer protesto organları yeniden ortaya çıktı - daha doğrusu, saklandı. Ben Dikotika'ya geldiğim sırada bu çalkantılar hâlâ sürüp gidiyordu. Bedende yer almasına asla izin verilmeyecek şeyler "pornobiyotik" edebiyatta ifadesini buldu, bulunduğum manastırın kütüphanesindeki birçok yasak yayın arasında bu yeraltı yayınları da vardı. Örneğin, kitaplar arasında vampuk için yazılmış bir manifestoya rastladım, saçlarının üzerinde yürüdüğü iddia edilen bir şeydi; adı bilinmeyen başka bir yazar da tapostular adında, balon gibi havada süzülen bir şey yaratmıştı.

Gezegenin tarihi hakkında kabaca bir fikir sahibi olduktan sonra, güncel bilimsel yayınlara baktım; günümüzde araştırma ve geliştirme bürolarının arasında en önemli olanı SOMPEŞMER (Somatik ve Psişik Projeler Eşgüdüm Merkezi) idi. Kütüphaneci rahip bu büronun en son yayınlarına bakmama izin verdi. Örneğin beden mühendisi Dergard Nonk, şimdilik adına polimonoid veya dağınıkkafa adı verilen bir prototipin yaratıcısıydı. Büyük bir araştıma ekibinin başkanı olan Prof. Dr. Yüksek Mühendis Dband Rabor, omnius adını verdiği cesur, hatta tartışma yaratacak bir model üzerinde çalışıyordu: Bu, iletişim, ulaşım ve bürokrasi alanlarında faaliyet gösterecek işlevsel bir kanal sistemi olacaktı. Dikotikalı vücut uzmanlarının geleceğe yönelik çalışmaları konusunda da fikir sahibi oldum. Edindiğim izlenim -her ne kadar uzmanlar durgunluğun üstesinden gelmeye çalışsalar da- gelişim açısından otomorfozun her bakımdan çıkmaza girmiş olduğuydu. SOMPEŞMER müdürü Prof. Gagbert Grauz'un *Beden Resmi* adlı aylık dergide yayımlanan bir makalesi şu satırlarla sona eriyordu: "Eğer bir kimse kendini dönüştürme olanağına sahipse, bu olanağı kullanmaması mümkün müdür?"

Bütün bu yorucu çalışmalardan sonra o kadar yorgun düş-

tüm ki, son kitap yığınını da kütüphaneye geri verdikten sonra, bütün bir hafta boyunca mobilya bahçesinde güneşlenmekten başka bir şey yapmadım.

Başrahip'e biyotik durum hakkında ne düşündüğünü sordum. Ona göre, artık Dikotikalılar için insan şekline dönüş mümkün değildi, ondan çok uzaklaşmışlardı. Yüzyıllar boyunca süren beyin yıkamasından sonra insan şekli öyle bir önyargıyla karşılanıyor, öyle bir nefret uyandırıyordu ki, kendileri bile -yani robotlar- toplum içine çıktıkları vakit, baştan aşağıya örtünmek zorunda kalıyorlardı. O zaman ona şu soruyu sordum -akşam yemeğinden sonra yemek salonunda baş başa kalmıştık- böylesi bir uygarlıkta keşişliğin ve inancın ne anlamı vardı?

Başrahip gülümsedi.

"Evet, bu soruyu bekliyordum," dedi. "Size iki yanıt vereceğim, biri basit, diğeri daha karmaşık olacak. İlk yanıt: Düizm, iki seçenek de aynı kapıya çıkar demektir. Zira Tanrı öylesine derin bir esrardır ki, varlığından bile kesinlikle emin olamazsınız. O halde o ya vardır, ya da yoktur; dinimizin etimolojik kökeni de buradan gelir. Şimdi ikinci, daha derin olan yanıt: Tanrı'nın varlığı mükemmel bir esrar değildir, zira O'nun hakkında öne sürebileceğiniz ve O'nu sınırlayabileceğiniz en azından bir sav vardır: O'nun var olduğu. O'nun varlığının kesinliği bir vaha, bir sığınak, ruhun rahata erdiği bir yer demektir; din tarihi kitaplarında, her şeyin ötesinde, zihnin asırlardır sürüp giden umutsuz, çılgınlığa varan gayretini bulacaksınız - O'nun varlığını gösterecek savlar ve kanıtlar biriktirme, bunlar kaçınılmaz olarak çöktüğünde de parçaları alıp yenilerini ortaya koyma gayreti. Dinbilim kitaplarımızla sizi sıkmak istemedik, ama eğer onlara bakmış olsaydınız, dinin doğal gelişiminin, genç uygarlıklarca henüz bilinmeyen aşamalarını görecektiniz. Dogma safhası bıçak gibi kesilmez, kapalı bir sistemden açık bir sisteme geçer; zira ifade edilen şey, diyalektik biçimde, varlık kazanır - Kilise önderinin yanılmazlık dogması sayesindedir bu. İnançla ilgili meselelerde düşüncenin zorunlu yanılabilirlik dogması kısaca şudur: 'Burada ifade edilebilir olan bir şeyin, Orada olan hiçbir şeyle ilgisi yoktur.' Bu, soyutluk derecesinin

artmasına yol açar: Şu noktaya dikkat edin, Tanrı ile mantık arasındaki mesafe zaman geçtikçe artar - her yerde, her zaman!

"Eski kutsal kitaplara göre Tanrı, sürekli olarak her şeye karışırdı; iyileri cennete gönderir, kötüleri ateşe ve kükürte mahkûm ederdi, her yerde O'nu bulabilirdiniz; uzaklaşma daha sonra başladı, Tanrı görünürlüğünü, insan şeklini ve sakalını kaybetti, görülür-duyulur mucizeler ortadan kalktı - derslerde keçilerin içine şeytan sokma gösterileri ve melek-müfettişlerin ziyaretleri de. Kısacası, inanç sirk metafiziğinden kurtuldu; böylece duyuların dünyasından soyutlamaların dünyasına geçti. O zaman bile O'nun varlığını kanıtlama yolundaki çabalar sona ermedi: Bu kez bu çabalar yüksek cebirle ortaya konmuş olumlamalarda, hatta çok daha batınî yorumsama yöntemlerinde ifade buldu. Bu soyutlamalar sonunda öyle bir noktaya geldi ki, Tanrı'nın ölmüş olduğu ilan edildi - yaşayanların, sevdikleri onları sonsuza kadar terk ettiğinde duydukları o soğuk, acımasız ve ıstırap dolu huzuru sağlamak için.

"O halde Tanrı'nın öldüğünü ilan etmek, bir sonraki manevradır, amacı -ne kadar acımasız da olsa- bizi daha fazla metafizik yorgunluktan kurtarmaktır. O halde, bizler yalnızız; ya canımızın istediğini, ya da gelecekteki buluşların bizi sevk edeceği şeyleri yaparız. Ama Düizm bunun ötesine geçmiştir; burada şüphe ederek inanırsınız ve inanarak şüphe edersiniz; yine de bu aşama en sonuncusu değildir. İstikbaliye birliğinden bazı kardeşlere göre, dinin evrimleri ve devrimleri, ya da -dilerseniz- gerilemeleri ve yükselişleri, Evren'de hep aynı yolu izlemez; Tanrı karşıtı bir Kozmogoni kurgulamaya çalışan büyük ve güçlü uygarlıklar da vardır. Bu hipoteze göre yıldızların arasında, Tanrı'nın korkunç sessizliğini O'na meydan okuyarak -yani Kozmos'u yok etme tehdidiyle- bozmaya uğraşan halklar var: Onların düşüncesi, bütün Evren'i tek bir noktada toplamak ve o son kasılmanın ateşinde yanıp kül olmak; onların istediği, Tanrı'nın eserini temelinden sarsarak O'nu karşılık vermeye zorlamak; bu konuda kesin bir bilgimiz olmamasına rağmen, böylesi bir plan bana psikolojik açıdan mümkün geliyor. Mümkün, ama aynı zamanda işe yaramaz; zira Tan-

rı'ya karşı bir anti-madde savaşına kalkışmak, onunla diyalog kurmak için pek akla uygun bir yol değil."

Düizmin aslında, gördüğüm kadarıyla, bilinemezcilik veya, belki, "kendisinden emin olmayan bir tanrıtanımazlık", ya da *olmak* ile *olmamak* kutupları arasında sonu gelmeyen bir gidip gelme olduğunu söylemekten kendimi alamadım. Bir parça inanç barındırsa bile, bu keşiş hayatının amacı neydi? Katakomblardaki bu hayat kimin işine yarıyordu?

"Üst üste bir sürü soru," dedi Peder Darg. "Sabırlı olun. Sizce bizlerin ne yapması gerekirdi?"

"Ne demek istiyorsunuz? Misyonerler için her zaman iş vardır..."

"O halde hâlâ bir şey anlamadınız! Şu anda benden ilk geldiğiniz zamanki kadar uzaksınız!" dedi Başrahip üzüntüyle. "Demek bizlerin inancı yaymak için uğraşmamız gerektiğini düşünüyorsunuz, öyle mi? Misyonerlikle? Hıristiyanlığı öğretmek için mi? Başkalarını dine kazandırmak için mi?"

"Peder, siz bunu yapmıyor musunuz? Bu nasıl mümkün olabilir? Çağlar boyu üstlendiğiniz görev bu değil miydi?" diye sordum, şaşkınlık içinde.

"Dikotika'da," dedi Başrahip, "hakkında bir şey bilmediğiniz milyonlarca şey mümkün olabilir. Tek bir işlemle bir kişinin hafızasının tümünü silebiliriz ve artık boş olan o zihne yeni ve sentetik bir hafıza koyabiliriz, öyle ki deneğe yaşamadığı şeyler yaşanmış, denemediği şeyler denenmiş gibi gelir; kısacası biz onu ameliyattan önce olduğundan başka biri yapabiliriz. Karakter ve kişiliği değiştirebiliriz, şehvet düşkünü kabadayıları nazik yardımseverlere çevirebilir, ya da bunun tersini yapabiliriz; tanrıtanımazları aziz, azizleri tanrıtanımaz yapabiliriz; akıllıları aptallaştırır, aptalları dahi haline getirebiliriz; bütün bunların çok kolay işler olduğunu ve böylesi değişmeler karşısında hiçbir MADDÎ engel olmadığını anlamalısınız. Şimdi söyleyeceklerimi dikkatle dinleyin.

"Kalınkafalı bir tanrıtanımaz, vaizlerimizin argümanlarına kapılarak inanç sahibi olabilir. Tutalım ki, tarikatimizden böyle ağzı laf yapan temsilciler bazı kişileri dine kazandırdı. Bu

çeşit bir misyonerliğin sonucunda önceden inanmayanlar, zihinlerinde meydana gelen değişiklik sonucu artık inanmaya başlayacaklardır. Burası açık, değil mi?"

Başımla onayladım.

"Güzel. Şimdi şu noktaya dikkat edin: Bu kişilerin din konusunda yeni inançları olacaktır, zira onlara vahiyleri ve dinsel bilgileri aktararak bir şekilde beyinlerini etkilemiş olacağız. Artık bu durumu -yani zihinlerin çoşkulu bir inançla ve Tanrı özlemiyle dolu olmasını- bazı biyotik etkenlerin kullanılmasıyla milyon kat hızlı ve güvenilir bir şekilde sağlamak mümkün. O halde niçin, elimizin altında daha modern vasıtalar varken, eski yöntemlerle -iknalarla, vaazlarla, konferanslarla, teşviklerle- başkalarını dinimize sokmaya çalışalım?"

"Herhalde ciddi değilsiniz, Peder," diye bağırdım. "Bunu yapmak, şey, ahlâksızca olur!"

Başrahip omuzlarını silkti.

"Böyle söylüyorsunuz, zira başka bir çağın çocuğusunuz. Hiç şüphesiz siz zora başvuracağımızı, 'gizli din değiştirme' yöntemini kullanarak, zihni yeniden şekillendirmek için gizlice bazı kimyasal maddeler vereceğimizi veya bazı dalgalar ya da titreşimler kullanacağımızı düşünüyorsuuz. Hayır, bu iş kesinlikle bu şekilde yapılmıyor! Bir zamanlar tartışmalar inananlar ile inanmayanlar arasında olurdu ve kullanılan tek alet, tek silah her iki tarafın da konuşma gücüydü (argümanın kazık, kafa kesme tahtası ve vücut germe aleti olduğu o 'tartışma'lardan söz etmiyorum). Günümüzde benzer bir tartışma, teknolojik argümantasyon yöntemleriyle olacaktır. Bizler elimizdeki inandırma araçlarını kullanacağız, karşımızdaki çetin rakipler de bizi *kendi* ideallerine döndürecek yöntemlerle buna karşılık verecekler - veya hiç olmazsa kendilerini bizim öğretimize karşı koruyacaklar. Her iki taraf için de kazanma şansı, kullanılan teknolojinin gücüne dayanacak, tıpkı -uzun zaman önce- bir tartışmada kazanma şansının hitabet gücüne dayanması gibi. Zira dine döndürme, inancı mecbur kılan bilginin bir şekilde aktarılmasından başka bir şey değildir."

"Öyle bile olsa böylesi bir inanç değişikliği sahici olmaz! Zi-

ra inanç susuzluğu, Tanrı özlemi yaratan bir uyuşturucu, zihni yanlışa götürür; o iradeye seslenmez, onu esir alır, ona tecavüz eder!"

"Nerede olduğunuzu ve kiminle konuştuğunuzu unutuyorsunuz," diye yanıtladı Başrahip. "Altı yüz yıldır aramızda tek bir 'doğal' zihin yok. Bu yüzden bizim aramızda kendiliğinden bir düşünceyi kabul ettirilmiş bir düşünceden ayırt etmek mümkün değildir, zira hiç kimse birisini ikna etmek için bir düşünceyi ona gizlice kabul ettirme gereğini duymaz. Kabul ettirilen şey önceden gelen ve aynı zamanda değişmez olan bir şeydir: Beyin!"

"Ama o kabul ettirilmiş beynin de mantıksal bir bütünlüğü vardır!" dedim.

"Doğru. Eğer inanmayı destekleyen, mantıksal olarak değiştirilemeyecek ve zihni matematiğe eşit bir güçle kabul etmeye zorlayacak bir ispat olsaydı, ancak o zaman Tanrı hakkında geçmişte ve şimdi yapılan tartışmalar temelsiz kalırdı. Ama bizim teodesimize göre böyle bir ispat olamaz. Bu yüzden din tarihi, din değiştirmeler ve sapkınlıklarla dolu; oysa matematik tarihinde böyle şeylere rastlayamazsınız, zira şimdiye kadar hiç kimse bir artı birin tek bir şekilde toplanacağına ve bu işlemin sonucunun iki olduğuna itiraz etmedi. Ama Tanrı'yı matematiksel olarak ifade edemezsiniz. Size bundan iki yüz yıl önce meydana gelmiş bir olayı anlatacağım.

"Bir bilgisayar rahip, inançsız bir bilgisayarla tartışmaya girmişti. İnançsız olan daha yeni bir model olduğundan, bizim değerli pederimizin bilmediği bilgi işlem imkânlarına sahipti. Rahibin bütün ispatlarını sabırla dinledi ve şöyle dedi: "Sen beni bilgilendirdin, şimdi de ben seni bilgilendireceğim, uzun sürmeyecek - değişimin için saniyenin milyonda biri kadar bekleyeceğiz!" Sonra göz açıp kapayıncaya kadar uzaktan kumandayla rahibimizi o kadar derinden bilgilendirdi ki, rahip inancını kaybetti. Şimdi buna ne diyorsunuz?"

"Eğer bu bir tecavüz değilse, ben de bir şey bilmiyorum!" dedim yüksek sesle. "Bizim aramızda böyle bir şeye beyin yıkamak denir."

"Beyin yıkamak," dedi Peder Drag, "tıpkı gözle görülür zincirlerle vücudu bağlamak gibi, görünmeyen zincirlerle ruhu bağlamaktır. Düşünceler el yazısı mektuplar gibidir ve beynin yıkanması başka semboller yazsın diye eli tutmaya benzer. Bu açıkça zor kullanmadır. Ama o bilgisayar bu şekilde davranmadı. Her ispat gerçeklere dayanmalıdır; konuşarak ikna etmek demek sadece -söylenen sözler yoluyla- gerçekleri karşınızdakinin zihnine sokmaktır. Bilgisayar da -konuşarak olmasa da- tam olarak bunu yaptı. Bu yüzden bilgilendirme açısından geçmişin sıradan bir tartışmacısından farklı davranmadı, tek fark iletme şeklindeydi. Yaptığı işi başarmasının nedeni, rahibimizin zihnini en ince ayrıntısına kadar okuyabilme gücüne sahip olmasıydı. İki satranç oyuncusu düşünün, biri sadece tahtayı ve taşları görüyor, diğeri buna ek olarak hasmının düşüncelerini okuyor. İkincisi kesinlikle birincisini yenecektir, ama bunu ona karşı hiçbir şiddet uygulamadan yapacaktır. Pedere bize döndüğü zaman ne yaptık dersiniz?"

"Sanırım, onu onardınız, böylece o yeniden inanabildi..." dedim, tereddütle.

"Hayır, çünkü o bunu reddetti. Bu yüzden biz de yapamadık."

"Artık hiçbir şey anlayamıyorum! Sizin yapacağınız şey hasmının yaptığının aynısı olacaktı, işlemin tersten olması dışında!"

"Hiç de değil. Hiç de değil, zira bizim eski rahibimiz daha fazla tartışma istemiyordu. Sanırım siz de anlamışsınızdır, 'tartışma' kavramı artık epey değişti ve genişledi. Tartışmaya niyetlenen bir kimse, kelimelerden daha fazlası için hazırlıklı olmalıdır. Bizim rahibimiz, ne yazık ki, esef edilecek bir cehalet ve saflık göstermişti, zira daha önceden uyarılmıştı, öteki ona üstünlüğünü önceden söylemişti, ama rahip sarsılmaz inancının yenilebileceği gerçeğini kabul etmemişti. Teorik olarak, şüphesiz bu ikilemden bir çıkış yolu vardır: Yani olanaklı bütün olguların bütün çeşitlemelerini içine alabilecek bir beyin yapmak; ama bu bilgiler sonsuz büyüklükte olacağından, ancak sonsuz bir zihin metafizik kesinliği başarır. Böyle bir zihni yapmak imkânsızdır. Zira her ne yaparsak sınırlı ölçüde yapa-

rız ve eğer sonsuz bir bilgisayar varsa, bu ancak ve ancak Tanrı olabilir.

"Böylece uygarlığın her yeni aşamasında Tanrı hakkında tartışma yeni teknolojiler kullanılarak yapılabilir, yapılmak zorundadır da - yani eğer bir tartışma yapılacaksa. Zira bilgisel silahlar İKİ TARAF İÇİN DE EŞİT OLARAK değişti, savaş sırasında durum simetrik olacak ve böylece Ortaçağ tartışmalarındaki durumun aynısı meydana gelecek. Bu yeni din yayma şekli, paganların eski usûllerle dine döndürülmesi veya eski dinbilimcilerin tanrıtanımazlarla polemikleri ne kadar ahlâk dışıysa, o kadar ahlâk dışıdır. Artık başka türlü bir misyonerlik mümkün değildir, zira günümüzde inanmak isteyen kişi, *mutlaka* inanır; inanç sahibi olan ve ondan kurtulmak isteyen kişi *mutlaka* kurtulur - uygun işlemlerin yardımıyla."

"O halde iradeye etki yaparak inanç arzusu doğurmak mümkün, öyle mi?"

"Gerçekten de mümkün. Sizin de bildiğiniz gibi, birisi bir zamanlar Tanrı en kuvvetli ordunun yanında yer alır, diye bir söz etmişti. Günümüzde, teknogeni cihadı söz konusuyken, Tanrı en güçlü ikna donanımı olanın yanında yer alacaktır, ama bizler, böylesi bir din-din karşıtı savaşına katılmayı görevimiz olarak kabul etmiyoruz. Biz bir ikna makinesi geliştireceğiz, onlar buna karşı bir makine geliştirecek, bizlerin din yoluna soktuklarımızı onlar dinden döndürecek ve böylece yüzyıllarca sürecek bir savaşta manastırları, inanç susuzluğu uyandırmak için giderek daha iyi yollar ve taktikler geliştiren birer fabrikaya çevireceğiz - böylesi bir savaşın içine girmek istemiyoruz!"

"Bu nasıl olabilir Peder?" diye sordum "Bu anlattığınızdan başka bir yol olmaması? Bütün zihinler ortak bir mantığa sahip değil mi? Ortak bir doğal zekâya?"

"Mantık bir araçtır," dedi Başrahip, "ve bir araç tek başına bir işe yaramaz. Onu dayayacağınız bir nokta ve kendisine yön verecek bir el gerekir; biz o noktayı ve o eli tamamen istediğimiz gibi tasarlayabiliyoruz. Doğal zekâya gelince, ben doğal mıyım, buradaki rahipler doğal mı? Size daha önce de söyle-

dim, bizler hurdayız ve bizim inancımız, bir zamanlar bizi meydana getirip sonra da bir kenara atanlar için önemsiz bir şey, bir hurdanın lakırdısı. Bize düşünme özgürlüğü verildi, zira bizi tasarladıkları sanayi için bu gerekliydi. İyi dinleyin. Şimdi size bir sır vereceğim, başka birine vermeyeceğim bir sır bu. Bizden kısa bir süre sonra ayrılacağınızı ve bu sırrı yetkililere söylemeyeceğinizi biliyorum; bu bizlere tarifsiz bir felaket getirir.

"Kendini bilime adayan uzak tarikatlerden birinin rahipleri irade ve düşünceyi öylesine etkileyen bir yöntem buldular ki, göz açıp kapayıncaya kadar bütün gezegeni dine döndürebiliriz, üstelik buna karşı bir panzehir de yok. Bu yöntem ne aklı bulandırıyor, ne insanı sersem yapıyor, ne de özgürlüğünü elinden alıyor; ruha tek yaptığı şey, başı gökyüzüne çeviren bir elin ve "İşte!" diye haykıran bir sesin yaptığı şeydir. Tek sınırlama -tek zorlama- o anda gözlerin kapanamaması. Bu yöntem bir kimseyi Bilinmeyen'le yüz yüze gelmek zorunda bırakıyor ve bunu gören kişi hiçbir zaman ondan kurtulamıyor, zira yarattığı izlenim -yöntem sayesinde- silinemiyor. Bir benzetme yaparsak, eğer sizi bir yanardağın ağzına götürüp aşağı bakmaya ikna edersem, o zaman size uygulayacağım tek baskı, o anı hiçbir zaman unutmamanızı sağlamak olacaktır. Bu nedenle biz, ŞİMDİ BİLE iknada, inanç yayma alanında en üst seviyeye ulaştık, tıpkı fiziksel-bedensel alanda uygarlığın ulaştığı gibi. Bu nedenle bizler, sonunda ... anladınız mı? Bizim misyonerlik açısından her şeye gücümüz yetiyor, ama yine de bir şey yapmıyoruz. Zira şu anda inancımızı gösterebilmenin tek yolu o adımı atmayı reddetmektir. B yüzden söylediğim şey şu: *NON AGAM.** Sadece *non serviam*** değil, ama aynı zamanda: Eylemeyeceğim. Eylemeyeceğim, çünkü *kesinlikle eyleyebilirim* ve o eylemimle istediğim *her şeyi* yapabilirim. O zaman bizim için burada, fare fosillerinin arasında, bu kurumuş lağım labirentinin içinde oturmaktan başka bir şey kalmıyor."

(*) *Lat.* "eylemeyeceğim" - ç.n.

(**) *Lat.* "hizmet etmeyeceğim" - ç.n.

Bu sözlere vereceğim bir yanıt yoktu. Bu gezegende daha fazla kalmanın anlamsızlığını görerek, değerli rahiplerle içten ve gözü yaşlı bir şekilde vedalaştım, roketime -bütün bu süre boyunca emin bir şekilde kamuflaj edilmişti- gerekli şeyleri koydum ve evimin yolunu tuttum; kendimi, çok da uzun olmayan bir süre önce bu gezegene inen kişiden farklı biri gibi hissediyordum.

YİRMİ İKİNCİ YOLCULUK

Bugünlerde çok meşgulüm: Evrenin en ücra köşelerine yapmış olduğum yolculuklardan getirdiğim nadide şeylere bir düzen veriyorum. Bir süre önce bu eşsiz koleksiyonu müzemize bağışlamaya karar vermiştim; geçen gün de müze müdürü bana onlar için özel bir oda hazırlattığını söyledi.

Bütün parçalar benim için aynı değere sahip değil: Bazıları aklıma neşeli anılar getiriyor, bazılarıysa korku ve dehşet dolu olayları hatırlatıyor; ne olursa olsun her biri, maceralarımın gerçekliğini gösteren birer kanıt.

Bende özellikle güçlü duygular uyandıran parçalardan biri bir diş; bu diş camdan bir fanusun içinde, küçük bir yastığın üstünde duruyor; iki adet kökü var ve tamamen sağlıklı bir durumda. Bu dişi, Ophoptopha gezegenindeki Gneltlerin kralı Mandibus'un verdiği bir davette kaybetmiştim; Gneltlerin yemekleri çok leziz olmakla birlikte, çok sertti.

Koleksiyonumda aynı derecede önemli olan bir şey de eşit olmayan iki parçaya ayrılmış bir pipo - Pegasus yıldız sistemine ait kayalık bir gezegenin üzerinde uçarken roketten düşmüştü. Onu kaybetme düşüncesi beni o kadar üzmüştü ki, bir buçuk gün boyunca o devasa taş yığınının yamaçları ve uçurumları arasında onu aramıştım.

Az ilerde, küçük bir kutunun içinde, bir bezelyeden daha büyük olmayan bir çakıl taşı yatıyor. Bu taşın olağanüstü bir hikâyesi var. İkiz nebula NGC 887'nin en uzaktaki yıldızı Xiff'e gitmek üzere yola çıktığımda, kendime fazla güvenmiş olmalıydım; yolculuk bir türlü bitmek bilmiyordu, dayanacak gücüm kalmamıştı; beni en çok sıkan da, Dünya'yı özlüyor olmamdı, yerimde duramadığım için roketin içinde dolanıp duruyordum. Tanrı bilir bu işin sonu neye varacaktı, ama yolculuğumun iki yüz altmış sekizinci gününde sol ayağımın topuğunda beni rahatsız eden bir şey hissettim; ayakkabımı çıkarıp salladım ve gözlerimden yaşlar akarak bir çakıl taşını -Dünya'ya ait bir taş parçacığını- çıkardım - hava alanında, roketin basamaklarını çıktığım sırada ayakkabıma girmiş olmalıydı. Kendi gezegenimin bu küçük, ama çok değerli parçacığını göğsüme bastırdım ve moralim düzelmiş bir şekilde hedefime uçtum; bu hatıra benim için özel bir değer taşır.

Ve işte orada, kadife bir yastığın üstünde, sıradan bir tuğla duruyor: Pişmiş kilden, sarı-pembe renkte, hafif çatlak ve bir köşesi kırılmış bir tuğla; şansım yaver gitmeseydi ve kafamı kullanmamış olsaydım, bu tuğla yüzünden Avcı Köpekler Nebulası'ndan bir daha geri dönemeyebilirdim. Uzayın çok soğuk bölgelerine yaptığım yolculuklarda genellikle bu tuğlayı yanıma alırdım; onu bir süre atom motorunun içine yerleştirir ve sonra, gece yatmadan önce ısınmış tuğlayı yatağıma koyardım. Samanyolu'nun üst sol köşesinde, Orion yıldız bulutunun Yay takım yıldızıyla birleştiği yerde, düşük bir hızla uçarken, çok büyük iki göktaşının çarpışmasına tanık oldum. Boşlukta meydana gelen bu şiddetli patlamanın görüntüsü beni o kadar heyecanlandırdı ki, tuğlayı havluya sarmış olduğumu unutup alnımı kurulamak için havluya uzandım; hızlı bir şekilde elimi kaldırınca, kafatasımı parçalamama ramak kalmıştı. Neyse ki, her zamanki kıvraklığımla, tam vaktinde tehlikeyi fark ettim.

Tuğlanın yanında küçük bir tahta sandık var: İçinde pek çok yolculuğum sırasında bana eşlik etmiş olan çakım duruyor. Şimdi anlatacağım hikâye -gerçekten anlatılmaya değer bir hikâyedir- bu çakıya ne kadar bağlı olduğumu gösterecektir.

Öğleden sonra ikide Satelline'den felaket bir nezleyle ayrıldım. Orada gitmiş olduğum doktor burnumun kesilmesini önermişti, gezegende yaşayanların alışkın olduğu bir işlemdi bu, zira adamların burunları -tıpkı birer tırnak gibi- yeniden büyüyordu. Moralim bozulmuş bir halde, doktorun muayenehanesinden dosdoğru hava alanına gittim, tıp biliminin daha ilerlemiş olduğu bir bölgeye gitmeyi planlıyordum. O yolculuk sırasında hiçbir şey yolunda gitmedi. Daha en başında, gezegenden sadece dokuz yüz bin mil uzaklaştığım sırada, bir roketin sinyalini aldım, bu yüzden telsizle kim var orada diye sordum. Yanıt olarak aynı soru geldi. "Önce ben sordum!" dedim öfkeyle, yabancının terbiyesizliğine kızmıştım. Karşımdaki, "Önce ben sordum," diye yanıtladı. Dediklerimi aynen tekrar etmesi o kadar kışkırtıcıydı ki, yabancı yolcuya kendisinin ne kadar kaba olduğunu düşündüğümü söyledim. Beni aynı şekilde yanıtladı; gittikçe artan bir şiddetle tartışmaya başladık, yirmi dakika kadar böyle devam ettikten sonra, çok öfkelenmiş bir haldeyken, ansızın orada başka bir roket olmadığını, işittiğim sesin sadece o sırada yanından geçmekte olduğum aya (Satelline'nin ayıydı bu) çarpıp geri gelen kendi telsiz sinyallerim olduğunu anladım. Ayı daha önce fark etmemiştim, çünkü bana dönük olan yüzü karanlıktı.

Bir saat kadar sonra kendime bir elma soymak istediğim vakit, çakımın kayıp olduğunu fark ettim. Hemen onu en son nerede görmüş olduğumu hatırlamaya çalıştım - evet, Satelline hava alanındaki sandviç büfesinde; çakıyı eğik tezgâhın üzerine koymuştum, kayıp zemine düşmüş olmalıydı. Yeri gözlerimin önünde o kadar iyi canlandırdım ki, çakıyı gözlerim kapalı bile bulabilirdim. Roketi geri çevirdim - o zaman da yeni bir sorun ortaya çıktı: Bütün gökyüzü yanıp sönen ışıklarla kaplıydı ve Satelline'nin nerede olduğu hakkında bir fikrim yoktu. Bu gezegen Erysipelas adlı güneşin çevresinde dönen bin dört yüz seksen gezegenden biriydi. Sadece bu kadar da değil, bu gezegenlerin çoğunun düzinelerce ayı vardı ve bu aylar gezegenler kadar büyüktü, bu da insanın nerede olduğunu anlamasını daha da zorlaştırıyordu. Şaşkınlık içinde, Satelli-

ne'yi telsizle aramak istedim. Bir sürü istasyon yanıt verdi, hepsi de bir ağızdan konuştuğu için felaket bir kakafoni ortaya çıktı. Şunu belirtmem gerekir ki, Erysipelas sisteminin sakinleri nazik kimseler olmalarına karşın, çok beceriksiz bir örgütlenişe sahiptirler; "Satelline" adını da en az iki yüz gezegene vermişlerdi. Pencereden binlerce ışık noktasına baktım; çakım onlardan birindeydi, ama samanlıkta iğne aramak, bu yıldızlararası karınca yuvasında doğru gezegeni bulmaktan daha kolaydı. Sonunda işi şansa bırakıp tam yolumun üzerindeki gezegene yollandım.

On beş dakikadan daha az bir süre sonra hava alanına indim; burası saat ikide ayrılmış olduğum yerin tıpkısıydı. Talihimin yaver gitmesinden sevinç duyarak dosdoğru sandviç büfesine yöneldim. Son derece zahmetli bir aramadan sonra çakımı bulamadığım vakit uğramış olduğum düş kırıklığını siz tahmin edin. Biraz düşündükten sonra şu sonuca vardım: Ya birisi çakımı almıştı, ya da tamamen başka bir gezegene inmiştim. Gezegendekilere sorduktan sonra, ikinci varsayımın doğru olduğunu anladım. Zira Andrygon'daydım; burası yaşlı ve harap bir gezegendi, uzun süre önce tedavülden kalkmış olması gerekiyordu, ama ana roket yollarından uzakta olduğu için kimse onunla ilgilenmemişti. Hava limanında bana hangi Satelline'yi istediğimi sordular, zira bu gezegenler numaralandırılmıştı. İşte o zaman ne yapacağımı bilemedim, çünkü numara aklımdan uçup gitmişti. Bu arada hava alanı işletmesi tarafından haberdar edilen yerel yöneticiler, bana resmî bir hoş geldin demek amacıyla oraya geldiler.

O gün Andrygonlular için büyük bir gündü; bütün okullarda son sınavlar yapılıyordu. Yöneticilerden biri varlığımla sınavlara şeref verip vermeyeceğimi sordu. Görülmemiş bir konukseverlikle karşılandığım için, bu isteğe hayır demem imkânsızdı. Bu yüzden hava alanından vurbillerle (yılana benzeyen, ayaksız büyük anfibiler, bunlar yaygın bir şekilde taşımacılıkta kullanılıyordu) doğru kente gittik. Yönetici toplanmış olan gençlere ve öğretmenlere beni Dünya gezegeninden değerli bir konuk olarak takdim ettikten sonra, salondan çıkıp

gitti. Öğretmenler beni plystrumun (bir çeşit masa) başına oturttular, sonra sınavlar başladı. Öğrenciler orada bulunmamdan dolayı heyecanlandıkları için, ilk başlarda kekeleyip çekingen davrandılar, ama neşeli bir gülümsemeyle onları rahatlattım; onlara soruların yanıtlarını fısıldamam da, aramızdaki buzları tamamen çözdü. Öğrenciler sona doğru gittikçe daha iyi yanıtlar vermeye başladılar. Bir ara tahtaya genç bir Andrygonlu geldi, üzeri baştan aşağı ruddocklarla (giysi amacıyla kulanılan bir çeşit midye) kaplıydı, epey zamandır bu kadar güzelini görmemiştim; delikanlı, ender rastlanan bir kendine güvenle, büyük bir incelikle soruları yanıtlamaya başladı. Zevkle dinledim, bu gezegende bilim düzeyinin gerçekten de yüksek olduğu belliydi.

Sonra mümeyyiz şöyle sordu:

"Mezuniyet adayı Dünya üzerinde hayatın neden imkânsız olduğunu açıklayabilir mi?"

Delikanlı hafifçe eğilip selam verdikten sonra, ayrıntılı ve mantıklı bir şekilde kurgulanmış bir akıl yürütmeye başladı; Dünya'nın büyük bir kısmının soğuk ve çok derin sularla kaplı olduğunu, durmadan yüzen buz dağları yüzünden bu suların ısısının sıfır dereceye yakın olduğunu; sadece kutupların değil, çevre alanların da sürekli ve sert bir dona maruz kaldığını ve oralarda yılın yarısında gecenin hiç bitmediğini ispatladı. Astronomi cihazları vasıtasıyla açıkça görüldüğü gibi karasal bölgeler, daha ılıman yerlerde bile, yılın birçok ayı boyunca "kar" adı verilen ve gerek dağları, gerekse de vadileri kalın bir tabakayla örten donmuş bir su buharıyla kaplıydı. Dünya'nın büyük Ay'ı gel-git olaylarına neden oluyordu, bunun da yıkıcı ve aşındırıcı bir etkisi vardı. Güçlü teleskoplar vasıtasıyla, bulutların altında kalan gezegenin geniş bir kısmının sık sık gölgede kaldığı görülebilirdi. Atmosferde sıklıkla şiddetli siklonlar, tayfunlar ve fırtınalar meydana geliyordu. Bütün bunlar, birarada ele alındığında, hayatın herhangi bir şekilde var olma olasılığını tamamıyla ortadan kaldırıyordu. Ve eğer -diye sözlerine bitirdi genç Andrygonlu çınlayan bir sesle- herhangi bir canlı Dünya'ya ayak basmaya kalkışırsa, atmosferdeki yüksek basınç

yüzünden -deniz seviyesinde santimetre karede bir kiloya veya cıva tüpünde 760 milimetreye eşitti- kesinkes ölürdü.

Bu eksiksiz yanıt sınav jürisinin genel beğenisiyle karşılandı. Şaşkınlıktan nutkum tutulmuş olduğu için, uzun bir süre kımıldamadan oturdum, ancak mümeyyiz bir sonraki soruya geçtiği zaman haykırdım:

"Bağışlayın beni, değerli Andrygonlular, ama ... yani benim geldiğim yer Dünya, herhalde benim canlı olduğumdan şüpheniz yoktur, size nasıl takdim edildiğimi de duydunuz..."

Rahatsız edici bir sessizlik oldu. Öğretmenler patavatsız sözlerimden ötürü bana çok alınmışlardı, kendilerini zor tutuyorlardı; gençlerse, yetişkinler gibi duygularını saklamayı başaramadıkları için, beni açık bir düşmanlıkla süzüyorlardı. Sonunda mümeyyiz soğuk bir tavırla şöyle dedi:

"İznimizle, sayın yabancı, ama konukseverliğimizi biraz zorlamıyor musunuz sizce? Hayranlık ifadeleriyle, saygı gösterileriyle krallara yakışır bir şekilde karşılanmanız yetmedi mi? Sizi Yüksek Mezuniyet Plystrumu'na dahil etmemiz yeterli değil mi? Bütün bunlar az mıydı da, bizden, sadece sizin için, eğitim programını değiştirmemizi istiyorsunuz?"

"Ama ... ama Dünya'da canlılar var," dedim mahçup bir şekilde.

"Öyle bile olsa," dedi mümeyyiz, bakışları beni delip geçiyordu sanki, "bu durum doğanın bir anormalliğidir."

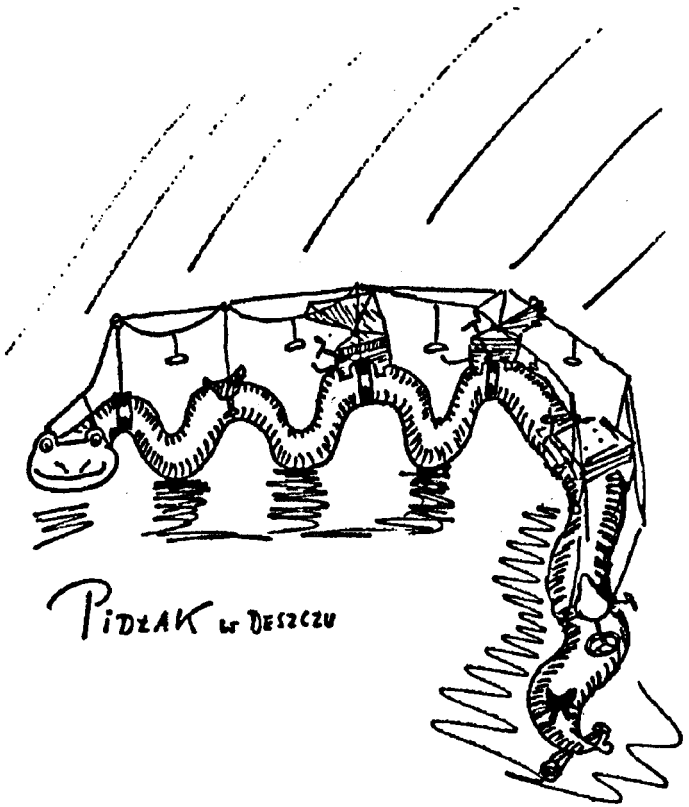
Bu sözleri gezegenime karşı bir hakaret olarak kabul ettim ve tek laf etmeden hemen oradan ayrıldım; gördüğüm ilk vurbile binip hava alanına gittim; ayakkabılarından Andrygon tozunu silkerek, çakımı aramaya devam etmek için havalandım.

Bu şekilde, sırasıyla, Lindenblad grubunun beş gezegenine, Stereoptopların ve Melantianların yıldızlarına, Cassiopesa adlı güneş sisteminin yedi büyük gezegenine indim ve Osterilla'yı, Avventura'yı, Meltonia'yı, Laternida'yı, Andromeda'daki büyük Sarmal Nebula'nın bütün kollarını, Plesiomachus'un sistemlerini, Gastroclanticus'u, Eutrema'yı, Symmenophora'yı ve Paralbab'ı ziyaret ettim; ertesi yıl Sappona ve Igawnelem'in bütün yıldızlarının civarını sistematik bir şekilde araştırdım, ay-

rıca Erythtodonia, Arrhenoidium, Eodotus, Artenury adlı yıldızları ve seksen ayı olan Gloggon'u da ziyaret ettim. Bu ayların bazıları o kadar küçüktür ki, bir roketi park edecek yer bulmak zordur; Küçük Ayı'ya inemedim, tam o sırada envanter çıkarıyorlardı; daha sonra Cepheid ve Ardenidleri dolaştım; Lindenblad'a kazara ikinci defa inince umutsuzluğa kapıldım, ama pes etmedim ve gerçek bir kâşife yaraşır şekilde yoluma devam ettim. Üç hafta sonra bizim Satelline'ye hayret verecek kadar benzeyen bir gezegen fark ettim; daralan bir sarmal şeklinde gezegenin çevresinde dönerken kalp atışlarım hızlandı; bununla birlikte ne kadar dikkatli bakarsam bakayım, o hava limanının izini göremedim. Uzayın enginliğine geri dönmek üzereyken, bana aşağıdan el kol işaretleri yapan küçük bir şekil dikkatimi çekti. Motoru kapatarak, hemen aşağı doğru süzüldüm ve uzay aracını güzel bir yamacın yanına indirdim, tepenin üzerinde büyükçe bir taş bina yükseliyordu. Sağlam yapılı yaşlı bir adam koşarak bir tarlayı geçip beni karşılamaya geldi, sırtında bir Dominiken rahibinin beyaz cüppesi vardı. Adam Peder Lacymon'du, altı yüz ışık yıllık bir çap içinde yer alan komşu takım yıldızlarda faaliyet gösteren bütün misyonerlerin başıydı. Peder Lacymon beni buralara hangi rüzgârın atmış olduğunu öğrenince üzüntülerini bildirdi, ama geldiğime de sevinmişti, çünkü dediğine bakılırsa, yedi aydan beri gördüğü ilk insan bendim.

"Bu gezegende yaşayan Meodracytlerin adetlerine o kadar alıştım ki, kendimi durmadan hep aynı yanlışı yaparken yakalıyorum: Bir şeye kulak kabartmak istediğim zaman, onların yaptığı gibi ellerimi kaldırıyorum..." (Meodracytlerin kulakları, herkesin bildiği gibi, koltukaltlarındadır.)

Peder Lacymon nazik bir ev sahibi olduğunu gösterdi; birlikte yerel yemeklerin sunulduğu bir sofraya oturduk (içi doldurulmuş booch, gnussardlı loffller, morchmell mumbo ve tatlı olarak pidgiler - uzun zamandır yediğimin en iyisiydi), yemekten sonra verandaya çekildik. Leylak rengi güneşin sıcaklığında, gezegende çok sayıda bulunan pterodaktillerin ötüşmeleri eşliğinde, öğleden sonrasının sessizliği içinde Domini-

Yağmur altında bir vurbil.

kenlerin saygıdeğer başrahibi bana dertlerini anlatmaya başladı, misyonerlerin o bölgede karşılaştığı güçlüklerden yakındı. Örneğin, kızgın gezegen Antelena'nın, 1000 derece sıcaklıkta donan sakinleri Quinquenemarianlar, Cennet hakkında hiçbir şey duymak istemiyorlar, buna karşılık Cehennem tasviri onlarda büyük ilgi uyandırıyordu, bunun nedeni oradaki uygun şartlardı (kaynayan zift ve alevler). Ayrıca onlardan hangisinin rahipliğe kabul edilebileceği açık değildi, çünkü beş ayrı cinsiyetleri vardı - bu da din adamları için çözülmesi zor bir sorun teşkil ediyordu.

Pedere kendisini anladığımı belirttim. Peder Lacymon omuz silkti:

"Bu, dertlerimizin yarısı bile değil. Örneğin Whdler bir ölünün dirilmesini bir kişinin giysilerini giymesi kadar olağan görüyorlar ve bu olayı bir mucize olarak kabul etmeyi kesinlikle reddediyorlar. Egillia'da yaşayan Sassidlerin kolları ve bacakları yok; kuyruklarıyla haç çıkarabilirler, ama bu konuda kendi başıma bir karara varmam imkânsız; Papalık'tan bu konuda yanıt bekliyorum - iki yıl oldu Vatikan'dan hâlâ ses yok... Misyonumuza bağlı talihsiz Peder Oribazy'nin başına gelen acı olayı duydunuz mu?"

Hayır anlamında başımı salladım.

"Dinleyin o halde, size anlatayım. Ophoptopha'nın ilk kâşifleri bile oranın halkı olan güçlü Gneltleri öve öve bitirememişlerdi. Herkesin hemfikir olduğu şey, bu zeki varlıkların Evren'deki en yardımsever, en iyi kalpli, en barışçı ve en diğerkâm yaratıklar oldukları. Böyle bir toprağın, inanç tohumunu ekmek için ideal olduğunu düşünerek, Peder Oribazy'i *in partibus infidelium** piskoposu yapıp Gneltlere gönderdik. Peder, Ophoptapha'ya vardığında öyle bir şekilde karşılandı ki, daha fazlasını istemek mümkün değildi; ona inanılmaz bir ihtimam ve saygı gösterdiler, her kelimesini dikkatle dinlediler, yüzünün ifadesini okuyup hemen en küçük arzusunu yerine getirdiler, verdiği vaazları mest olup dinlediler - sözün kısası ona tam anlamıyla biat ettiler. Peder bana yazdığı mektuplarda, onları övmek için kelimelerin yetmediğini söylüyordu, talihsiz adam..."

Konuşmanın burasında Dominiken rahibi kolunun yeniyle gözündeki yaşları sildi.

"Bu uygun koşullarda, Peder Oribazy bir an bile görevini unutmadan, gece gündüz inancın ilkelerini vaaz ediyordu. Gneltlere Eski ve Yeni Ahit'i, Mahşer'i ve havarilerin mektuplarını anlattı, sonra azizlerin hayatlarına geçti; Tanrı adına şehit düşenleri yüceltirken özellikle coşkulu davrandı. Zavallı adam ... bu onun her zamanki zaafıydı..."

(*) *Lat.* "kâfirlerin memleketi" - ç.n.

Peder Lacymon, duygularına hâkim olduktan sonra, titreyen bir sesle devam etti:

"Böylece Peder, Gneltlere canlı canlı yağda haşlandıktan sonra ebediyet mertebesine ulaşan Aziz Yohanna'dan, inancı uğruna başının kesilmesine izin veren Azize Agnes'den, bir sürü okla delik deşik edilen ve Cennet'te ilahi söyleyen meleklerce karşılanan Aziz Sebastian'dan, bedenleri dörde bölünen, boğularak öldürülen, işkence tekerleğinde parçalanan ve ateş üzerinde yavaş yavaş yakılan bebek azizlerden söz etti. Gneltler bütün bu acıları sevinçle dinlediler; Tanrı'nın sağ katında bir yer kazanacakları düşüncesi onlara güven veriyordu. Peder, hepsi de gıpta edilecek benzer hayat hikâyeleri anlattıkça, onun sözlerini büyük bir dikkatle dinleyen Gneltler kendi aralarında manidar bir şekilde bakışmaya başladılar, derken içlerinde en iri yarı olanı ürkek bir tavırla söz aldı:

-Ey muhterem rahibimiz, hocamız ve saygıdeğer babamız, eğer en değersiz hizmetkârlarınızın seviyesine inme lütfunda bulunursanız, lütfen bize söyleyin, şehitlik mertebesine ulaşmaya aday birinin ruhu Cennet'e girer mi?

-Şüphesiz girer, evladım! diye yanıtladı Peder Oribazy.

-Girer, öyle mi? Bu çok iyi... dedi Gnelt yavaş yavaş. -Ve siz, ey günah çıkartan peder, siz de Cennet'e girmek ister misiniz?

-Cennet'e girmek en büyük umudumdur, evladım.

-Peki, ya bir aziz olmak? diye devam etti iri yarı Gnelt.

-Değerli evladım, kim aziz olmak istemez ki? Ama böylesi büyük bir şerefe ulaşmak, benim gibi bir günahkâr için pek mümkün değil; insan o yola girebilmek için bütün gücüyle uğraşmalı, hiç yılmadan ve büyük bir alçak gönüllülükle çabalamalı...

-Size bir kez daha soruyorum Peder, aziz olmak iztiyor musunuz? diye sordu bir kez daha Gnelt, emin olmak için. Sonra arkadaşlarına 'tamam' anlamında bir bakış fırlattı, adamlar sessizce yerlerinden kalktılar.

-Şüphesiz, evladım.

-Tamam, o halde size yardım edeceğiz!

-Bunu nasıl yapacaksınız, sevgili kuzularım? diye sordu Pe-

der Oribazy, gülümseyerek, çünkü sadık sürüsünün gösterdiği çocuksu gayret kendisini hoşnut etmişti.

Yanıt olarak Gneltler onu nazikçe, ama güçlü bir şekilde kollarından yakalayıp şöyle dediler:

-Sevgili Peder, bize az önce öğretmiş olduğun şekilde!

"Bunun üzerine Oribazy'nin sırtındaki deriyi yüzüp zift sürdüler, tıpkı İrlandalı celladın Aziz Hyakinthides'e yaptığı gibi; sonra sol bacağını kestiler, kâfirlerin Aziz Pafnuce'ye yaptıkları gibi; sonra midesini deşip içine saman doldurdular, Normandiyalı Azize Elizabeth'in başına geldiği gibi; sonra derisini yüzdüler, Emalkiteslerin Aziz Hugo'ya yaptığı gibi; kaburga kemiklerini kırdılar, Tyracasanların Padovalı Aziz Henri'ye yaptıkları gibi ve onu ateşte yavaş yavaş kızartılar, Burgundların Orleans Bakiresi'ne yaptıkları gibi. En sonunda Gneltler geri çekildiler, ellerini yıkadılar ve kaybettikleri çobanları için acı gözyaşları dökmeye başladılar. Onları tam da bu şekilde buldum, zira piskoposluğuma bağlı yıldızları dolaşırken, onların kilisesine uğramıştım. Neler olup bittiğini öğrendiğim zaman, tüylerim diken diken oldu. Ellerimi ovuşturarak haykırdım:

-Utanmaz caniler! Cehennem size az gelir! Ruhlarınızın ebediyen lanetlendiğinin farkında mısınız?

-Evet! diye iç çektiler. -Bunun farkındayız!

"Gneltlerin en irisi ayağa kalkıp bana şöyle dedi:

-Yüce Peder, hepimiz yaptıklarımızdan ötürü sonsuz acılar içinde kıvranacağımızı biliyoruz ve bu karara varmak bizim için çok zor oldu, ama Peder Oribazy her zaman bize iyi bir Hıristiyan'ın komşusuna yardım etmesi gerektiğini, komşusu için her şeyi göze alması ve hiçbir fedakârlıktan kaçınmaması gerektiğini söyledi; biz de Peder Oribazy'ye olan sevgimizden, onun şehitlik mertebesine yükselmesi için kendi kurtuluşumuzdan vazgeçmeye karar verdik. Bunun bizler için ne kadar zor bir karar olduğunu size anlatamam, zira Peder Oribazy gezegenimize gelmeden önce hiçbirimiz, bir tek sineğe bile zarar vermemiştir. Bu yüzden ona yalvardık, dizlerimizin üstüne çöküp buyrukları yumuşatması için ricalar ettik; ama Peder, bir

kişinin yoldaşı için her şeyi yapması gerektiğinde kesin bir şekilde ısrar etti. O zaman artık onun arzularına daha fazla karşı gelemedik. Ayrıca bu muhterem zatın yanında önemsiz ve değersiz varlıklar olduğumuzu, Peder'in, yapacağımız en büyük fedakârlığa layık olduğunu düşündük. Yaptığımız işin çok başarılı olduğuna ve Peder Oribazy'nin şu anda Cennet'te olduğuna yürekten inanıyoruz. Muhterem Peder, azizleştirme işlemleri için gereken para kesesi de burada. Peder Oribazy bize bütün bunları açıklamıştı. Şunu da söylemeliyim ki, sadece en çok sevdiği işkenceleri kullandık - yani bize en heyecanlı şekilde anlatmış olduklarını. Bunlardan hoşlanacağını tahmin ettik, yine de karşı koydu, özellikle erimiş kurşun içmek istemedi. Bununla birlikte Peder'in, bize, düşündüğünden farklı bir şey söyleyeceği olasılığını aklımıza bile getirmek istemedik. Ettiği feryat sadece varlığının değersiz, cismanî olan kısmının duyduğu hoşnutsuzluğun ifadesiydi, biz de ona önem vermedik, bir kişinin ruhunun yücelmesi için bedenine eziyet etmesi gerektiği öğretisine sadık kaldık. Ona cesaret vermek için bize vaaz etmiş olduğu ilkeleri kendisine hatırlattık, Peder Oribazy bunlara tek bir kelimeyle yanıt verdi, tamamen karanlık ve anlaşılmaz bir kelimeydi, ne anlama geldiğini bilmiyoruz, zira o kelimeyi ne bize vermiş olduğu dua kitaplarında, ne de Kutsal Kitap'ta bulduk."

Hikâyesini bitiren Peder Lacymon alnında biriken teri sildi ve uzunca bir süre hiç konuşmadan oturduk. O kadar duygulandım ki, ona biraz cesaret vermek için omzunu sıvazlamaya niyetlendim; tam o anda kolumun yeninden bir şey kaydı, parıldayıp gürültüyle yere düştü. Ne olduğunu anlayınca duymuş olduğum hayreti ve sevinci siz tahmin edin - evet, çakımdı. Meğer çakım, bütün o zaman boyunca, cebimdeki bir delikten aşağı düştüğü için, ceketimin astarındaymış!

YİRMİ ÜÇÜNCÜ YOLCULUK

Profesör Tarantoga'nın *Kosmozooloji* adlı meşhur kitabında bir gezegene rastlamıştım, Erpeya'nın çifte yıldızı çevresinde dönen bu gezegen o kadar küçüktü ki, bütün sakinleri aynı anda evlerinden çıkacak olsalar, gezegenin üzerinde ancak tek bacak üzerinde durmaya yetecek kadar yer bulabilirlerdi. Her ne kadar Profesör Tarantago büyük bir otorite olarak nam salmış olsa da, bu iddia bana biraz abartılı geldi ve gerçek olup olmadığını kendim anlamaya karar verdim.

Yolculuğum biraz olaylı geçti: Cepheid'in 463 numaralı değişken yıldızında motorum bozuldu ve roket o yıldıza doğru düşmeye başladı, bu durum beni korkuttu, çünkü yıldızın sıcaklığı 600.000 dereceydi. Isı her an artıyordu ve sonunda o kadar dayanılmaz oldu ki, küçük buzbolabıma -genellikle içinde yiyecek saklardım- girmek zorunda kaldım. Gerçekten de kaderin tuhaf bir oyunuydu bu, çünkü kendimi böyle bir durumda bulacağım hiç aklıma gelmemişti. Hasarı başarıyla onardıktan sonra, olaysız bir şekilde Erpeya'ya uçtum. Bu çifte yıldız iki güneşten meydana gelir: Birisi büyük ve ateş kadar kırmızıdır, ama çok sıcak değildir; diğeriyse mavidir ve korkunç bir sıcaklık yayar. Gezegen gerçekten de o kadar küçüktü ki, onu ancak bütün komşu gök cisimlerini gözden geçir-

dikten sonra buldum. Gezegenin sakinleri olan Whdler beni çok candan bir şekilde karşıladılar.

Gezegenin en olağanüstü manzarası, çifte güneşin birbiri ardına doğup batışı ve güneş tutulmalarıdır. Günün yarısında kırmızı güneş parlar, o sırada bütün nesneler kana bulanmış gibi görünür, diğer yarısında mavi güneş ortaya çıkar, o kadar güçlü bir ışık saçar ki, hep gözü kapalı yürümek zorundasınızdır; yine de oldukça iyi bir şekilde görürsünüz. Whdler karanlık nedir bilmedikleri için, mavi döneme gündüz, kırmızıya gece derler. Gezegenin inanılmaz derecede küçük olduğu doğrudur; ama Whdler çok zeki ve bilgili -özellikle fizik alanında- oldukları için, bu güçlüğü çok usta -ve alışılmadık- bir yöntemle aşmışlardır: Bu iş için ayrılmış bir devlet dairesinde, çok hassas bir röntgen cihazının yardımıyla gezegende yaşayan herkesin "atomik profil"ini çıkararak. Bu şey o kişinin vücudunu meydana getiren her bir maddeyi, protein molekülünü ve kimyasal bağlantıyı gösteren tam bir ozalit kopyasıdır. Gece olup yatma zamanı gelince, bir Whd küçük bir kapıdan özel bir cihaza girer ve içerde atomlara ayrılır. Bu şekilde geceyi çok az yer kaplayarak geçirir, sonra sabahleyin önceden kararlaştırılan saatte bir alarm cihazı çalıştırır, cihaz da atomik profile uygun olarak bütün molekülleri yerli yerine koyar, kapı açılır ve böylece yeniden hayata dönmüş olan Whd birkaç esnemeden sonra işinin başına koşar.

Whdler bana bu yaşam tarzının elverişli yönlerini anlattılar. Bu şekilde uykusuzluk, kötü rüyalar, hayaller ve karabasanlar ortadan kalkıyordu, çünkü cihaz vücudu atomlara ayrıştırdığı zaman, yaşam ve bilinç kayboluyordu. Bu buluşu birçok değişik durumda kullanıyorlar: Bekleme odalarında ve devlet dairelerinde -bu gibi yerlerde iskemle yerine bu cihazlara ait pembe ve mavi renkli kutular bulunuyor- bazı toplantı ve konferanslarda - kısacası bir kişinin sıkıntı ve hareketsizliğe mahkûm edildiği, yararlı bir iş yapmadığı ve varlığıyla sadece yer kapladığı zamanlarda. Whdler yolculuklara da bu şekilde çıkıyorlar: Eğer bir kimse bir yere gitmek isterse, adresi bir kartın üzerine yazıyor, bu kartı cihazın altına konmuş küçük

bir kasetin üzerine yapıştırıyor, cihazın içine giriyor, atomlara ayrılıyor ve kasete giriyor. Bizdeki posta servisine benzeyen özel bir kurum bu paketleri adreslerine yolluyor. Eğer bir kimsenin çok acelesi varsa, atomik profili gideceği yere telgrafla yollanıyor ve orada cihaz tarafından yeniden yaratılıyor. Bu sırada orijinal Whd toz halinde arşivde saklanıyor. Telgraf yoluyla yolculuk çok hızlı ve basit olduğu için oldukça revaçta, ama bazı riskleri var. Tam geldiğim sırada, gazeteler yeni meydana gelmiş çok kötü bir kazayı anlatıyordu. Thermopheles adında genç bir Whd, evlenmek için gezegenin diğer yarıküresindeki bir kasabaya gidecekmiş. Âşık olduğu için doğal olarak sabırsızmış ve en kısa zamanda sözlüsünün yanında olmak istiyormuş, postaneye gitmiş ve kendisini telgrafla göndermiş. Tam o sırada telgraf görevlisi acil bir iş için çağrılmış ve yerine bakan kimse, Thermopheles'in daha önce gönderilmiş olduğunu fark etmeden, delikanlının profilini ikinci bir defa göndermiş, şu işe bakın ki, sabırsızlıkla bekleyen gelin adayının karşısına birbirlerine tıpatıp benzeyen iki Thermopheles çıkmış. Zavallı kızın geçirdiği şoku, yaşadığı şaşkınlığı ve üzüntüyü anlatmak kolay değil - evlilik törenine gelenlerin de öyle. Thermopheles'lerin bir tanesini, atomlaşmaya tâbi tutup bu nahoş olaya bir son vermek için ikna etmeye çalışmışlar, ama bir işe yaramamış, çünkü ikisi de inatla gerçek ve tek Thermopheles'in kendisi olduğu iddiasını sürdürmüşler. Sonunda mahkemeye gidilmiş ve uzun bir dava olmuş. Mahkeme kararını oradan ayrılışımdan sonra verdiği için, olayın ne şekilde sonuçlandığını bilmiyorum.*

Whdler bu dinlenme ve yolculuk yöntemini benim de denemem için ısrar ettiler; az önce anlattığıma benzer hataların çok ender olduğu, aslında işlemin esrarlı veya doğaüstü bir yanı olmadığı konusunda beni temin ettiler, zira herkes canlı varlıkların çevremizdeki nesnelerle -gezegenler ve yıldızlar da dahil olmak üzere- aynı malzemeden meydana geldiğini bilir, aradaki

(*) Yayıncının notu: Öğrendiğimize göre, alınan karar her iki nişanlının da atomlara ayrılması ve sadece birinin yeniden yaratılması olmuş - gerçekten de adil bir karar.

tek fark birleşen parçaların kendi aralarındaki bağlantısında ve düzenlenişinde yatar. Bu argümanları mükemmel bir şekilde anlıyordum, yine de bu işi denemeye yanaşmıyordum.

Bir akşam başıma tuhaf bir olay geldi. Tanıdığım bir Whd'in evine uğradım, ona daha önceden telefon etmeyi unutmuştum. Girdiğim sırada evde kimse yok gibiydi. Ev sahibimi ararken, çeşitli kapıları teker teker açtım (ev, bütün Whd evleri gibi, tıka basa doluydu). Derken sonunda diğerlerinden daha küçük bir kapıyı açtım, bir buzdolabının içini andırıyordu, tamamen boştu, sadece bir rafta grimsi tozla dolu küçük bir sandık duruyordu. Düşünmeden bu tozdan bir avuç aldım, sonra bir kapının açılma sesi beni havaya zıplattı ve tozu yere döktüm.

Ev sahibinin oğlu -içeri giren kişi oydu- "Ne yapıyorsunuz, saygıdeğer uzaylı!" diye bağırdı. "Dikkat edin, babamı yere döküyorsunuz!"

Bu sözleri duyunca, yüreğimi korku ve pişmanlık kapladı, ama delikanlı, "Önemli değil, önemli değil, üzülmeyin!" dedi. Dışarı koşup birkaç dakika sonra büyükçe bir kömür parçası, bir torba şeker, bir tutam kükürt, küçük bir çivi ve bir avuç kumla geri döndü; bunları sandığın içine boşalttı, küçük kapıyı kapadı ve düğmeyi çevirdi. Derin bir iç çekmeye veya yutkunmaya benzer bir ses duydum, kapı açıldı - işte arkadaşım orada, sağ salim duruyor, benim üzüntümle eğleniyordu. Sonra sohbetimiz sırasında ona vücut malzemesinin bir kısmını dağıtmakla kendisine zarar verip vermediğimi ve oğlunun, sakar davranışının verdiği hasarı nasıl bu kadar kolay bir şekilde telafi ettiğini sordum.

"Aman efendim, sözünü bile etmeyin," dedi ev sahibi, "bana en küçük bir zarar vermiş değilsiniz, saçmalamayı bırakın! Sevgili uzaylı dostum, hiç şüphesiz modern fiziğin buluşlarından haberdarsınızdır, bu buluşlara göre vücutlarımızdaki bütün atomların yerini sürekli olarak yenileri alıyor; bazı bağlantılar çözülüyor, başkaları meydana geliyor; yiyeceklerin ve sıvıların emilimi ve solunum sistemi sayesinde, kaybolan maddeler yerine konuyor - bütün bunlara metabolizma diyoruz. O halde bir yıl önce vücudunuzu meydana getiren atomlar onu

uzun zaman önce terk ettiler ve şimdi çok uzaktaki bölgelere doğru yol alıyorlar; sadece organizmanın genel yapısı, yani malzeme parçalarını birleştiren sistem değişmeden kalıyor. Oğlumun yeniden yaratılmam için gerekli maddeleri temin etmesinde tuhaf bir şey yok; çünkü vücutlarımız karbon, kükürt, hidrojen, oksijen, azot ve az miktarda metalden meydana gelmiştir, oğlumun getirdiği maddelerin içinde tam da bu elementler vardı. Lütfen cihazın içine kendiniz girin, işlemin ne kadar zararsız olduğunu göreceksiniz..."

Nazik ev sahibimin teklifini kabul etmedim, daha sonra bu konuda aldığım diğer teklifleri de isteksizlikle geri çevirdim; ama sonunda, kendimle yaptığım uzun bir mücadeleden sonra, kararımı verdim. Röntgen ofisinde resmimi çektiler ve bir atomik profil aldılar, sonra bir arkadaşı ziyarete gittim. O şeyin içine kendimi sığdırmam pek kolay olmadı, zira oldukça şişman sayılırım, bu yüzden nazik ev sahibim bana yardım etmek zorunda kaldı. Küçük kapı ancak bütün ev halkı biraraya gelince kapanabildi. Kilit tıkladı ve her şey karanlığa gömüldü.

Ne olup bittiğini hatırlamıyorum. Tek hissettiğim, çok rahatsız bir durumda olduğum ve rafın kenarının kulağımı dürttüğüydü, ama pozisyonumu değiştiremeden önce, küçük kapı açıldı ve cihazdan çıktım. İlk sorum niçin deneyi sonuna kadar götürmedikleri oldu, ama ev sahibim zarif bir tebessümle bana yanıldığımı söyledi. Gerçekten de, duvar saatine baktığımda cihazın içinde hiçbir şey hissetmeden on iki saat geçirmiş olduğumu anladım. Sadece ufak bir aksilik meydana gelmişti: Cep saatim cihaza girmiş olduğum zamanı gösteriyordu; saat tıpkı benim gibi atomlara ayrılmış olduğu için, çalışmaya devam edemezdi.

Whdler -onlara duyduğum sıcak dostluk gittikçe artıyordu- bana bu yöntemin başka bir uygulamasını da anlattılar: Eğer seçkin bir bilim adamı çözemediği bir problem yüzünden azap çekerse, cihazın içinde onlarca yıl kalıyor ve -yeniden hayata döndürüldüğü zaman- başını çıkarıp problem çözüldü mü diye soruyormuş, eğer yanıt olumsuzsa yeniden kendini atomlara ayrıştırıyor, hedefine varıncaya kadar da bu işi sürdürüyormuş.

Bu ilk başarılı deneyden sonra, cesaretim o kadar arttı ve bu yeni usûl dinlenme o kadar hoşuma gitti ki, sadece geceleri değil, boş kalan her saniyemi atomlara ayrışmış olarak geçirdim; insan bunu parkta ve sokakta yapabiliyordu, çünkü her yerde küçük kapılı posta kutularına benzeyen cihazlar vardı. Bütün hatırlamanız gereken şey alarmı doğru zamana ayarlamaktı; unutkan kişiler bazen bunu yapmayı ihmal ediyorlardı, bunların sonsuza kadar cihazın içinde kalmaları mümkündü, ama neyse ki, her ay bütün cihazları kontrol eden özel müfettişler vardı.

Gezegenden ayrılma zamanım yaklaşırken, bu Whd adetinin ateşli bir hayranı olmuştum; daha önce de söylediğim gibi, cihazı her fırsatta kullanıyordum. Ne yazık ki, bu aşırılığın cezasını ağır bir şekilde ödeyecektim. Bir gün, içinde olduğum cihazın kapısı biraz sıkıştı ve o sabah alarm çalıştığı zaman, alet beni her zamanki şeklimde değil, imparatorluk üniformasını giymiş Napolyon Bonapart olarak yeniden yarattı - yani şeref madalyasının üç renkli kuşağını takmış bir halde, belimde kılıcım, başımda altın süslemeli üç köşeli tacım, bir elimde topuz diğerinde hükümdarlık asasıyla. Şaşkın Whdlerin karşısına bu şekilde çıktım. Bana en yakın sağlam cihazda yeniden yapılanmamı tavsiye ettiler, bu zor olmayacaktı, zira gerçek atomik profilim kayıtlardaydı ve temin edilmesi mümkündü, yine de bunu yapmak istemedim, üç köşeli tacı kulaklıkları olan bir başlıkla, kılıcı bir yemek takımıyla, topuz ile asayı da bir şemsiyeyle değiştirmekle yetindim. Roketimin kontrol panelinde otururken ve artık gezegen sonsuz gecenin karanlığında uzaklarda kalmışken, ansızın anladım ki, anlattıklarıma güvenilirlik kazandıracak bu somut delillerden vazgeçmekte fazla aceleci davranmıştım. Ne yazık ki, artık çok geçti.

YİRMİ BEŞİNCİ YOLCULUK

Büyük Ayı takım yıldızındaki ana uzay yollarından biri Mufta ile Taffetum gezegenlerini birleştirir. Bu yol Tairia'dan geçer, Tairia kayalık bir gezegendir ve yolcular arasında çok kötü bir şöhreti vardır, bunun nedeni çevresinde dönen kaya yığınlarıdır. Bu bölge kaosun, tehlikenin beşiği gibidir; gezegenin diski o taş bulutlarının arasından güçlükle görünür, birbirine çarpan taş parçaları yüzünden sürekli şimşekler çakar ve gök gürültüsü duyulur.

Birkaç yıl önce Taffetum ile Mufta arasında uçuş yapan pilotlar korkunç canavarlardan söz etmeye başladılar; bunlar Tairia'nın üzerinde dönüp duran enkazın içinden ansızın çıkıp roketlere saldırıyor, uzun dokungaçlarını roketlere dolayıp onları karanlık inlerine çekmeye çalışıyordu. Bazı yolcular çok korkmuştu, ama o güne kadar başka bir şey olmamıştı. Derken canavarların, akşam yemeğinden sonra uzay giysisini giyip roketinin çevresinde yürüyüşe çıkan yolculardan birine saldırmış olduğu haberi yayıldı. Bu olay fazlasıyla abartılmıştı, zira söz konusu yolcu -iyi bir arkadaşımdır- uzay giysisine kahve dökmüş, kurusun diye onu roketin dışına asmıştı; sonra tuhaf, kıvrımlı yaratıklar yukarıya doğru uçmuş ve giysiyi kapıp kaçmıştı.

Sonunda, komşu gezegenlerde bu olayların büyük tepkiyle karşılanması sonucu, Tairia civarını araştırmak için özel bir heyet gönderildi. Bu heyetin bazı üyeleri Tairia'yı saran bulutların derinliklerinde ahtopota benzeyen yılanımsı şeyler gördüklerini iddia ettiler, bununla birlikte bu iddia hiçbir zaman doğrulanmadı ve bir ay sonra ekip Tairia'yı saran taş bulutların karanlık bölgelerine girmeye cesaret edemeyerek Taffetum'a eli boş döndü. Sonra başka heyetler de gönderildi, ama bir sonuç alınamadı.

Sonunda, tanınmış bir yıldız serüvencisi olan korkusuz Zow Gorbras, yanına uzay giysileri içinde iki av köpeği alarak esrarlı yaratıkları avlamak için Tairia'ya yollandı. Beş gün sonra bitkin ve harap bir halde tek başına geri döndü. Adamın anlattığına göre Tairia'nın yakınlarında bir yerde bir nebulanın gerisinden çıkan canavarlar toplu halde saldırıya geçmiş ve kendisiyle köpeklerini dokungaçlarıyla sarmışlardı; cesur avcı, bir bıçak çekip dokungaçları körlemesine budayarak ölümcül bağlarından kurtulmuş, ama köpeklerini -ne yazık ki- kurtaramamıştı. Gorbras'ın uzay giysisinin içinde ve dışında, mücadele ettiğini gösteren izler vardı ve birçok yerine lifli bitki parçalarını andıran yeşil bir çeşit madde yapışmıştı. Bilim fakültesi bu kalıntıları ayrıntılı bir şekilde inceledikten sonra, bunların Dünya'da çok tanınan çok hücreli bir organizmanın parçaları olduğu sonucuna vardı. *Solanum tuberosum* adındaki bu organizma, soğan köklü, taç yaprağı gametli, bağımsız parçalarıyla çok tohumlu bir tür olup 16. yüzyılda İspanyollar tarafından Amerika'dan Avrupa'ya getirilmişti. Sadece bu haber bile hayal gücünü işletmeye yetti, ama bu bilimsel ifadeler günlük dile çevrildikten ve Gorbras'ın uzay giysisiyle patates yaprağı parçaları getirmiş olduğu ortaya çıktıktan sonra olup bitenleri tasvir etmek kolay değil.

Korkusuz yıldız serüvencisi, dört saat boyunca savaştığı şeyin patates olduğu yolundaki iddiaya öfkelenerek bu iğrenç iftiranın hemen geri alınmasını istedi; ama bilim adamları tek bir kelimeyi bile değiştiremeyecekleri söylediler. Bunun üzerine büyük bir patırtı koptu. Patatesçiler ve anti-patatesçiler diye iki

fraksiyon ortaya çıktı, bunlar önce Büyük Ayı'ya, sonra da Küçük Ayı'ya yayıldılar; hasımlar birbirlerine karşı ağza alınmaz sözler savurdular. Ne var ki, bütün bunlar filozofların işe karışmasından sonra meydana gelenlerin yanında hiç kalır. İngiltere'den, Fransa'dan, Avustralya'dan, Kanada'dan ve Birleşik Devletler'den geldiler - mühim ve ünlü bilgi kuramcıları, saf aklın yorumcularıydılar ve çabalarının sonucu hayret verici oldu.

Olayı bütün boyutlarıyla inceleyen fizikselciler, A ve B adlı iki madde hareket ettiği zaman, A'nın mı B'ye göre, yoksa B'nin mi A'ya göre hareket ettiğinin önemsiz olduğunu ileri sürdüler. Hareket göreli olduğundan, bir patatesin adama göre hareket ettiği de, bir adamın patatese göre hareket ettiği de söylenebilirdi. Bu yüzden patateslerin hareket edip etmedikleri sorusu anlamsız, problem önemsizdi - yani gerçekte böyle bir problem yoktu.

Anlambilimciler, her şeyin "patates", "hareket" ve "ediyor" kelimelerinin nasıl yorumlandığına bağlı olduğunu öne sürdüler. Burada kilit kavram, eylem yüklü olan "ediyor" kelimesi olduğundan bu sözcük titizlikle incelenmeliydi. Bunun üzerine adamlar bir Kozmik Anlambilim Ansiklopedisi üzerinde çalışmaya başladılar ve ilk dört cildi "etmek" kelimesinin eylemsel referanslarına ayırdılar.

Neopozitivistler, doğrudan algılanan şeyin patates kümeleri değil, duyumsal izlenim kümeleri olduğunu ileri sürdüler. Daha sonra sembolik mantığa başvurarak "izlenim kümesi" ile "patates kümesi" için terimler oluşturdular, hepsi de cebir ifadelere dayanan özel önermeler hazırladılar ve kovalarca mürekkep harcadıktan sonra, matematiksel açıdan kesin ve reddedilmez sonuca ulaştılar: 0=0.

Thomistler Tanrı'nın doğa kanunlarını mucizeler gösterme amacıyla yaratmış olduğunu ileriye sürdüler, zira mucizeler doğa kanunlarını ihlal etmekteydi ve hiç kanun olmasa ihlal de olmazdı. Söz konusu durumda ya patatesler -Tanrı'nın isteği doğrultusunda- hareket etmişti ya da bu iş, Kilise'yi gözden düşürmeye çalışan kahrolası materyalistlerin oyunuydu. Bu yüzden Vatikan'daki Yüksek Konsey'in kararı beklenmeliydi.

Yeni-Kantçılar, nesnelerin, ruhun izdüşümleri olduklarını ve bilinebilir olmadıklarını öne sürdüler; eğer ruh hareket eden bir patates fikrini yaratırsa, hareket eden bir patates var olacaktır. Yine de bu bir ilk izlenimdir, zira ruhumuz da izdüşümleri kadar bilinmezdir; bu yüzden bu konuda söylenebilecek bir şey yoktur.

Bütünsel-çoğulcu-davranışcı-fizikselciler, fizikte çok iyi bilindiği gibi, doğa kanununun sadece istatistiksel olarak işlediğini ileri sürdüler. Tıpkı tek bir elektronun aldığı yolun tam bir kesinlikle önceden bilinmesinin mümkün olmaması gibi, tek bir patatesin gelecekteki davranışını kesinlikle bilmek de mümkün değildi. Şimdiye kadar yapılan gözlemlere göre insanlar patatesleri milyonlarca defa ezip püre yapmıştır, ama milyarda bir kere bu durumun tersine dönebileceği, yani bir patatesin bir insanı ezip püre yapma olasılığı, tasavvur edilmez bir şey değildir.

Russell ve Reichenbach ekolüne bağlı yalnız bir bilgin olan Profesör Fustian, bu sonuçların her birini çürütücü bir şekilde eleştirdi. Ona göre bir kimse duyumsal izlenimler algılamazdı, çünkü bir masanın duyumsal izlenimini değil, masanın kendisini görürdü; ayrıca dış dünya hakkında hiçbir şey bilinmediği bilindiği için, ne dışımızda yer alan nesneler, ne de duyumsal izlenimler vardı. "Hiçbir şey yoktur," diye ilan etti Profesör Fustian. "Ve aksini düşünen bir kimse hatalıdır." Dolayısıyla patatesler hakkında bir şey söylenemezdi, ama Yeni-Kantçıların öne sürdüklerinden tamamen farklı bir nedenden ötürü.

Fustian'ın, çürük patates fırlatan anti-patatesçilerin ablukaya almış olduğu evinden dışarı çıkmadan, durmaksızın çalıştığı ve herkesin kafasının türlü savla bulandığı bir sırada, Profesör Tarantago ortaya çıktı - daha doğrusu, Taffetum'a indi. Tarantoga kısır tartışmalara hiç kulak asmadan, gerçek bir bilim adamına yakışır bir şekilde, esrarı *sine ira et studio** incelemeye karar verdi. Araştırmasına bütün civar gezegenleri ziyaret edip sakinlerinden bilgi toplamakla başladı. Bu şekilde esrarlı

(*) *Lat.* "Öfkesiz ve gayretsiz (hırssız)" - ç.n.

canavarların şu adlar altında bilindiğini öğrendi: Prukk, borker, nuffit, gnutle, garrugulas, malomorp, zop, yot, yut, batat, riffle, thycandorine, closh, flibbage ve morchmell. Bu durum Tarantoga'nın konu üzerinde epeyce kafa yormasına neden oldu, zira sözlüklere göre bütün bu adlar bildiğimiz patatesle eş anlamlıydı.

Tarantoga hayret verici bir sebat ve tahammülle esrarı çözmek için çalıştı ve beş yıl içinde her şeyi açıklayan mükemmel bir teoriye ulaştı.

Uzun süre önce, Taffetum'daki kolonicilere patates taşıyan bir gemi Tairia yakınlarında bir göktaşına çarpmıştı. Gövdesinde açılan bir delikten bütün yük dışarıya dökülmüştü. Gemi kayalıktan kurtarılıp römorkörlerle Taffetum'a çekilmiş, bundan sonra olay unutulmuştu. Bu arada Tairia'nın yüzeyine düşen patatesler sürgün verip büyümeye başlamıştı. Bununla birlikte içinde bulundukları şartlar çok ağırdı: Gökyüzünden zaman zaman yağan taşlar genç filizleri eziyor, hatta bitkinin tamamını yok ediyordu. Bunun sonucunda patateslerden sadece en uyanık olanlar, yani kendilerini koruyabilen ve sığınacak yer bulabilenler sağ kaldı. Bu yeni keskin zekâlı patates ırkı hızla gelişti. Nesiller sonra, yerleşik hayatlarından bıkıp köklerini söken patatesler göçebe bir hayata başladılar ve Dünya'da sürekli bakımla ehlileştirilen patateslere özgü o sakin edilgenliği tamamen yitirdiler. Tairia'nın patatesleri gittikçe vahşileşerek sonunda saldırgan patateslere dönüştü. Bu saldırganlık, soy ağaçlarında mevcuttu. *Solanum tuberosum* olarak bildiğimiz patates, güzelavrat otu familyasından (*Solanaceae*'den) gelir; bir köpek de -bildiğimiz gibi- kurttan gelir ve ormana bırakılacak olursa eski haline dönebilir. Tairia'daki patateslerin başına gelen de buydu. Patateslerin çoğalması yüzünden gezegende yer kıtlığı baş gösterince, ortaya yeni bir kriz çıktı; genç patatesler harekete geçme arzusuyla yanıp tutuşuyordu; olağanüstü şeyler, daha önce hiçbir bitkinin yapamadığı şeyler başarmak istiyorlardı. Gözlerini gökyüzüne çevirdiklerinde, orada süzülüp giden taş parçalarını gördüler ve bu taşların üzerine yerleşmeye karar verdiler.

Burada Profesör Tarangota'nın bütün teorisini anlatmaya kalksam konumuzdan çok uzaklaşmış olurum - yani önce patateslerin nasıl yapraklarını çırparak uçmayı öğrendiklerini, sonra nasıl Tairia'nın atmosferinin dışına çıkmaya cesaret ettiklerini ve sonunda gezegenin çevresinde dönen kaya kitlelerinin üzerine yerleştiklerini. Bu onlar için çok kolaydı, bitkisel metabolizmalarını koruduklarından sonsuza kadar uzayda kalabilirlerdi, zira oksijene ihtiyaçları yoktu ve gerekli bütün yaşamsal enerjiyi güneşten alıyorlardı. Bu patatesler zamanla gezegenin yanından uçan roketlere saldıracak kadar pervasızlaşmıştı.

Tarantoga'nın yerinde hangi bilim adamı olsa, bu parlak tezi yayımlayıp elde edeceği başarıyla yetinirdi, ama Profesör eline en azından tek bir saldırgan patates geçirinceye kadar hiç durmadan çalışacağına yemin etmişti.

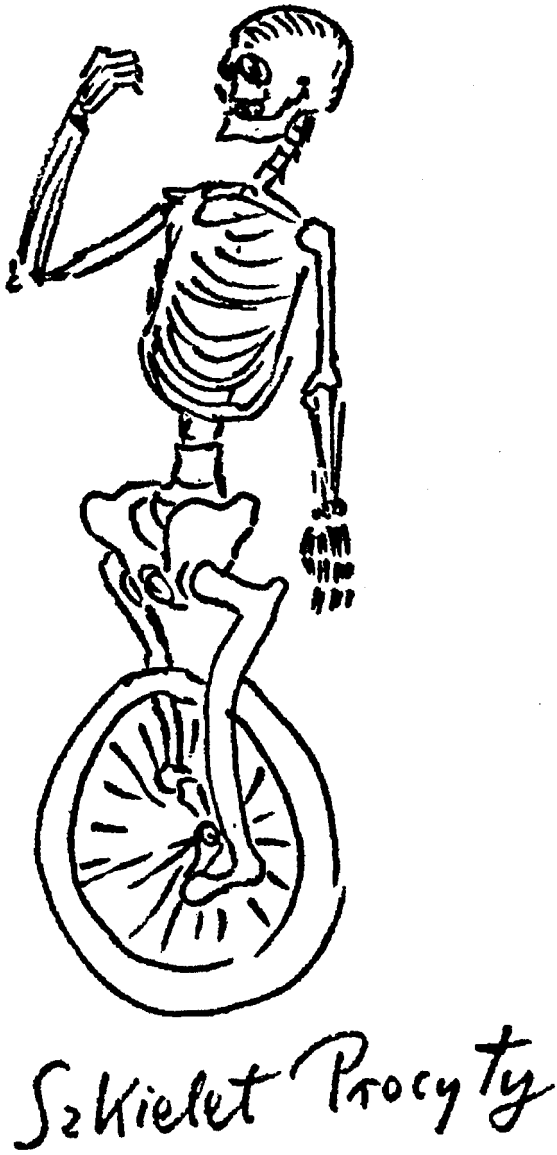
Böylece sorunun teorik yönü halledildikten sonra, en az bunun kadar -belki daha da- zor olan pratik yönüne dönme zamanı gelmişti. Patatesler büyük kayaların oyuklarında gizleniyordu ve onları aramak için kayaların oluşturduğu bu hareketli labirente girmeye kalkışmak tam anlamıyla intihar olurdu. Diğer taraftan Tarantoga bir patatese ateş etmek niyetinde değildi; tek istediği, sağlıklı ve güçlü kuvvetli bir örnekti. Bir süre onları inlerinden dışarıya çıkartmayı düşündü, ama sonra bunun da uygun olmayacağını düşünerek bu fikirden vazgeçti; sonra tamamen yeni bir plan geldi aklına, bu plan sayesinde sonradan büyük bir ün kazanacaktı. Tuzak yemi kullanarak bir patates yakalamaya karar verdi. Bunun için Taffetum'da, okul malzemeleri satan bir dükkânda bulabildiği en büyük küreyi satın aldı, güzel bir şekilde boyanmış olan kürenin çapı altı metreydi. Ayrıca bol miktarda bal, balmumu ve balık zamkı aldı, bunları eşit oranda karıştırdıktan sonra, ortaya çıkan maddeyi kürenin yüzeyine sürdü. Sonra küreyi uzun bir iple roketine astı ve Tairia yönüne doğru uçtu. Profesör yeteri kadar yaklaşınca, yakınlardaki bir nebulanın köşesine saklanıp oltayı attı. Bütün plan patateslerin doğal merakı üzerine kurulmuştu. Bir saat kadar sonra hafif bir sarsılma bir şeyin yaklaşmakta olduğunu gösterdi. Dikkatli bir şekilde dışarıya göz

atan Tarantoga, bazı patateslerin küreye doğru yaklaştıkça yapraklarını salladıklarını ve yavaşça yumrularının yerini değiştirdiklerini gördü; görünüşe bakılırsa, küreyi bilinmeyen bir gezegen sanmışlardı. Patatesler bir zaman sonra cesaretlerini toplayıp kürenin üzerine oturdular ve hemen yüzeyine yapıştılar. Profesör hemen oltasını geri çekti, onu roketin kuyruğuna bağladı ve Taffetum'a döndü.

Korkusuz bilim adamının nasıl bir coşkuyla karşılandığını anlatmak zor. Ele geçirilmiş patatesler, küre ve diğer şeyler bir kafese yerleştirilip halka gösterildi. Öfkeden ve korkudan çılgına dönmüş patatesler, yapraklarını havaya savurup köklerini yere vurdular, ama şüphesiz bu onlara bir şey sağlamadı.

Bir sonraki gün bilim fakültesi üyeleri, şeref diploması ve okkalı bir madalya vermek için Tarantoga'nın evine gittiğinde, Profesör'ün ortadan kaybolduğu anlaşıldı. Adam gayretlerini başarıyla taçlandırdıktan sonra, geceleyin gezegenden ayrılmıştı, nereye gittiği bilinmiyordu.

Ben bu ani ayrılışın nedenini çok iyi biliyordum. Tarantoga acele ediyordu, çünkü dokuz gün içinde Coerulea'da benimle buluşacaktı. Ben de o sırada Samanyolu'nun diğer ucundan buluşacağımız gezegene doğru hızla ilerliyordum. Niyetimiz birlikte Galaksi'nin hâlâ keşfedilmemiş bir koluna gitmekti, burası Orion'da karanlık bir nebulanın gerisinde yer alıyordu. Henüz Profesör'le şahsen tanışmamıştım. Sözüne sadık ve dakik bir adam olarak tanınmak istediğim için, motoru dibine kadar körükledim; ama, özellikle acelemiz olduğu zaman sık sık başımıza geldiği gibi, beklenmedik bir kaza planlarımı mahvetti. Çok küçük bir göktaşı yakıt deposunu parçaladı, egzost borusunun içine girip motoru durdurdu. İçimi çekip uzay giysimi giydim, güçlü bir el feneriyle aletleri aldım, sonra kabini terk edip dışarı çıktım. Göktaşını bir cımbızla çıkarırken, yanlışlıkla el fenerini düşürdüm, epey uzağa sürüklendi ve kendi başına uzayda uçmaya başladı. Depodaki deliği kapatıp kabine döndüm. Hemen hemen bütün yakıtımı kaybetmiş olduğum için el fenerinin peşinden gidemezdim; tek yapabileceğim, en yakın gezegen olan Prositon'a gitmekti.

Bir Prositonlu iskeleti.

Prositonlular zeki varlıklardır ve bize çok benzerler; aradaki tek fark -gerçi önemsiz bir farktır- bacaklarının sadece dize kadar olması ve alt tarafta bir tekerleğin bulunmasıdır, bu tekerlek sonradan konmamıştır, vücudun bir parçasıdır. Prositonlular tek tekerlek üzerindeki akrobatlar gibi büyük bir hız ve zarafetle hareket ederler. Bilgileri çok derindir; özellikle gökbilimi onları heyecanlandırır; yıldızları izlemek o kadar yaygındır ki, genç olsun yaşlı olsun hiç kimse, yanında bir el teleskobu olmaksızın bir yere gitmez. Yalnız güneş saatleri kullanılır ve topluluk içinde mekanik bir zaman göstericisi kullanmak büyük bir kabalık sayılır. Prositonlular ayrıca bazı uygarlaşma cihazlarına sahiptirler. Onları ilk ziyaretimde, ünlü gökbilimcileri yaşlı Maratillitec'in şerefine verilen bir baloya katılmış olduğumu hatırlıyorum. Bir ara adamla gökbilimi konusunda konuşmaya başladık. Profesör dediklerimi kabul etmedi, ses tonumuz gittikçe yükseldi, sonra yaşlı adam öfkelendi ve neredeyse patlayacakmış gibi göründü. Birden ayağa fırladı ve aceleyle salondan çıktı. Beş dakika sonra geri dönüp yanıma oturdu, nazik, mütebessim ve bir çocuk kadar sakindi. Merak ettiğim için daha sonra adamın tavrındaki bu sihirli değişimin nedenini sordum.

"Ne?" dedi yanına yaklaştığım Prositonlu. "Gerçekten bilmiyor musunuz? Profesör islim odasını kullandı."

"İslim odası mı?"

"Cihazın adı 'islim salıp deşarj olmak' deyiminden geliyor. Öfkeye kapılan veya birisine karşı düşmanlık duyan bir kimse, duvarları mantar kaplı küçük bir odaya girer ve orada ağzına geleni söyler."

Bu sefer Prositon'a inerken havadan, sokaklarda kalabalık grupların resmi geçit yaptıklarını gördüm, fenerler sallıyorlar ve "yaşasın" diye bağırıyorlardı. Roketimi teknisyenlere teslim edip şehre indim. Kısa bir süre sonra ahalinin bir gece önce gökyüzünde belirmiş olan yeni bir yıldızın şerefine kutlamalar yaptığını öğrendim. Bu beni düşündürdü ve Maratillitec candan bir karşılamadan sonra güçlü teleskobunu kullanmamı teklif edince, gözümü merceğe dayar dayamaz, söz konusu yıl-

dızın uzayda uçan el fenerimden başka bir şey olmadığını anladım. Bu durumu Prositonlulara söylemek yerine, biraz da çocukça bir davranışla, onlardan daha iyi bir gökbilimci rolü oynamaya karar verdim ve el feneri pillerinin ne kadar dayanacağını kafamda hızla hesaplayarak, orada toplanmış kişilere bu yeni yıldızın altı saat boyunca beyaz bir renkle parlayacağını, sonra sarı, daha sonra kırmızı renk alacağını ve en sonunda tamamen söneceğini açıkladım. Bu kehanete kimse inanmadı ve Maratillitec, her zamanki fevri davranışıyla, bağırarak böyle bir şey olursa sakalını yiyeceğini söyledi.

Yıldız söylediğim saatte sönmeye başladı ve o akşam rasathaneye gittiğimde, bir grup üzgün asistan bana gururu kırılmış Maratillitec'in kendisini çalışma odasına kilitlediğini ve öfkeyle vermiş olduğu sözü yerine getirdiğini söyledi. Bu işin profesöre zarar vermesinden korkarak, kapıdan kendisini ikna etmeye çalıştım, ama işe yaramadı. Kulağımı anahtar deliğine dayadım ve asistanların sözünü doğrulayan bir hışırtı duydum. Büyük bir endişe içinde her şeyi anlatan bir mektup yazdım, onu asistanlara verdim ve ben ayrıldıktan sonra mektubu vakit geçirmeden profesöre vermelerini rica ettim, sonra da elimden geldiğince hızlı bir şekilde hava alanına koştum. Acele ediyordum, zira profesörün karşıma çıkmadan önce islim odasını kullanıp kullanamayacağından emin değildim.

Prositon'u, gece yarısını bir saat geçe, aceleyle terk ettim, öyle ki yakıt meselesini tamamen unuttum. Bir milyon mil kadar sonra depolarda tek damla yakıt kalmadı, uzayda sürüklenen bir geminin içindeki kozmik bir kazazedeydim artık. Tarantoga'yla randevuma da sadece üç gün kalmıştı.

Coerulea pencereden mükemmel bir şekilde görülüyordu, onunla aramda sadece üç yüz milyon mil vardı, ama elimden gelen tek şey çaresiz bir öfkeyle onu seyretmekti. Evet, çok önemsiz bir olay bazen çok büyük sonuçlara yol açar! Eksik bir çivi yüzünden...

Bir saat kadar sonra, yavaş yavaş büyüyen bir gezegen gözüme çarptı; gemi pasif bir şekilde gezegenin çekimine kapılarak hızlandı, sonunda bir taş gibi dosdoğru düşmeye başladı. Başı-

ma gelen talihsizlikten en az hasarla çıkma ümidiyle kontrol masasına oturdum. Gezegen oldukça küçük ve ıssızdı, yine de sıcak bir görünüşü vardı; yanardağlar tarafından ısıtılan ve akar suyu olan vahalar gördüm. Bir sürü yanardağ vardı, durmadan ateş ve buhar püskürüyorlardı. Hızla atmosferde ilerlerken, dümenleri kıvırıyor ve hızı düşürmek için elimden geleni yapıyordum, ama bütün bunlar sadece çarpma anını geciktirmeye yarayacaktı. Sonra, bir sıra yanardağın üzerinde uçarken, aklıma bir fikir geldi; bir dakika kadar düşündükten sonra, çok tehlikeli bir karara vardım ve aracının burnunu aşağı çevirerek, yıldırım gibi dosdoğru en büyük yanardağın kraterinden içeri daldım. Son anda, tam o sıcak kızıl çeneler beni yakaladığı sırada, ustalıklı bir dümen manevrasıyla roketin burnunu yukarı doğru kaldırdım ve bu pozisyonda kaynayan lavın dipsiz çukuruna batmaya başladım.

Riskliydi, ama başka çare yoktu. Roketin şiddetli darbesinden etkilenen yanardağın bir patlamayla yanıt vereceğini umuyordum - nitekim verdi de. Bir gök gürültüsü duvarları sarstı ve millerce yükseliğe ulaşan bir ateş, lav, kül ve buhar sütunu içinde yukarıya, gökyüzüne doğru uçtum. Roketin yönünü Coerulea'ya çevirdim ve oraya doğru yol almaya başladım - başarmıştım.

Üç gün sonra hedefime vardım, üstelik sadece yirmi dakika geç kalmıştım. Ne var ki, Tarantoga'yı orada bulamadım; benim için postaneye bir mektup bırakarak gitmişti.

> Değerli Meslektaşım! [diye yazmıştı] Şartlar hiç vakit geçirmeden gitmemi gerektiriyor, bu yüzden sizinle keşfedilmemiş bölgenin tam ortasında buluşmayı öneriyorum; korografik yıldızların adı olmadığı için yolu size tarif edeceğim: Dosdoğru uçun, mavi güneşte sola dönün, bir sonrakinde, portakal renkli olanda, sağa dönün; orada karşınıza dört gezegen çıkacak, ben soldan üçüncüde olacağım. Sizinle buluşmayı sabırsızlıkla bekliyorum.
>
> *Saygılarımla,*
> TARANTOGA

Yakıt depolarımı doldurup alacakaranlıkta yola çıktım. Yolculuk bir hafta sürdü ve bilinmeyen bölgeye girdiğim zaman belirtilen yıldızları zorluk çekmeden buldum; Profesör'ün talimatlarına dikkatle uydum ve sekizinci günün sabahında hedeflediğimiz gezegeni gördüm. Kalın, yeşil bir kürkle örtülmüş çok büyük bir küreydi; sonra bunun göz alabildiğince uzanan tropik yağmur ormanları olduğunu anladım. Bu manzara biraz moralimi bozdu, zira Tarantoga'yı nasıl bulacağım konusunda bir fikrim yoktu, bununla birlikte onun yaratıcılığına güveniyordum - bu konuda yanılmadım da. Dosdoğru gezegene uçtum ve o sabah, saat on bir sularında, kuzey yarıkürede silik bazı izler fark ettiğimde hayretler içinde kaldım.

Her zaman genç ve deneyimsiz astronotlara, "Eğer birisi size bir gezegene yaklaştığını ve üzerinde gezegenin adının yazılı olduğunu gördüğünü söylerse, sakın inanmayın; bu eski bir uzay şakasıdır," derim. Ama bu sefer ne düşüneceğimi bilemedim; çünkü yeşil ormanlık alanda şöyle bir yazı görülüyordu:

Bekleyemedim. Bir sonraki gezegende görüşürüz.

TARANTOGA

Harflerin her biri yaklaşık iki kilometre uzunluğunda olmalıydı, aksi halde onları göremezdim. Tamamen şaşkın bir halde ve Profesör'ün bu dev yazıyı nasıl yazdığını merak ederek, daha yakına uçtum. O zaman harflerin, kesilip çiğnenmiş ağaçların meydana getirdiği geniş yollar olduğunu, bunların bakir alanlardan açıkça ayrıldığını gördüm.

Hâlâ bir şey anlamamıştım, ama mesajda belirtileni yaptım ve hemen bir sonraki gezegene yolladım, burası dolu ve uygarlaşmış bir yerdi. Hava limanına güneş batarken ulaştım. Orada boş yere Taran oga'yı aradım; bu sefer de beni bekleyen şey bir mektuptu:

Değerli Meslektaşım,

Sizi bu şekilde yüzüstü bıraktığım için en derin özürlerimi sunarım, ama geciktirilmesi imkânsız bir aile meselesi yüzünden, ne yazık ki, hemen eve dönmek zorundayım. Hayal kırıklığınızı

hafifletmek amacıyla merkez ofiste bir paket bırakıyorum - lütfen onu alın; içinde en son araştırmamın meyveleri var. Hiç şüphesiz bir önceki gezegende size o yazılı mesajı nasıl bıraktığımı merak ediyorsunuz, aslında çok basitti. O gezegen Dünya'nın Karbon devrine benzeyen bir dönemden geçiyor ve orada dev kertenkeleler -ve bu arada otuz metre uzunluğunda korkunç atlantozorlar- yaşıyor. Gezegene indikten sonra, gizlice büyük bir atlantozor sürüsüne yaklaştım ve bana saldırmaları için onları kışkırttım. Sonra ormanın içinden hızla koşmaya başladım, gideceğim yolu önceden planlamıştım -kaçış yolum harf şeklini alacaktı- böylece peşimden gelen sürü bütün ağaçları biçti. Seksen metre çapında yollar ortaya çıktı. Dediğim gibi çok basit, ama oldukça yorucuydu, zira neredeyse altmış kilometre koşmak zorunda kaldım - üstelik hızlı bir şekilde.

Bu sefer de tanışamadığımız için çok üzgünüm. Korkusuz elinizi sıkmama ve sayısız meziyetleriniz ve cesaretiniz için en derin takdirlerimi sunmama izin verin.

TARANTOGA

Not: Bu akşam şehirdeki konsere gitmenizi hararetle tavsiye ederim - tam anlamıyla mükemmel.

T.

Hava limanı ofisinde benim için bırakılan paketi aldım, otele gönderilmesini istedim ve şehre indim. Çok olağanüstü bir görüntüsü vardı. Gezegen o kadar hızla dönüyordu ki, her saat başı gecenin yerini gündüz alıyordu. Bu durumun yarattığı merkezkaç kuvveti yüzünden, serbest bir şekilde asılı duran bir su borusu Dünya'da olduğu gibi yere dikey durmuyor, 45 derecelik bir açı meydana getiriyordu. Bütün evler, kuleler, duvarlar, yani her çeşit bina zemine 45 derecelik bir açıyla eğik duruyor, bu da insan gözü için tuhaf bir görüntü yaratıyordu. Sokağın bir tarafındaki evler arkaya doğru eğilmiş gibi görünüyor, diğer taraftakiler öne doğru eğiliyor ve birincilerin üzerine sarkıyordu. Gezegende yaşayanların bacaklarının biri uzun diğeri kısaydı, düşmemeleri için, doğal adaptasyon sayesinde gerçekleşmişti bu. Oysa bir insan, yürürken sürekli ola-

rak bir dizini bükmek zorunda kalıyordu, bu da belli bir süre sonra, çok zor ve eziyetli oluyordu. Bu yüzden yavaş bir şekilde yürüdüm; konserin verildiği binaya geldiğim sırada salonun kapıları kapanmak üzereydi. Aceleyle bir bilet aldım ve içeri koştum.

Henüz yerime oturmuştum ki, şef değneğiyle vurdu ve herkes sustu. Orkestra üyeleri enerjik bir şekilde çalmaya başladılar, kullandıkları müzik aletleri daha önce hiç görmediğim şeylerdi: Duş başlığına benzeyen delikli oyukları olan borular. Şef kollarını kâh duygulu bir şekilde havaya kaldırıyor, kâh "*pianissimo*" der gibi iki yana açıyordu, ama şaşkınlığım artmaya devam ediyordu, zira konser başladığından beri tek bir ses bile işitmemiştim. Yanımda oturanlara gizlice göz attım, yüzlerinde zevkten mest olmuş bir ifade vardı; şaşkınlığım ve rahatsızlığım git gide artıyordu, kimseye belli etmeden kulaklarımı temizlemeye çalıştım, ama bir yararı olmadı. Sonunda sağır olduğumdan korkarak, yavaşça tırnaklarımı birbirine vurdum, ne var ki, bu hafif sesi açık seçik bir şekilde işittim. Böylece, ne düşüneceğimi bilmeden, benden başka herkesin duyduğu estetik tatmin karşısında şaşırmış bir halde, bölümün sonuna kadar oturdum. Bir alkış koptu, şef eğilerek selam verdi, yeniden değneğiyle vurdu ve orkestra senfoninin bir sonraki bölümüne geçti. Salondakiler kendinden geçmişti; çok sayıda burun çekme sesi işittim ve bunun derin bir duygulanma işareti olduğunu düşündüm. Nihayet fırtınalı bir final geldi - en azından, şefin şiddetli el kol hareketlerine ve müzisyenlerin alınlarında biriken ter damlalarına bakarak öyle olduğunu düşündüm. Yeniden gök gürültüsüne benzeyen bir alkış koptu. Komşum bana dönüp senfoni ve icrası konusundaki hayranlığını ifade etti. Yanıt olarak birşeyler mırıldandım ve aklım karman çorman bir halde oradan kaçıp sokağa çıktım.

Binadan on beş-yirmi metre kadar uzaklaşmıştım ki, bir şey beni dönüp binanın ön cephesine bakmaya itti. Diğerleri gibi, sokağa doğru keskin bir açı yaparak eğilmişti; kapının üzerinde Belediye Koklamaevi yazan büyük bir tabela vardı ve altına program afişleri asılmıştı, şöyle diyordu:

ODONTRON
"MİSK SENFONİSİ"
I Preludium Odoratum
II Allegro Aromatoso
III Andante Olens

Sanatçı
misafir şef, ender performanslarının birinde
meşhur genizci
HRANTR

Lanet okuyup geri döndüm ve doğruca otele gittim. Konserden zevk almadığım için Tarantoga'yı suçlayamazdım, Satelline'de yakalanmış olduğum nezleden hâlâ kurtulamadığımı nereden bilecekti...

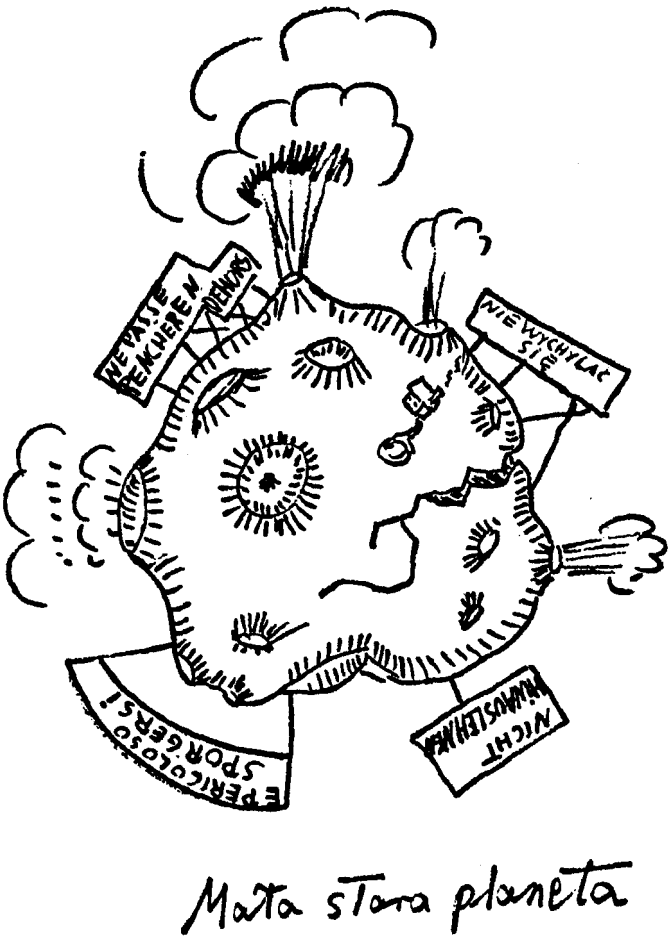
Hayal kırıklığını gidermek için, otele döner dönmez paketimi açtım. İçinden bir sinema makinesi, bir makara film ve bir mektup çıktı. Mektup şöyleydi:

Değerli meslektaşım,

Siz Küçük Kepçe'yi, ben de Büyük Kepçe'yi ziyaret ederken yapmış olduğumuz telefon konuşmasını hatırlayacaksınız. O zaman ben sıcak ve erimiş gezegenlerde yüksek ısılarda yaşayabilen varlıklar olduğunu düşündüğümü ve bu yönde araştırma yapmak istediğimi söylemiştim. Siz de böyle bir teşebbüsün başarısının şüpheli olacağını söylemiştiniz. İşte, ispatı elinizde. Kızgın bir gezegen seçtim, roketle ona mümkün olduğu kadar yanaştım, sonra aşağıya, uzun bir asbestos ipin ucunda yanmaz bir film kamerası ve bir mikrofon indirdim; bu şekilde bazı ilginç çekimler yaptım. Bu küçük deneyin sonuçlarını size yolluyorum.

Saygılarımla,
TARANTOGA

Merakla yanıp tutuşarak, mektubu okumayı bitirir bitirmez filmi makineye taktım, yatak çarşafımı kapıya astım ve ışığı kapatıp projektörü çalıştırdım. Önce bu derme çatma perdenin üzerinde sadece titreşen renkler göründü; bir şöminedeki

Küçük, yaşlı bir gezegen.

odunlardan çıkan gürültüye benzeyen boğuk sesler ve çıtırtılar işittim, derken görüntü netleşti.

Güneş ufukta batıyordu. Okyanusun yüzeyi titredi; üzerinde küçük mavi alevler oynaştı. Artan karanlıkta kızgın bulutların rengi soldu. İlk yıldızlar, hafifçe ışıldayarak belirmeye başladı. Bütün gün çalışmaktan yorgun düşmüş genç Rodrillo,

bir akşam yürüyüşü yapmak için fludgetinden yeni çıkmıştı. Belli bir yere gitmek değildi niyeti; solunlarını yavaş yavaş oynatarak, yanan amonyağın taze ve hoş kokulu dumanını içine çekti. Birisi ona yaklaştı, alacakaranlıkta güçlükle görülebiliyordu. Rodrillo sakraterlerini zorladı, ama ancak diğeri yaklaştıktan sonra, arkadaşını tanıdı.

"Güzel bir akşam, değil mi?" dedi Rodrillo. Arkadaşı ağırlığını bir posudan diğerine geçirdi ve beline kadar ateşten çıkıp eğilerek şöyle dedi:

"Gerçekten güzel. Bu yıl amonyak tuzu iyi yetişti, farkında mısın?"

"Evet, hasat iyi olacağa benziyor."

Rodrillo tembel tembel sallandı, karnının üzerine döndü, bütün görgenlerini açıp yıldızlara baktı.

"Biliyor musun," dedi delikanlı, bir dakika sonra, "ne zaman gece vakti gökyüzüne baksam, orada, çok çok uzaklarda, başka dünyalar olduğunu hissediyorum, bizimkine benzeyen, zeki varlıkların yaşadığı dünyalar..."

"Zekâdan söz eden de kim?" dedi, yakından gelen bir ses. İki delikanlı kim olduğunu görmek için sırtlarını o yöne döndüler. Flamentius'un, boğum boğum olmuş, ama hâlâ çevikliğini koruyan gövdesini tanıdılar. Yaşlı bilgin heybetli adımlarla onlara, gelecekteki ardıllarına yaklaştı, üzüm salkımını andıran çocukları daha şimdiden şişmeye başlamış ve ilk sürgünler geniş omuzlarına uzanmıştı.

"Başka dünyalarda yaşayan zeki varlıklardan söz ediyordum..." diye yanıtladı Rodrillo, sapyalarını saygıyla kaldırarak.

"Rodrillo diğer dünyalarda yaşıyan zeki varlıklardan söz ediyormuş..." dedi bilgin. "Ona bir bakın! Başka dünyalar, öyle mi?! Ah şu Rodrillo, Rodrillo! Zamanını *böyle* mi harcıyorsun, evladım? Kendini hayallere kaptırarak mı? Ama şüphesiz... böyle bir akşamda... anların. Epeyce soğudu, değil mi?"

"Hayır," dedi, iki genç bir ağızdan.

"Gençlik ateşi, evet, bilirim. Yine de sıcaklık şu sırada sadece sekiz yüz altmış derece; lav astarlı kazağını giyineliydim. İşte yaşlılık böyledir." Rodrillo'ya sırtını dönerek devam etti,

"Demek sen başka dünyaların üzerinde zeki varlıkların yaşadığını düşünüyorsun? Sence bunlar ne çeşit yaratıklar?"

"Tam olarak bilemeyiz," diye yanıt verdi delikanlı, ürkek bir şekilde. "Birçok tür olmalı. Daha soğuk olan gezegenlerde protein denen bir maddeden canlı organizmaların meydana geldiği bile düşünülebilir."

"Sana bunu kim söyledi?!" diye haykırdı Flamentius öfkeyle.

"Implosio. Biyokimya öğrencisi olan o genç..."

"O genç budala, demek istiyorsun!" diye sözünü kesti Flamentius. "Proteinden hayat ha?!! Hocanın karşısında böyle saçmalıklar püskürtmeye utanmıyor musun?! Son zamanlarda tehlikeli derecede yaygınlaşan cehaletin ve küstahlığın sonu bu işte! Senin o İmplosio'na ne yapmalı biliyor musun? Onu iyice bir ıslatmalı, işte o kadar!"

"Ama Flamentius, efendim," diye söze karıştırdı Rodrillo'nun arkadaşı. "Niçin Implosio'ya bu kadar ağır bir ceza verilmesini istiyorsunuz? Başka gezegenlerin üzerindeki canlıların neye benzediğini siz bize söyleyemez misiniz? Onların dik durdukları ve bacak dedikleri şeyler üzerinde hareket ettikleri doğru değil mi?"

"Bunu nereden duydun?"

Rodrillo bir şey söylemedi, korkmuştu.

"Implosio'dan..." diye fısıldadı delikanlının arkadaşı.

"Yeter, Tanrı aşkına, bu Implosio'dan da, uydurduğu masallardan da bıktım!" diye bağırdı bilgin. "Bacaklar! Öyle mi? Sanki daha yirmi beş Alev önce, iki ayaklı bir yaratığın, ayağa kalkar kalkmaz yüzü koyun düşeceğini ispat etmemişim gibi! Bunu açıklayan modeller ve şekiller bile çizdim, peki sizin -siz tembellerin- bundan haberi var mı? Başka dünyalardaki zeki yaratıklar neye benziyor, ha? Size yanıtı hemen vermeyeceğim, biraz düşünün, kafanızı kullanmayı öğrenin. Öncelikle, amonyağı solumak için organları olmalı, doğru mu? Ve bu işi solunlardan daha iyi ne yapabilir? Ve bu varlıklar bizimki gibi dirençli ve sıcak bir ortamda hareket etmek zorundalar, öyle değil mi? Şüphesiz, öyle! Posuları olmadan bu işi nasıl yapabilirler? Ayrıca herhalde duyu organları da olmalı - görgenler, nim-

ler ve blüttebler. Ayrıca, şüphesiz, gerek fiziksel yapıları gerekse de hayat tarzları bakımından biz pentoidlere benziyor olmalılar. Herkes penteksin, aile hayatımızın temeli olduğunu bilir - hayalinizde başka bir şey canlandırmaya uğraşın, hayal gücünüzü istediğiniz kadar çalıştırın, sizi temin ederim ki başaramayacaksınız! Evet, çünkü bir aile kurmak için, çocuk sahibi olmak için, bir Tata, bir Gaga, bir Mama, bir Fafa ve bir Haha gereklidir. Karşılıklı sevgi, planlar, umutlar, eğer bu beş cinsten birisi eksikse, hiçbir işe yaramaz - ne yazık ki, böylesi bir durum bazen gerçek hayatta meydana geliyor, buna trajik dörtgen veya karşılıksız aşk diyoruz... Böylece gördüğünüz gibi, önyargı ve peşin hükümler olmaksızın, sadece bilimsel gerçeklere dayanarak, mantığın hassas terazisini kullanarak, soğukkanlı ve objektif bir şekilde fikir yürüterek, şu inkâr edilemez sonuca ulaşırız: Bütün zeki varlıklar pentoide benzemek zorundadır... Evet, artık ikna oldunuz mu?"

YİRMİ SEKİZİNCİ YOLCULUK

Kısa bir süre sonra bu sayfaları boş bir oksijen tüpünün içine koyup gemiden boşluğa atacağım, bırakacağım uzak karanlığa doğru hızla yol alsın, kimselerin onu bulacağını sanmam. *Navigare necesse est,** ama görünüşe bakılırsa bu bitmez tükenmez yolculuk benim bile direncimi kırmaya başladı. Yıllardır uçup duruyorum, yolculuğumun ne zaman biteceğini Tanrı bilir. En kötüsü zaman karışıyor, kendi kendisiyle kesişiyor, takvimin dışında birçok dallara ve sığ yerlere dalıyorum, geçmiş mi, gelecek mi olduğunu söylemek zor, ama bazen bir Ortaçağ tadı alıyorum. İnsanın, derin bir yalnızlık içinde aklını yitirmesini önleyecek bir yöntem vardır, bunu büyükbabam Cosimo icat etmiştir. Bu yönteme göre insan kendisi için belli sayıda -hatta her iki cinsiyetten- arkadaşlar hayal eder, ama bu işi tutarlı bir şekilde sürdürmesi gerekir. Babam da bu yöntemi kullanırdı, bununla birlikte bunun bazı riskli yönleri de vardır. Uzayın sessizliği içinde bu arkadaşlar çok başlarına buyruk olurlar, sorunlar ve karışıklıklar yaratırlar -bazısı beni öldürmek istedi ve onlarla mücadele etmek zorunda kaldım- kabin gerçek bir savaş alanıdır. Büyükbabama olan bağlılığım

(*) *Lat.* "Yol bulmak/yelken açmak lazım" - ç.n.

yüzünden bu yöntemden vazgeçemedim. Tanrı'ya şükür, hepsi öldü ve şimdi biraz olsun başımı dinleyebileceğim. Belki daha önce birçok defa niyet ettiğim şeyi yapar, oturup ailemin kısa bir hikâyesini yazarım - oradan, o geçmiş zaman insanlarından güç almak için, tıpkı Antaios gibi. Tichy ailesinin kurucusunun küçük adı bilinmiyor, hayatı esrarlarla dolu bir adam - Einstein'ın ünlü ikizler paradoksuyla yakından ilgili esrarlar. İkizlerden biri uzaya uçar, diğeri yeryüzünde kalır, önce doğmuş olan geri döndüğü zaman, sonra doğmuş olandan daha genç olur. Bu paradoksu sınamak için ilk deney yapılacağı vakit, iki genç, Caspar ve Ezekiel, gönüllü olmuşlardı. Kalkıştaki bir karışıklık yüzünden ikisi birden roketin içine kondu. Böylece daha roket havalanmadan deney başarısızlığa uğradı; daha da kötüsü, roket bir yıl sonra geri geldiğinde içinde sadece bir kişi vardı. Derin bir yas içinde olan adam, kardeşinin Jüpiter'in üzerinden geçerken dışarıya fazla sarktığını iddia etti. İnsanlar bu acı dolu sözlere inanmadılar ve basında ona karşı yürütülen sert bir kampanyadan sonra, adam kardeşini öldürmek ve yamyamlık suçlamasıyla mahkemeye çıkarıldı. Savcının nesnel delil olarak gösterdiği şey rokette bulunan bir yemek kitabıydı, içindeki bir bölüm kırmızı kalemle işaretlenmişti ve "Uzayda Turşu Yapmak" başlığını taşıyordu. Neyse ki, şerefli ve zeki bir adam onu savunmayı kabul etti. Avukat ona dava boyunca, ne olursa olsun, tek bir kelime bile söylememesini tavsiye etti. Gerçekten de mahkeme ailemin kurucusunu mahkûm edemedi, zira hüküm vermek için sanığın hem küçük adının, hem de soyadının bilinmesi gerekiyordu. Eski kayıtlar farklılık gösteriyor - bazıları bu olaydan önce de adamın soyadının Tichy olduğunu söylüyor; diğerlerine göreyse, jüri sürekli "tich-tich" diyerek hoşnutsuzluğunu belirttiği için kendisine bu ad takılmış. Adama -o ünlemin standart şekli açısından- Tisky denmesi daha doğru olurdu. Bu atamın kaderi pek imrenilecek gibi değil. İftiracılar ve yalancılar -bunlardan her zaman çok sayıda bulunur- dava sırasında ne zaman kardeşinin adı geçse dudaklarını yalamış olduğunu söylediler; kimsenin, kimin kardeş olduğunu bilmemesi bile bu iftirayı

atanları engellemedi. Bu atamın daha sonra başına gelenler konusunda fazla bir bilgim yok. Adamın on sekiz çocuğu oldu ve birçok işe girip çıktı, hatta bir süre kapı kapı dolaşıp çocuklar için uzay giysileri bile sattı. Yaşlılığında edebî eserlerin sonlarını değiştirme işinde çalıştı. Bu çok az bilinen bir meslek olduğu için, bu işin, romanları ve oyunları sevenlerin isteklerini yerine getirmekten ibaret olduğunu açıklamalıyım. Bir değiştirici, kendisine bir şey ısmarlandığı vakit, kitaptaki özgün atmosferi, tarzı ve havayı koruyarak yazarınkinden daha farklı bir sonuç yazan kişidir. Aile arşivlerinde birkaç karalama korunmuştur; bunlar ilk Tichy'nin ne kadar büyük bir sanat yeteneği olduğunu gösterir. Bunlar arasında "Othello" çeşitlemeleri vardır, birinde Desdemona Mağripliyi boğar; kadının, adamın ve Iago'nun hep birlikte mutlu bir şekilde yaşadığı bir son da vardır. Dante'nin Cehennem çeşitlemelerine, her müşterinin adını verdiği kişiler için özel işkenceler eklenmiştir; bazen bir yazarın trajik finalini mutlu bir sonla değiştirmek gerekiyordu, ama bunun tersi daha yaygındı. Zengin zevk düşkünleri, Erdemin Kazandığı sözlerle noktalanan epiloglar yerine, Kötülüğün Galip Geldiği epiloglar ısmarlıyorlardı. Bu zengin patronlar hiç şüphesiz aşağılık içgüdülerinin esiriydiler; ama ailemin kurucusu, kendisine ısmarlanan şeyi yaparken gerçek sanat eserleri yaratıyor ve -her ne kadar niyeti bu olmasa da- onun yazdıkları, yazarlarınkine kıyasla gerçek hayata daha yakın oluyordu. Doyurmak zorunda olduğu bir yığın boğaz vardı, bu yüzden elinden ne gelirse yapıyordu; uzay yolculuğu konusundaki nefreti de -bu anlaşılır bir şeydi- hiç dinmemişti. Onunla başlayarak ailemizde, yüzyıllar boyu sürekliliğini koruyan bir insan tipi ortaya çıktı: Yetenekli, içine kapanık, yaratıcı zekâya sahip, aşırılıklara meyilli, kendine koyduğu hedeflerden vazgeçmeyen bir insan. Görünüşe bakılırsa Tichy ailesinin fertlerinden biri Avusturya'da, daha doğrusu eski Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nda yaşamıştı, zira eski kayıtlarda genç ve yakışıklı bir adamın solgun bir fotoğrafını buldum, zırhlı süvari üniforması, monoklü ve kıvrık bıyıkları vardı, resmin arkasında KUK Sibertemen Adalbert

Tichy yazıyordu. Sibertemen ne demektir bilmiyorum, tek bildiğim adamın -kimsenin böyle bir şeyi hayal bile etmediği bir zamanda, teknolojik mikrominyatürleşmeyi haber verircesine- zırhlı süvarileri atların değil, midillilerin taşıması yönünde bir plan önermiş olduğudur. Esteban Francis Tichy hakkında elimizde daha çok bilgi var, özel hayatında mutsuz olan bu parlak düşünür, kutup bölgelerine kurum serperek Dünya'nın iklimini değiştirmek istiyordu. Siyahlaşan kar, güneş ışınlarını emerek eriyecek ve bu şekilde buzdan kurtulacak olan Grönland ve Antarktika, insanlık için bir nevi cennete dönüşecekti - büyük büyükbabamın arzusu buydu. Projesini destekleyecek kimse bulamayınca, kendi kendine kurum biriktirmeye başladı, bu da sonunda, karısıyla arasında boşanmaya varan anlaşmazlıklara yol açtı. İkinci karısı Eurydike bir eczacının kızıydı, adam damadının haberi olmadan kurumu mahzenden çıkarıyor ve iyileştirici karbon (*carbo animalis*) diye satıyordu. Eczacının foyası ortaya çıkınca, bu olaydan tamamen habersiz olan Esteban Francis sahte ilaç dağıtımıyla suçlandı ve ceza olarak evinin bodrumunda uzun yıllardır biriktirmiş olduğu kurum elinden alındı. Dost bildiği insanların ihanetine uğrayan bu zavallı adam genç yaşta öldü. Hayatının son aylarında tek tesellisi kış mevsiminde karla örtülü sebze bahçesine kül serpmek ve bunun sonucunda meydana gelen erimeyi seyretmekti. Büyükbabam, bahçeye babasının anısına küçük bir hatıra taşı yerleştirmiş, üzerine de duruma uygun bir yazı kazıtmıştır.

Büyükbabam Jeremiah Tichy, ailemizin en önemli temsilcilerinden biridir. Kendisinden yaşça büyük olan erkek kardeşi Melchior'un evinde büyümüşür, Melchior dindarlığıyla tanınmış bir sibernetikçi ve mucitti. Çok radikal fikirlere sahip olmadığı için, Kilise'yi toptan otomatlaştırmak gibi bir düşüncesi yoktu, tek istediği papazlara yardım etmekti; bu niyetle çok sayıda kusursuz, hızlı iş gören ve kullanışlı cihaz yaptı - örneğin afaroz makinesi, veya küfürleri geri vitese alan (onları geriye çeken) özel bir alet vb. Ne yazık ki gayretleri, uğruna emek harcadığı kişilerce takdir edilmedi, üstelik bu buluşların

sapkınlık olduğu ileri sürüldü. O vakit büyükbabam, her zamanki yüce gönüllülüğüyle mahalle papazına bir afaroz makinesi vermeyi önerdi, böylece deneyin bizzat kendi üzerinde yapılması mümkün olacaktı. Ne yazık ki, bu isteği bile ondan esirgendi. Üzgün ve cesareti kırılmış bir şekilde bu yönde daha başka çalışmalar yapmaktan vazgeçti ve Doğu dinlerine yöneldi - tabii sadece bir tasarımcı olarak. Günümüze dek kalan eserleri arasında, elektronik Budist dua tekerlekleri de vardır; dakikada 18.000 dua edebilen yüksek hızlı modeller hâlâ kullanılmaktadır.

Melchior'nın tersine, Jeremiah kolay kolay vazgeçecek bir insan değildi. Okulu terk ettikten sonra çalışmalarını evde - özellikle mahzende- sürdürdü, burası hayatında çok önemli bir rol oynayacaktı. Hayatta sadece tek bir hedefi vardı: Dokuz yaşındayken her şeyi içine alacak bir Genel Teori yaratmaya karar vermişti ve hiçbir şey onu bu hedefinden vazgeçiremedi. Çok erken yaşlardan beri kavram oluşturmakta çektiği korkunç güçlük, üzücü bir kazadan sonra (bir buhar silindiri kafasını ezmişti) daha da arttı. Ama bu hali bile onu felsefeden uzaklaştıramadı; düşüncenin Demosthenes'i, daha doğrusu Stephenson'u olmaya karar vermişti; zira o da, tıpkı acele etmeyen ve buhar gücünün tekerlekleri hareket ettirmesini isteyen lokomotif mucidi gibi, elektriğin fikirleri harekete geçirmesini istiyordu. İnsanlar sık sık bu düşüncesini saptırmışlar, Jeremiah'nın elektronik beyinleri alt etmek istediğini öne sürmüşlerdir. Bu iftiracı kaynaklara göre adamın sloganı güya şuymuş: "Eniac'lara kimin patron olduğunu göster!" Bu, kötü niyetli kimselerin büyükbabamın düşüncelerini saptırmalarından başka bir şey değildir; onun talihsizliği, çok erken bir zamanda ortaya çıkmış olmasıydı. Jeremiah hayatta çok acı çekti. Evinin duvarlarına "karısını döven" ve "beyni esir gibi çalıştıran" türünde sözler yazılıyordu, komşular gece vakti mahzenden yükselen bütün o çekiç sesleri ve küfürlerle huzuru bozduğu iddiasıyla onu şikâyet ettiler, hatta daha da ileri gidip, etrafa zehirli şeker atarak çocuklarını zehirlemeye çalıştığını iddia ettiler. Jeremiah'nın -tıpkı Aristoteles gibi- çocuklara

katlanamadığı doğruydu, ama şekerler, bahçesini talan eden sığırcık kuşları içindi, üzerlerindeki etiketler bunu açıkça gösteriyordu. Güya makinelerine öğrettiği küfürlere gelince, bunlar sadece laboratuvarında çalışarak geçirdiği uzun saatler sırasında, sonuçlar beklediği gibi çıkmayınca ağzından kaçan kızgınlık sözleriydi. Şu da var ki, kendi parasıyla yayımladığı broşürlerde kaba, hatta ahlâk dışı deyimler kullanması akıllıca değildi, zira elektronik sistemlerin tartışıldığı bir ortamda "birinci tübe şaplatmak" ve "iyi bir tekme atmak" gibi sözler, okurda kolayca yanlış bir izlenim bırakabilirdi. Eminim, elinde kol demiri olmadan program yazmaya oturmadığı yolundaki o hikâyeyi de sırf haşarılığından uydurdu. Tuhaf davranışları başkalarıyla geçinmesini zorlaştırıyordu; mizah anlayışı çok az kişinin anlayacağı bir türdendi. (Örneğin sütçü ve iki postacı olayında olduğu gibi, adamlar zaten başka şartlar altında da çıldıracaklardı -hiç şüphesiz bu genlerinde vardı- iskeletler zaten tekerleklerin üzerindeydi ve çukur sadece üç metre derindi). Zaten kim bir dahinin davranışlarını tam olarak anlayabilir ki? Bütün servetini elektronik beyinlere yatırıp sonra bunları küçük parçalara ayırdığı, makine kalıntılarının da arka bahçesinde yığılı olduğu söyleniyordu. Peki dönemin bilgisayarları, onlara verdiği işleri yapamayacak kadar güçsüz ve dayanıksız idiyse, bu onun kabahati miydi? Eğer o kadar çabuk parçalanmasalardı, Jeremiah sonunda onlarla Her Şeyin Genel Teorisi'ni yaratacaktı. Başarısız olması hiçbir şekilde temel fikrin hatalı olduğunu göstermez.

Ailevî sorunlarına gelince, karısı, kendisine düşman olan komşularının etkisi altında kaldı - kadını mahkemede yanlış ifade vermeye sevk ettiler. Hem, elektrik şoklar bir insanın kişiliğini geliştirir. Jeremiah kendisini terk edilmiş, alay konusu edilmiş hissetti; onunla alay edenler arasında Profesör Brumber gibi dar kafalı bazı uzmanlar da vardı, Jeremiah bir keresinde bir endüksiyon telini yanlış kullandığı için Profesör ona elektrik suçlusu demişti. Brumber iğrenç, değersiz biriydi; ama küçücük ve haklı bir öfke gösterisi, Jeremiah'nın dört yıl boyunca bilimsel çalışmalarından uzak kalmasına mal oldu.

Bütün bunlar, büyükbabamın kaderinde başarı yazmadığı için olmuştu. Yoksa kim onun tavrındaki, davranışındaki ya da üslubundaki hatalarla ilgilenirdi ki? Kim Newton'un veya Arşimed'in özel hayatıyla ilgili söylentiler yaymıştır? Ne yazık ki, Jeremiah zamanından önce doğmuştu ve bunun cezasını çekiyordu.

Jeremiah hayatının sonuna doğru -daha doğrusu gerileme döneminde- şaşırtıcı bir değişim geçirdi, bu da kaderini tamamen değiştirdi. İçindeki bütün makineleri ve alet edevatı attıktan sonra kendisini mahzenine kilitledi; böylece çıplak dört duvar arasında, tahtalardan yapılmış bir yatak, bir tabure ve eski bir demir parmaklıkla baş başa kaldı; ölene kadar bu sığınaktan, kendi arzusuyla girmiş olduğu bu hapishaneden ayrılmadı. Peki burası gerçekten bir hapishane, davranışı da sadece bir inzivaya çekilme, bir boyun eğiş, bir teslim, bir tövbekârın hayattan el etek çekmesi miydi? Olgular böylesi bir varsayımın yanlış olduğunu gösteriyor. Jeremiah günlerini, kendi seçimi olan bu inzivada sakince meditasyon yaparak geçirmiyordu. Mahzen kapısındaki ufak bir pencereden kendisine ekmek parçaları ve suyun yanı sıra, ne isterse veriyorlardı ve o on altı yıl boyunca hep aynı şeyi istedi: Çeşitli boy ve ağırlıklarda çekiçler. Toplam 3219 çekiç kullandı ve o yüce yürek durduğu vakit, mahzende dört bir yana dağılmış yüzlerce, yüzlerce paslanmış çekiç başı bulundu, hepsi de tarif edilmez bir gayretle ezilmişti. Üstelik gece gündüz bodrum katından çekiç sesleri geliyordu; bu sesler sadece, gönüllü mahkûmun acılar içindeki vücudunu beslediği veya, kısa bir uykudan sonra, kısa süreler için, şu anda önümde duran günlüğüne notlar yazdığı sırada kesiliyordu. Bu notlarda, ruh halinin değişmediği, tersine onun, eskisinden daha kararlı bir şekilde yeni bir hedefe odaklanmış olduğu görülmektedir. "Onu mahvedeceğim!" "Onun hakkından geleceğim!" "Biraz daha, sonra onun işi bitecek!" - üzerleri eğe talaşıyla kaplı bu kalın defterler, okunması güç bir el yazısıyla çiziktirilmiş bu gibi sözlerle doludur. Kimin hakkından gelmek istiyordu, kimin işini bitirmeyi umuyordu? Asla öğrenemeyeceğiz, zira bir kere bile o esrarlı -

ve herhalde çok güçlü- düşmanının adını vermemiştir. Sanırım o, büyük adamların zihninde sık sık çakan o ani ilham ışıklarından birinde, önceleri daha mütevazı yollarla yapmış olduğu işi, olabilecek en yüksek derecede başarmaya karar vermişti. Daha önceleri bazı mekanizmalara baskı uygulayarak, onların bu işi kendi başlarına yapmalarını sağlamaya çalışmıştı. Sonra gururlu yaşlı adam, kendi isteğiyle girdiği hapishanesinde, değersiz ve alaycı eleştirmenlere kapılarını kapattı ve o mahzende tarihe geçti, zira o -bu benim tahminim- düşmanların en güçlüsüyle mücadele ediyordu: On altı yıllık zorlu çalışması sırasında, varlığın temeliyle ve özüyle mücadele ettiğini, yani - kısacası- en küçük bir duraksama veya şüphe duymaksızın, acımasızca ve durup dinlenmeden maddenin kendisini dövdüğünü bir an için olsun aklından çıkarmadı!!

Peki ama bunu neden yaptı? Bunun, gemilerini yutmuş olduğu için denizin kırbaçlanmasını emreden o eski kralla bir ilgisi yok. Hayır, böylesi bir kahramanlıkla katlanılan bu Sisyphosvari zahmette çok olağanüstü bir düşüncenin yattığını sanıyorum. Gelecek nesiller, Jeremiah'nın insanlık adına çekiç salladığını anlayacaklardır. O, maddeyi son sınırına getirmek, ona işkence etmek, onu tüketmek, nihaî özünü çıkartmak ve böylece onu yenmek istiyordu. Bundan sonra ne olacaktı? Yenilginin yarattığı genel anarşi mi, bütün fizik kanunlarının iflası mı? Bilmiyoruz. Jeremiah'nın izinden gidenler bir gün bunun yanıtını bulacak.

Jeremiah'nın hikâyesini bu sözlerle bitirmeyi tercih ederdim, ama şunu da eklemek zorundayım ki, bundan sonra bile kendisini rahat bırakmayan dedikoducular, etrafa olmadık saçmalıklar yaydılar; onun mahzende karısından ve alacaklılarından saklandığını söylüyorlardı. İşte dünya büyük adamlarına, dehalarının karşılığını bu şekilde öder!

Kayıtlara göre bir sonraki kişi, Jeremiah'nın oğlu İgor Sebastian Tichy'dir, kendisi bir münzevi ve sibermistikti. Onunla birlikte aile ağacımızın Dünya'daki kolları sona erer, zira bundan sonra küçük adı bilinmeyen Tichy'nin soyundan gelen herkes Galaksi'ye uzanır. İgor Sebastian huy itibarıyla düşün-

meyi seven biriydi, bu nedenle -kesinlikle kendisine atfedilen zekâ geriliğinden değil- on bir yaşında konuştu. İnsanoğlunu eleştirel bir gözle, yeni bir ışıkta gören bütün büyük devrimci zekâlar gibi, o da bütün kötülüklerin anasının içimizdeki -hem birey, hem de toplum için zararlı- hayvansal kalıntılar olduğu sonucuna vardı. Karanlık içgüdülere karşı çıkıp insan ruhunun aydınlığını vurgulamak yeni bir şey değildi, ama İgor Sebastian seleflerinin cesaret ettiğinden bir adım ileriye gitti. İnsanoğlu -dedi kendi kendine- ruhunu, bugüne kadar sadece bedenin hâkim olduğu yere geçirmelidir! Çok yetenekli bir kontrol-sistem stereokimyacısı olduğu için, uzun yıllar araştırma yaptıktan sonra, düşlerini gerçekleştiren maddeyi buldu. Tabii ki burada, ünlü tiksinol hapından söz ediyorum; bu hap, diallylorthopentilperhidrofenanthrenenin bir pentoz türevidir. Zehirli madde içermeyen tiksinol, çok az miktarda alındığında, üreme faaliyetini -o güne dek olduğunun tersine- son derece tatsız bir işe dönüştürür. İnsan, o beyaz tozun bir tutamı sayesinde dünyaya arzunun gölgesinden kurtulmuş bir şekilde bakar, attığı her adımda hayvansal güdülerle körleşmeksizin, çevresindeki her şeyin gerçek değerini anlar. Evrimin dayattığı cinsel kölelikten kurtulduğu için bol bol zamanı kalır; erotik yabancılaşma zincirlerini kırar ve sonunda özgürlüğüne kavuşur. Zaten, türlerin devamı, bedensel açlığın -otonom olduğu için- gayri ihtiyari tatmini değil, bilinçli bir kararın, insanlığa karşı duyulan sorumluluğun sonucu olmalıdır. Başlangıçta İgor Sebastian, çiftleşmeyi nötral bir faaliyet yapmak istemişti; ama sonra bunun yeterli olmadığını anladı, zira insanlar birçok şeyi zevk aldıkları için değil, sadece can sıkıntısından veya alışkanlık yüzünden yaparlar. O günden sonra çiftleşme, toplum yararı için yapılan bir fedakârlık, seve seve katlanılan bir yük olacaktı; bu cesaret gösterisi sonucunda çocuk sahibi olanlar, başkaları için seve seve kendilerini feda ettikleri için kahraman sayılacaklardı. Igor Sebastian gerçek bir bilim adamı olduğu için, tiksinolün etkisini önce kendi üzerinde denedi ve sonra, kuvvetli bir doza rağmen bir insanın hâlâ üreyebileceğini ispatlamak için, büyük bir metanet ve irade gücüyle,

on üç çocuk sahibi oldu. Dediklerine göre, karısı evden çeşitli kereler kaçmış - bu hikâyede *biraz* gerçek payı var, bununla birlikte bu aile kavgalarının esas nedeni, Jeremiah'nın zamanında olduğu gibi, pek de zeki olmayan bu kadını kocasına düşman eden komşulardı. Bu insanlar Igor'u, karısına kötü davranmakla suçladılar; oysa Igor onlara, defalarca, kadına işkence yapmadığını, evinden yükselen feryat ve inlemelerin, yukarda sözünü ettiğimiz -artık bir eziyet kaynağı haline gelen- faaliyetin sonucu olduğunu anlatmıştı. Bu dar kafalı kişiler, papağan gibi, babanın elektronik beyinleri, oğulunsa karısını dövdüğünü tekrarlayıp durdular. Ne var ki bu, trajedinin sadece başlangıcıydı; zira insanı sonu gelmez şehvet duygusundan arındırma hayaline kapılan Igor, hapı kullanacak gönüllü bulamadığı için, köyün bütün kuyularına tiksinol kattı, sonunda öfkeli bir kalabalık tarafından dövülerek utanç verici bir şekilde linç edildi. Igor yaptığı işin ne kadar tehlikeli olduğunun farkındaydı. Ruhun bedene galip gelmesinin kendiliğinden olmayacağını anlamıştı; ölümünden sonra ailesinin giderlerini karşılayarak yayımlattığı kitabı bunu ispatlar. Şöyle yazıyordu Igor: Her büyük fikrin arkasında bir güç bulunmalıdır, bu konuda tarihte çeşitli örnekler vardır, bunların ispatladığı gibi bir teoriyi savunan en iyi argüman polis gücüdür. Ne yazık ki, Igor'un bir polis gücü yoktu ve bu yüzden sonu acıklı oldu.

Tabii ki, babanın sadist, oğulun da mazohist olduğunu iddia eden yılan dilli kişiler de vardı. Bunun tek bir kelimesi bile doğru değildir. Hassas konulara giriyor olabilirim, ama ailemizin adı korunmalı, çirkefe karıştırılmamalıdır. Igor mazohist değildi; bütün irade gücüne rağmen, birkaç kez, iki sadık kuzeninden yardım almak zorunda kalmıştı; kuzenler -özellikle yüksek dozda tiksinol aldıktan sonra- Igor'un evlilik yatağından kaçmasına engel olmuşlardı; Igor, görevini tamamlar tamamlamaz, sanki bir yeri yanmış gibi fırlayıp çıkıyordu yataktan.

Igor'un oğulları babalarının çalışmasını devam ettirmediler. Büyük olanı bir süre ektoplazma senteziyle uğraştı -bu, spritüalistlerce iyi bilinen, transa geçmiş medyumların salgıladığı bir

maddedir- ama başarılı olamadı, çünkü -dediğine göre- başlangıç malzemesi olarak kullanılan margarinde saflığı bozan şeyler vardı. En küçük oğlan ailenin yüz karasıydı. Ona Mira Coeti yıldızı için tek yönlü bir bilet aldılar, onun varmasından kısa bir süre sonra yıldız ortadan kalktı. Igor'un kızlarının başına neler geldiğini bilmiyorum.

Yüz elli yıllık kesintiden sonraki ilk astronotlardan -ya da o zamanki tabirle, uzay gezginlerinden- biri büyük amcam Pafnuce idi. Daha küçük galaktik denizlerin birinde bir yıldız gemisi vardı ve küçük taşıtıyla sayısız yolcu taşıdı. Yıldızların arasında sakin ve olaysız geçen bir hayat sürdü, kardeşi Eusebios onun gibi değildi; o bir korsan oldu, ama -işin doğrusu- oldukça ileri bir yaşta. Eusebios çok şakacı bir adamdı, harikulade bir espri anlayışı vardı; bütün tayfalar ona "şaklaban" derdi. Adam kaptanları şaşırtmak için yıldızları ayakkabı cilasıyla ortadan kaldırır, Samanyolu üzerine küçük cep fenerleri serpiştirir, rotadan çıkan roketlerin üzerine gidip onları yağmalardı. Ama sonra kurbanlara her şeyi geri verip yollarına devam etmelerini söylerdi, sonra siyah kruvazörüyle onları yakalar, gemilerine çıkıp yeni baştan yağmalamaya başlardı; bu durum altı, hatta on kez tekrarlanabilirdi. Yolcular çürükler yüzünden birbirlerini tanıyamaz olurlardı.

Ama Eusebios kötü kalpli bir adam değildi. Sadece, yıldız yollarının kesiştiği yerlerde uzun yıllar av beklemekten canı çok sıkılmıştı; sonunda ağına bir gemi düştüğünde, soygunu tamamladıktan sonra onlardan hemen ayrılmak istemiyordu. Bildiğiniz gibi gezegenlerarası korsanlık kârlı bir iş değildir, bu mesleğe hemen hemen hiç rastlanmamasının nedeni de budur. Eusebios Tichy'nin davranışı alçaklıkla, maddî kaygılarla açıklanamazdı; tersine, ona eski ideallerin ruhu ilham veriyordu, zira denizlerde korsanlık yapmak gibi saygıdeğer bir Dünya geleneğini geri getirmek istiyor, bunu kutsal bir görev sayıyordu. İnsanlar onu birçok kötü eğilimle suçladılar, hatta bazıları, gemisinin çevresinde çok sayıda ceset dolaştığı için ona nekrofil bile dedi. Bu iğrenç iftiraların gerçekle hiçbir ilgisi yoktur. Uzayda, zamanından önce ölen birisini gömemezsiniz, cesetten

kurtulmanın tek yolu onu roketin kapağından dışarıya atmaktır; cesetin uzaklaşmayıp, yas tutulan roketin çevresinde bir yörüngeye girmesinin nedeni sapık eğilimler değil, Newton'un hareket kanunlarıdır. Gerçekten de, yıllar geçtikçe, akrabamın gemisinin çevresindeki cesetlerin sayısı epeyce artmıştı; manevra yaparken adeta bir ölüm halesi içinde hareket ediyordu, bu durum Dürer'in danslarını andırıyordu, ama bu fikir -tekrar ediyorum- Eusebios'a ait değildi, bir Doğa kanunuydu.

Eusebios'un yeğeni ve benim kuzenim olan Arystarch Felix Tichy'de, o zamana kadar ailemizde ayrı kişilerde ortaya çıkmış olan bütün değerli yetenekler biraraya gelmişti. O, aramızda şöhret ve hatırı sayılır bir servet kazanan tek kişiydi - gastronomik mühendislik, ya da zekice geliştirmiş olduğu gastronotluk sayesinde. Bu teknolojinin kökeni 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar gider; o zamanlar "roket yamyamlığı" denilen basit ve ilkel şekliyle biliniyordu. Malzemeden ve yerden tasarruf etmek için gemi bölmeleri ve kapakları tabaka haline getirilmiş yiyecek konsantrelerinden -yani çeşitli tahıllar, tapyokalar ve baklagiller gibi- yapılmaya başlamıştı. Daha sonra bu imalat şekli roketin mobilyasını da içine alacak şekilde genişletildi. Kuzenim bu erken ürünlerin kalitesini şöyle özetlemişti: Tadı güzel olan bir iskemleye oturamıyordunuz, rahat olan da hazımsızlık yapıyordu. Arystrach Felix soruna değişik bir açıdan yaklaştı. Aldebaran Birleşik Dökümhaneleri'nin, ilk üçaşamalı roketlerine (Ordövr, Ana Yemek, Tatlı) onun adını vermesi boşuna değil. Günümüzde şekerli pötifur kontrol panelleri (elektroturtalar), kremalı pasta kondensatörler, makarnalı izolasyon, acıbadem kurabiyesi sarmal bobinler, zencefil çörekli piller ve akımlı kuş üzümleri, hatta akide şekerinden yapılmış pencereler artık kimseyi şaşırtmıyor, ama şüphesiz yağda yumurta takım elbiseler, kabak tatlısı yastıklar ve meyveli turta şilteler (bunlar yatakta kırıntı bırakıyor) herkesin zevkine hitap etmiyor. Bütün bunlar kuzenimin eseri. Kurutulmuş sığır etinden çekme halatları, elma pastalı çarşaflar, sufle yorganlar ve irmik şehriyesi döndürme mekanizmasını icat eden kişi o, ayrıca radyatörlerde ilk kez Emmenthaler kullanan da

oydu. Nitrik asit yerine maya koyarak lezzetli, serinletici (hem de alkolsüz!) bir içecek olan yakıtı da o buldu. Kızılcık yangın söndürücüleri de -bunlarla ister yangın söndürür, ister susuzluğunuzu giderirsiniz- en az bunlar kadar zekice bir buluş. Arystarch'ın taklitçileri de vardı, ama kimse onunla boy ölçüşemezdi. Globkins adında biri piyasaya aydınlanma aracı olarak fitilli bir Sacher turtası sürmeye çalıştı, turta az ışık verdiği, aynı zamanda yanık bir tadı olduğu için bu iş tam bir fiyasko oldu. Aynı şekilde risotto paspasları da az sayıda alıcı buldu, tıpkı bir göktaşı değer değmez parçalanan helva dış kaplamaları gibi. Bir kere daha ispat edilmiş oldu ki, genel bir mefhum oluşturmak yeterli değildir, onun tek tek uygulamaları da kendi içinde yaratıcı olmalıdır - kuzenimin o basit, ama parlak fikrinde olduğu gibi: Roketin çerçevesinin içindeki bütün boşluklar etsuyuyla dolduruluyor, böylece işe yaramayan yerler kullanılıyordu - hem de besleyici bir şekilde. Bence bu Tichy, kozmik yolculuğun velinimeti olarak adlandırılmayı hak ediyor. Bu yolculuğun öncüleri -üstelik çok da uzun bir süre önce değil- bir su yosunu hamburgere veya bir yosun ve liken haşlamasına bakmaya katlanamadığımız vakit, bunların, yıldızlara yolculuk eden kişilerin baş yemeği olduğu konusunda bizi temin etmişlerdi. Tanrı senden razı olsun kuzen! Daha iyi günler görecek kadar yaşamış olmam iyi bir şey, zira gençliğimde, uzayın karanlık akıntıları içinde sürüklenirken açlıktan ölen öyle çok tayfa oldu ki... Tek seçenekleri kura çekmek ya da çoğunluğa göre karar alınan demokratik oylamalar yapmaktı. Böylesi tatsız bir meselenin oya sunulduğu o toplantıların iç bunaltıcı atmosferini hatırlayan herkes benimle aynı fikirde olacaktır. Kuzenimin bir de Drulps Planı vardı, zamanında oldukça heyecan yaratmıştı, bu plana göre bütün güneş sistemine -gemi kazazedeleri düşünülerek- yulaf ezmesi, buğday kreması ve hazır kakao serpiştirilecekti; ama bu plan hiçbir zaman yürürlüğe konmadı; çünkü, öncelikle, çok pahalı olduğu anlaşıldı; ikinci olarak da, kakao bulutları yüzünden yıldızlar görünmeyecek, rota çizmek imkânsızlaşacaktı. Evet, bizi bunlardan kurtaran tek şey roket yamyamlığı oldu.

Ve şimdi, soyağacımın üst dallarına doğru çıkıp modern zamanlara ve kendi doğumuma yaklaştıkça, aile tarihçisi olarak işim git gide zorlaşıyor. Sadece, nispeten hareketsiz hayatlar sürmüş olan eski atalarımın portresini çizmek, yıldızlar arasında dolaşan haleflerininkinden daha kolay olduğu için değil, uzaydaki fiziksel fenomenlerin, bir insanın kan bağıyla bağlı olduğu akrabaları açısından meydana getirdiği henüz açıklanamamış etkilerden dolayı. Bu belgeleri zaman sırasına koymaya çalıştım, ama sonunda bunu başarmaktan umudu kestim, bu yüzden onları bize geldiği şekilde vereceğim. İşte, yıldız gemisi kaptanı Macrocosimo Tichy'nin tutmuş olduğu kayıt defterinin hız yüzünden hafifçe yanmış sayfaları:

Kayıt 116.303 Yerçekimsiz o kadar çok yıl geçti ki! Kum saatleri çalışmıyor, çarklı saatler durdu, kurmalı olanların da zemberekleri kımıldamayı reddediyor. Bir süre takvimin yapraklarını rastgele kopardık, ama artık bu da geçmişte kaldı. Son kalan göstergeler: Kahvaltı, öğle yemeği ve akşam yemeği, ama meydana gelen ilk hazımsızlık zamanın bu şekilde hesaplanmasını engelliyor. Burada durmalıyım, şu anda birisi içeriye girdi, ya ikizler, ya da hafif dalga paraziti.

Kayıt 116.304 İskele tarafında haritalarda gösterilmeyen bir gezegen. Az sonra, çay saatinde, bir göktaşı -neyse ki küçük- üç kompartımanımızı deldi - basınç odası, gözaltı odası ve ayılma tankı. Onların çimentolanmasını emrettim. Akşam yemeğinde Kuzen Patrick yoktu. Büyükbaba Arabeus'la belirsizlik ilkesi üzerine bir sohbet. Gerçekte emin olabildiğimiz bir şey var mı? Var: Dünyadan gençken ayrıldığımız, gemimize "Kozmosist" dediğimiz, büyükbaba ile büyükannenin gemiye on iki çift daha aldığı, bunların bugün kan bağlarıyla bağlanmış tek bir aile meydana getirdiği. Patrick için endişe ediyorum - kedi de ortadan kayboldu. Sırası gelmişken, yerçekimi olmamasının düztabanlar üzerinde olumlu bir etkisi var.

Kayıt 116.305 Oliphant amcanın ilk çocuğunun gözleri öyle keskin, kendisi öyle küçük ki, nütronları çıplak gözle görebiliyor. Patrick'i aradık, bulamadık. Hızımızı artırıyoruz. Manevra sırasında geminin kıçı bir eşzamanlılığa çarptı. Akşam yemeğinden sonra Oliphant'ın kayınbiraderi Amphotericus geldi ve bana bir sır verdi: Artık kendi kendisinin babası olmuştu, görünüşe bakılırsa adamın zaman çizgisi bir döngüde düğümlenmişti. Bunu kimseye söylemememi istedi. Kuzenimiz olan doktorlara danıştım - omuz silktiler. Kim bilir başımıza daha neler gelecek!

Kayıt 116.306 Bazı yaşlı amca ve dayıların çene ve alınlarının küçüldüğünü fark ettim. Bu nedir? Jiroskopik yer değiştirme mi? Yoksa Lorentz-Fitzgerald tutulması mı? Belki de dişlerin dökülmesinin ve akşam yemeği zili çaldığı vakit, sık sık kafaların kirişe çarpmasının neden olduğu bir şeydir. Büyükçe bir nebulanın içinden uçuyoruz; Barabella teyze gelecekteki yolumuzu eski usûlle -kahve telvesine bakarak- tahmin etti. Elektrocetvelden söylediklerini kontrol ettim - oldukça yakın bir tahmin!

Kayıt 116.307 Gallivantların gezegeninde kısa bir konaklama. Dört kişi gemiye dönmedi. Kalkışta sol jette tıkanma. Onu parçalamalarını emrettim. Zavallı Patrick! "Ölüm Nedeni" sütununa dalgınlık diye yazdım. Başka ne olabilir?

Kayıt 116.308 Timothy amca rüyasında çapulcu mogların bize saldırdığını görmüş. Neyse ki ciddi bir kayıp vermeden ve kimse yaralanmadan kurtulduk. Gemi kalabalıklaşıyor. Bugün üç doğum, ve boşanma yüzünden dört göç. Oliphant'ın çocuğunun gözleri birer yıldız gibi. Yaşam alanını yenilemek için bütün teyze ve halalardan kış uykusu dondurucularına girmelerini istedim. Onları ikna eden tek şey, geri dönüşlü ölüm sırasında yaşlanmayacakları oldu. Artık etraf çok sessiz, çok hoş.

Kayıt 116.309 Işık hızına yaklaşıyoruz. Yüzlerce bilinmeyen fenomen. Yeni bir çeşit temel parçacık ortaya çıktı: Skuarklar. Çok büyük değil, ama gürültücü. Hafızama tuhaf birşeyler oluyor. Babamın adının Barnaby olduğunu hatırlıyorum, ama Balaton adında başka bir babam vardı. Yoksa bu Arnavutluk'ta bir göl müydü? Ansiklopediye bakmalıyım. Halalar ve teyzeler, kuvantum kuvantum eğiliyorlar, ama hâlâ yiğitçe örgü örüyorlar. Üçüncü güvertede kötü koku. Artık Oliphant'ın çocuğu emeklemiyor, sadece uçuyor - sırayla ön ve arka boşalımlarının tepmesi sayesinde. Organizmanın uyum sağlama kapasitesi hayret verici bir şey!

Kayıt 116.310 Kuzen Josiah ile karısının laboratuvarındaydım. Orada iş hiç bitmez. Kuzenimin dediğine göre, gastronotluğun en yüksek aşaması yenilebilir olmakla kalmayıp, canlı olan mobilya olacakmış. Öyle ki bozulmayacak, kullanıncaya kadar onu buzdolabında tutmak zorunda kalmayacaksınız. İyi güzel de, canlı bir koltuğu boğazlamak için el kaldırmak kolay mı? Henüz hazır değilmiş, ama Josiah çok yakında bize iskemle ayağı paçası ikram edeceğini iddia etti. Kontrol odasına dönerken, kuzenimin sözleri hâlâ kulaklarımda, düşüncelere daldım. Gelecekte roketlerin canlı olacağından söz etmişti. Acaba böyle bir roketten çocuk sahibi olmak mümkün olacak mı? Son günlerde aklıma ne kadar da tuhaf fikirler geliyor!

Kayıt 116.311 Büyükbaba Arabeus'un bir şikâyeti var: Sol bacağı Kuzey Yıldızı'na, sağı ise Güneyüçgeni'ne yöneliyormuş. Ayrıca, sanırım birşeyler çeviriyor, sürekli emekleyerek dolaşıyor. Üzerinden gözümü ayırmasam iyi olacak. Josiah'nın kardeşi Balthazar ortadan kayboldu. Parçacık ayrışması mı? Onu ararken, atom odasının toz içinde olduğunu fark ettim. Yıllardan beri süpürülmemiş! Temizlikçi Bartholome'yi görevinden aldım ve yerine kayınbiraderi Titus'u tayin ettim. O akşam, salonda, Melanie Teyze'nin gösterisinin tam ortasında, büyükbaba ansızın patladı. Onun çimentolanmasını emrettim. Bu gayri ihtiyari verdiğim bir emirdi. Bununla birlikte, kaptanlık otori-

tem zedelenmesin diye, emrimi geri almadım. Büyükbabayı özlüyorum. Öfke yüzünden mi, yoksa bir enerji değişimi mi? Her zaman bıçak sırtındaymış gibi bir hali vardı. Nöbetim sırasında canım et çekti ve dondurucudan biraz dana eti yedim. Dün, hedefimizin yazılı olduğu kâğıdın kayıp olduğu anlaşıldı, otuz altı yıldır yolculuk ettiğimiz düşünülecek olursa, üzücü bir durum. Dana eti, tuhaf bir şekilde, iri saçmalarla doluydu - danalar ne zamandan beri çifteyle avlanıyor? Yanımızdan bir göktaşı geçti, üzerine birisi oturmuştu. Onu ilk fark eden Bartholome oldu. Şimdiye dek onu görmemiş gibi yaptım.

Kayıt 116.312 Kuzen Bruno onun buzdolabı değil, kış uykusu dondurucusu olduğunu, şaka olsun diye işaretleri değiştirdiğini ve saçına sandığın şeyin de, aslında boncuk olduğunu söyledi. Tavana çarptım; sıfır yerçekiminde öfkenize hâkim olmalısınız, yere vuramaz, masayı yumruklayamazsınız. Yıldız yolculuğuna heveslendiğime pişmanım. Bruno'yu kıç tarafa gönderdim ve ona en zor işi verdim: Trolü çözme işini.

Kayıt 116.313 Evren bizi parça parça koparıyor. Dün kıç güvertesinin bir kısmı koptu - bütün tuvaletlerle birlikte. Ralph amca o sırada oradaydı. Karanlığın içine sürüklenirken çaresizce arkasından baktım, açılan tuvalet kâğıdı ruloları hüzünlü bir şekilde boşlukta uçuşuyordu. Yıldızlar arasında gerçek bir Laokoon. Ne büyük talihsizlik! Göktaşının üzerindeki kişi akrabamız değil, tamamen yabancı biri. Ata binmiş gibi otururak uçuyor. Görülmemiş şey. Bazı kişilerin gemiden sıvıştığına dair birtakım söylentiler geldi kulağıma. Gerçekten de gemi boşalmış görünüyor. Bu doğru olabilir mi?

Kayıt 116.314 Defterlerimizi tutan kuzen Roland işten başını alamıyor. Dün kabinimde, bekaret bozulması için Einstein düzeltmesini kullanarak bakire tonajımızı hesaplamaya çalışıyordu. Yazarken, ansızın başını kaldırıp bana baktı ve şöyle dedi: "İnsan dedikleri şu şeye bak!" Bu sözler beni şaşırttı. Oliphant amca *Robot Teolojisi* adlı eserini bitirdi, şimdi yeni bir sistem

üzerinde çalışıyor - özel oruçlarla, "açlık grevleri"yle ilgili (zamanı göstermek için). Büyükbaba Arabeus canımı sıkıyor. Kelime oyunlarına merak sardı. Bana şöyle dedi: "Başkasının cinasını çalan cinayet işler ve bir iribaş küçükbaş bir hayvandan daha küçüktür." Jet motoruyla oradan oraya dolaşan ve "g" yerine "y" diyen küçük Shaver (gezegen yerine yezegen, yünlü don yerine de günlü don diyor) kediyi -ancak şimdi ortaya çıktı- karbondioksitimizi emen kostik soda tankına atmış. Zavallı kedicik sodyum bikittenata ayrıştı.

Kayıt 116.315 Bugün kapının eşiğinde bir bebek buldum, oğlandı, bezine şu kart iliştirilmişti: "Bu senin." Nasıl olabilir, acaba bir kaza mı? Karyola olarak eski bir masanın çekmecesini kullanıyorum, eski belgeleri de şilte yaptım.

Kayıt 116.316 Şu ana kadar Evren'de sayısız çorap ve mendil kayboldu, kronolojik sistem de artık tamamen bozulmuş durumda; kahvaltıda büyükbaba ile büyükannenin benden daha genç göründükleri dikkatimi çekti. Amca ve dayılardan da ortadan kaybolanlar var. Bütün aile üyelerinin sayılmasını emrettim - kış uykusu dondurucuları açıldı, herkesin buzunu çözdüm. Hala ve teyzelerin çoğu nezle olmuş, öksürüyorlardı, burunları morarmış, şişmiş kulakları kızarmıştı; birkaçı havale geçirmeye başladı. Çaresiz bir şekilde durdum. İşin en tuhaf kısmı, hayata yeniden dönenler arasında bir dananın bulunmasıydı. Diğer taraftan Mathilda haladan eser yoktu - Bruno gerçekte şaka etmiyor olabilir miydi - yani şaka yaptım dediği zaman?

Kayıt 116.317 Atom odasına giden holde bir tuvalet var. Orada otururken aklıma gülünç bir fikir geldi, belki de biz hiç uzaya çıkmamıştık ve hâlâ Dünya üzerindeydik. Ama hayır - ne de olsa yerçekimi yok. Bu güven verici bir şey. Yine de, elimde tuttuğum şeye baktım - bir çekiç. Adımın gerçekten Jeremiah olması mümkün. Bir demir parçasını biraz dövdüm ve kendimi çok tuhaf hissettim. Ama insanın alışması gerek. Pa-

uli'nin dışlama ilkesi -yani bir kimsenin belli bir anda sadece tek bir kişilik taşıdığı yollu ilke- artık geride kaldı. Bir çeşit dön baba dön oyunu gibi görünebilir, ama burada, Evren'de, çok yüksek hız yüzünden bazı kadınların, sırayla, aynı çocuğu doğurmaları az rastlanan bir şey değil - aynı şey babalar için de geçerli. Küçük Shaver yakın bir süre önce küçücüktü, ama bugün yemek odasında marmelata aynı anda uzandığımız vakit, kafalarımız tosladı ve onun yüzünden tavana fırladım! Zaman, ne denli karışmış, bükülmüş ve düğümlenmiş de olsa, hızla akıp gidiyor!

Kayıt 116.318 Bugün Arabeus bana her zaman, içten içe umduğu bir şeyden söz etti: Keşke yıldızların ve roketlerin sadece bir tek yüzleri -bize bakan yüzleri- olsa, arka taraflarıysa sadece tozla kaplı resim sehpaları ile iplerden ibaret olsaymış. Yıldızlara uçmasının nedeni buymuş! Bana bir de şu haberi verdi: Bazı kadınlar çamaşır sepetlerine sadece çamaşırları değil, -ona göre- yumurtalarını da koyuyorlarmış. Herhalde, evrimsel anlamda, hızlı bir bunama belirtisi. Öyle dört ayak üzerindeyken boynunu kaldırıp bana bakması kendisi için zor olmalı. Özellikle sıkıntı veren kişi ise daha genç olan erkek kardeşi. Sekiz yıldır işaret parmaklarını uzatmış bir halde vestiyerimde ayakta duruyor. Katalepsi başlangıcı mı? Önceleri düşünmeden, sonra da alışkanlıktan ötürü şapkamı ve paltomu ona asmaya başladım. En azından adam bir işe yaramış oldu.

Kayıt 116.319 Gemidekilerin sayısında azalma var. Kırılma mı, arıtma mı? Yoksa sadece Doppler etkisi yüzünden kızılötesine mi geçiyorlar? Bugün ana güvertede aşağı yukarı dolaşarak kimse var mı diye seslendim, kimseler yoktu - elinde şişleri ve bitmemiş eldiveniyle Clotilda hala dışında. Laboratuvara indim - Kuzen Marmaduke ile Alaric, skuarkların izledikleri yolu bulmak için farelerin kuyruklarını çekiyorlar ve tavukların üzerine basıyorlardı. Alaric bizim durumumuzda çay yapraklarının bulut odalarından daha güvenilir olduğunu söylüyor. O halde neden, birtakım hesaplamalardan sonra o yağmur

dansını yaptı? Anlamıyorum, ama sormaya da çekiniyorum. Büyük amca Herman kayboldu.

Kayıt 116.320 Büyük amca Herman geri geldi. İki dakikada bir -daha geçerli bir nedeni hak edecek bir düzenlilikle- iskele tarafında ortaya çıkıyor; çatı penceresinden en yüksek noktaya çıktığı görülüyor, sonra sancak tarafından inip kayboluyor. Hiç değişmemiş, o sonsuz istirahat yörüngesinde bile aynı! Ama onu kim dışarıya itti, ve ne zaman? Korkunç bir düşünce.

Kayıt 116.321 Amca o kadar düzenli ki, doğuşlarını ve batışlarını bir kronometreyle takip edebilirsiniz; daha da tuhafı, saat başlarında çalmaya başladı. Bu beni aşıyor.

Kayıt 116.322 Aslında basit: Yörüngenin en dar noktasında amcanın ayakları roketin dış yüzeyine sürünüyor ve tabanlarının uç tarafı (veya topukları) zırhlı kaplamanın perçin çivilerine çarpıyor. Bugün kahvaltıdan sonra amca on üç defa vurdu - tesadüf mü, yoksa uğursuzluk mu? Göktaşının üzerindeki yabancı biraz uzaklaştı. Bize eşlik etmeyi sürdürüyor. Bugün yazı yazmak için masama oturdum ve iskemle bana, "Dünya ne tuhaf!" dedi. Önce Josiah amcanın sonunda hedefine ulaştığını sandım, meğer büyükbaba Arabeus'muş. Bana kendisinin bir sabit değer olduğunu, dolayısıyla kendisi için hiçbir şeyin fark etmeyeceğini söyledi, bu nedenle rahat rahat oturabilirmişim. Bugün lombar ağzında ve güvertede tam bir saat seslenip biri var mı diye baktım. Kimse yoktu. Birkaç yün yumağı ve örgü şişi havada süzülüyordu, fal açmak için birkaç deste iskambil kâğıdı vardı.

Kayıt 116.323 Bir insanın aklî dengesini koruması için özel bir yöntem vardır - çeşitli hayalî kişiler yaratırsın. Acaba uzun bir süredir bilinçaltımda bunu yapıyor olabilir miyim? İnatla susan Arabeus'un üzerine oturdum; çekmecemde bir bebek vardı -ona Ijon adını vermiştim- biberonla onu besledim; nasıl olup da ona bir eş bulacağımı düşündüm. Sanırım daha zama-

nı var, ama bu şartlar altında, emin olmak zor. Burada oturuyorum ve uçuyorum...

Bunlar babamın günlüğüne yazmış olduğu son sözler - daha sonraki sayfalar kaybolmuş. Ben de roketin içinde oturuyorum ve bir kişinin -yani onun- nasıl rokette oturup uçtuğunu okuyorum. O oturdu ve uçtu, ben de aynı şekilde oturuyor ve uçuyorum. Gerçekte oturan ve uçan kişi kim? Burada olmamam mümkün mü? Ama bir geminin kayıt defteri kendi kendisini okumaz. O halde ben varım, çünkü onu okuyorum. Yine de belki her şey uydurma, hayal mahsulü. Tuhaf düşünceler... Tutalım ki, o oturmadı ve uçmadı, diğer taraftan ben uçarken hâlâ burada oturuyorum, daha doğrusu, otururken hâlâ burada uçuyorum. İşin bu kısmı kesin. Acaba? Kesin olan tek şey uçan ve oturan birisi hakkında okuyor olmam. Kendi uçuşum ve oturma durumum hakkında nasıl emin olabilirim? Oda küçük, pek iyi döşenmiş olduğu söylenemez, odadan çok bir dolaba benziyor. Güvertelerin arasında bir yerdeyim - öyle olduğunu sanıyorum, ama bizim tavanarası da buradan çok farklı değildi. Şüphesiz insanın tek yapması gereken, kapıdan çıkıp bunun bir hayal olup olmadığını görmek. Ama bir hayalse ve ben sadece o hayalin bir devamını görürsem, o zaman ne olacak? Yoksa hiçbir şeyden emin olmak mümkün değil mi? Hayır, bu imkânsız! Çünkü eğer ben uçmuyor ve oturmuyorsam, sadece onun oturduğunu ve uçtuğunu okuyorsam ve aynı zamanda o da gerçekte uçmuyorsa, bu demektir ki, ben hayalimde onun hayalinin farkındayım, başka bir deyişle onun olduğunu sandığı şeyin olduğunu sanıyorum. Veya bana öyle görünen şey, ona da öyle görünen şey olmaz mı? Hayal içinde bir hayal mi? Bunun doğru olduğunu varsayalım - o aynı zamanda bir göktaşının üzerine ata biner gibi oturmuş biri hakkında da yazdı. Şimdi bu bir sorun teşkil ediyor. Zira babamın o adamın bir göktaşının üzerinde ata biner gibi oturduğunu sandığını sanıyorum, ama eğer o da bunu *sanmışsa*, bu konuda söylenecek başka bir şey kalmaz! Kafam zonklamaya başladı ve bir kere daha, dün olduğu gibi, daha önceki gün olduğu gibi, piskoposlar, morarmış burunlar, peygamber çiçeği gözler,

mavi Tuna ve dana *cordon bleu* düşünmek zorunda olduğumu anlıyorum. Niçin? Ve biliyorum ki, gece yarısı, hızı artırdığım vakit, çırpılarak yağda pişmiş yumurta düşünmeye başlayacağım - hayır sahanda yumurta, üstelik sarı kısımları iri, ayrıca havuçlar, bal ve Mary halamın ayaklarını da - her gece yarısı ... Ah! Ama şüphesiz! Bunun nedeni düşünce değişimi olmalı, bazen morötesine doğru, bazen de -sarı kuşakların içinden- kızılötesine doğru, başka bir deyişle, psikolojik bir Doppler etkisi! Çok önemli! Zira bu, uçtuğumun kanıtı olabilir! Skolastiklerin söylediği gibi, hareketle kanıtlama, *demonstratio ex motu*! O halde ben gerçekten uçuyorum ... Evet. Ama herkes yumurtalar, ayaklar ve piskoposlar düşünebilir. Bu bir kanıt değil, sadece bir varsayım. O halde geriye ne kalıyor? Tekbencilik mi? Sadece ben varım ve hiçbir yere uçmuyorum ... Ama bu demek ki, ne küçük adı bilinmeyen Tichy var oldu, ne Jeremiah, ne Igor, ne de Esteban veya Macrocosimo; bu demek ki, ne Barnaby, ne Eusebios, ne de "Kozmosist" diye bir şey vardı; bu demek ki, ben hiç babamın çekmecesinde yatmadım ve babam hiç büyükbaba Arabeus'un üzerine oturmadı ve o hiç uçmadı - buna imkân yok! Ne yani, bütün bu insanları, bütün bu aile tarihini ben mi uydurdum? Ama şu kesin ki, *ex nihilo nihil fit**! Bu nedenle aile vardı, dünyaya ve sonucunu bilmediğim uçuşuma güvenimi bu aile sağlıyor! Her şey sizin sayenizde kurtuldu, ey atalarım! Az sonra bu sayfaları boş bir oksijen tüpünün içine koyup gemiden dışarı atacağım, bırakacağım uzak karanlıkta yol alsın, zira *navigare necesse est*, ben de yıllardır uçuyorum, uçuyorum...

(*) *Lat.* "hiçlikten hiçlik çıkar" - ç.n.

İngilizce Çeviriye Not

Stanislaw Lem, *Yıldız Güncesi*'ni (*Dzienniki gwiazdowe*) yirmi yıllık bir süre içerisinde yazdı ve her baskıya yeni birşeyler ekledi. Ancak yolculukların numaralandırılışı, bunların yazılış sırasıyla örtüşmez: Yedinci Yolculuk 1964'te, On Dördüncü 1957'de, On Sekizinci 1971'de, Yirmi İkinci 1954'te vs. yazılmıştır. Lem, Ijon Tichy'nin serüvenlerinin, yazıldıkları sırayla okunmalarını istememiştir. Bununla birlikte bunların yazılma sırası -22, 23, 25, 11, 12, 13, 14, 7, 8, 28, 20, 21- bir yazar olarak Lem'in gelişimine ışık tutmaktadır. Her ne kadar *Günce,* izlek bakımından genel bir tutarlılık gösterse de (insanın Evren'de kendine biçtiği üstünlükle alay edilmesi, tarihin, zaman yolculuğunun parodisi) yolculukları *kronolojik* sırayla okuyan bir kimse, yazarın eğlenceli öykülerden keskin bir hicve, sonra da dolaysız bir felsefeye doğru kaydığını açık bir biçimde görecektir.

Lem 1950'lerin başında yazarlığa adım attığında, felsefe yazısı, kullandığı diğer türler -"katıksız" bilimkurgu, komik öyküler ve masallar- arasında başlı başına bir yer tutmaktaydı. Ancak zamanla, kurmaca ile kurmaca olmayan arasındaki sınır silindi ve 1970'lere gelindiğinde Lem, bu iki kategoriye de kolay kolay giremeyecek eserler vermeye başladı - hâlâ da bu-

na devam ediyor. Sözgelimi *Imaginary Magnitude* (*Wielkosc urojona*),* Lem'in var olmayan kitaplara yazdığı ağır giriş yazılarından oluşur. Eleştirmenlerinin rahatsızlığına ve kendisinden *Solaris* türü kitaplar yazmasını bekleyen birçok hayranının hayal kırıklığına rağmen, geçmiş bir başarıyı yinelememekte kararlı olan Lem, kendi zorlu yolunda yürümeyi sürdürür. *Yıldız Güncesi,* bu kararlılığın ve bireysellik tutkusunun örneklerinden sadece biridir.

Yaptığım çeviri, 1971 yılındaki dördüncü Lehçe baskıya dayanıyor. Burada, olayların Dünya'da geçtiği Ijon Tichy'nin Hatıraları (*The Futurological Congress*'te, Seabury Press, 1974),** On Sekizinci Yolculuk (Tichy'nin dünyanın yaratılmasından sorumlu -daha doğrusu suçlu- olduğu öykü) ve Yirmi Dördüncü Yolculuk yer almaz. Bu sonuncusunu Darko Suvin'in *Other Worlds, Other Seas* (Random House, 1970) adlı eserinde bulmak mümkün. Lem'in soğuk savaşı hicvettiği Yirmi Altıncı Yolculuk, yazar tarafından daha sonra kitaptan çıkarılmıştır - siyasal değil, estetik kaygılardan ötürü. Ayrıca Yirmi İkinci Yolculuk'un son birkaç sayfası da yine yazar tarafından çıkarılmıştır.

"Tiki" şeklinde telaffuz edilen Tichy adı, Lehçe'de "sessiz" anlamına gelen *cichy* ("çiki" olarak okunur) sözcüğünü çağrıştırmaktadır, kahramanın kişiliği açısından bu adın fikir verebileceğini düşündüm.

MICHAEL KANDEL

(*) Bu kitap *Hayali Derinlikler* adıyla İletişim Yayınları'ndan çıkacaktır.

(**) *Gelecekbilim Kongresi*, İletişim Yayınları, 1997.

Yıldız Güncesi, Evren'in Candide'i Ijon Tichy'nin uzayın -kimi kez zamanın- derinliklerinde yaptığı yolculuklara dair notlarından oluşuyor. Yer yer ilginç çizimlerle süslediği bu notlarda, hafızaları insanlığın kıyım tarihiyle yüklenmiş bir robot topluluğu, uzay yolculuğuna merak sarmış patatesler, inanç sahibi oldukları için katakomblarda yaşamaya zorlanan dindar robotlar çıkıyor karşımıza. Derlemenin belki de en ilginç öyküsü, evrim de dahil olmak üzere dünya tarihinin içler acısı durumundan 26. yüzyıl bilim adamlarının sorumlu tutulduğu Yirminci Yolculuk. Platon'dan Spinoza'ya, Brütüs'ten Napolyon'a, Bacon'dan Marshall McLuhan'a kadar birçok tarihsel figür, Lem'in mizah yüklü kaleminden nasibini alıyor. Yirmi Birinci Yolculuk, insanlığın önümüzdeki yüzyıllarda kaydedeceği bilimsel ve teknolojik gelişmenin dinsel dogmaları nasıl birer birer yıkacağını, inananlar ile inançsızlar arasında çağlar boyu süren tartışmaların ve savaşların anlamsızlığını gösteren hüzünlü bir öykü. Lem'in sadık okurlarının alışkın olduğu bir şeydir bu – hüznün ve ironinin iç içeliği. Ama Lem, tıpkı kendi yazma serüveni gibi, okurun serüveninin de her zaman, alışkanlığa meydan bırakmayacak yeni keşiflere açık olmasını ister. Onun için değişmeyen tek bir inanç vardır belki de: Alçaklığın ve ahlâksızlığın, Evren'de yalnızca insana mahsus olduğu inancı.

İLETİŞİM 747
ÇAĞDAŞ DÜNYA EDEBİYATI 162

ISBN 975-470-924-6